

Ionița TIMIȘ, Vasile TIMIȘ

Georgiana Ruxandra BURLACU CĂLINOIU

Elena COCÎRLEA, Natașa DOCINEȚI
Cristina OLTEANU, Lioara PETRUȚ
Irina Beatrice SINCĂ, Ramona TRIF
Claudia VACARIU, Mariana ZGOROBETE

RELIGIE

cultul ortodox

AUXILIAR DIDACTIC

Fișe adaptate nivelului de
înțelegere al elevilor

CLASA a XI-a

11

**Cluj Napoca
2025**

RESURSE
EDUCATIONALE
DESCHISE
RELIGIE

Ionița TIMIȘ, Vasile TIMIȘ

Georgiana Ruxandra BURLACU CĂLINOIU

Elena COCÎRLEA, Natașa DOCINEȚI, Cristina OLTEANU

Lioara PETRUȚ, Irina Beatrice SINCA

Ramona TRIF, Claudia VACARIU, Mariana ZGOROBETE

RELIGIE

cultul ortodox
CLASA a XI a

AUXILIAR DIDACTIC

Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

Clasa a XI a
Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

Auxiliarul didactic *Religie-cultul ortodox. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor.*
Clasa a XI a, a fost aprobat de Ministerul Educației prin Ordinul de Ministru
nr. 7.326/20 octombrie 2024.

Realizat conform Programei școlare aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului cu
nr.5230 /01.09.2008

Auxiliarul didactic *Religie-cultul ortodox. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor. Clasa a*
XI a, a primit avizul Patriarhiei Române prin adresa
nr. 9.022/03 septembrie 2024.

Referenți științifici:

Liliana POPA, grad didactic I, Religie, Liceul Teoretic Ioan Slavici, Panciu, Vrancea

Nicoleta STANCIU, grad didactic I, Religie, Colegiul Național Pedagogic Spiru Haret, Focșani,
Vrancea, Religie

Prof. univ dr. **Vasile TIMIȘ**, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației Cluj-Napoca

Prof. dr. **Ionița TIMIȘ**, Religie-cultul ortodox, Colegiul Național Pedagogic „Gheorghe Lazăr” Cluj-
Napoca

Prof. **Georgiana - Ruxandra BURLACU CĂLINOIU**, Religie-cultul ortodox, Grad I, Colegiul
„Ferdinand I”, Comuna Măneciu

Prof. **Elena COCÎRLEA**, Religie-cultul ortodox, Grad I, Liceul Teoretic „George Vâlsan”, Făurei,
inspector de specialitate în cadrul ISJ Brăila

Prof. **Natașa DOCINEȚI**, Religie-cultul ortodox, Grad I, Liceul Tehnologic Marmăția, Sighetu
Marmăției

Prof. **Cristina OLTEANU**, Religie- cultul ortodox, Grad I, Liceul Teoretic „Mircea Eliade”, Galați

Prof. **Lioara PETRUȚ**, Religie-cultul ortodox, Grad I, Colegiul Național „George Coșbuc”, Cluj-
Napoca

Prof. **Irina-Beatrice SINCA**, Religie-cultul ortodox, Grad I, Colegiul Național „Ion Luca
Caragiale”, Ploiești

Prof. dr. **Ramona TRIF**, Liceul Teoretic „Avram Iancu”, Cluj-Napoca

Prof. **Claudia VACARIU**, Religie- cultul ortodox, Grad I, Liceul Teoretic „Miron Costin”, Iași

Prof. **Mariana ZGOROBETE**, Religie- cultul ortodox, Grad I, Colegiul Național „Ion
Maiorescu”, Giurgiu

Tehnoredactare: prof. **Elena COCÎRLEA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Religie-cultul ortodox. **Auxiliar didactic pentru clasa a XI a.**

Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor.

Vasile TIMIȘ, Ionița TIMIȘ, Georgiana - Ruxandra BURLACU CĂLINOIU

Elena COCÎRLEA, Natașa DOCINEȚI, Cristina OLTEANU, Lioara PETRUȚ

Irina-Beatrice SINCA, Ramona Trif, Claudia VACARIU, Mariana ZGOROBETE

©Copyright: Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Asociației Didactica RED.

Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din acest auxiliar este interzisă fără
acordul scris al Asociației Didactica RED.

Date de contact Asociația DIDACTICA RED:

Telefon: 0744470643

E-mail: didacticared.20@gmail.com

Web: <https://didactica-red.com/>

Adresă de corespondență: Cluj-Napoca, str. Piața Unirii Nr. 5

CUPRINS

Cuvântul autorilor.....	4
Ghid de utilizare.....	6
Competențe generale/competențe specifice.....	7
Unitatea I. Învățătura de credință	
1. Descoperirea lui Dumnezeu.....	9
2. Iisus Hristos – Mântuitorul lumii (Întruparea Fiului lui Dumnezeu, Jertfa pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos, Adeverirea morții și realitatea Învierii Mântuitorului).....	17
3. Lucrarea Sfântului Duh în lume.....	32
<i>Recapitulare.....</i>	<i>39</i>
<i>Evaluare.....</i>	<i>42</i>
Unitatea II. Trăirea învățăturii creștine	
1. Familia creștină – azi.....	46
2. Rolul creștinilor în promovarea valorilor religioase.....	54
3. Forme de denaturare a persoanei (corupția, minciuna, înșelătoria).....	61
<i>Recapitulare.....</i>	<i>67</i>
<i>Evaluare.....</i>	<i>69</i>
Unitatea III. Exprimarea învățăturii creștine	
1. Elemente de iconografie.....	73
2. Semnificația așezării sfințelor icoane în biserică.....	81
<i>Recapitulare.....</i>	<i>89</i>
<i>Evaluare.....</i>	<i>92</i>
Unitatea IV. Spiritualitate și viață creștină	
1. Jertfa euharistică și iubirea jertfelnică.....	96
2. Respectul față de lumea creată (ecologie creștină).....	104
<i>Recapitulare.....</i>	<i>112</i>
<i>Evaluare.....</i>	<i>115</i>
Unitatea V. Religiiile lumii	
1. Iudaismul.....	120
2. Creștinismul (Neînțelegerile din 1054, Reforma, Uniația. Școala Ardeleană).....	128
3. Islamul.....	139
<i>Recapitulare.....</i>	<i>147</i>
<i>Evaluare.....</i>	<i>150</i>
Unitatea VI. Ortodoxie și cultură națională	
1. Contribuția voievozilor români la formarea și dezvoltarea culturii naționale (Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu, Neagoe Basarab).....	156
<i>Recapitulare.....</i>	<i>166</i>
<i>Evaluare.....</i>	<i>169</i>
Unitatea VII. Creștinismul și provocările lumii contemporane	
1. Minuni și false minuni, fenomene normale și paranormale.....	173
<i>Recapitulare.....</i>	<i>181</i>
<i>Evaluare.....</i>	<i>184</i>
<i>Recapitulare finală.....</i>	<i>188</i>
<i>Evaluare finală.....</i>	<i>194</i>
<i>Bibliografie.....</i>	<i>198</i>

Clasa a XI a
Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

Stimați colegi,

Disciplina Religie, aliniată firesc tuturor disciplinelor aflate în trunchiul comun, prin demersurile pedagogice moderne pe care le utilizează, vine acum cu un proiect inedit dar și oportun zilelor noastre, propunând un **Auxiliar** care conține **fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor**. Astfel, se are în vedere ca toți elevii, indiferent de nivelul lor de pregătire sau de interese, să aibă șanse egale în a-și forma și dezvolta competențele, dar și de a-și atinge potențialul maxim.

Auxiliarul vizează **învățarea în cadrul școlilor de masă** și are o abordare pedagogică în cadrul căreia sunt **adaptate strategiile de predare cu scopul de a veni în întâmpinarea nevoilor, abilităților, intereselor și stilurilor de învățare diverse** ale elevilor. Acest demers presupune personalizarea conținutului și procesului educațional, astfel încât fiecare elev să poată învăța în ritmul și modul care îi sunt cele mai potrivite și să poată avea performanță maximă. Auxiliarul răspunde particularităților, abilităților și diversității de nevoi ale elevilor. Aceasta permite adaptarea conținutului, itemilor formulați de la simplu la complex, precum și ritmului de învățare divers, în funcție de nivelul de înțelegere și motivație a fiecărui elev, determinând o experiență educațională incluzivă și relevantă.

Prin acest Auxiliar venim în întâmpinarea nevoilor elevilor, dar și al dumneavoastră, stimați profesori, acesta fiind menit să contribuie la creșterea calității actului educațional și să aducă un plus de valoare disciplinei Religie. Pentru că fiecare elev este unic și are ritmul lui de dezvoltare, de asimilare, ne dorim ca, prin această lucrare, să venim în sprijinul colegilor profesori pentru a facilita exersarea noțiunilor care trebuie învățate pe parcursul clasei a XI a într-un mod plăcut și variat.

Auxiliarul respectă Programa școlară la disciplina Religie, aprobată prin OM cu nr. 5230 /01.09.2008 , fiind avizat de Patriarhia Română. În realizarea lui s-a urmărit atingerea competențelor prevăzute de programă. Prezentul auxiliar se adresează elevilor din cadrul școlilor de masă, fiind recomandat spre utilizare sub atenta îndrumare a profesorilor doritori de muncă suplimentară pentru copiii lor. Consolidarea fiecărei lecții este concepută sub forma a **trei fișe de lucru**, intitulate Fișa 1, Fișa 2 și Fișa 3, fiind concepute pe **trei niveluri de învățare**: ușor, mediu și ridicat, ce cresc gradual în dificultate, atât pe orizontală, de la o fișă la alta, complicând cerințele, cât și pe verticală, prin creșterea numărului de itemi. Profesorului îi revine misiunea de a selecta fișele, ținând cont de particularitățile individuale ale elevilor și de nevoile acestora de învățare. Fișele conțin itemi de tip obiectiv, semiobiectiv și subiectiv, iar prin rezolvarea lor avem convingerea că elevii vor fi încurajați și stimulați înspre dezvoltarea competențelor prevăzute în programa școlară. Exercițiile cu itemi de tip obiectiv au în componență itemi închiși, de tip răspunsuri binare (corect-greșit) / (adevărat-fals), enunțuri cu un singur răspuns corect, răspunsuri corelate (trebuie dusă corespondența între elementele date), etc. Sarcinile de lucru corespunzătoare itemilor de tip semiobiectiv sunt axate pe itemi deschiși, de tip completarea enunțurilor lacunare, răspunsuri la întrebări, etc. Exercițiile de tip subiectiv au în vedere dezvoltarea spiritului creativ și exersarea gândirii critice, prin realizarea unor texte de tip argumentativ și a unor texte, menite să evidențieze atât cunoștințele dobândite în anul de studiu cât și trăirile și experiența personală a fiecărui elev . În funcție de progresul elevului și de dorința acestuia, profesorul are libertatea de a-i oferi spre rezolvare și celelalte fișe. Dacă în clasă există elevi diagnosticați cu diferite probleme (deficit de atenție, hiperactivitate, etc), recunoscuți cu certificat CJRAE/CMBRAE, recomandăm să se rezolve doar câte un item de la fiecare exercițiu, cu grad scăzut de dificultate sau să răspundă oral la acele exerciții.

Dragi profesori, transmitem mai jos mesajul nostru către elevii dumneavoastră și vă rugăm să vă asigurați că va fi receptat de către aceștia! Mult succes!

Echipa de autori

Dragi elevi,

De-a lungul anilor de școală, disciplina religie v-a transmis adevărul de credință și norme morale, cu ajutorul cărora omul își poate câștiga mântuirea sufletească și își poate dezvolta funcțiile sufletești, desăvârșirea creștină, drumul parcurs până la asemănarea cu Dumnezeu.

În clasa a X-a ați studiat despre manifestarea respectului față de Dumnezeu prin cinstirea Sfintei Cruci, a Sfintelor Icoane și a Sfintelor Moaște. V-ați însușit normele morale ale Vechiului și Noului Testament, ați studiat religiile orientale, îmbogățindu-vă cultura generală, ați descoperit frumusețea și însemnătatea lăcașurilor de cult și ați conștientizat importanța contribuției mitropoliților români pentru dezvoltarea culturii naționale.

În clasa a XI-a, drumul spre cunoașterea lui Dumnezeu va continua, descoperind principalele învățături despre Sfânta Treime și lucrările Sale în lume.

Trăirea învățăturii de credință presupune asumarea de către tineri a responsabilităților pe care le au în cadrul familiei și în cadrul societății.

Exprimarea învățăturii creștine se poate face prin cunoașterea semnificației și rolului iconografiei în cult, ajutându-ne să ne dezvoltăm spiritualitatea prin adoptarea unor atitudini morale creștine desprinse din învățătura Domnului Iisus Hristos și din exemplele personalităților din istoria națională.

Auxiliarul de față își propune să vă transmită cunoștințele într-o manieră accesibilă tuturor, dându-vă posibilitatea să aprofundați cunoașterea învățăturilor dumnezeiești.

Vă dorim un an ușor și să învățați cu spor!

Echipa de autori

COMPETENȚE GENERALE/COMPETENȚE SPECIFICE

1.DEFINIREA SPECIFICULUI PROPRIEI CREDINȚE , ÎN RAPORT CU ALTE CREDINȚE ȘI CONVINGERI

1.1 Sintetizarea principalelor învățături de credință ortodoxă despre Sfânta Treime și lucrările Sale în lume

1.2 Analiza comparativă a marilor religii ale lumii, pornind de la un set de criterii (caracteristici definitorii, arie de răspândire, doctrină, adepți, importanța în istoria omenirii)

1.3 Prezentarea semnificației și rolul iconografiei în cult

2. UTILIZAREA ADECVATĂ A CONCEPTELOR SPECIFICE RELIGIEI, ÎN DIFERITE CONTEXTE DE COMUNICARE

2.1 Elaborarea de argumentări fundamentale scripruristice, (oral sau scris) referitoare la învățătura de credință ortodoxă

2.2 Compararea unor opinii și argumente diferite în discuții și dezbateri pe teme religioase

3. INTEGRAREA VALORILOR ȘI A CUNOȘTINȚELOR RELIGIOASE ÎN STRUCTURA PROPRIILOR ATITUDINI ȘI COMPORTAMENTE.

3.1 Evidențierea promovării convingerilor și atitudinilor moral-creștin, însusite din învățătura Mântuitorului și din exemplele oferite de marile personalități din istoria națională, prin promovarea unui comportament social- moral elevat.

3.2 Analizarea responsabilităților și a modului de implicare a tânărului creștin, în familie și în societatea contemporană.

3.3 Explicarea caracteristicilor relației om- Dumnezeu și a relației dintre semeni, fundamentate pe valorile moralei creștine

4. APLICAREA ÎNVĂȚĂTURII DE CREDINȚĂ ÎN VIAȚA PERSONALĂ ȘI A COMUNITĂȚII

4.1 Identificarea responsabilităților față de lumea creată și primită în dar de la Dumnezeu

4.2 Analizarea consecințelor negative a comportamentului care încalcă morala creștină, asupra vieții personale și asupra comunității

4.3 Folosirea învățăturilor Bisericii pentru a deosebi corect minunile de falsele minuni, fenomene normale și paranormale

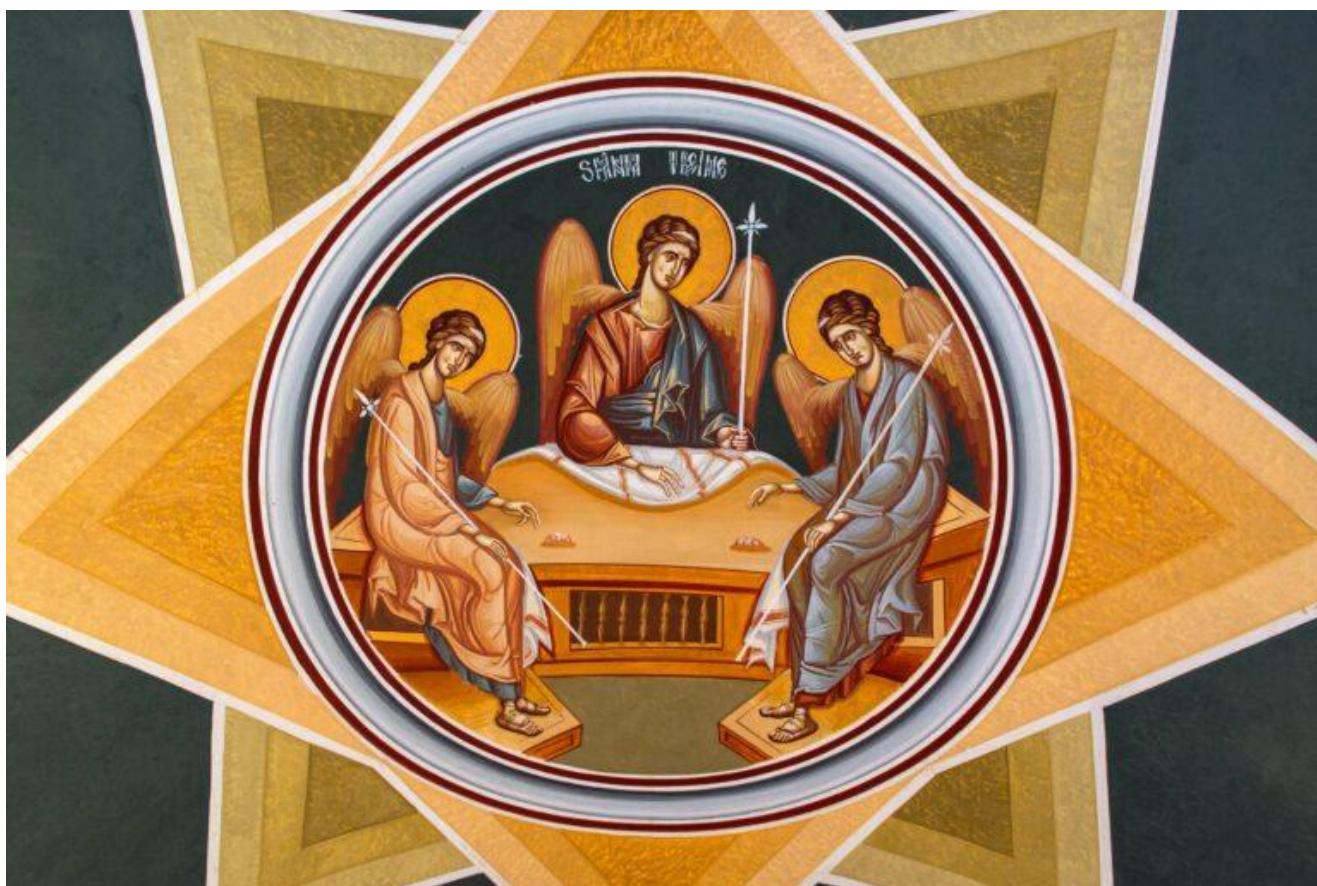
5. CORELAREA CUNOȘTINȚELOR RELIGIOASE CU CELE DOBÂNDITE LA ALTE DISCIPLINE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

5.1 Sintetizarea și prezentarea contribuției voievozilor români la formarea și dezvoltarea culturii naționale ,utilizând cunoștințe dobândite la diferite discipline.

5.2 Utilizarea cunoștințelor de la diferite discipline alături de cele religioase pentru a dialoga pe o temă dată

5.3 utilizarea cunoștințelor de istorie a religiilor în susținerea importanței respectului și a dialogului între oameni, comunități, Biserici

RELIGIE CULTUL ORTODOX
CLASA a XI-a
UNITATEA I
Învățătura de credință

Sfânta Treime

- 1. Descoperirea lui Dumnezeu**
- 2. Iisus Hristos – Mântuitorul lumii**
 - 2.a. Întruparea Fiului lui Dumnezeu; Jertfa pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos**
 - 2.b. Adeverirea morții și realitatea Învierii Mântuitorului**
- 3. Lucrarea Duhului Sfânt în lume**
- 4. Recapitulare**
- 5. Evaluare**

Cel ce nu iubește n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire (I Ioan 4, 8).

Lecția 1

Descoperirea lui Dumnezeu

Sfânta Treime la Stejarul din Mamvri

Să explorăm!

1. Ce este Revelația dumnezeiască?
2. Care sunt componentele revelației dumnezeiești (căi de transmitere, izvoare, modalități de cunoaștere a lui Dumnezeu)?

Dintotdeauna, cunoașterea lui Dumnezeu și a Ființei Sale a trezit atenția tuturor religiilor lumii, fiecare oferind o interpretare proprie. Cunoașterea lui Dumnezeu și a lucrărilor Sale, se întemeiază pe iubirea și bunăvoința Sa, de a ni Se descoperi ca ființă spirituală personală și pe posibilitatea omului de a intra în dialog cu Creatorul său.

În acest sens, **revelația dumnezeiască** este acțiunea prin care Dumnezeu, treptat și în diverse moduri, S-a descoperit pe Sine, pentru ca omul și, prin el, creația întreagă să ajungă la împlinirea scopului pentru care toate au fost aduse la existență. Dacă Dumnezeu nu s-ar fi descoperit pe Sine și voința Sa, oamenii nu ar fi putut să-L cunoască niciodată doar prin mintea și prin simțurile lor. De aceea, descoperirea lui Dumnezeu trebuie înțeleasă ca un proces dinamic și personal, în care Dumnezeu se descoperă celor ce-L iubesc pe El. Pentru cunoașterea lui Dumnezeu și a lucrărilor Lui ne sunt deschise două căi: calea naturală, numită **revelație naturală** și calea supranaturală, numită **revelație supranaturală**.

Revelația pe cale naturală este descoperirea despre Sine, pe care Dumnezeu ne-o dă din însăși firea lucrurilor: *Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din fapte, adică veșnica Lui putere și dumnezeire, așa ca ei să fie fără cuvânt de apărare* (Romani 1, 20). Toate vorbesc despre Dumnezeu și prin toate vorbește Dumnezeu, pentru că în toate sunt imprimate rațiunile Lui. Revelația prin creație Îl arată pe Dumnezeu ca *Izvor al vieții*, *Creator puternic*, pentru că a creat lumea din nimic, *Atotînțelept*, pentru că a ordonat lumea și i-a pus un sens și *Atotțiitor*, pentru că se implică proniator în lume, susținând-o în existență și raționalitate și conducând-o spre împlinirea sensului pe care i l-a stabilit. Dar cunoașterea lui Dumnezeu dobândită din Revelația naturală este *incompletă*, pentru că puterea noastră de cunoaștere este mărginită; *indirectă*, pentru că pleacă de la observarea lumii și a lucrurilor din ea; *analogică*, pentru că îl gândim pe Dumnezeu prin comparație cu lucrurile sau ceea ce există în lume; *simbolică*, pentru că numai prin simboluri putem să formulăm idei despre Dumnezeu, Care în Ființa Sa rămâne nepătruns. În revelația naturală se

Clasa a XI a

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

întâlnește creatul cu necreatul, rațiunea cu revelația, filosofia umană cu descoperirea divină, oferind premisele marelui dialog Dumnezeu – om – cosmos. De aceea, Dumnezeu ne-a învrednicit de o descoperire mai completă, directă și sigură, numită **revelația supranaturală**. Dacă prin revelația naturală Dumnezeu se descoperă ca Ziditor al lumii prin rațiunile din fapte și prin intervenția în istorie, în revelația supranaturală, El Se angajează într-un dialog al iubirii cu omenirea, descoperindu-Se mai ales ca Persoană. Provoacă la dialog vorbind, acționând, arătându-se *în multe rânduri și multe chipuri* (Evrei 1,1) și Se descoperă *celor care Îl caută*, adică celor care acceptă provocarea dialogului cu Dumnezeu. Dacă revelația naturală oferă mai mult o imagine de creator a lui Dumnezeu, *revelația supranaturală sensibilizează percepția subiectivă umană pentru sesizarea lui Dumnezeu ca Persoană dând claritate și siguranță credinței naturale și lărgind cunoașterea sensului etern al existenței noastre și a lumii* (Pr. Gheorghe Holbea, *Studii Teologice*, 2001). Revelația supranaturală ni s-a transmis *pe două căi*: a Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții. Biserica, prin lucrarea Duhului Sfânt, este cea care păstrează și propovăduiește revelația divină.

Sfânta Scriptură este o colecție de cărți sfinte și canonice, scrise de autori sfinți sub inspirația Duhului Sfânt și normative pentru mântuire: *Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate* (II Timotei 3,16). Aceasta cuprinde revelația lui Dumnezeu făcută oamenilor prin patriarhi, Moise, dreptii și toți proorocii Vechiului Testament și apoi prin Însuși Fiul Său: *După ce Dumnezeu odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri a vorbit părinților noștri prin prooroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moștenitor a toate și prin care a făcut și veacurile* (Evrei 1, 1-2). Cu alte cuvinte Sfânta Scriptură ne arată (indică) planul lui Dumnezeu pentru mântuirea omului, fiind descrisă atât acțiunea de coborâre a lui Dumnezeu pe pământ până la Întruparea Sa, cât și începutul ridicării noastre la îndumnezeire. Biblia a intrat în cultul creștin odată cu întemeierea Bisericii. Sfânta Scriptură a fost scrisă pe o perioadă de 1500 de ani, începând cu cartea Facerii, scrisă de Moise (aprox. 1400 î. Hr) și terminând cu cartea Apocalipsei, scrisă de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan.

Sfânta Scriptură are 66 de cărți repartizate în două părți numite <i>Testamente</i> . Acestea fiind scrise sub inspirația Duhului Sfânt se numesc cărți <i>canonice</i> (canon - îndreptar, regulă), pentru că ele constituie un îndreptar al credinței și o regulă în viața duhovnicească a credincioșilor.			
Vechiul Testament - 39 cărți scrise înainte de venirea Mântuitorului, în limba ebraică.		Noul Testament - 27 de cărți scrise după întemeierea Bisericii, în limba aramaică/greacă.	
Pentateuhul: Facerea Ieșirea Leviticul Numeri Deuteronom	5 cărți istorice despre: -Facerea lumii și începuturile poporului ales; -Ieșirea poporului evreu din robia egipteană și rătăcirea lui 40 de ani prin pustie; -Rânduilele privind preoția și slujbele divine; -Recensământul poporului evreu înainte de intrarea în Canaan; -Repetă învățăturile de credință, morale și sociale primite de poporul ales de la Dumnezeu.	Matei	Sfintele Evanghelii -Prezintă viața și învățăturile Mântuitorului
		Marcu	
		Luca	-scurtă istorie a începutului Bisericii -călătoriile misionare
		Ioan	
		Faptele Apostolilor	

Clasa a XI a

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

Iosua Navi Judecători Cartea Rut	-Intrarea poporului evreu în Canaan și împărțirea țării la cele 12 triburi și alte evenimente istorice până la ungerea primului rege	Romani I Corinteni II Corinteni Galateni	14 Epistole scrise de Sf. Ap. Pavel (pauline)
Cartea I, II, III, IV Regi	-Intrarea poporului evreu sub cei mai importanți regi ai săi	Efeseni Filipeni Coloseni	
Cartea I și II; Paralipomena (Cronici); I Ezdra Neemia (II Ezdra) Cartea Esterei	-O parte din ele sunt cărți <i>deuterocanonice</i> (în al doilea rând canonice), care au un pronunțat caracter didactic și moralizator.	I Tesaloniceni II Tesaloniceni I Timotei II Timotei Tit Filimon Evrei	
Iov Psalmii Pildele lui Solomon Ecleziastul Cântarea Cântărilor	Cărți poetice didactice și lirice , cu învățături și sfaturi folositoare pentru viață; -Înalte trăiri ale sufletului credincios în relație cu Dumnezeu	Iacov I Petru II Petru I Ioan II Ioan III Ioan Iuda	7 Epistole sobornicești
Isaia Iezechiel Ieremia Plângerile lui Ieremia Daniel	Cărți profetice – 4 profeți mari: -prezintă Voia lui Dumnezeu privind viitorul poporului evreu: pedepse pentru îndreptarea greșelilor și venirea lui Mesia, Care să aducă Răscumpărarea din robia păcatelor.	Apocalipsa	
Osea Ioil Amos Avdie Iona Miheia	Naum Avacum Sofonie Agheu Zaharia Maleahi	Cartea profeților mici – 12 profeți mici: -prezintă voia lui Dumnezeu privind viitorul poporului evreu: pedepse pentru îndreptarea greșelilor și venirea lui Mesia, Care să aducă Răscumpărarea din robia păcatelor.	

Prin **Sfânta Tradiție** se înțelege totalitatea adevărilor revelate nescrise, care nu se cuprind în Sfânta Scriptură, ci au fost predate prin viu grai de către Mântuitorul și Sfinții Apostoli, fiind ulterior consemnate în scris și păstrate de către Sfânta Biserică până în zilele noastre. Aspectul statornic cuprinde: hotărârile sinoadelor ecumenice; canoanele Sfinților Părinți; cărțile de cult ale Bisericii; mărturisirile de credință și catehismele Bisericii; monumentele de artă bisericească; datini și practici acceptate de Biserică. Aspectul dinamic constă în preluarea, comentarea, actualizarea și trăirea aspectului statornic de către Biserică până la sfârșitul veacurilor. Despre Sfânta Tradiție putem vorbi numai în cadrul vieții Bisericii începând cu Pogorârea Duhului Sfânt, Care oferă posibilitatea trăirii Revelației la nivel personal și comunitar. Pr. G. Florovsky afirma în acest sens: *Tradiția este continuitatea prezenței statornice a Duhului Sfânt în Biserică, în continuitatea călăuzirii și luminării dumnezeiești* (Pr. G. Florovsky, *Biblie, Biserică, Tradiție*, 2005).

Dumnezeu S-a făcut cunoscut și prin minuni și profeții.

Minunile sunt semne ale prezenței lui Dumnezeu în istorie și au ca scop să trezească conștiința oamenilor pentru a putea percepe mai ușor realitatea prezenței lui Dumnezeu în lume.

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

Prorociile fac parte din același proces de trezire al oamenilor la realitatea prezenței și lucrării lui Dumnezeu în lume realizată prin cuvânt.

Deci din punct de vedere spiritual, cunoașterea lui Dumnezeu ține de trăire, de lucrare și nu de speculație rațională. Astfel omul poate atinge îndumnezeirea. Dacă pentru raționaliști împlinirea este filosoful, pentru creștini împlinirea umanului este sfântul.

În concluzie, indiferent despre ce tip de cunoaștere este vorba, și pe ce cale descoperită, fiecare în parte ne arată că ...*Dumnezeu este iubire* (I Ioan 4, 8), o iubire care se descoperă doar celor care o caută.

Dicționar

Revelație = (lat. *revelo*, -are - a descoperi) – lucrarea prin care Dumnezeu Se descoperă lumii.

Atotțiitor = (gr. *Pantocrator*) – Dumnezeu care susține întreaga creație.

Inspirație = lucrarea Duhului Sfânt, prin care scriitorul este ferit de greșeli (cooperare Duhul Sfânt - om).

Analogică = (gr. și lat. *Analogia* - proporție, asemănare, conformitate) este o metodă teologică potrivit căreia cunoașterea lui Dumnezeu este «conformă cu» sau «pe măsura» revelației.

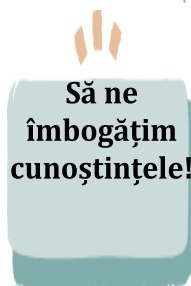
Canonic = îndreptar, normă, regulă, corp de legi.

Să rezumăm!

➤ Din punct de vedere spiritual, cunoașterea lui Dumnezeu se referă în primul rând la descoperirea Acestuia din iubire pentru om și apoi de trăire a adevărilor de credință de către om. Astfel, omul poate atinge îndumnezeirea, prin harul divin de care se împărtășește. Dacă pentru raționaliști împlinirea este filosoful, pentru creștini împlinirea umanului este sfântul.

➤ Indiferent de ce tip de cunoaștere este vorba, și pe ce cale descoperită, fiecare în parte ne arată că ...*Dumnezeu este iubire* (I Ioan 4,8), o iubire care se descoperă doar celor care o caută.

Să ne îmbogățim cunoștințele!

❖ Teologia ortodoxă și știința sunt complementare și nu se exclud. Din partea teologiei se manifestă dorința de asumare a reprezentării științifice a lumii și a vieții, iar din partea științei dorința de a depăși explicațiile comode într-o înțelegere superioară a lucrurilor.

❖ *Toți Părinții Bisericii primare sunt unanimi în următoarea privință: omul nu-L poate cunoaște pe Dumnezeu și nu-L poate cunoaște tainele decât dacă El i Se revelează scoțându-l din limitele facultăților lui omenești. De aceea, înaintarea în această cunoaștere nu ține nici de raționament, nici de dialectică, nici de cercetări erudite; ea depinde de progresul pe calea rugăciunii, în viața spirituală, în dragostea față de aproapele... Dumnezeu nu Se revelează decât inimilor smerite și curate.* (Placide Deseille, *Credința în cel nevăzut*, 2013)

❖ *Dogma nu ne învață cum să gândim la Dumnezeu sau spre Dumnezeu, ca o tiranie, ci cum trebuie să trăim în Dumnezeu. Viața mea a luat o nouă turnură când mi-am dat seama că cea mai importantă problemă este problema Cunoașterii.* (Alexandru Mironescu, *Floarea de foc*, 2019)

❖ Jean Pierre Louchamp afirma întrebând: *Mișcarea universului are cumva o direcție, un sens? Dacă da, care este acesta?* Cosmosul și viața au un scop final – transfigurarea.

Fișa de lucru 1

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals), după modelul dat:

- a. Cunoașterea lui Dumnezeu se întemeiază pe iubirea și bunăvoința Sa, de a ni Se descoperi. A / F
- b. Sfânta Tradiție păstrează învățăturile sfinte scrise de Domnul Iisus Hristos. A / F
- c. Revelația naturală Îl arată pe Dumnezeu ca Atotînțelept pentru că a pus lumii un sens. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect, după modelul dat.

- I.** Sfânta Scriptură a fost scrisă de:
- oameni de cultură ai vremii;
 - b. *proroci, apostoli, sfinți*;
 - sfinții îngeri;
- II.** Sfânta Tradiție reprezintă:
- o colecție de cărți sfinte;
 - o carte bună și folositoare de citit;
 - calea orală de transmitere a Revelației supranaturale;
- III.** Ultima etapă a revelației supranaturale este prezentată de:
- Domnul Iisus Hristos;
 - Sfântul Proroc Ilie;
 - Sfântul Ioan Botezătorul;

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, scriind cuvântul lipsă.

- Revelația prin _____ Îl arată pe Dumnezeu ca Izvor al vieții
- Pe Dumnezeu îl numim Atotînțelept pentru că a ordonat _____ și i-a pus un sens.
- Cunoașterea lui Dumnezeu este _____, pentru că puterea noastră este mărginită.
(incompletă, lumea, creație, revelație)

4. Pornind de la afirmația: în revelația supranaturală, Dumnezeu Se angajează într-un dialog al iubirii cu omenirea, descoperindu-Se mai ales ca Persoană, răspunde la următoarele întrebări:

- Cum se descoperă Dumnezeu prin revelația supranaturală? _____
- Ce sentiment manifestă Dumnezeu în dialog cu omul? _____
- Care sunt căile de transmitere ale revelației supranaturale? _____ și _____

5. Redactează un text de 10 rânduri despre modurile în care Dumnezeu Se descoperă lumii, precizând: căile de transmitere, izvoarele și modalități de cunoaștere a lui Dumnezeu.

Fisa de lucru 2

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

a. Omul poate atinge îndumnezeirea prin lucrare și trăire.	A / F
b. Dumnezeu Se descoperă ca o forță impersonală și abstractă.	A / F
c. Revelația divină o primim în mod egal și unitar prin cele două izvoare ale ei.	A / F
d. Viața ne oferă prilejul de a ne întâlni foarte des cu descoperirile miraculoase.	A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei variantei răspunsului corect.

- I.** Înaintarea în cunoașterea lui Dumnezeu ține de:
- raționamente înalte;
 - cercetări erudite;
 - progresul pe calea rugăciunii;
 - cunoașterea conceptelor filosofice despre adevăr.
- II.** Dumnezeu poate fi cunoscut prin creația Sa (pe cale naturală), cu ajutorul:
- cărților de istorie;
 - rațiunii luminate de credință;
 - oamenilor de știință;
 - textelor sacre de referință.
- III.** Iubirea lui Dumnezeu se descoperă:
- oamenilor drepți;
 - celor care o caută;
 - creștinilor din primele secole;
 - oamenilor vârstnici.
- IV.** Scopul prorociilor era de a:
- bucura pe cărturari și farisei;
 - trezi conștiința oamenilor;
 - tulbura pacea în comunități;
 - încălca legile omenești.

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, scriind cuvântul lipsă.

- Cunoașterea lui Dumnezeu ține de _____ și lucrarea omului.
- Chiar dacă intervenția _____ a slăbit relația cu Dumnezeu, omul nu a fost părăsit.
- În revelația naturală se întâlnește filosofia umană cu _____ divină.
- Dumnezeu S-a făcut cunoscut prin _____ și profeții.

(păcatului, minuni, trăirea, descoperirea, iubirea)

4. Pornind de la textul: ... înaintarea în cunoașterea lui Dumnezeu... depinde de progresul pe calea rugăciunii, în viața spirituală și în dragostea față de aproapele... Dumnezeu Se revelează inimilor smerite și curate (Placide Deseille, Credința în cel nevăzut, 2013), răspunde la întrebările:

- Pe ce căi Se descoperă Dumnezeu omului? _____ și _____
- De ce depinde înaintarea omului în cunoașterea lui Dumnezeu? _____ și _____
- Cum trebuie să fie inimile celor ce vor să-L cunoască pe Dumnezeu? _____ și _____
- Pe ce se întemeiază cunoașterea lui Dumnezeu și a lucrărilor Sale? _____

5. Enunț:... Viața mea a luat o nouă turnură când mi-am dat seama că cea mai importantă problemă este problema Cunoașterii lui Dumnezeu (Al. Mironescu, Floarea de foc, 2019). Argumentează în 12 rânduri importanța actuală a cunoașterii lui Dumnezeu.

Fișa de lucru 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

- a** Sfânta Tradiție este ansamblul de valori, obiceiuri, credințe transmise din generație în generație. **A / F**
- b** Sfânta Scriptură face parte din Tradiție, fiind cel mai valoros document scris al ei. **A / F**
- c** Prin inspirația Sfintei Scripturi înțelegem că Duhul Sfânt anulează personalitatea scriitorului. **A / F**
- d** Prin Revelația Naturală putem cunoaște pe Dumnezeu după Ființa Sa. **A / F**
- e** Biserica, prin Duhul Sfânt, asigură unitatea dintre Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. **A / F**

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I.** Pentru a-L cunoaște pe Dumnezeu avem nevoie de:
 - a. o călătorie în spațiu;
 - b. o conștiință scrupuloasă;
 - c. lucrarea harului;
 - d. o minte atrasă de cele pământești;
 - e. studii superioare.
- II.** Sfânta Scriptură poate fi corect interpretată de:
 - a. fiecare om, după cum consideră;
 - b. persoanele care merg la Locurile Sfinte;
 - c. copiii curați la suflet;
 - d. Biserică, prin reprezentanții pregătiți în acest sens;
 - e. Bătrânii înțelepți.
- III.** Sfânta Tradiție păstrează:
 - a. adevărurile de credință transmise pe cale orală;
 - b. scrierile lui Herodot;
 - c. o antologie de mituri și legende;
 - d. scrierile Domnului Iisus Hristos;
 - e. tradiții populare.
- IV.** Cele cinci cărți istorice ale Pentateuhului au fost scrise de:
 - a. Avraam;
 - b. Moise;
 - c. Isaia;
 - d. Ieremia;
 - e. Iezechiel.
- V.** Cărțile *canonice* ale Sfintei Scripturi constituie:
 - a. un îndreptar al credinței;
 - b. reguli ortografice în scrierea Sfintei Scripturi;
 - c. porunci respectate doar de cărturari;
 - d. reguli de comportament respectate de farisei;
 - e. repere geografice pentru Sfinții Apostoli.

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, scriind cuvântul lipsă.

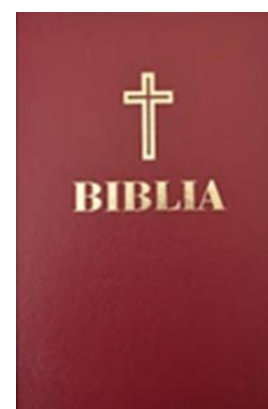
- a. Sfânta Tradiție este unul din _____ revelației divine.
- b. Pregătirea omului pentru a primi revelația lui Dumnezeu o numim _____ divină.
- c. Orice cuvânt al _____ constituie pentru Biserică un adevăr de credință și un îndreptar al ei.
- d. Omul are suflare divină, nu _____ divină.
- e. Dumnezeu se descoperă în mod _____ și desăvârșit prin Fiul Său.
(Scripturii, direct, izvoarele, ființă, inspirație, credința)

4. Pe baza citatului: *Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, bine pregătit pentru orice lucrul bun* (II Timotei 3, 16-17), **răspunde la următoarele întrebări:**

- a. Cum se mai numește Sfânta Scriptură? _____
- b. Câte cărți cuprinde Sfânta Scriptură? _____ Vechiul Testament și _____ Noul Testament
- c. Ce fel de învățături cuprinde Sfânta Scriptură? _____
- d. De ce trebuie să cunoști Sfânta Scriptură? _____
- e. Te poți mântui doar prin citirea Sfintei Scripturi? _____

5. Pornind de la textul de mai jos, alcătuiește un eseu de 15 rânduri în care să explici cum vom ajunge să-L cunoaștem pe Dumnezeu prin contemplarea celor zidite de El.

Sfântul Siluan Athonitul ne atenționează că: *Iubirea Domnului nu poate fi cunoscută decât prin Duhul Sfânt. Contemplând zidirea, un om bun și care are o conștiință curată cunoaște pe Dumnezeu, Ziditorul cerului și al pământului...lipsită de har, mintea noastră nu poate cunoaște pe Dumnezeu, ci este neîncetat atrasă spre cele pământești, spre bogății, spre slavă, spre plăceri* (Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejii și iadul smereniei*, Ed. Deisis, Alba Iulia, 1994) .

Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine (Ioan 14, 6).

Unitatea I
Învățătura de credință

Lecția 2a

Iisus Hristos - Mântuitorul lumii

Întruparea Fiului lui Dumnezeu și Jertfa pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos

Pilda viței și a mlădiței

Să explorăm!

1. Ce consecințe au atras asupra neamului omenesc, Adam și Eva, pentru păcatul săvârșit?
2. Care este cea mai mare dovadă a iubirii lui Dumnezeu față de om?
3. Cum poate omul să răspundă la iubirea lui Dumnezeu?

Din Sfântă Scriptură putem desprinde profețiile făcute despre Persoana Fiului lui Dumnezeu. Astfel, prorocul Daniel vorbește despre timpul venirii (Daniel 9, 24) și despre domnia veșnică (Daniel 7, 14), prorocul Miheia ne face cunoscut locul nașterii (Miheia 5, 1), prorocul Isaia vestește nașterea din Fecioara (Isaia 7, 14), patimile și jertfa lui Mesia (Isaia 53, 1-12), prorocul Zaharia vorbește despre Intrarea în Ierusalim (Zaharia 9, 9) și despre vinderea pe 30 de arginți (Zaharia 11, 13). Conform articolului 3 din Simbolul Credinței, **scopul întrupării** Mântuitorului a fost mântuirea omului. Această afirmație este fundamentată pe temeuri scripturistice (Romani 3, 25; Luca 19, 10; Ioan 3, 17; Evrei 2, 15) și patristice, Sfântul Ioan Gura de Aur scrie: *Hristos Mântuitorul a primit trupul nostru și S-a făcut om nu în alt scop, ci numai pentru mântuirea neamului omenesc*, iar Fericitul Augustin afirmă: *Dacă omul n-ar fi căzut, Fiul Omului n-ar fi venit*. Întruparea a avut loc la *plinirea vremii* (Galateni 4, 4), atunci când Dumnezeu a considerat că lumea era pregătită pentru această venire. Atunci, Iisus Hristos, Fiul Lui Dumnezeu a luat trup omenesc, rămânând în același timp Dumnezeu adevărat și Om adevărat. Despre cele două firi, dumnezeiască și omenească avem mărturie în Sfânta Scriptură. Psalmul 2, 6; Psalmul 109; Matei 28, 18; Ioan 5, 17; Marcu 1, 11; Tit 2, 13 - **firea dumnezeiască** și Facerea 3, 15; Isaia 11, 1 - **firea omenească**. Iisus Hristos, deși este Om Adevărat, are două însușiri prin care Se deosebește de ceilalți oameni: *nașterea supranaturală* - conceperea Mântuitorului s-a făcut printr-o lucrare divină și *impecabilitatea* adică, imposibilitatea de a păcătui. Firea dumnezeiască și cea omenească sunt unite într-o singură Persoană sau Ipostas. Această unire se numește **unire ipostatică** sau personală. Unirea celor două firi este fără împărțire, fără despărțire,

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

fără amestecare și fără schimbare. Mântuitorul Își asumă firea omenească, smerindu-Se și coborându-Se la nivelul condiției umane. Această stare de smerenie sau *golire de slavă* se numește **chenoză**.

Motivul întrupării Mântuitorului este mântuirea oamenilor. Prin Jertfa pe Cruce, Mântuitorul dă posibilitate tuturor oamenilor să dobândească desăvârșirea prin refacerea comuniunii dintre om și Dumnezeu. **Mântuirea obiectivă sau Răscumpărarea** este lucrarea dumnezeiască realizată de Mântuitorul Iisus Hristos prin Întruparea, Jertfa, Învierea și Înălțarea Sa. Dumnezeu însă nu îl mântuiește pe om fără voia sa, ci îi lasă acestuia libertatea ca prin har, credință și fapte bune să conlucreze la mântuirea sa. Aceasta reprezintă **mântuirea subiectivă sau personală**. Sfântul Apostol Pavel îi îndemna pe filipeni: *...cu frică și cu cutremur lucrați mântuirea voastră*. (Filipeni 2, 12)

Mântuitorul și-a exercitat activitatea Sa mântuitoare prin trei slujiri sau demnități: **slujirea profetică (învățător)** prin predicarea directă de către El Însuși a Evangheliei, iar indirect în Biserică prin urmașii Săi Apostoli, episcopi și preoți, pe care îi luminează și veghează prin Duhul Sfânt, rămânând cu noi până la sfârșitul veacurilor; **slujirea arhierească** prin care l-a împăcat pe om cu Dumnezeu și cuprinde suferințele și greutățile îndurate de la Întrupare până la moarte; **slujirea împărătească** afirmată prin numeroase profeții mesianice (Psalmi 2, 5; Isaia 32, 1; Miheia 4, 3-4; Daniel 2, 44; Daniel 7, 13-14) și arătată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos prin săvârșirea minunilor și prin învierea și înălțarea Sa la cer.

Crucea Răstignirii

Dicționar

Întrupare = învățătură creștină, potrivit căreia Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Om adevărat.

Ipostas = (în creștinism) Persoană. Fiecare dintre persoanele Sfintei Treimi (Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt), având o esență comună, dar însușiri personale distincte.

Arhiereu = denumire pentru: episcop, mitropolit și patriarh. În Vechiul Testament, arhiereul aducea jertfă de iertare pentru întregul popor.

Să rezumăm!

- Vechiul Testament prezintă numeroase **profeții mesianice** despre Fiul lui Dumnezeu.
- **Scopul Întrupării** Domnului nostru Iisus Hristos a fost mântuirea omului.
- **Domnul nostru Iisus Hristos** este **Dumnezeu adevărat** și **Om adevărat**, cu două firi: dumnezeiască și omenească, unite într-un **singur ipostas**.
- **Chenoza** reprezintă coborârea Fiului Lui Dumnezeu la nivelul condiției umane.
- **Prin Jertfa pe Cruce**, Mântuitorul oferă tuturor oamenilor **mântuirea obiectivă**.
- **Mântuirea subiectivă** este o lucrare a omului cu Dumnezeu prin har, credință și fapte bune.
- **Mântuitorul a împlinit trei slujiri**: profetică, arhierească și împărătească.

Să ne îmbogățim cunostintele!

- ❖ Pregătirea omenirii pentru venirea Răscumpărătorului s-a făcut prin pregătirea poporului evreu și pregătirea popoarelor păgâne.
- ❖ În cartea Psalmilor, profețiile mesianice oferă amănunte despre viața și Pătimirile Mântuitorului.
- ❖ Învățătura despre Persoana Fiului lui Dumnezeu este cuprinsă în Articolele 2-7 din Crez.
- ❖ La fiecare Sfântă Liturghie se reactualizează în mod nesângeros Jertfa Mântuitorului, sub forma pâinii și a vinului, care se prefac în Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

Fișa de lucru 1

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

- a. După căderea în păcat, Adam și Eva au pierdut orice speranță de redobândire a Raiului. A / F
- b. Prorocul Miheia a vestit locul Nașterii lui Iisus. A / F
- c. Prin Jertfa pe Cruce, Mântuitorul nu a dat tuturor oamenilor posibilitatea de a se mântui. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Domnul nostru Iisus Hristos este:
 - a. a treia Persoană a Sfintei Treimi;
 - b. a doua Persoană a Sfintei Treimi;
 - c. prima Persoană a Sfintei Treimi.
- II. Întruparea supranaturală a Fiului lui Dumnezeu s-a făcut din:
 - a. Dumnezeu Tatăl;
 - b. Arhanghelul Gavriil;
 - c. Duhul Sfânt și Fecioara Maria.
- III. Prin suferințele și greutățile îndurate de Hristos de la Întrupare și până la moarte, El a împlinit slujirea:
 - a. arhierescă;
 - b. împărătească;
 - c. profetică.

3. Completează spațiile lacunare cu termenii corespunzători din paranteză.

- a. Cauza întrupării este ridicarea _____ din robia păcatului.
- b. *Care pentru noi oamenii și pentru a noastră _____ S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om. (Simbolul Credinței)*
- c. *Căci Dumnezeu așa _____ lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul - Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. (Ioan 3,16)*
 (a iubit, mântuire, omului, ipostatică)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Cum se numește păcatul săvârșit de Adam și Eva în Rai?
- b. Cum se numesc cele două firi ale Mântuitorului Iisus Hristos? _____ și _____
- c. Ce denumire mai este folosită pentru Crez? _____

5. Alcătuieste un text de 8 - 10 rânduri, în care să folosești următorii termeni:

RAI	ÎNTRUPARE	FECIOARĂ	JERTFA
ADAM și EVA	ÎNVĂȚĂTOR	MÂNTUITOR	SMERENIE

Fișa de lucru 2

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

a. Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat și Om adevărat	A / F
b. Prin predicarea Evangheliei, Mântuitorul și-a împlinit slujirea de Învățător.	A / F
c. Răscumpărătorul promis de Dumnezeu, a venit în lume imediat după izgonirea din Rai.	A / F
d. Prorocul Zaharia a vestit Intrarea Domnului în Ierusalim.	A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect:

- I.** Prin săvârșirea minunilor, Iisus Hristos a împlinit slujirea:
- a. arhierească;
 - b. profetică;
 - c. jertfelnică;
 - d. împărătească.
- II.** Înțelesul termenului chenoză este:
- a. stare de înțelepciune;
 - b. stare de smerenie;
 - c. stare de binecuvântare;
 - d. stare paradisiacă.
- III.** Care este numele prorocului, care a profețit că Hristos se va naște dintr-o Fecioară:
- a. Ieremia;
 - b. Zaharia;
 - c. Isaia;
 - d. Daniel.
- IV.** Mântuitorul Iisus Hristos are:
- a. fire umană și fire naturală;
 - b. fire supranaturală și fire naturală;
 - c. fire dumnezeiască și fire omenească;
 - d. fire învățătoarească și fire arhierească.

3. Completează spațiile lacunare cu termenii corespunzători din paranteză.

- a. S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la _____, și încă moarte pe cruce. (Filipeni 2, 8)
- b. Mântuitorul Își asumă firea omenească, _____, coborându-Se la nivelul condiției umane.
- c. Jertfa Mântuitorului, se reactualizează la fiecare _____, în mod nesângeros, sub forma pâinii și a vinului.
- d. Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a _____ de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om. (Simbolul Credinței)

(Sfântă Liturghie, moarte, întrupat, smerindu-Se, Înviere)

Fișa de lucru 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

- a. Scopul Întrupării Domnului nostru Iisus Hristos, a fost mântuirea oamenilor. A / F
- b. Prin nașterea supranaturală, Mântuitorul nu se deosebește de ceilalți oameni. A / F
- c. Unirea firii omenești cu cea dumnezeiască, în Persoana Mântuitorului se numește unire ipostatică A / F
- d. Impecabilitatea reprezintă imposibilitatea Domnului Iisus Hristos de a păcătui. A / F
- e. Slujirea arhierescă s-a realizat prin predicarea Evangheliei de către Hristos. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața răspunsului considerat corect:

- I. Virtutea necesară pentru dobândirea mântuirii este:
 - a. răbdarea;
 - b. nădejdea;
 - c. credința;
 - d. dreptatea;
 - e. pocăința.
- II. Starea de smerenie a Mântuitorului, se mai numește:
 - a. perihoreză;
 - b. chenoză;
 - c. unire personală;
 - d. eshatologie;
 - e. mântuire.
- III. Prin întruparea Domnului înțelegem:
 - a. Nașterea;
 - b. Schimbarea la Față;
 - c. Răstignirea;
 - d. Învierea;
 - e. Înălțarea.
- IV. Prorocul care a vorbit despre timpul venirii Răscumpărătorului este:
 - a. Iezechiel;
 - b. Miheia;
 - c. Naum;
 - d. Daniel;
 - e. Zaharia.
- V. Predicarea Evangheliei reprezintă împlinirea slujirii:
 - a. arhieresci;
 - b. apostolice;
 - c. împărătești;
 - d. diaconești;
 - e. profetice.

3. Completează spațiile lacunare cu termenii corespunzători din paranteză.

- a. În Sfânta Scriptură găsim _____ despre Persoana Fiului lui Dumnezeu.
- b. Iisus Hristos a luat _____ omenesc, rămânând în același timp și Dumnezeu.
- c. Conceperea Mântuitorului s-a făcut printr-o _____ divină.
- d. Prin Jertfa Crucii, Mântuitorul oferă oamenilor posibilitatea _____ prin refacerea comuniunii cu Dumnezeu.
- e. Prin săvârșirea _____, Hristos a împlinit slujirea împărătească.
(profeții, lucrare, sfințeniei, minunilor, trup, pacea)

4. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor:

*Întruparea Fiului lui Dumnezeu a adus lumii întregi **harul îndumnezeirii**. Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat ca să sfințească natura umană și să-i confere posibilitatea îndumnezeirii. Omul, după cădere, despărțit de Dumnezeu, zdruncinat în ființa sa, nu a mai fost capabil de a se vindeca singur, iar prin căderea sa, el a pus în primejdie și existența cosmosului, desfigurând opera lui Dumnezeu, dar întrupându-Se Fiul va restabili ordinea cosmică și va restaura umanitatea noastră luând-o cu totul întru Sine. (Ziarul Lumina)*

- a. Ce a adus lumii Fiul lui Dumnezeu?
- b. Care era starea omului după căderea în păcat?
- c. Precizează și alte consecințe ale păcatului neascultării?
- d. Cum a restabilit Hristos legătura omului cu Dumnezeu?
- e. Care este scopul Întrupării Fiului lui Dumnezeu?

5. Pornind de la textul de mai jos, alcătuește un eseu de 15-20 rânduri în care să explici importanța păstrării unei legături vii și active a creștinului cu Hristos.

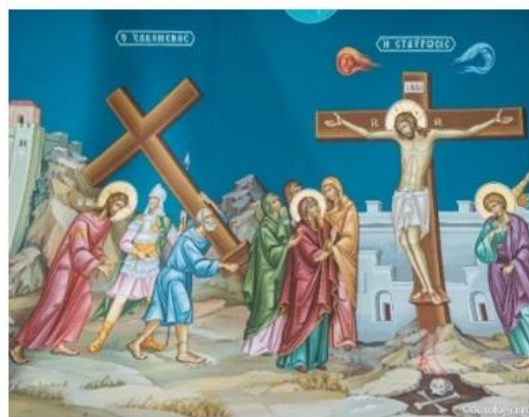
*Fericitul Augustin scrie undeva că meditațiile îl preocupau, și se încurca în discuții. Vedeți, aici discuta „omul cel vechi” cu „cel nou”, cu omul cel în Hristos. Discuta. Mie nu-mi place să discut cu omul cel vechi. Adică, mă trage pe la spate de rasă, dar îndată întind mâinile către Hristos și astfel îl disprețuiesc prin dumnezeiescul har, nu mă gândesc la el. Precum pruncul deschide mâinile și se aruncă în brațele mamei sale, așa fac și eu. Este o **taină**, nu știu dacă ați înțeles subțirimea ei. Când vă străduiți să fugiți în lipsa harului de omul cel vechi, îl trăiți. Prin har, însă, nu vă mai preocupa. Există în adânc. Toate rămân înlăuntrul nostru, și cele urâte; nu se pierd. Prin har, însă, se prefac, se preschimbă. Nu spune rugăciunea Ceasului al nouălea „ca lepădând pe omul cel vechi, întru cel nou să ne îmbrăcăm și Ție să viețuim, Stăpânului nostru”? **Hristos voiește să ne unim cu El** și așteaptă afară de ușa sufletului nostru. De noi atârână să primim harul dumnezeiesc. Numai dumnezeiescul har poate să ne schimbe. Noi, singuri, nu putem nimic. Harul ne va da totul. Noi să ne străduim să împuținăm egoismul și iubirea de sine. Să fim smeriți. Să ne dăruim lui Hristos și toate cele împotrivoitoare, trupești și sufletești, vor pleca. (Ne vorbește părintele Porfirie – *Viața și cuvintele*, traducere din limba greacă de Ieromonah Evloghie Munteanu, Editura Egumenița, 2003, p. 247-248).*

Și dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră. (I Corinteni 15, 14)

Lecția 2b

Iisus Hristos Mântuitorul lumii

Adeverirea morții și realitatea Învierii Mântuitorului

Răstignirea Domnului

Să explorăm!

1. Care sunt cele mai cunoscute ipoteze care contestă Învierea Domnului?
2. Cu ce argumente demontăm aceste ipoteze?

Despre Învierea Domnului s-a vorbit în Sfintele Evanghelii, faptele fiind relatate de către fiecare evanghelist în parte, toate patru arătând un singur adevăr: Iisus Hristos a înviat. El a murit pe cruce, moartea a fost verificată, a fost pus în mormânt, conform tradiției iudaice, mormântul pecetluit și păzit de ostașii romani, iar a treia zi a înviat. De ce au apărut aceste teorii, ipoteze care vin să pună la îndoială adevărul?

Să nu uităm că fiecare om are *liberul arbitru*, una din cele trei demnități cu care Dumnezeu ne-a creat, demnități care oglindesc chipul Său în om. Dar îndoiala, semn al puținei credințe, este cea care a lăsat imaginația omului sceptic să creadă altceva decât realitatea.

De-a lungul istoriei, s-au emis diferite ipoteze care au pus la îndoială veridicitatea Învierii Domnului Iisus Hristos. Începând cu secolul al XVI-lea, reprezentanții curentului *raționalist-critic* au contestat Învierea Domnului, fiind catalogată drept mit.

Cele mai cunoscute ipoteze emise au fost: *ipoteza morții aparente*, *ipoteza înșelăciunii*, *ipoteza viziunii colective* și *ipoteza miturilor*.

- ***Ipoteza morții aparente***, încearcă să argumenteze această idee, susținând faptul că Mântuitorul nu era mort la momentul punerii în mormânt, era doar leșinat sau în comă, iar așezarea în mormântul răcoros și odihna au făcut posibilă readucerea în simțuri.

Argumentele care combat această ipoteză sunt cât se poate de clare.

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

În acest sens, moartea Mântuitorului a fost verificată de ostașii romani, care erau obișnuiți cu execuțiile, cunoșteau bine dacă un crucificat era în agonie sau murise. Dacă ei constatau că nu survenise moartea, recurgeau la zdrobirea fluierelor picioarelor, așa cum au procedat și cu cei doi tâlhari răstigniți de-a dreapta și de-a stânga Mântuitorului, pentru a grăbi moartea și a-i putea pune în mormânt până la apusul soarelui, conform tradiției iudaice (Ioan 19, 31-33). Pentru siguranța lor verificarea se făcea prin împungerea cu sulița în coastă: *Ci unul dintre ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă* (Ioan 19, 34). Cum putea să urnească piatra de la intrarea în mormânt un om care a fost privat de hrană și apă trei zile, care a fost ținut în soare și răstignit pe cruce? Un alt argument logic ține de credibilitatea triumfului asupra morții. Nimeni nu putea să urmeze un muribund ca fiind biruitorul morții. Arhieriei au recunoscut moartea Mântuitorului: *Zicând: Doamne, ne-am adus aminte că amăgitorul Acela a spus, fiind încă în viață: După trei zile Mă voi scula. Deci poruncește ca mormântul să fie păzit până a treia zi, ca nu cumva ucenicii Lui să vină și să-L fure și să spună poporului: S-a sculat din morți...* (Matei 27, 63-64).

- **Ipoteza înșelăciunii** are proveniență iudaică, inițiatorii acesteia fiind chiar fariseii (Matei 28, 12-15) și mai târziu adversarii creștinismului, filosofii păgâni și împăratul Iulian Apostatul. Adepții susțin că Mântuitorul a fost mort, iar ucenicii Lui au venit și au luat trupul, spunând că a înviat. *Argumentele care combat această ipoteză:*

După prinderea în grădina Ghetsimani, ucenicii s-au împrăștiat de teamă, chiar Sfântul Apostol Petru, cel care îi spunea Mântuitorului că Îl va urma pretutindeni, s-a lepădat de El, spunând celor care l-au identificat nu doar că nu a fost cu El, ci că nici nu-L cunoștea (Matei 26, 71-74). Văzând această stare de spirit din acele zile, privitoare la chinurile Mântuitorului, care dintre ucenici putea să aibă curajul să suprima paza de la mormânt, să fure trupul, apoi să spună că Hristos a înviat? Situația economică a ucenicilor lui Hristos era una modestă, fără resurse economice solide prin care ar fi putut să mituiască străjerii de la mormânt, aceștia urmând să suporte pedepse foarte aspre pentru neîndeplinirea ordinului militar. Toți Apostolii, cu excepția Sfântului Ioan, au primit moartea martirică, deci au murit pentru un adevăr, nu pentru o minciună inventată chiar de ei (în fața morții, mai ales pentru a te salva, ai spune adevărul).

- **Ipoteza viziunii colective** aduce în discuție deziluzia ucenicilor lui Hristos, Cel care promisese Învierea și care nu a mai înviat, fapt care ar fi condus la o profundă cădere emoțională a acestora, având adesea halucinații legate de prezența lui Hristos după moarte.

Argumente care infirmă această ipoteză:

Celor cărora Iisus S-a arătat după Înviere erau oameni fără tulburări psihice, oameni responsabili în societate (pescari, vameși, doctori, etc) și respectați (dacă ar fi fost oameni cu instabilitate emoțională, cu siguranță că nimeni nu credea ceea ce ei spuneau și nu-i urmau). Mântuitorul, timp de 40 de zile după Înviere, S-a arătat în diferite locuri, diferitor persoane *Și Iisus le-a zis: De ce sunteți tulburați și pentru ce se ridică astfel gânduri în inima voastră? Vedeți mâinile Mele și picioarele Mele, că Eu însumi sunt; pipăiți-Mă și vedeți, că duhul nu are carne și oase, precum Mă vedeți pe Mine că am* (Luca 24, 38-39), ba chiar îl invită pe Toma să pipăie urmele rănilor (Ioan 20, 27), tocmai pentru a se asigura că este o înviere reală, nu o vedenie.

- **Ipoteza miturilor** susține că învierea este un subiect comun multor mituri religioase, din diferite religii, deci Învierea este un mit. Adepții ei nesocotesc un fapt incontestabil: ceea ce este consemnat în Sfânta Scriptură nu este mit, deoarece persoanele au fost reale (Mântuitorul s-a arătat mai multor persoane după Înviere, a vorbit acestor oameni, a mâncat împreună cu ei), deci nu putem să vorbim de *mitologia creștină*, ci de **religia întemeiată de Domnul Hristos**, persoană reală, care a trăit în timp real, într-un spațiu real și de la a cărui Naștere istoria omenirii s-a împărțit în două ere: *înainte de Hristos și după Hristos*.

Dicționar

Ipoteză = presupunere, enunțată pe baza unor fapte cunoscute, cu privire la anumite fenomene care nu pot fi observate direct.

Labilitate = instabilitate, comportament schimbător, nestatornic.

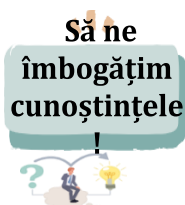
Moarte martirică = mucenie, viața de suferință a celui ce L-a mărturisit pe Hristos în condiții extreme.

Dogmă = adevăr de credință cuprins în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție, formulat de Biserica, în cadrul unui Sinod Ecumenic, în vederea mântuirii.

Să rezumăm!

- **Învierea Domnului** Iisus Hristos este **reală**, așa cum moartea Sa a fost reală.
- Omul este liber să creadă în Cuvântul lui Dumnezeu (care se găsește în **Sfânta Scriptură** și **Sfânta Tradiție**) sau să nu creadă. Tocmai această libertate (liberul arbitru) ne diferențiază de celelalte creații ale lui Dumnezeu *Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva.* (I Corinteni 6, 12)
- Toate ipotezele care neagă realitatea Învierii Domnului Iisus Hristos nu sunt susținute de argumente solide.

Să ne îmbogățim cunoștințele

- ❖ La Sfântul Mormânt al Domnului Iisus Hristos (în Ierusalim) se petrece o minune care este mai presus de rațiunea omenească: pogorârea Sfintei Lumini.
- ❖ Data serbării Învierii s-a stabilit la primul Sinod Ecumenic de la Niceea (325), astfel: prima duminică de după lună plină, care urmează echinocțiului de primăvară (21 martie). Data serbării Sfintelor Paști poate varia într-un interval de 35 de zile, între 4 aprilie și 8 mai.

Fișa de lucru 1

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

a. Ucenicii au mituit ostașii romani și au furat trupul Mântuitorului.	A / F
b. Mântuitorul S-a arătat mai multor persoane după Înviere.	A / F
c. Ostașii romani au verificat moartea Mântuitorului pe cruce.	A / F

2. Alege răspunsul corect încercuind litera corespunzătoare pentru următoarele enunțuri:

- I.** Ucenicul Mântuitorului care se îndoiește de Învierea Sa a fost:
- a. Apostolul Petru;
 - b. Apostolul Toma;
 - c. Apostolul Pavel;
- II.** Cele 40 de zile de la Înviere la Înălțare petrecute de Mântuitorul pe pământ, au ca scop:
- a. înfurierea fariseilor;
 - b. umilirea executorilor romani;
 - c. convingerea oamenilor că Învierea Sa este reală;
- III.** Singurul Apostol care moare de moarte naturală a fost:
- a. Apostolul Petru;
 - b. Apostolul Andrei;
 - c. Apostolul Ioan;

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză.

- a. Ipoteza _____ susține că trupul Mântuitorului a fost furat și ascuns.
- b. Ipoteza morții _____ susține că Mântuitorul nu a fost mort, ci leșinat.
- c. Ipoteza _____ susține că Învierea este un mit.
(miturilor, aparente, înșelăciunii, cărturarilor)

4. Pornind de la textul lecției, răspunde următoarelor întrebări:

- a. Cine a verificat moartea Mântuitorului pe cruce?
- b. Care dintre ipoteze a condus la o profundă cădere emoțională a discipolilor Mântuitorului?
- c. În ce secol apar primele contestări ale Învierii?

5. Pornind de la citatul de mai jos elaborează un text de 10 rânduri, cu tema *Învierea Domnului - nădejdea noastră*. Dar acum Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți. Că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om și învierea morților.
(I Corinteni 15, 20-21)

Fișa de lucru 2

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

a. Pentru constatarea morții, Mântuitorul a fost împuns cu o suliță în coastă.	A / F
b. Ostașii au grăbit moartea Mântuitorului prin zdrobirea fluierelor picioarelor.	A / F
c. Mormântul Domnului a fost pecetluit și păzit de ostași romani.	A / F
d. Arhiereii au recunoscut moartea Mântuitorului.	A / F

2. Alege răspunsul corect încercuind litera corespunzătoare pentru următoarele enunțuri:

- I.** Ipoteza morții aparente susține că:
- a. Mântuitorul a leșinat;
 - b. Apostolii au furat trupul Mântuitorului mort;
 - c. nu era nimeni înmormântat acolo;
 - d. discipolii aveau halucinații.
- II.** Moartea Mântuitorului pe cruce a fost verificată prin:
- a. Ascultarea inimii;
 - b. Constatarea decesului de către un doctor;
 - c. Împungerea în coastă cu sulița;
 - d. Verificarea respirației.
- III.** Ipoteza înșelăciunii susține că:
- a. discipolii aveau halucinații;
 - b. Apostolii au furat trupul Mântuitorului mort ;
 - c. este doar o legendă;
 - d. Mântuitorul a ieșit din mormânt după ce și-a revenit din leșin.
- IV.** Mântuitorul a fost prins de ostași în:
- a. Nazaret;
 - b. Piața din Capernaum;
 - c. Peștera Nașterii Sale;
 - d. Grădina Ghetsimani.

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză.

- a. Ipoteza _____ susține că învierea este un subiect comun multor mituri religioase.
- b. Moartea Mântuitorului a fost verificată de _____ romani.
- c. Despre _____ Domnului s-a vorbit în Sfintele Evanghelii.
- d. Ipoteza morții aparente susține că Mântuitorul nu era _____ la momentul punerii în mormânt, era doar leșinat.

(Învierea, miturilor, mort, ostașii, mironosițele)

4. Pornind de la textul lecției, răspunde la următoarele întrebări:

- a. Care dintre Apostoli a pus la îndoială Învierea lui Hristos? _____
- b. De ce, după Înviere, Mântuitorul a stat timp de 40 de zile pe pământ? _____

- c. Care dintre ipoteze susține că la punerea în mormânt, Mântuitorul nu era mort, ci doar leșinat? _____

- 5.** Fericitul Augustin face o analogie între motivul pentru care Hristos a postit vreme de 40 de zile înainte de activitatea Sa mesianică și tot în timp de 40 de zile S-a arătat, de mai multe ori, ucenicilor Săi după Înviere: *Tot astfel, timp de 40 de zile după Înviere, Hristos Domnul S-a arătat Apostolilor Săi, mâncând și bând cu ei* (Faptele Apostolilor 10, 40 - 41; Luca 24, 43), *nu pentru că El ar fi avut nevoie, ci pentru a dovedi realitatea Învierii Sale, pentru a-i încredința pe Apostoli că El a înviat în același trup care a fost răstignit pe cruce.* (Fericitul Augustin, *Predici la marile sărbători*, vol. 1, colecția Părinți și Scriitori Bisericești, serie nouă, 13, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2014).

Pornind de la textul de mai sus, argumentează în 12 rânduri necesitatea pregătirii creștinilor prin post și rugăciune pentru marea sărbătoare a Învierii.

Fișa de lucru 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

a. Pentru constatarea morții, Mântuitorul a fost împuns cu o suliță în coastă.	A / F
b. Mântuitorul a stat pe pământ, după Înviere, 50 de zile.	A / F
c. Mormântul Domnului a fost păzit de ostașii romani.	A / F
d. Mântuitorul a fost răstignit între doi tâlhari.	A / F
e. Constatarea morții Mântuitorului a făcut-o un doctor.	A / F

2. Alege răspunsul corect încercuind litera corespunzătoare pentru următoarele enunțuri:

I. Ipoteza morții aparente susține că:

- a. Trupul Mântuitorului a fost furat;
- b. Apostolii au născocit Învierea Mântuitorului;
- c. ostașii romani nu au verificat moartea Mântuitorului;
- d. Mântuitorul nu a fost mort în momentul punerii în mormânt
- e. Mântuitorul se afla în moarte clinică.

II. Sfinții Apostoli au primit moarte martirică, excepție făcând:

- a. Sfântul Apostol Petru;
- b. Sfântul Apostol Andrei;
- c. Sfântul Apostol Ioan;
- d. Sfântul Apostol Pavel;
- e. Sfântul Apostol Toma.

III. Chinurile, defăimările și martiriul Sfinților Apostoli poartă denumirea generică de:

- a. drepturi;
- b. persecuții;
- c. sinoade;
- d. proteste;
- e. arestări.

IV. Ipoteza viziunii colective susține că Apostolii și discipolii Mântuitorului:

- a. au avut halucinații;
- b. erau istoviți;
- c. erau în transă;
- d. erau disperați;
- e. erau înspăimântați.

V. Varietatea ipotezelor, care combat realitatea Învierii Domnului este datorată:

- a. bogăției de informații;
- b. liberului arbitru;
- c. dorinței de afirmare;
- d. autosuficienței omului;
- e. ideologiilor vremii.

- Ipoteza _____ aparente susține că învierea este un fals, deoarece nu era mort când a fost pus în mormânt.
- Moartea Mântuitorului a fost recunoscută de _____, care au poruncit să păzească mormântul.
- Despre _____ Domnului s-a vorbit în Sfintele Evanghelii.
- Ipoteza _____ susține că Mântuitorul era _____ la momentul punerii în mormânt, dar trupul a fost furat.
- Ipoteza _____ susține că învierea este un subiect comun multor mituri religioase, din diferite religii, deci Înviere este un mit.

- Care dintre Apostoli s-a temut de ostașii romani și a negat că este ucenicul Mântuitorului?
- Cum este verificată moartea Mântuitorului?
- Care sunt cele mai cunoscute ipoteze care neagă veridicitatea morții și Învierii Domnului?
- Care dintre ipoteze susține că trupul mort al Mântuitorului a fost furat de discipoli?
- Cât timp a stat pe pământ Mântuitorul după înviere?

Pornind de la textul de mai sus, argumentează în 15 rânduri importanța cultivării virtuților, a înfrânării și a faptelor bune în iconomia mântuirii personale.

[illegible]

Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția; împotriva unora ca acestea nu este lege (Galateni 5, 22-23).

Lecția 3

Lucrarea Sfântului Duh în lume

Tronul Hetimasiei

Să explorăm!

1. Cine este Duhul Sfânt și care este relația lui cu Tatăl și cu Fiul?
2. Care este lucrarea Sfântului Duh în lume?
3. Care sunt caracteristicile harului divin?

Duhul Sfânt este a treia Persoană a Sfintei Treimi, alături de Dumnezeu Tatăl și de Dumnezeu Fiul, Iisus Hristos. El este Mângâietorul, Duhul Adevărului și de viață-Făcătorul.

La Sfântul Grigorie Palama găsim scris: *Astfel, Duhul Sfânt este bucuria dinainte de veci a Tatălui și a Fiului, în care Aceștia împreună se bucură. Această bucurie este trimisă de Aceștia Doi celor care sunt vrednici de ea, dar existența Sa, vine numai de la Tatăl* (Omiliile II, 2020).

Fiecare lucrare se realizează prin participarea comună a celor Trei Persoane, cu toate acestea fiecare Persoană în parte, înfăptuiește lucrarea comună în modul său propriu. Sfântul Duh este cel care desăvârșește, ducând la bun sfârșit fiecare lucrare divină. *Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine* (Ioan 15, 26). Duhul Sfânt e din Tatăl, dar nu prin naștere ca Fiul, ci prin purcedere. Duhul Sfânt purcede din Tatăl, ceea ce înseamnă că provine sau își are începutul în Tatăl. Tatăl este principiul unic al Treimii, originea Fiului pe care L-a născut și a Duhului pe Care îl purcede din veci. Caracterul definitoriu al Tatălui este nenașterea.

Duhul Sfânt este consubstanțial și coetern cu Fiul și cu Tatăl. În unitatea inseparabilă cu Tatăl și cu Fiul, Duhul purcede din Tatăl și este dat lumii prin Fiul, după cum și Fiul S-a născut în lume prin Duhul. El este de aceeași ființă și egal cu Tatăl și cu Fiul.

Perihoreza reprezintă mișcarea de întrepătrundere și de iubire a celor trei Persoane în interiorul vieții treimice. În Dumnezeu sunt trei Ipostasuri, care se află într-o comuniune desăvârșită, dar în ființa Sa este Unul

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

singur. Aceasta vrea să exprime deodată atât unitatea cât și treimea în dumnezeire, adică cele trei Persoane subzistă una în cealaltă fără să se contopească și fără să se amestece.

Lucrarea Duhului Sfânt în lume:

- Duhul Sfânt își face simțită prezența încă de la crearea lumii: *Și pământul era netocmit și gol. Întuneric era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor* (Facerea 1, 2).
- Duhul Sfânt este Cel care a dat viață materiei create: *Duhul este Cel ce dă viață, trupul nu folosește la nimic. Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh și sunt viață* (Ioan 6, 63).
- Duhul Sfânt este Cel Care a vestit pe Mântuitorul Hristos prorocilor: *După ce Dumnezeu odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin proroci...* (Evrei 1, 1).
- S-a coborât asupra Sfintei Fecioare Maria la **Bunavestire**: *Și răspunzând, îngerul i-a zis: Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema* (Luca 1, 35).
- El este cel care se arată la **Botezul Domnului** sub formă de porumbel: *Și îndată, ieșind din apă, a văzut cerurile deschise și Duhul ca un porumbel coborându - Se peste El* (Marcu 1, 10).
- A luat forma unui nor luminos la **Schimbarea la Față** a Mântuitorului pe muntele Tabor: *Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrat pe ei și iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L”* (Matei 17, 5).
- Duhul Sfânt, Mângâietorul, a fost trimis de Dumnezeu la Cincizecime (Rusalii) și a șezut deasupra capetelor Sfinților Apostoli, sub forma unor limbi de foc, pentru a desăvârși lucrarea de mântuire, întemeind în chip văzut Biserica *...Și li s-au arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei* (Faptele Apostolilor 2, 3).

Pogorârea Sfântului Duh

Scopul vieții omului este dobândirea mântuirii, adică unirea în veșnicie cu Dumnezeu Tatăl. Mântuitorul Iisus Hristos, S-a jertfit pentru noi oamenii, murind pe cruce, izbăvind-ne astfel de păcatul strămoșesc, și a deschis din nou pentru oameni porțile Împărăției lui Dumnezeu. După cele trei zile petrecute cu trupul în mormânt, a Înviat și ne-a dăruit nouă nemurirea, de care am fost păgubiți, atunci când Adam și Eva au căzut în păcatul strămoșesc. El a realizat astfel, mântuirea obiectivă, dar mântuirea subiectivă, aparține fiecăruia dintre noi, ținând cont de pocăința și perseverența individuală, *Drept aceea, iubiții mei... cu frică și cu cutremur lucrați mântuirea voastră* (Filipeni 2, 12), ne sfătuiește Sfântul Apostol Pavel. În opera de mântuire, Fiul este Cel care deschide ușa Raiului, dar cheia care deschide această ușă este Duhul Sfânt. Harul Duhului Sfânt este împărțit nouă, în Biserică, prin intermediul Sfințelor Taine, El fiind cel care ne sfințește și ne aduce spre perfecțiune, spre

asemănarea cu Dumnezeu. Roadele Duhului Sfânt în inima omului, după cum ne spune Sfântul Apostol Pavel sunt: *...dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția...* (Galateni 5, 22-23). Cea mai importantă roadă a Duhului Sfânt este dobândirea **sfințeniei**: *Și așa erați unii dintre voi. Dar v-ați spălat, dar v-ați sfințit, dar v-ați îndreptat în numele Domnului Iisus Hristos și în Duhul Dumnezeului nostru* (I Corinteni 6, 11).

Harul divin este energia necreată care izvorăște din ființa divină a celor trei ipostasuri și care se revarsă prin Duhul Sfânt asupra oamenilor cu scopul mântuirii și sfințirii lor. Pentru a ne mântui, avem nevoie de harul Duhului Sfânt pe care îl dobândim începând cu Sfânta Taină a Botezului: *...De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă Împărăția lui Dumnezeu* (Ioan 3, 5). Omul primește Harul divin **gratuit** de la Dumnezeu, nu datorită faptelor și calităților sale, ci datorită dragostei nemărginite pe care o are Dumnezeu pentru cununa

Clasa a XI a

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

creației Sale, precum ne spune și Sfântul Apostol Pavel: *Căci în har sunteți mântuiți prin credință, și aceasta nu e de la voi: este darul lui Dumnezeu* (Efeseni 2, 8). Tot el ne spune că Dumnezeu dorește mântuirea tuturor oamenilor, indiferent de nevrednicia sau păcatele săvârșite: *Care voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină* (I Timotei 2, 4). Deoarece Mântuitorul Hristos S-a jertfit pentru toți oamenii Care S-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți, mărturia adusă la timpul său (I Timotei 2, 6), și harul divin se dăruiește tuturor, una din caracteristicile harului divin este **universalitatea**, pentru ca toți oamenii să ajungă la desăvârșire *Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura* (Marcu 16, 15).

Omul poate ajunge la asemănarea cu Dumnezeu prin împlinirea poruncilor Sale și prin lucrarea faptelor celor bune, cultivând virtuțile, una din cele mai importante fiind smerenia *Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția Cerurilor* (Matei 5, 3). Prin smerenie Preasfânta Fecioara a născut pe Mântuitorul, cel care ne-a izbăvit din noaptea păcatului, îndrumându-ne spre lumină, *Căci legea duhului vieții în Hristos Iisus m-a liberat de legea păcatului și a morții* (Romani 8, 2). Dacă mândria este mama tuturor păcatelor, prin care a intrat păcatul în lume, smerenia este începutul tuturor bunătăților, cheia care deschide ușa Raiului, ea evidențiind cel mai bine lucrarea harului Sfânt asupra omului. La desăvârșire se poate ajunge doar prin conlucrarea cu harul divin și prin lucrarea faptelor bune și a virtuților, lepădându-ne de păcate și de patimi, căci *...Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har* (Iacov 4, 6).

Dicționar

Consubstanțial = care este alcătuit din aceeași substanță.

Coetern = care coexistă etern cu o ființă.

Contopire = a se amesteca cu ceva, formând un singur tot, a se uni strâns.

A izbăvi = a mântui, a salva, a scăpa.

Ipostas = persoană.

Să rezumăm!

- Duhul Sfânt este cea de-a treia Persoană a Sfintei Treimi, *Cel ce împreună cu Tatăl este închinat și slăvit* (Simbolul de credință).
- Duhul Sfânt purcede din însăși Ființa Tatălui, are aceleași însușiri și lucrări dumnezeiești ca și Tatăl și Fiul, și I se aduce aceeași închinare ca Tatălui și Fiului.
- Pentru a se mântui, trebuie să existe o conlucrare între om și Harul divin. Această conlucrare se bazează pe libertatea omului, darul prin care Dumnezeu i-a dat șansa să aleagă între bine și rău, între păcat și virtute, între sfințenie și decădere.

Să ne îmbogățim cunoștințele!

- ❖ Dacă mântuirea obiectivă ne-a fost adusă de către Iisus Hristos, Care este Dumnezeu Mântuitorul, însușirea acesteia se face prin Sfântul Duh, Dumnezeu Sfințitorul, Care ne conduce pe calea adevărului.
- ❖ Biserica este întemeiată la jertfa pe cruce a Mântuitorului și a devenit realitate istorică prin Pogorârea Sfântului Duh, la Cincizecime;
- ❖ Prin Sfântul Duh, în Biserică, noi suntem în comuniune cu Dumnezeu și cu semenii noștri, căci Duhul ne unește în Taina Euharistiei într-un trup.

Fișa de lucru 1

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

a. Sfântul Duh își ia Ființa din veci din Tatăl.	A / F
b. Persoanele Sfintei Treimi conlucrează între ele.	A / F
c. Omul se poate mântui singur, fără ajutorul harului divin.	A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I.** Sfântul Duh este Cel care:
- a. crează lumea din nimic;
 - b. se jertfește pentru mântuirea oamenilor;
 - c. sfințește creația.
- II.** La Schimbarea la Față a Domnului, Duhul Sfânt este prezent sub formă de :
- a. Porumbel;
 - b. nor luminos;
 - c. limbi de foc.
- III.** Sfintele Taine sunt în număr de:
- a. cinci;
 - b. opt;
 - c. șapte;

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, scriind cuvântul lipsă.

- a. Sfântul _____ se mai numește și Mângâietorul.
- b. El este de aceeași _____ cu Tatăl și cu Fiul;
- c. Tatăl este _____, unic al Treimii;

(Ființă, Duh, principiul, Persoană)

4. Pornind de la textul lecției, răspunde la următoarele întrebări:

- a. Cum își ia Sfântul Duh Ființa din Tatăl? _____
- b. Sub ce formă este prezent Duhul Sfânt la Botezul Domnului? _____
- c. Când este întemeiată Biserica? _____

5. Pornind de la citatul: *Acestea vi le-am spus, fiind cu voi; Dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte de toate cele ce v-am spus Eu. (Ioan 14,25-26), elaborează un text de 10 rânduri, cu tema Sfântul Duh - a Treia Persoană a Sfintei Treimi. În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele aspecte:*

- Relația dintre cele trei persoane ale Sfintei Treimi
- Rolul Sfântului Duh la crearea lumii

Fișa de lucru 2

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

- a. Prin jertfa de pe cruce, Mântuitorul Iisus Hristos ne-a mântuit. A / F
- b. Sfântul Duh se arată oamenilor sub formă de porumbel la Cincizecime. A / F
- c. Duhul Sfânt este prezent încă de la crearea lumii. A / F
- d. Duhul Sfânt, a fost trimis de Dumnezeu la Cincizecime. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Sfântul Duh se arată oamenilor sub formă de limbi ca de foc la :
 - a. Intrarea Domnului în Ierusalim;
 - b. Botezul Domnului;
 - c. Întâmpinarea Domnului;
 - d. Cincizecime.
- II. Sfinții proroci sunt cei care:
 - a. s-au jertfit pentru credința creștină;
 - b. au condus Biserica Creștină;
 - c. au vestit oamenilor venirea pe lume a Fiului Lui Dumnezeu;
 - d. au trăit retrași de lume.
- III. Unul din darurile Sfântului Duh este:
 - a. inteligența;
 - b. blândețea;
 - c. simțul practic;
 - d. dinamismul.
- IV. Omul poate ajunge la asemănarea cu Dumnezeu prin:
 - a. educație aleasă;
 - b. discernământ;
 - c. respectarea poruncilor divine și fapte bune;
 - d. citirea Sfintei Scripturi.

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, scriind cuvântul lipsă.

- a. Fiul este Cel care deschide ușa Raiului, dar _____ care deschide această ușă este Duhul Sfânt.
- b. Harul divin este energia necreată care izvorăște din _____ divină.
- c. Mântuitorul Iisus Hristos a murit pe _____, pentru mântuirea noastră.
- d. Dobândirea _____ este scopul vieții omului.

(Ființa, mântuirii, cruce, cheia, biserica)

4. Având în vedere informațiile cuprinse în textul lecției, răspunde la următoarele întrebări:

- a. Ce este perihoreza? _____
- b. Ce reprezintă Harul Divin? _____
- c. Ce rol joacă Sfântul Duh în opera de mântuire a omului? _____
- d. Ce trebuie să facă omul pentru a obține Harul Divin? _____

5. Citește cu atenție citatul: De Mă iubiți, păziți poruncile Mele. Și Eu voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va da vouă, ca sa fie cu voi în veac. Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; voi Îl cunoașteți, că rămâne la voi și în voi va fi! Nu vă voi lăsa orfani; voi veni la voi. (Ioan 14,15-18) și elaborează un text argumentativ de 12 rânduri, având în vedere următoarele aspecte: întemeierea Bisericii; rolul Sfântului Duh în formarea Bisericii; lucrarea Harului divin. Alege un titlu potrivit.

Fișa de lucru 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri prin încercuirea lui A (adevărat) sau F (fals):

- a. Omul primește Harul divin gratuit de la Dumnezeu. A / F
- b. Dumnezeu dorește mântuirea tuturor oamenilor, indiferent de nevrednicia sau păcatele săvârșite. A / F
- c. Cea mai importantă virtute creștină este toleranța. A / F
- d. Desăvârșirea poate fi atinsă prin conlucrarea cu Harul divin. A / F
- e. Biserica ia naștere la Botezul Domnului. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Păcatul intră în lume prin :

- a. lăcomie;
- b. neascultare;
- c. mândrie;
- d. nepăsare;
- e. lenevie.

II. Pogorârea Sfântului Duh este sărbătorită:

- a. la 50 de zile de la Înălțare;
- b. la 40 de zile de la Învierea Domnului;
- c. la 40 de zile Înălțarea Domnului;
- d. la 10 zile de la Învierea Domnului;
- e. la 50 de zile de la Învierea Domnului.

III. Conlucrarea dintre om și Harul divin se bazează pe :

- a. fapte bune;
- b. cumpătare;
- c. libertatea omului;
- d. smerenie;
- e. înțelepciune.

IV. Harul divin se transmite oamenilor prin:

- a. săvârșirea faptelor bune;
- b. Sfintele Taine;
- c. ascultare;
- d. milostenie;
- e. blândețe.

V. Perihoreza reprezintă:

- a. relația dintre Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Fiul;
- b. mișcarea de întrepătrundere și de iubire a celor trei Persoane;
- c. mișcarea de iubire dintre Dumnezeu Duhul Sfânt și Dumnezeu Tatăl;
- d. relația omului cu Duhul Sfânt;
- e. conlucrarea omului cu harul divin.

- Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl _____, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin proroci.*
- Harul divin izvorăște din cele trei _____ și se revarsă prin Duhul Sfânt asupra oamenilor.
- Mângâietorul a fost trimis de Dumnezeu la _____ și a șezut peste Sfinții Apostoli.
- Una din caracteristicile harului divin este _____, adică acesta este dăruit tuturor.
- La desăvârșire se poate ajunge doar prin _____ cu harul divin și prin lucrarea faptelor bune.

- Dă exemplu de cel puțin trei lucrări ale Duhului Sfânt în lume.
- Cum este transmis creștinilor harul divin?
- De ce Dumnezeu dăruiește oamenilor harul divin în mod gratuit?
- Cum poate omul să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu?
- Cum poate fiecare om să dobândească mântuirea subiectivă?

[illegible]

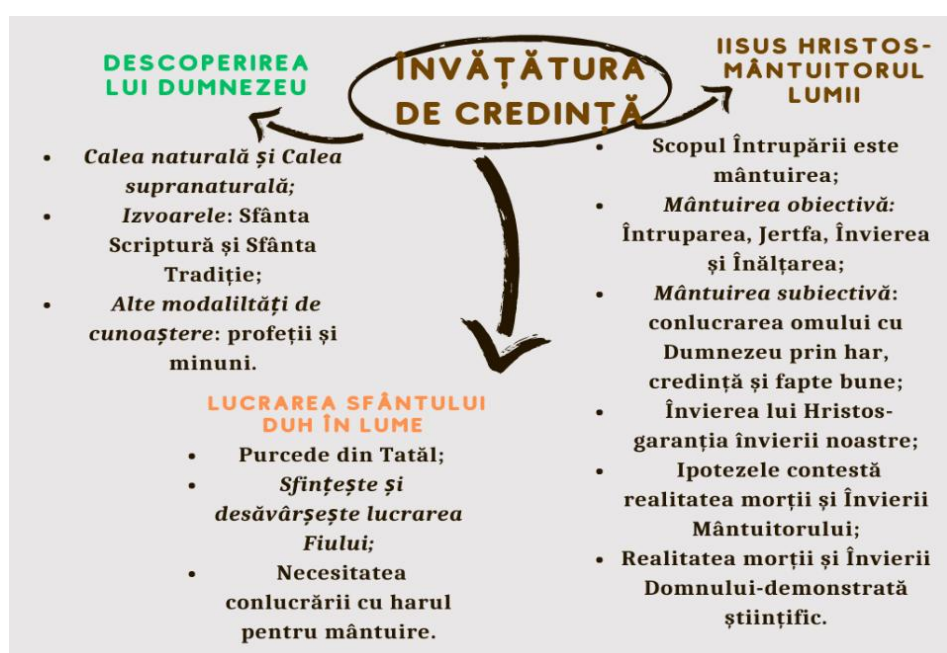
CLASA a XI a

Recapitulare_ Unitatea I

Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria. (Psalmul 18, 1)

Sfânta Treime de la Stejarul Mamvri

RECAPITULARE UNITATEA I

- ✓ **Descoperirea lui Dumnezeu**
- ✓ **Iisus Hristos – Mântuitorul lumii**

2a. Întruparea Fiului lui Dumnezeu; Jertfa pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos;

2b. Adevărarea morții și realitatea Învierii;

- ✓ **Lucrarea Sfântului Duh în lume**

Să ne amintim !

Descoperirea lui Dumnezeu

- Revelația divină reprezintă descoperirea din partea lui Dumnezeu a voii și lucrării Sale făcută omului spre mântuirea sufletului.
- Prin revelația Sa, Dumnezeu nu ne comunică toate formele de adevăruri, ci numai cel referitor la mântuirea noastră și la modul în care putem intra în comuniune cu El.
- Pentru aceasta omul este dator să-L cunoască pe Dumnezeu, să depună efortul împlinirii voii Lui prin luptele din timpul încercărilor grele.
- Pentru cunoașterea lui Dumnezeu ne sunt deschise două căi: calea naturală, numită *revelație naturală* și calea supranaturală numită *revelație supranaturală*.
- Există două izvoare ale Revelației supranaturale: Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție se află într-o unitate indisolubilă.

Iisus Hristos - Mântuitorul lumii

- Întruparea Fiului lui Dumnezeu ne arată iubirea și dreptatea Tatălui Cerească.
- Hotărârea Întrupării Răscumpărătorului este *Făcându-ne cunoscută taina voii Sale, după buna Lui socotință, astfel cum hotărâse întru Sine mai înainte* (Efeseni 1, 9).
- Domnul nostru Iisus Hristos se numește pe Sine Fiul lui Dumnezeu și Fiul al Omului, mărturisind prin aceasta cele două firi ale Sale, unite într-o singură Persoană (ipostas).

Aplicații

1. Stabilește valoarea de adevăr pentru următoarele enunțuri:

- a. Sfânta Scriptură cuprinde cărți istorice, didactice, profetice. **A/F**
- b. Mântuirea subiectivă se dobândește prin har, credință și fapte bune. **A/F**
- c. Duhul Sfânt este născut din Tatăl. **A/F**
- d. Una din însușirile Chipului lui Dumnezeu în om este liberul arbitru. **A/F**
- e. Ipoteza înșelăciunii susține că Mântuitorul S-a prefăcut mort, iar după lăsarea nopții a părăsit mormântul. **A/F**
- f. Scopul Întrupării lui Hristos este dobândirea din nou a Raiului de către om. **A/F**

2. Completează în caiet enunțurile de mai jos cu informațiile corecte din paranteză:

- a. Descoperirea lui Dumnezeu s-a făcut pe două căi: pe și pe cale supranaturală .
- b. Dumnezeu se face cunoscut și prin: și profeții.
- c. Totalitatea adevărilor de credință ce nu sunt cuprinse în Sfânta Scriptură, se păstrează în , având aceeași valoare .
- d. Venirea Răscumpărătorului în lume, a fost vestită încă de la , după cum citi în Sfânta Scriptură .
- e. Domnul nostru Iisus Hristos se deosebește ca Om de ceilalți oameni prin și prin impecabilitate .
- f. Mântuirea obiectivă s-a împlinit prin Crucii.
- g. Cea mai mare minune împlinită de Domnul nostru Iisus Hristos este din morți .
- h. În secolele XVI-XVII, au apărut ipoteze au încercat să explice în mod.....Învieria .

- Cuvântul *mântuire* are două înțelesuri:
- ✓ Activitatea răscumpărătoare a Mântuitorului realizată prin Întruparea, Jertfa, Învierea și Înălțarea la cer - *mântuirea obiectivă*.
- ✓ Însușirea personală a roadelor activității răscumpărătoare a Mântuitorului - *mântuirea subiectivă*.

Adeverirea morții și realitatea Învierii

- Cea mai mare minune săvârșită de Domnul nostru Iisus Hristos, este cea a propriei Sale Învieri. Este cea mai puternică dovadă a dumnezeirii Lui și stă la baza religiei creștine.
- Începând cu secolele XVI – XVII au apărut contestatari, care au susținut că această minune nu este decât un mit. Încercările de explicare rațională, a Învierii Domnului, au dus la apariția mai multor teorii sau ipoteze: *ipoteza morții aparente, ipoteza înșelăciunii, ipoteza viziunii colective, și ipoteza miturilor*.

Lucrarea Sfântului Duh în lume

- Potrivit dogmei Sfintei Treimi, Dumnezeu este Unul în Ființă și Întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.
- În Sfânta Scriptură găsim mărturii despre lucrarea Duhului Sfânt în lume.
- Cea mai importantă roadă a prezenței Duhului Sfânt este dobândirea sfințeniei.
- Pentru a se putea mântui și sfinții, oamenii au nevoie de harul divin. Acesta reprezintă energia necreată, care izvorăște din ființa divină a celor trei ipostasuri.

- i. Duhul Sfânt mai este numit și, deoarece El desăvârșește toate.
- j. Omul primește harul divin în mod, fiindu-i necesar pentru mântuire .

(cale naturală, gratuit, Sfințitorul, minuni, Sfânta Tradiție, căderea în păcat, nașterea supranaturală, Jertfa, Învierea, căderea în păcat, rațional, Sfânta Tradiție)

3. Descoperă în următoarele citate din Sfânta Scriptură, învățăturile de credință despre care ai învățat în această unitate.

- a. *El ne-a scos de sub puterea întunericului și ne-a strămutat în Împărăția Fiului iubirii Sale. Întru Care avem răscumpărarea prin sângele Lui, adică iertarea păcatelor* (Coloseni 1, 13-14).
- b. *Și dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră. Ne aflăm încă și martori mincinoși ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat Hristos... Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința voastră, sunteți încă în păcatele voastre* (I Corinteni 15, 14-17).
- c. *Și din plinătatea Lui noi toți am luat și har peste har. Pentru că Legea prin Moise s-a dat, iar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos* (Ioan 1, 16-17).
- d. *Fără Mine nu puteți face nimic* (Ioan 15, 5).
- e. *Căutați pe Cel care a făcut Orionul și Pleiadele, pe Cel care preface dimineața în întuneric adânc și întunecă ziua ca noaptea, pe Cel care cheamă apa mării și o varsă peste fața pământului. Domnul este numele Lui* (Amos 5, 8).

4. Citește textul de mai jos și rezolvă cerințele:

- a. Precizează două modalități prin care putem împlini voia lui Dumnezeu.
- b. Explică la ce se referă expresia *voia Tatălui Meu Celui din ceruri*.
- c. **Alcătuiește un text de 10 rânduri, cu titlul *Omul împreună – lucrător cu Dumnezeu la mântuirea sa*.**

Unitatea I
EVALUARE
EVALUARE¹
Unitatea I
Învățătura de credință
Exercițiul I (15 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

I. Revelația dumnezeiască este:

- a. datorată dorinței de cunoaștere a omului;
- b. un proces dinamic și personal;
- c. posibilă datorită rațiunii umane.

II. Unirea ipostatică înseamnă:

- a. unitatea dintre Tatăl și Fiul;
- b. unirea firii dumnezeiești cu firea omenească;
- c. Întruparea Fiului lui Dumnezeu.

III. Scopul Întrupării Domnului a fost:

- a. descoperirea lui Dumnezeu;
- b. mântuirea oamenilor;
- c. apropierea omului de divinitate.

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii potriviți din paranteză.

- a. Purcederea este specifică _____, a treia Persoană a Sfintei Treimi.
- b. Revelația divină constă în _____ lui Dumnezeu.
- c. Scopul _____ Domnului a fost descoperirea lui Dumnezeu.

(Întrupării, descoperirea, Jertfei, Duhului Sfânt)

Exercițiul III (25 puncte)

Identifică în careul de mai jos, cuvintele care arată însușirile Sfintei Treimi.

(Mângâietor, Judecător, Mântuitor, Sfințitor, Creator)

A	F	M	A	R	E	T	A	U	T	W	R
P	L	I	T	V	A	T	E	S	G	M	D
R	C	R	E	A	T	O	R	P	I	F	E
D	R	G	T	I	O	P	X	R	T	Y	O
A	E	S	F	I	N	T	I	T	O	R	R
S	W	E	R	T	Y	I	N	B	V	C	X
A	S	J	U	D	E	C	A	T	O	R	F
E	Z	X	C	V	B	N	F	F	R	B	R
T	Y	M	Q	W	E	T	Y	U	H	V	F
L	M	Â	N	T	U	I	T	O	R	D	V
D	E	R	T	H	J	U	D	C	V	S	R
R	O	I	U	Y	R	F	G	H	J	O	F
M	Â	N	G	Â	I	E	T	O	R	H	G

Exercițiul IV (30 puncte)

Alcătuiește un text în care să folosești următoarele cuvinte: *smerenie, mântuire, har, Biblie, credință, iertare*. Dă un titlu potrivit eseului.

Grilă de evaluare**Exercițiul I**
(15 puncte)

- 3x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul II
(20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul III
(25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare termen identificat;

Exercițiul IV
(30 puncte)

- Pentru cunoașterea și utilizarea corectă a termenilor se acordă 30 puncte;

- pentru construirea logică și coerentă a textului se acordă 3 puncte;

- pentru caracterul creativ și originalitatea textului redactat se acordă 2 puncte;

10 puncte din oficiu.
TOTAL: 100 puncte.

Unitatea I
EVALUARE
EVALUARE²
Unitatea I
Învățătura de credință
Exercițiul I (10 puncte)

Selectează, din cuvintele/expresiile date între *paranteze*, pe cele potrivite, pentru a completa spațiile libere.

Descoperirea lui Dumnezeu se numește _____ și îl ajută pe om să-L cunoască pe Dumnezeu. Căile de transmitere ale revelației supranaturale sunt: _____ și Sfânta Tradiție. Mântuirea obiectivă sau _____ este lucrarea dumnezeiască realizată de Mântuitorul Iisus Hristos prin Întruparea, Jertfa, Învierea și Înălțarea Sa. Moartea Mântuitorului a fost verificată de _____ romani. Primele cinci cărți atribuite lui _____ poartă denumirea de Pentateuh. Mântuitorul și-a exercitat activitatea Sa mântuitoare prin trei _____ sau demnități. Coborârea Fiului Lui Dumnezeu la nivelul condiției _____ se numește chenoză. Totalitatea adevărilor revelate, nescrise și care au fost predate prin viu grai de către Mântuitorul și Sfinții Apostoli, alcătuiesc _____, și au aceiași valoare ca Sfânta Scriptură. Energia necreată care izvorăște din ființa divină a celor trei ipostasuri și care se revarsă prin Duhul Sfânt asupra oamenilor cu scopul mântuirii și sfințirii lor poartă numele de _____ divin. Dobândirea mântuirii se realizează prin: _____, har și fapte bune.

(Sfânta Tradiție, Răscumpărarea, ostașii, umane, harul, credință, revelație, slujiri, Sfânta Scriptură, Moise)

Exercițiul II (20 puncte)

Asociază cuvintele din coloana A cu definițiile din coloana B.

A	B
1. Chenoză	a) Fiecare dintre persoanele Sfintei Treimi are o esență comună, dar atribute personale distincte.
2. Perihoreză	b) Actul prin care Sfântul Duh își are obârșia din Tatăl.
3. Purcedere	c) Coborârea Fiului Lui Dumnezeu la nivelul condiției umane.
4. Ipostas	d) Acțiunea prin care Dumnezeu S-a descoperit pe Sine, omului.
5. Revelație	e) Întrepătrunderea celor trei Persoane în viața treimică.
	f) Modul prin care Fiul își ia Ființa din Tatăl.

Exercițiul III (25 puncte)

Pornind de la textul de mai jos, argumentează în 10-12 de rânduri, valoarea Sfintei Scripturi în viața omului. Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățatură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, bine pregătit pentru orice lucru bun (II Timotei 3, 16-17).

Exercițiul IV (40 puncte)

Redactează un eseu liber, de 15 rânduri, în care să valorifici, în mod creativ și original, învățăturile însușite, având ca suport textul: *Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.* (Ioan 3,16) **Dă un titlu potrivit eseului.**

Grilă de evaluare**Exercițiul I (10 puncte)**

-10x1p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul II (20 puncte)

-5x4p pentru fiecare asociere corectă.

Exercițiul III (25 puncte)

- pentru coerența/logica și structura textului, **4 puncte**;
- pentru utilizarea unui limbaj specific religios, **5 puncte**;
- pentru argumentarea valorii Sfintei Scripturi, **5 puncte**;
- pentru citarea din Sfânta Scriptură/Sfinții Părinți **5 puncte**;
- pentru originalitate, **5 puncte**;
- pentru alegerea unui titlu potrivit, **1 punct**.

Exercițiul IV (40 puncte)

- pentru precizarea corectă a scopului Întrupării Mântuitorului și a importanței comuniunii omului cu Dumnezeu, **15 puncte**;
 - pentru utilizarea adecvată a limbajului religios/ citarea din Sfânta Scriptură/ Sfinții Părinți, **15 puncte**;
 - pentru respectarea structurii unei compuneri, **5 puncte**;
 - pentru caracterul creativ și originalitatea textului redactat, **4 puncte**;
 - **1 punct** pentru titlu potrivit.
- 10 puncte din oficiu.**
TOTAL: 100 puncte.

Unitatea I
EVALUARE

Unitatea I
Învățătura de credință

Exercițiul I (20 puncte)

Asociază citatele din coloana A cu termenii corespunzători din colana B

A	B
1. Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățatură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate (II Timotei 3,16).	a. realitatea Învierii
2. Dușmănie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul (Facerea 3,15).	b. trimiterea în lume a Sfântului Duh
3. Vedeți mâinile Mele și picioarele Mele, că Eu însumi sunt; pipăiți-Mă și vedeți, că duhul nu are carne și oase precum Mă vedeți pe Mine că am (Luca 24, 39).	c. cale de transmitere a Revelației supranaturale
4. Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acesta va mărturisi despre Mine (Ioan 15, 26).	d. promisiunea trimiterii Răscumpărătorului
	e. Întruparea Domnului

Exercițiul II (30 puncte)

Citește cu atenție textele biblice de mai jos și răspunde la următoarele cerințe:

- Identifică Persoana căreia îi aparțin cuvintele din textele menționate;
- Precizează evenimentul la care fac referire aceste texte;
- Enumeră roadele lucrării Persoanei identificate, manifestate în viața creștinului.

Nu vă voi lăsa orfani; voi veni la voi (Ioan 14, 18); Dar Eu vă spun adevărul: Vă este de folos să Mă duc Eu. Căci dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi, iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi. ... Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul; căci nu va vorbi de la Sine, ci câte va auzi va vorbi și cele viitoare vă va vesti (Ioan 16, 7, 13).

Exercițiul III (40 puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos și rezolvă cerințele:

- Explică expresia *Revelație deplină*;
- Precizează care este ținta finală spre care Dumnezeu vrea să-l ducă pe om;
- Scrie un text argumentativ de 15 rânduri despre cum poate creștinul să se împărtășească de lumină, pornind de la citatul subliniat.

Omul stă în întuneric și nu s-a împărtășit de lumină, își dă seama de insuficiența întunericului, dar nu îi poate preciza mulțumitor insuficiența, pentru că nu-l poate compara cu lumina. Numai cunoscând bucuriile Revelației depline, ținta finală spre care Dumnezeu a vrut să-l ducă pe om, putem înțelege de ce prin lege ea nu putea fi ajunsă. Și tot numai cunoscând această țintă, sau dacă cunoaștem aceste mijloace din experiență, le putem aprecia minunata lor potriveală pentru ținta urmărită (Pr. Dumitru Stăniloae, *Iubirea creștină*, Editura Porto-Franco, Galați, 1993).

Grilă de evaluare

Exercițiul I (20 puncte)

-4x5p pentru fiecare asociere corectă;

Exercițiul II (30 puncte)

- 5p pentru identificarea corectă a persoanei;
- 5p pentru precizarea evenimentului biblic ;
- 20p (10x2p) pentru enumerarea roadelor;

Exercițiul III (40 puncte)

- 10p explicarea expresiei *Revelație deplină*; răspuns parțial corect/incomplet 5p.
- 10p precizarea țintei finale; răspuns parțial corect/incomplet 5p.
- eseu liber:

-4p respectarea construcției unui text argumentativ; respectarea parțială 2p; nerespectarea cerinței 0p.

-5p utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; 2p respectarea parțială; 0p nerespectarea cerinței.

-5p formularea propriei opinii față de mesajul exprimat de afirmația dată;

2p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței .

-4p folosirea citatelor biblice/patristice; 0p nerespectarea cerinței.

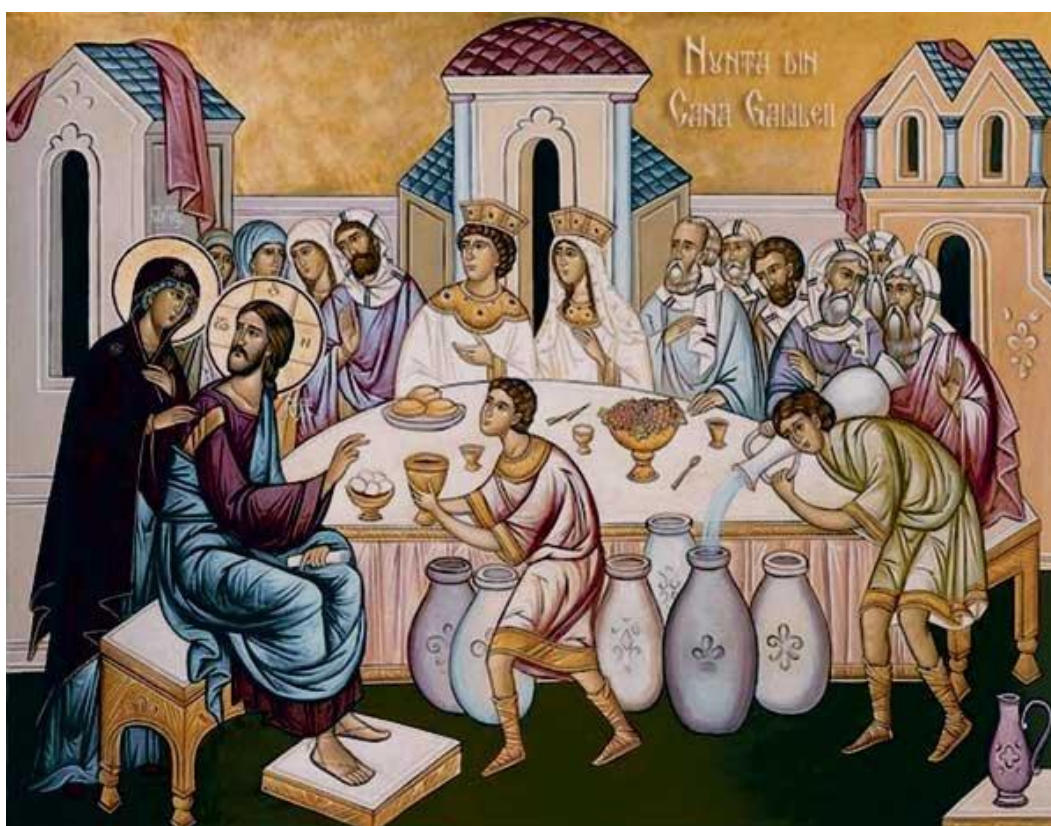
-1p formularea unei concluzii pertinente; 0p nerespectarea cerinței

-1p încadrarea textului de tip argumentativ în limita de spațiu indicată; 0p nerespectarea cerinței .

10 puncte din oficiu

TOTAL 100 PUNCTE

RELIGIE CULTUL ORTODOX
CLASA a XI-a
UNITATEA a II-a
Trăirea învățaturii creștine

Nunta din Cana Galileii

1. Familia creștină -azi
2. Rolul creștinilor în promovarea valorilor religioase
3. Forme de denaturare a persoanei (corupția, minciuna, înșelătoria)
4. Recapitulare
5. Evaluare

Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el (Facerea 2, 18).

Lecția 1

Familia creștină - azi

Familia Sfântului Vasile Cel Mare

Să explorăm!

3. Ce este familia în lumina moralei creștine?
4. Care sunt însușirile și scopul familiei creștine?
5. Care sunt datoriile reciproce ale membrilor familiei?

Familia creștină are origine divină și se întemeiază pe căsătorie, ca legătura strânsă dintre un bărbat și o femeie, binecuvântată de Dumnezeu în fața sfântului altar. Prima familie a fost întemeiată în Rai, având ca preot și martor pe Însuși Dumnezeu: *Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul* (Facerea 1, 28). În starea paradisiacă, familia a cunoscut cea mai frumoasă perioadă din viața ei, fiind prezente colaborarea, respectul și înțelegerea. Însă, odată cu căderea în păcat, echilibrul sufletească s-a zdruncinat, având repercusiuni și asupra vieții de familie.

În creștinism, familia s-a bucurat de o atenție deosebită, ca urmare a cinstirii ce s-a dat căsătoriei, în urma ridicării acesteia la rangul de Sfântă Taină, de către Mântuitorul Hristos. Biserica a arătat încă de la început o grijă deosebită față de familie, preocupată fiind de încheierea căsătoriei în bune condiții, de consolidarea legăturii acesteia prin binecuvântarea ei religioasă și de asigurarea stabilității legăturilor conjugale, statornicind drepturile soților și ale copiilor.

După învățătura Bisericii, dreptul la existență al familiei, precum și dreptul părinților asupra copiilor au origine divină, oferind familiei următoarele **însușiri**: *unitate, trăinicie, curăție, sfințenie și egalitate*. **Scopul** căsătoriei este nașterea de copii, ajutorul reciproc, înfrânarea trupestă (ocrotirea moralității soților), toate acestea spre înnobilarea reciprocă și împlinirea morală a fiecăruia.

Familia este mediul cel mai potrivit pentru nașterea, dezvoltarea și desăvârșirea ființei umane prin siguranță, liniște și afecțiune. Ea pregătește membrii societății, oferind garanții de moralitate precum respectul, demnitatea, libertatea interioară și optimismul. Căminul nu este numai un confort domestic, ci și un loc de reculegere, de regăsire cu tine însuși. Este locul unde se cultivă cele mai profunde sentimente de iubire conjugală, iubire maternă sau paternă, iubire frățească, iubire filială. Aici se dezvoltă sănătos

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

sentimentul colaborării și al recunoașterii fără invidie a valorii și meritelor altora, familia devenind o școală a iubirii aproapelui. Familia creștină este monogamă, heterosexuală și binecuvântată ca însoțire dintre un singur bărbat și o singură femeie.

Sfânta Taină a Cununii

Sfânta Taină a Cununii, prin care se întemeiază familia creștină, impune membrilor acesteia anumite datorii. **Datoriile dintre soți: Iubirea și respectul reciproc**, datorie morală accentuată de Sfântul Apostol Pavel, când spune: *Bărbaților, iubiți femeile voastre, după cum Hristos a iubit Biserica și S-a dat pe Sine pentru ea...*(Efeseni 5, 25) și prin care se păstrează buna înțelegere și liniștea. **Fidelitatea sau credincioșia**, promisă în fața Sfântului Altar. **Ajutorarea**, împărțind împreună atât bucuriile cât și greutatea. **Curăția și cumpătarea. Munca împreună și desăvârșirea**

morală. Datoriile părinților față de copii: iubirea copiilor ca sentiment natural și virtute morală. **Educația trupească și sufletească** (îngrijirea sănătății și apărarea vieții, susținerea în dobândirea unei profesii). **Datoriile copiilor față de părinți** sunt rezumate în porunca a cincea a Decalogului: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești mulți ani pe pământ...*(Ieșirea 20, 12), unde **a cinstea** pe părinți înseamnă: a-i iubi (a le dori binele), a asculta de ei, a nu-i supăra cu ceva și a ne purta față de ei cu toată buna cuviință, a-i ajuta la nevoie (mângâindu-i în necazuri) și a ne ruga pentru ajutorarea lor când sunt în viață, dar și după moartea lor. Doar în familie se deprinde copilul la ascultare și respect de autoritate, la recunoștință, mulțumire, modestie, cumpătare, muncă, dragoste și credință. Își dezvoltă simțul de dreptate și responsabilitate, de compasiune față de suferințele altora, virtuți pe care, ca membru al societății o să le aplice în viața socială.

Cu toate acestea, putem observa în vremea noastră numeroase probleme privind viața de familie. Dintre rănilor care afectează dureros familia, prima ar fi **adulterul**, pentru că rupe legătura de iubire binecuvântată dintre soți.

A doua rană, **avortul**, ca întrerupere la cerere a unei sarcini, pentru că nu există un motiv întemeiat să iei viața unei ființe care nu se poate apăra.

Divorțul, ca urmare a dispariției iubirii și respectului dintre soți, pentru că are consecințe grave asupra legăturii acestora.

Dar crizele familiei nu se opresc aici. Din cauza noilor ideologii, promovate cu mare ușurință astăzi, se încearcă inocularea ideii că familia este o instituție depășită, prezentându-ni-se frecvent imaginea cuplului liber, de orice orientare sexuală, ca substitut al familiei tradiționale. Au apărut astfel noi și dureroase răni ale familiei: concubinajul (conviețuirea fără căsătoria religioasă, urmărindu-se doar satisfacerea plăcerilor trupești), mariajul deschis, maternitatea independentă, relațiile homosexuale.

Toate aceste crize se vor rezolva atunci când, în familie vom redescoperi sensul profund al legăturii cu celălalt (asemănătoare cu cea dintre Hristos și Biserică, fundamentată pe dăruire), apropiindu-ne de Biserică, prin Taina Spovedaniei, participarea la viața de cult și alegerea unui preot duhovnic.

Dicționar

Heterosexuală = (gr. *Heteros* - diferit) - manifestarea normală a sexualității între un bărbat și o femeie.

Monogamă = (gr. *monos* – unic, singur și *gamos* – căsătorie) - relația de căsătorie a unui bărbat cu o singură femeie.

- Biserica îndeamnă membrii familiei să petreacă viața într-o atmosferă de rugăciune, avându-L în felul acesta mereu pe Dumnezeu în mijlocul ei, fiind conștienți că tot ceea ce fac trebuie să fie spre mântuire.
- Familia este mediul propice pentru dezvoltarea persoanei umane.
- Dragostea părinților asigură stabilitatea emoțională a copiilor.
- De mici, copiii trebuie să învețe să se roage simplu, cu smerenie, cu căldură; să postească, să cerceteze Sfânta Scriptură, viețile sfinților, să păzească simțurile lor de tot ce este vătămător. Să învețe să iubească cu adevărat, să fie iubitori de Dumnezeu și de oameni, ne iubitori de bani și slavă deșartă, smeriți și blânzi, îngăduitori, răbdători și autentici.

- ❖ *Dragostea bărbatului pentru soția sa și viceversa nu ar trebui să existe numai pentru frumusețe, bogăție, cultură și inteligență, pentru că acestea se oțolesc și se pierd ușor. Indiciile frumuseții femeii sunt buna dispoziție sufletească, modestia și îndelunga răbdare (Sf. Ioan Gură de Aur, Cuvinte alese, 2002).*
- ❖ Căsătoria nu este pentru a se îmbogăți cineva cu bani, ci pentru a se ajuta unul pe celălalt să ajungă la îndumnezeire.
- ❖ Căutarea soțului sau a soției trebuie să fie temă de rugăciune arzătoare, pentru cei ce se pregătesc pentru calea căsătoriei.
- ❖ Soția în cadrul căsătoriei și mama în sânul familiei trebuie să fie tovarășa soțului ei, totdeauna plină de bunătate, ajutor și sprijin în furtunile vieții, slujitoare înțeleaptă, chivernisitoare vrednică de laudă, nobilă primitoare de străini, izvor de liniște și bucurie, care cu sensibilitatea, cu bunătatea și cu arta ei sprijină permanent familia, pe soț și pe copii.
- ❖ *Prezența copiilor în familie dă mare bucurie părinților, mângâiere și sprijin. Educația aparține mai mult mamei și este, fără îndoială, o artă fină, o știință grea, o slujire cu bucurie, o dăruire importantă, mai însemnată decât nașterea fizică (Monahul, Moise Aghioritul, Familia, părinți și copii, 2011).*

Clasa a XI a
Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Familia este cadru social de care omul are nevoie să trăiască în echilibru. A / F
- b. Cel mai profund element al căsătoriei este iubirea de sine. A / F
- c. Datoriile față de părinți sunt rezumate în porunca a cincea a Decalogului. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Între copii și părinți se dezvoltă relații de:
 - a. nepăsare;
 - b. dispreț;
 - c. bunătate.
- II. Însușirile familiei creștine sunt:
 - a. sănătatea, tinerețea și frumusețea membrilor familiei;
 - b. unitatea, trăinicia, sfințenia și egalitatea dintre soți;
 - c. egalitatea și pregătirea profesională a membrilor ei.
- III. După învățătura creștină, familia oferă:
 - a. doar garanții de prosperitate;
 - b. un spațiu de manifestare a respectului, a demnității și a libertății interioare;
 - c. mediul prielnic pentru cele mai reușite petreceri.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Calea virtuții va începe cu o _____ bună din partea părinților.
- b. Casa trebuie să devină o mică _____, în care să locuiască Dumnezeu.
- c. Dacă nu există în interiorul ei Hristos, _____ și smerenie, nimic nu poate ajuta sufletele copiilor: nici confortul crescut, nici bogățiile nenumărate, nici banii mulți, nici darurile.

(„biserica”, iubire, educație, bucurie)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Care este moștenirea cea mai importantă ce poate fi lăsată de părinți, copiilor lor?
- b. Ce înseamnă, buna creștere?
- c. De ce copilul are nevoie de exemplul viu al părinților?

5. Scrie un text de 10 rânduri în care să argumentezi cum poți contribui la menținerea unui climat bazat pe dragoste și bună comunicare în familie.

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

a. Familia este un așezământ divin întemeiat prin Taina Sfintei Cununii.	A / F
b. Fundamentul oricărei familii îl oferă averea.	A / F
c. Respectul membrilor familiei este expresia iubirii adevărate.	A / F
d. Familia este doar un confort domestic, împlinind datoriile față de sine.	A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Copiii care au cu ei pe Hristos sunt:

- a. dependenți de părinți;
- b. lipsiți de libertate;
- c. sub cea mai bună ocrotire;
- d. speriați de orice încercare.

II. Caracterul natural al familiei este:

- a. sănătatea trupească;
- b. ascensiunea în carieră;
- c. perseverența în munca;
- d. perpetuarea neamului omenesc.

III. Indisolubilitatea familiei poate fi lezată de:

- a. orgoliu;
- b. moartea unuia dintre soți;
- c. pierderea locului de muncă;
- d. plecarea în străinătate.

IV. Unul din marile merite ale familiei creștine în educarea copiilor este:

- a. scoaterea din egoismul lor natural pentru a deveni mai buni;
- b. asigurarea doar a celor necesare creșterii armonioase și sănătoase a trupului;
- c. participarea la succesele copiilor, fără a fi prezenți la necazurile lor;
- d. moralizarea și corectarea frecventă a comportamentelor.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Părinții au nevoie de stabilitatea smereniei, a _____ și a discernământului.
- b. Când în familie există _____, tulburările din afară se înfruntă mai ușor.
- c. Educația are valoare dacă oferă _____ și cultură duhovnicească.
- d. Prin dialog și convingeri să arătăm copiilor _____ și apoi să completăm cu rugăciune.
(moralitate, binele, simplității, pace, dreptate)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- De ce divorțul părinților aduce copiilor cea mai mare durere?
- Din ce cauză, în transmiterea moravurilor sănătoase, strădaniile părinților nu au rezultat?
- De ce este necesar ca de mici copiii să învețe ritmul frecventării bisericii?
- Ce ați cere de la părinții voștri în acest moment?

5. Citește textul: *Cea mai corectă educație în familie vine din partea părinților, care, cu relațiile armonioase dintre ei, îi educă pe copii prin exemplul lor viu. Virtutea este podoaba soților și aceasta trebuie insuflată și copiilor. Iubirea, sinceritatea, cinstea, smerenia, răbdarea mai mult se trăiesc și mai puțin se propovăduiesc* **și argumentează în 15 rânduri de ce este necesar ca etapa de vârstă a copilăriei să se desfășoare în sânul familiei alături de părinți.**

[illegible]

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. În familie, educația copiilor este un element esențial în formarea caracterului. A / F
- b. Datoria soților este de a se ruga unul pentru altul doar la vreme de încercare. A / F
- c. Familia este un mijloc de comuniune cu ceilalți. A / F
- d. Copilul va deveni ceea ce își doresc părinții. A / F
- e. În familie se impune ca sfaturile părinților să fie vrednice de urmat. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Într-o familie creștină, părinții desăvârșiți sunt aceia care:
 - a. îngrădesc libertatea copiilor când aceștia fac alegeri greșite;
 - b. creează o atmosferă insuportabilă în casă;
 - c. se retrag, se roagă, tolerează și își cer scuze dacă este nevoie;
 - d. manifestă o evlavie bolnăvicioasă, care nu îi adună pe tineri acasă;
 - e. cer copiilor lucruri care nu pot fi împlinite.
- II. Caracterul copilului se formează în familie pentru a deveni:
 - a. nefericit;
 - b. un obiect lipsit de voință;
 - c. cinstit, curajos, hotărât și sincer;
 - d. lipsit de gândire proprie;
 - e. egoist.
- III. Pentru urâta comportare a copiilor sunt vinovați:
 - a. anturajul;
 - b. părinții;
 - c. bunicii;
 - d. școala;
 - e. Biserica.
- IV. Relația membrilor familiei cu Biserica trebuie să fie:
 - a. protocolară;
 - b. caldă;
 - c. neroditoare;
 - d. normativă;
 - e. legislativă.
- V. Copilul ajunge pentru părinții săi, după educația creștină pe care o primesc:
 - a. răsplată bună;
 - b. pedeapsă;
 - c. rușine;
 - d. povară;
 - e. neliniște.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Prototipul și măsura iubirii conjugale, este iubirea lui _____ față de biserică.
- Indiciile frumuseții femeii sunt buna dispoziție sufletească, _____ și îndelunga răbdare.
- În familie trebuie să fie urmărită buna _____ și nu disputele, răzvrătirile și nemulțumirile.
- Relația cu Hristos trebuie să fie _____, vie și esențială de la cea mai mică vârstă.
- În familie, copiii au nevoie de o iubire _____ a părinților lui.
(*exprimată, Hristos, modestia, înțelegere, adevărată, credință*)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- Ce înseamnă să iubești cu adevărat?
- Cum identificăm într-o relație, dacă el sau ea sunt persoanele potrivite pentru căsătorie?
- De ce tinerii amână momentul căsătoriei?
- Care este valoarea Tainei Cununii pentru doi tineri care doresc să-și unească viața?
- Care este cauza pierderii echilibrului într-o familie?

5. Elaborează un eseu cu tema **Familia creștină – bucurie, iubire și siguranță, pornind de învățătura Sfântului Paisie Aghioritul: *Lucrul cel mai de preț din viață este familia. Atunci când va înceta să mai existe, va pieri și lumea. Mai întâi de toate, arată dragostea ta în mijlocul familiei tale!***

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Niciun om nu poate urca spre Dumnezeu (spre bine) dacă nu ajută și pe alții să urce și dacă nu e ajutat și el de alții să urce (Părintele Dumitru Stăniloae).

Lecția 2

Rolul creștinilor în promovarea valorilor religioase

Sfânta Mucenică Sofia și ficele sale

Să explorăm!

1. Ce legătură există între viața creștină și valorile religioase?
2. Cum poate promova creștinul valorile religioase prin propria faptă, trăire și conduită?
3. Care sunt cele mai cunoscute valori creștine?

Înțelegerea rostului pe care-l are fiecare om pe acest pământ depinde de înțelepciunea minții. Viața este neprețuitul dar primit de la Dumnezeu. Este darul ce trebuie privit ca acel interval de timp în care suntem datori să valorizăm la potențial maxim toate cele primite de la Ziditor. Ori, cum poate fi valorizată mai bine viața omului, mai ales a creștinului, dacă nu prin respectarea valorilor religios-morale?

În toată învățătura Sa, Mântuitorul Iisus Hristos ne învață importanța atitudinii ce trebuie să o avem în fața realităților prezente și viitoare. Astfel, pentru a putea transmite valorile religioase este nevoie în primul rând de o trăire adâncă, fundamentată pe credința curată și sinceră. În aceste sens, Mântuitorul ne învață cum ar trebui să ne trăim viața și cum trebuie să ne împlinim chemarea de creștini: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri* (Matei 5,16). Măsura purtării noastre în faptă și cuvânt ne poate transforma în făclie călăuzitoare în lumea în care trăim. Purtarea înțeleaptă după rânduiala divină poate face din fiecare creștin trăitor, un promotor al valorilor, având ca efect armonizarea relațiilor dintre oameni, la nivel social. O astfel de trăire presupune dezvoltarea unei predispoziții intrinseci în sufletul credinciosului izvorâtă din dorința fierbinte de a fi în permanentă comuniune cu Dumnezeu. La o astfel de stare se poate ajunge prin lucrarea harului divin care creează în sufletul omului, locul potrivit înfripării fiecărei virtuți și valori creștine. Printre cele mai cunoscute valori amintim: **credința, nădejdea și iubirea** care fac parte din categoria **virtuților teologice** și: **dreptatea, libertatea, pacea și sfințenia** care conturează o parte dintre **virtuțile morale**.

- ✓ **Credința** - în înțeles teologic, este singura cale și modalitate de înțelegere și cunoaștere a celor supranaturale. Sfântul Apostol Pavel spune despre credință că este *dovedirea lucrurilor celor nevăzute* (Evrei 11,1). Întrucât rațiunea este limitată și nu poate da o explicație plauzibilă tuturor realităților ce ne înconjoară, credința este cea prin care rațiunea ajunge la luminare, îndreptând sufletul și mintea omului spre Dumnezeu pentru a-L cunoaște și a ajunge la comuniunea cu El.

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

Astfel, credința este cea mai înaltă treaptă de înțelegere a descoperirilor supranaturale, fiind în același timp și o virtute deoarece, pe lângă harul divin al credinței primit în Taina Sfântului Botez, se adaugă voința și perseverența omului de a rămâne în permanentă conlucrare cu acesta, acceptând ca adevărate toate descoperirile făcute de Dumnezeu. Prin credință sufletul rămâne ancorat în Dumnezeu, dându-i omului puterea și luminarea necesară de a rămâne mereu sub călăuzirea divină, indiferent de provocările cotidiene. Este asemenea unei radiofonice care stabilește legătura dintre emițător și receptor. Chiar dacă aceasta nu poate fi văzută, este auzită. Tot așa și prin credință stabilim legătura cu Dumnezeu.

- ✓ **Nădejdea** - aceasta este strâns legată de credință întrucât dacă prin credință cunoaștem cele supranaturale, prin nădejde așteptăm încrezători împlinirea tuturor celor descoperite. În înțeles teologic *nădejdea sau speranța este așteptarea cu încredere a fericirii veșnice, precum și a mijloacelor necesare câștigării acesteia, pe temeiul făgăduinței lui Dumnezeu* (Zăgrean I., *Morala creștină* – Manual pentru seminariile teologice, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2004).
Sfântul Apostol Pavel compară nădejdea cu o ancoră (Evrei 6, 19). Precum ancora ține vasul la țărm și nu-l lasă să fie dus de val la voia întâmplării, tot astfel, nădejdea îi dă sufletului puterea de a rămâne încrezător în promisiunile făcute de Dumnezeu privind bucuria și fericirea veșnică.
- ✓ **Iubirea sau dragostea** - prin aceasta creștinul intră în cea mai profundă și strânsă legătură cu Dumnezeu, considerându-L drept binele cel mai înalt spre care poate tinde și caută din toate puterile sufletului său să împlinească voia Sa cea sfântă. Simbolul iubirii este inima. Precum aceasta întreține viața în trup, dându-i puterea de funcționare tot astfel și iubirea îi dă sufletului puterea de a rămâne în permanentă comuniune cu Dumnezeu și de a-și dori arzător această unire cu harul dumnezeiesc. Iubirea îi dă sufletului puterea de a intra în comuniune cu Dumnezeu, cu semenii și cu întreaga creație. Ea trece dincolo de hotarele acestei lumi. Legătura dintre credință, nădejde și iubire este oglindită de către Sfântul Apostol Pavel în Epistola I către Corinteni, cap.13, în imnul dragostei sau al iubirii în care apostolul subliniază armonia întrepătrunderii fiecărei virtuți care însă este întrecută de toate de către iubire. Întreaga noastră viață își găsește rostul și împlinirea numai pornind de la iubire și sfârșind în iubire care trece hotarele efemerului, străpungând veșnicia.
- ✓ **Dreptatea** - valoarea dreptății se fundamentează în creștinism, pe principiul egalității dintre oameni, întrucât toți suntem fiii Aceluiași Părinte ceresc. *A fi drept înseamnă a da fiecăruia ceea ce i se cuvine, a împlini voia lui Dumnezeu, exprimată în Legea Sa.* (Cosma, S., *Cuvinte ale dreptei credințe* (Cateheze), 1992).
- ✓ **Libertatea** - este darul primit prin actul creației, constând în însușirea sau dispoziția voinței de a rămâne sau nu în voia lui Dumnezeu; de a face sau nu o faptă, de a alege o alternativă din mai multe posibile.
- ✓ **Pacea** - este starea de liniște interioară, izvorâtă din trăirea armonioasă a omului cu: Dumnezeu, semenii și cu sine însuși. Starea aceasta e dobândită de omul care s-a eliberat de păcat, trăind comuniunea deplină cu Dumnezeu. Aceasta este *pacea care depășește toată mintea* (Filipeni 4,7), fiind mai presus de înțelegerea omenească.
- ✓ **Sfințenia** - constă într-un proces de transfigurare subiectivă a credinciosului prin participarea nemijlocită la viața în Hristos (Bria, I, Pr., Prof. Dr. *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune a BOR, București, 1994). Această transfigurare presupune o permanentă dorință de comuniune a omului cu Dumnezeu, fundamentată pe năzuința și dorul față de împărtășirea harului divin prin care sufletul reușește să rămână ancorat în Dumnezeu, devenind un autentic hristofor.

Dicționar

- ❖ **Comuniune**, comuniuni, s.f. - 1. Legătură puternică, unire strânsă. 2. (Bis.), Împărtășanie, Euharistie.
- ❖ **Hristofor** - purtător de Hristos.
- ❖ **Valoare** - suma calităților care dau preț unui obiect, unei ființe, unui fenomen, etc; importanță, însemnătate, preț, merit.
- ❖ **Virtute** - (gr. areti, lat. virtus) facultatea voinței și a libertății de a transforma credința într-un stil de viață, într-o disciplină morală, prin actualizarea harului botezului.

- Prin întreaga Sa activitate misionară, prin exemplul vieții Sale duhovnicești, Mântuitorul Însuși ne arată modul concret de viață plăcută lui Dumnezeu și binele pe care trebuie să-l săvârșim constant în viața de zi cu zi, pentru a deveni făclii călăuzitoare pentru cei din jur.
- În același timp, Mântuitorul Hristos ne ajută și ne întărește în săvârșirea binelui, prin harul Său, revărsat cu dragoste și din belșug asupra fiecăruia dintre noi.

- ❖ Știința nu exclude credința. *Toate vârfurile și-au asumat credința și au spus că aceasta nu le împiedică aprofundarea cercetării științifice, dimpotrivă* (Prof. Adrian Lemeni), <https://matricea.ro/stiinta-nu-exclude-credinta-prof-adrian-lemeni-toate-varfurile-si-au-asumat-credinta-si-au-spus-ca-aceasta-nu-le-impiedica-aprofundarea-cercetarii-stiintifice-dimpotriva/>
- ❖ Potrivit unei statistici prezentată în lucrarea *Religia Fizicienilor*, E. Dennert relevă faptul că cei mai importanți savanți din secolele XVIII (cel al iluminismului) și XIX (numit al pozitivismului și al ateismului) și-au asumat credința.
- ❖ *Iubirea creștină este imposibilitatea posibilă de a-L vedea pe Hristos în celălalt, oricine ar fi, și pe care Dumnezeu, în iconomia Sa veșnică și tainică, a hotărât să-L aducă în viața mea* (Pr. Alexander Schmemmann, <https://citateortodoxe.ro/citate-iubire>).
- ❖ *Scopul libertății este slujirea lui Dumnezeu și a apropiaților, o slujire din dragoste.....* (Sfântul Nicolae Velimirovici - <https://citateortodoxe.ro/citate-virtuti>)

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Rațiunea luminată de credință, duce la cunoașterea lui Dumnezeu. A / F
- b. Pentru promovarea valorilor creștine este suficientă doar cunoașterea acestora. A / F
- c. A fi liber înseamnă a fi independent față de orice atracții. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Credința este cea prin care:

- a. ne mântuim;
- b. înțelegem descoperirile supranaturale;
- c. depășim obstacolele vieții.

II. Dreptatea ca valoare creștină, se bazează pe:

- a. puterea de a demonstra adevărul;
- b. legile statului;
- c. principiul egalității dintre oameni.

III. Pacea interioară se câștigă prin:

- a. trăirea în armonie cu Dumnezeu, cu aproapele și cu sine;
- b. asigurarea tuturor bunurilor materiale;
- c. odihnă și relaxare.

3. Completează spațiile lacunare cu termenii corespunzători din paranteze.

- a. Transmiterea _____ religioase se fundamentează pe trăire adâncă și credință sinceră.
- b. Credința este singura cale de înțelegere și _____ a descoperirilor supranaturale.
- c. Iubirea îi dă _____ puterea de a intra în comuniune cu Dumnezeu.
(sufletului, valorilor, cunoaștere, luminare)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Cum se numește virtutea prin care sunt înțelese descoperirile supranaturale?

- b. Din ce categorie de virtuți fac parte: credința, nădejdea și dragostea?

- c. Ce ar trebui să evite un bun creștin pentru a avea pace interioară?

5. Enunț: *Libertatea este un dar al lui Dumnezeu.*

Argumentează în maximum 10 rânduri că libertatea este un dar de la Dumnezeu.

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Iubirea este virtutea care trece dincolo de hotarele efemerului. A / F
- b. Dreptatea constă în a da fiecăruia ceea ce i se cuvine. A / F
- c. Sfințenie se datorează stării de liniște interioară. A / F
- d. Libertatea este darul primit prin actul creației. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Puterea de a intra în comuniune cu Dumnezeu este datorată:
 - a. virtuții iubirii;
 - b. studiului biblic;
 - c. rugăciunii;
 - d. meditației.
- II. Descoperirea supranaturală a lui Dumnezeu poate fi înțeleasă prin:
 - a. dovezile științei;
 - b. argumentare logică;
 - c. virtutea credinței;
 - d. cercetare.
- III. Pacea ca virtute creștină se dobândește prin:
 - a. buna înțelegere;
 - b. evitarea conflictelor;
 - c. liniște interioară;
 - d. respectarea legilor.
- IV. În creștinism libertatea este înțeleasă ca:
 - a. puterea voinței;
 - b. posibilitate de opțiune;
 - c. respectarea normelor sociale;
 - d. a face orice.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Prin actul _____, omul a primit libertatea în dar.
- b. Credința și nădejdea sunt _____ teologice.
- c. Printre virtuțile _____ se regăsesc: dreptatea, sfințenia și pacea.
- d. Nădejdea se bazează pe _____ omului în promisiunea lui Dumnezeu privind fericirea veșnică.
(încrederea, creației, morale, virtuți, fapte bune)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Cum pot fi promovate valorile creștine? _____
- b. Pe ce se fundamentează principiul egalității dintre oameni? _____
- c. Cu ce este comparată virtutea nădejdi de către Sfântul Apostol Pavel? _____
- d. Cum se numește virtutea prin care omul rămâne în comuniune cu Dumnezeu? _____

5. **Enunț:** Scopul libertății este slujirea lui Dumnezeu și a apropiaților, o slujire din dragoste.... (Sf. N. Velimirovici). Prezintă în 15 rânduri valoarea libertății în relația omului cu Dumnezeu și cu aproapele.

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Lucrarea harului divin întărește sufletul omului în practicarea virtuților creștine. A / F
- b. Rațiunea luminată de credință ajunge la cunoașterea descoperirii supranaturale. A / F
- c. Nădejdea și credința se completează reciproc. A / F
- d. Libertatea este oportunitatea de a tot ceea ce ne dorim. A / F
- e. Viața trăită în Hristos duce la sfințenie și îndumnezeire.

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Valorile creștine pot fi promovate prin:

- a. mediatizarea acestora;
- b. respectarea poruncilor divine;
- c. armonizarea relațiilor sociale;
- d. campanii de conștientizare;
- e. cadrul juridic.

II. Virtutea păcii se câștigă prin:

- a. tratatele de pace;
- b. post și rugăciune;
- c. liniștea interioară;
- d. meditație;
- e. evitarea conflictelor

III. Viața trăită în Hristos înseamnă:

- a. îndumnezeire;
- b. contemplare;
- c. bucurie;
- d. pace;
- e. autocunoaștere.

IV. Descoperirile supranaturale pot fi înțelese prin:

- a. argumentare științifică;
- b. cercetare rațională;
- c. credință;
- d. studii demonstrative;
- e. elucidare logică.

V. Imnul iubirii oglindește legătura dintre virtuțile:

- a. iubire, pace, credință;
- b. nădejde, credință, pace;
- c. credință, nădejde, iubire;
- d. credință, iubire, dreptate;
- e. sfințenie, pace, iubire.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Mântuitorul ne arată _____ concret de viețuire plăcută lui Dumnezeu.
- Iubirea _____ este „imposibilitatea posibilă” de a-L vedea pe Hristos în celălalt.
- Scopul libertății este slujirea lui _____ și a apropiaților.
- Sufletul rămâne în comuniune cu Dumnezeu, prin primirea _____ divin.
- Liniștea interioară, _____ din omului în armonie cu: Dumnezeu, semenii și cu sine însuși.
(Dumnezeu, harului, izvorăște, creștină, modul, omului)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- Cum se numește omul purtător de Hristos? _____
- Care este efectul procesului de transfigurare subiectivă a credinciosului? _____
- Ce virtute câștigă omul eliberat de păcat? _____
- Care este calea de înțelegere și cunoaștere a celor supranaturale? _____
- În calitate de creștini cum putem să ne valorizăm viața? _____

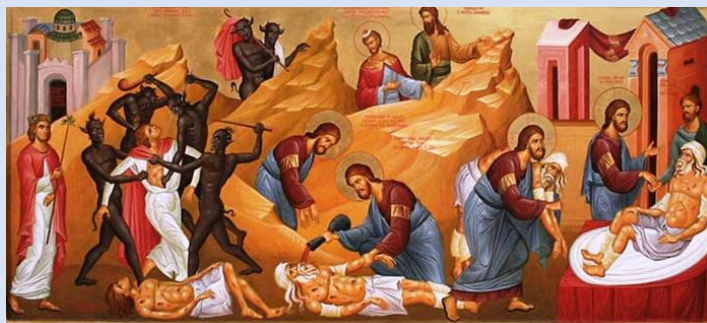
5. Elaborează un eseu cu tema: *Valoarea virtuților creștine în viața omului.*

[illegible]

Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea se vor adăuga vouă (Matei 6, 33).

Lecția 3

Forme de denaturare a persoanei (corupția, minciuna, înșelătoria)

Pilda Samarineanului milostiv – Comentarii patristice

Să explorăm!

1. Care sunt principalele boli sufletești ce afectează și rănesc sufletul, denaturându-l?
2. Ce reprezintă corupția, minciuna și înșelătoria?
3. Cum putem să ne ferim de aceste forme de denaturare?
4. Cum putem să ne păstrăm demnitatea și curăția sufletească?

Prin intermediul protopărinților noștri, Adam și Eva, a intrat păcatul în lume. Căzând în mândrie și neascultare, ei au săvârșit păcatul strămoșesc. Pe lângă pierderea nemuririi și a Raiului, acest păcat a avut ca urmare și degradarea firii omenești, omul fiind atras mai mult de rău, decât de bine.

Mântuitorul a venit în lume pentru a ne răscumpăra, a reface legătura cu Dumnezeu. Prin jertfa Sa pe cruce a realizat mântuirea obiectivă însă, oamenii, au continuat să se afunde într-o lume a dezordinii, a haosului și a patimilor.

Alungarea din Rai

În acest context, cei care au fost fericiți de Mântuitorul, *cei săraci cu duhul, cei blânzi, cei ce își plâng păcatele, cei curați cu inima, cei flămânzi și însetați de dreptate, făcătorii de pace* (Matei 5, 3-12), sunt priviți cu compătimire ironică de majoritatea oamenilor înstrăinați de Dumnezeu.

✓ **Minciuna** înseamnă pervertirea adevărului în mod intenționat, afirmarea de bunăvoie și cu știință a unui neadevăr, prin cuvinte, gesturi și chiar prin tăcere; o comunicare deformată în mod deliberat a informațiilor factice și emoționale. Diavolul este cel din

care izvorăște minciuna, după cum ne spune Mântuitorul: *Când grăiește minciuna, grăiește dintru ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii* (Ioan 8,44). Diavolul este cel care a comis prima minciună din istoria umanității, prezentând protopărinților Adam și Eva, un rău ca pe un bine. În Vechiul Testament minciuna este condamnată prin cuvintele psalmistului: *pierde-voi pe toți cei ce grăiesc minciuna* (Psalmul 5, 6).

Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor

- ✓ **Înșelăciunea** sau **frauda** reprezintă inducerea în eroare și păgubirea unei persoane prin prezentarea drept mincinoase a unor fapte adevărate sau a unor fapte mincinoase ca fiind adevărate. Toate acestea cu scopul de a obține un beneficiu injust. Înșelătoria, înrădăcinată în minciună, este condamnată de porunca a noua din Decalog: *să nu mărturisești strâmb.....* (Ieșirea 20, 16). Scopul înșelăciunii este acela de a nedreptăți aproapele prin infracțiuni, fraude sau hoții la nivel instituțional. Păcatul înșelătoriei este atunci când o persoană se folosește în mod necinstit de mintea și poziția ei spre a lua pe nedrept, în mod ilegal, un bun sau o stare pe care n-o merită.
- ✓ **Corupția** este un mod de degradare a conduitei umane, având drept consecință vicierea lucrurilor și pervertirea caracterului. Sfânta Scriptură ne arată că unul dintre efectele păcatului strămoșesc este alterarea firii, aceasta devenind coruptibilă. Când o persoană renunță cu ușurință la principii și acceptă compromisurile, devine coruptibilă și lesne de influențat. În cadrul unor momente de încercare, acea persoană nu-și menține verticalitatea, cedând foarte ușor tentațiilor și ispitelor. Atunci când pe parcursul vieții, omul se simte neîndreptățit și afectat de toate mijloacele de denaturare a demnității umane amintite anterior, el trebuie să se încreadă în Dumnezeu întărindu-și credința prin cuvintele Mântuitorului: *Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea se vor adăuga vouă* (Matei 6, 33).
- ✓ Dumnezeu este dreptatea, Dumnezeu este adevărul, Dumnezeu este pace în Duhul Sfânt, Dumnezeu este iubirea, iar cel care Îl urmează păstrează frumusețea chipului dat de Dumnezeu omului.

Dicționar

a denatura = a schimba a înțelesul unui cuvânt, a naturii unui lucru, a unei opere, unui principiu, sau a realității unui fapt;

a păgubi = a pricinui cuiva o pagubă; a lipsi pe cineva de un câștig sau de un bun al său;

ilicit = interzis de lege; faptă penală; contrar unei legi sau unei norme, infracțiune;

ispite = încercare; ceea ce exercită o mare forță de atracție; îndemn (spre rău).

Să reținem!

- Întrucât omul este creat „după chipul și după asemănarea” (Facere 1,26) lui Dumnezeu, este răspunzător de modul în care trăiește și se comportă fiind dator să-și păstreze sufletul curat.
- Boala sufletească este o diformitate, o mutație, fiind îndepărtare de Dumnezeu și înstrăinare de firea noastră. Desconsiderăm demnitatea umană prin minciună, înșelăciune și corupție.
- Omul corupe, minte și înșeală atunci când își dorește fără măsură diverse foloase materiale, renunțând la valorile morale, pe care le consideră de mai mică importanță, precum, adevărul, cinstea, dreptatea sau iubirea de semenii.

Să ne îmbogățim cunoștințele!

- ❖ Valorile religioase, dau putere și speranță, nădejde și curaj, iar tinerii au datoria morală de a le promova și a le pune în practică atât în mediul școlar cât și în mediul lor social.
- ❖ Păcatul (lat. Peccatum; gr. Hamartia - lit. ratarea țelului) este încălcarea voii lui Dumnezeu în mod deliberat și conștient. Păcatul îmbolnăvește sufletul, denaturează firea omului, aceasta devenind înclinată spre rău.

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

a. Păcatul a intrat în lume prin căderea în mândrie a protopărinților noștri.	A / F
b. Mântuitorul vine în lume pentru a reface legătura omului cu Dumnezeu.	A / F
c. Înșelăciunea înseamnă pervertirea adevărului.	A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Adam și Eva au căzut în păcatul:

- a. neascultării de Dumnezeu;
- b. minciunii;
- c. mândriei.

II. Omul a fost creat după:

- a. chipul Lui Dumnezeu;
- b. chipul și asemănarea lui Dumnezeu;
- c. asemănarea lui Dumnezeu.

III. Încălcarea cu bună știință a poruncilor lui Dumnezeu se numește:

- a. calitate;
- b. slăbiciune;
- c. păcat.

3. Completează spațiile lacunare cu termenii corespunzători din paranteze.

- a. Mântuitorul S-a _____ pentru a ne răscumpăra.
- b. În viață, omul nu trebuie să caute _____ lui personală, ci pe a Lui Dumnezeu.
- c. Minciuna înseamnă _____ adevărului în mod intenționat.
(dreptatea, întrupat, pervertirea, iubirea)

4. Pornind de la textul lecției, răspunde la următoarele întrebări:

- a. Ce consecințe a avut păcatul strămoșesc asupra firii umane? _____
- b. Ce efect are minciuna? _____
- c. Cum se îmbolnăvește sufletul? _____

5. Pornind de la citatul: *Dar mergând, învățați ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă; că n-am venit să chem pe drești, ci pe păcătoși la pocăință (Matei 9, 13), elaborează un text de 10 rânduri, cu tema Omul - chipul lui Dumnezeu.* În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele aspecte: exemple de alterare a chipului lui Dumnezeu din om; prezentarea modalităților de vindecare a păcatului.

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Boala sufletului este păcatul. A / F
- b. Minciuna înseamnă pervertirea adevărului în mod intenționat. A / F
- c. Prin Taina Sfântului Maslu omului îi sunt iertate toate păcatele. A / F
- d. Prima minciună din istoria umanității a fost spusă de diavol. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Sinonimul cuvântului corupție este:

- a. deșertăciune;
- b. lăcomie;
- c. decadentă;
- d. alterare.

II. Păcatul care a dus la pierderea nemuririi și la degradarea firii umane este:

- a. deznădejdea;
- b. mândria;
- c. ura;
- d. desfrânarea.

III. Omului i se iartă păcatele dacă:

- a. își curăță trupul;
- b. face milostenie;
- c. se pocăiește;
- d. este sincer.

IV. Mântuitorul ne îndeamnă să facem fapte bune prin intermediul:

- a. rugăciunii;
- b. participării la slujbele Bisericii;
- c. celor nouă Fericiri;
- d. Sfintei Taine a Spovedaniei.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Oamenii, au continuat să se afunde într-o lume a _____ și a patimilor.
- b. Prin intermediul protopărinților noștri, Adam și Eva, a intrat _____ în lume.
- c. Înșelăciunea este _____ din minciună.
- d. Ispitirea protopărinților s-a realizat prin _____ adevărului.
(păcatul, dezordinii, pervertirea, derivată, minciună)

4. Având în vedere afirmațiile din text, răspunde la următoarele întrebări:

- a. Ce înseamnă pervertirea adevărului în mod intenționat? _____
- b. Care sunt consecințele înșelăciunii? _____
- c. Unde ne poruncește Dumnezeu să nu mințim? _____
- d. Ce poate face omul pentru a se feri de corupție? _____

5. Pornind de la citatul: *De aceea, precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el. Căci, până la Lege, păcatul era în lume, dar păcatul nu se socotește când nu este lege. Ci a împărțit moartea de la Adam până la Moise și peste cei ce păcătuiseră, după asemănarea greșelii lui Adam, care este chip al Celui ce avea să vină (Romani 5, 12-14), elaborează în 12 rânduri un text, având în vedere următoarele aspecte: definirea păcatului, efectele acestuia și două moduri de îndreptare.*

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Omul este creat după chipul și asemănarea Lui Dumnezeu. A / F
- b. Orice păcat i se iartă omului, dacă acesta se pocăiește și pune început bun. A / F
- c. Sinonimul cuvântului corupție este născocelă. A / F
- d. Abaterile de la poruncile divine dezumanizează omul. A / F
- e. Pentru a ne mântui nu este suficient să ne ferim de păcate, ci trebuie să lucrăm și faptele bune. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Una dintre formele de denaturare a demnității persoanei umane este:

- a. corupția;
- b. respectul;
- c. ascultarea;
- d. bunăvoința;
- e. invidia.

II. Consecințele minciunii sunt:

- a. nevinovăția;
- b. disimularea;
- c. neîncrederea;
- d. lingușeala;
- e. niciuna.

III. Sinonimul cuvântului corupție este:

- a. păcătos;
- b. cumpătat;
- c. decăzut;
- d. zgârcit;
- e. înverșunat.

IV. Porunca din Decalog referitoare la înșelăciune este:

- a. Porunca a IX-a;
- b. Porunca a VI-a;
- c. Porunca a III-a;
- d. Porunca a VIII-a;
- e. Porunca a V-a.

V. Frauda reprezintă:

- a. desfătarea;
- b. păcat de moarte;
- c. desfrânarea;
- d. hoție;
- e. păcatul original.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Păcatul este încălcarea _____ lui Dumnezeu în chip voit și conștient.
- Tinerii au datoria morală de a _____ valorile creștine.
- Minciuna este afirmația prin care se _____ în mod deliberat adevărul.
- În viață, omul nu trebuie să caute _____ lui personală, ci pe a Lui Dumnezeu.
- Sfânta Scriptură ne spune despre firea umană, că este _____ de păcat și coruptibilă.
(denaturează, dreptatea, voii, coruptă, promova, omul)

4. Având în vedere informațiile din textul lecției, răspunde la următoarele întrebări:

- Cum poate fi considerat omul care se lasă influențat ușor? _____
- Ce efect are minciuna asupra relațiilor dintre oameni? _____
- Care este calea pentru a evita denaturarea firii? _____
- Prin ce se caracterizează corupția? _____
- Cum poate fi considerat omul care se poate lăsa influențat ușor? _____

5. Pornind de la citatul: *Să vă dezbrăcați de viețuirea voastră de mai înainte, de omul cel vechi, care se strică prin poftele amăgitoare, Și să vă înnoiți în duhul minții voastre, Și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului. Pentru aceea, lepădând minciuna, grațiți adevărul fiecare cu aproapele său, căci unul altuia suntem mădulare* (Efeseni 4, 22-25), **elaborează un text argumentativ de 15 rânduri, având ca temă: Schimbarea, calea omului spre Dumnezeu. În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele aspecte:**

- identifică în textul dat recomandările Sfintei Scripturi despre schimbarea vieții;
- exemplifică câteva forme concrete de comportament creștin în acest sens.

[illegible]

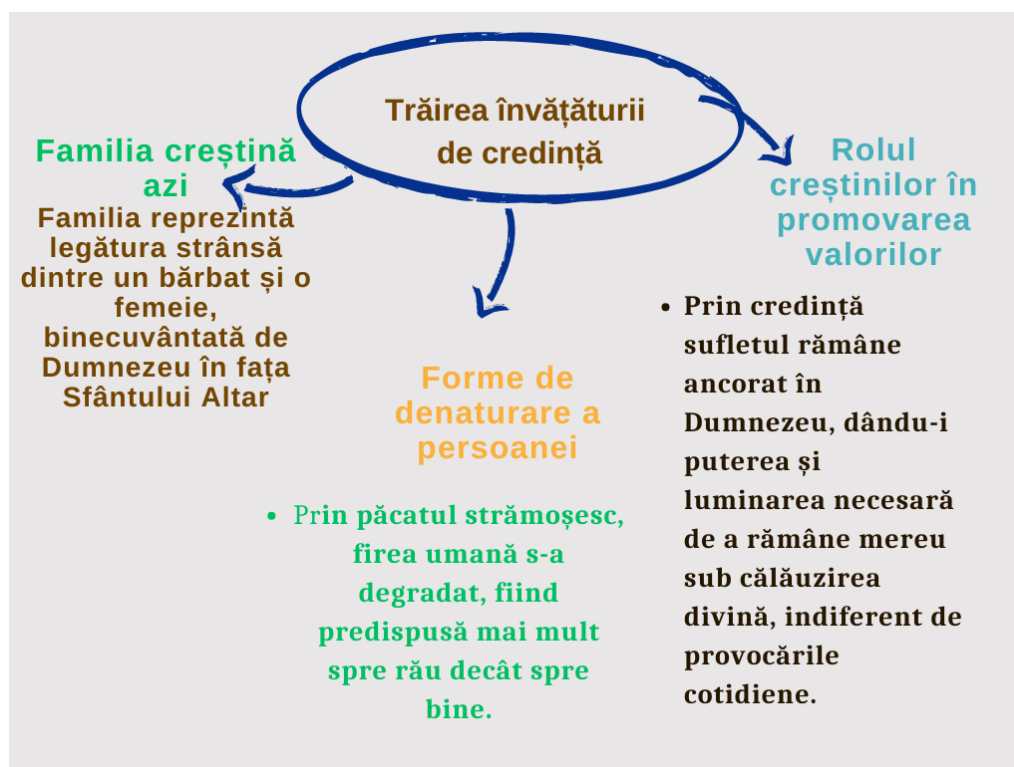
CLASA a XI a

Recapitulare_ Unitatea a II-a

Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos (...). (I Corinteni 6, 12)

Ajutorul oferit aproapelui la vreme de încercare

RECAPITULARE UNITATEA a II a

- ✓ **Familia creștină azi**
- ✓ **Rolul creștinilor în promovarea valorilor religioase**
- ✓ **Forme de denaturare a persoanei (corupția, minciuna, înșelătoria)**

Să ne amintim !

Familia creștină azi

Familia are origine divină, fiind întemeiată în Rai; Motivul întemeierii familiei este iubirea; Scopul familiei este întretinut: nașterea de prunci, ajutorul reciproc, înfrânarea trupezăscă.

Rolul creștinilor în promovarea valorilor religioase

Valorile religioase pot fi promovate prin trăire și faptă; Cele mai cunoscute sunt: credința, nădejdea, dragostea - virtuți teologice; Dreptatea, libertatea, pace, sfințenia-virtuți morale.

Forme de denaturare a persoanei (corupția, minciuna, înșelătoria)

Prin păcat firea umană s-a degradat; Cel mai des întâlnite forme ale degradării umane sunt: minciuna, înșelăciunea, corupția; Doar rămânând în ascultare față de Dumnezeu, chipul Acestuia din om se păstrează curat.

Aplicații

1. Completează spațiile punctate cu termenii din paranteză, pentru a realiza enunțuri corecte.

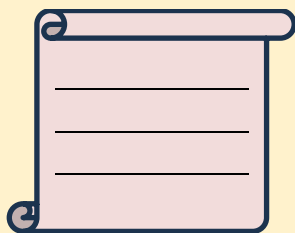
În Rai se află _____ familiei creștine. Căsătoria a fost ridicată la rangul de _____ de către Mântuitorul. Iisus Hristos a venit în _____ pentru a ne mântui. El a refăcut _____ omului cu Dumnezeu. Prin jertfa Sa de pe cruce a realizat _____ obiectivă. Păcatele au ca efect _____ firii umane. Mântuitorul ne învață importanța _____ religioase, oferindu-Se ca model. Promovarea valorilor creștine se realizează prin _____ acestora și practicarea lor.

(trăirea, Taină, lume, originea, legătura, denaturare, valorilor, mântuirea)

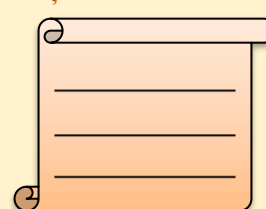
2. Pornind de la citatul dat, scrie trei cauze pentru care tinerii se abat de la adevăr și trei modalități prin care, virtutea dreptății poate fi cultivată de către aceștia.

Printre virtuțile ce trebuie sădite cu deosebită stăruință în inimile copiilor, o însemnătate de temelie îl are simțământul iubirii de adevăr și al urii față de minciună. Acestei virtuți trebuie să i se dea al doilea loc, după ascultare. Dacă minciuna este rădăcina tuturor viciilor, dreptatea este începutul și temelia a aproape tuturor virtuților. (Sfântul Vladimir Mitropolitul Kievului)

Cauzele abaterii de la adevăr

Modalități de cultivare a dreptății

3. Citește cu atenție textul: Și când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: Zaheu, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân. Și a coborât degrabă și L-a primit, bucurându-se. Și văzând, toți murmurau, zicând că a intrat să găzduiască la un om păcătos. Iar Zaheu, stând, a zis către Domnul: Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. Și a zis către el Iisus: Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, căci și acesta este fiu al lui Avraam (Luca 19, 5-9) și răspunde la următoarele întrebări:

- Cum se numește păcatul de care se face vinovat Zaheu?
- Ce efect au înșelăciunea, minciuna și corupția asupra firii umane?
- Cum se pot feri oamenii pentru a nu cădea în astfel de păcate?
- Care sunt calitățile de care a dovedit Zaheu în schimbarea vieții sale?

Unitatea a II a
EVALUARE

EVALUARE¹

Unitatea a II a
Învățătura de credință

Exercițiul I (15 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- Originea familiei este în Rai. A/F
- Viața curată este cale de promovare a valorilor religioase. A/ F
- Scopul căsătoriei vizează doar bunăstarea materială. A/ F

Exercițiul II (20 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

I. Scopul căsătoriei este:

- bunăstarea materială;
- nașterea de copii;
- siguranța pentru viața socială.

II. Promovarea valorilor religioase este posibilă prin:

- cunoașterea și trăirea acestora;
- mediatizarea acestora;
- informarea despre acestea.

III. Căsătoria a devenit Sfântă Taină:

- odată cu întemeierea primei familii în Rai;
- în Biserica creștină;
- la nunta din Cana Galileii.

IV. Minciuna înseamnă:

- fraudă;
- inducerea în eroare;
- denaturarea deliberată a adevărului.

Exercițiul III (25 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii corespunzători din paranteză.

Familia constituie _____ unei societăți sănătoase. Scopul familiei este întretinut: nașterea de _____, ferirea de desfrânare și _____ reciproc. Credința este strâns legată de _____ și de iubire. Minciuna _____ adevărul.

(prunci, denaturează, ajutorul, nădejde, fundamentul)

Exercițiul IV (30 puncte)

Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: familie, sfințenie, libertate, pace, căsătorie, fidelitate, minciună, înșelătorie, dreptate, iubire.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

-3x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul II (20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul III (25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare răspuns corect

Exercițiul IV (30 puncte)

- 10x3p pentru fiecare enunț corect formulat

10 puncte din oficiu.
TOTAL: 100 puncte.

Exercițiul I (25 puncte)

Selectează din cuvintele date între *paranteze*, pe cele potrivite, pentru a completa spațiile libere.

- Familia este un _____ potrivit pentru dezvoltarea și desăvârșirea ființei umane.
- Domnul Hristos a ridicat _____ la rangul de Sfântă Taină.
- Transmiterea valorilor _____ se fundamentează pe trăire curată și sinceră.
- Inducerea în _____ se numește fraudă.
- Credința este cea mai înaltă treaptă de înțelegere a _____ supranaturale.
(descoperirilor, eroare, mediu, religioase, căsătoria, educația)

Exercițiul II (25 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

I. Însușirile familiei creștine sunt:

- unitatea și sfințenia;
- fidelitatea și comunicarea;
- siguranța și echilibrul.

II. Degradarea firii omenești implică:

- un stil de viață dezordonat;
- excese de orice tip;
- atracția față de rău.

III. Rănile care afectează familia sunt:

- problemele financiare;
- lipsa de comunicare;
- divorțul.

IV. Rațiunea ajunge la luminare prin virtutea:

- nădejdi;
- credinței;
- iubirii.

V. Potrivit învățăturii creștine, valoarea omului este datorată:

- statutului social;
- chipului și asemănării lui Dumnezeu;
- apropierii omului de divinitate.

Exercițiul III (40 puncte)

Redactează un eseu liber, de 15 rânduri, în care să valorifici, în mod creativ și original, învățăturile însușite, având ca suport textul: *Am rămas doar cu acele amintiri prețioase despre viața mea în casa părintească, pentru că amintirile oricărui om sunt aproape întotdeauna acelea din copilărie, sunt clipele minunate petrecute în casa părintească. Dacă sufletul lui este capabil să găsească și să aprecieze tot ce-i mai de preț în viață, chiar și trăindu-și copilăria în cea mai rea și nepotrivită familie, orice om va păstra, cu siguranță, în suflet amintiri neprețuite care îl vor însoți toată viața.* (Monahul Moise Aghioritul, *Familia, Părinți și Copii*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2011). **Alege un titlu potrivit.**

Grilă de evaluare**Exercițiul I (25 puncte)**

-5x5p pentru fiecare selectare corectă.

Exercițiul II (25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul III (40 puncte)

- pentru cunoașterea și precizarea corectă a scopului și importanței vieții de familie, 15 puncte;
- pentru utilizarea adecvată a limbajului religios și citarea din Sfânta Scriptură/ Sfinții Părinți, 15 puncte;
- pentru construirea logică și respectarea structurii unei compuneri, 5 puncte;
- pentru caracterul creativ/ originalitatea textului redactat, 4 puncte;
- 1 punct pentru alegerea unui titlu potrivit.

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 puncte.

Unitatea a II a
EVALUARE

EVALUARE³

Exercițiul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Prin educație familia pregătește membri pentru o societate sănătoasă. A / F
- b. Scopul familiei se rezumă la confortul psiho-emoțional al membrilor săi. A / F
- c. Armonizarea relațiilor sociale presupune trăirea după legea divină. A / F
- d. La fel ca iubirea, credința trece hotarele efemerului. A / F
- e. Prin minciuna nevinovată depășim situația de criză. A / F

Exercițiul II (30 puncte)

Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Unde a fost ridicată Căsătoria la rang de Sfântă Taină?

- b. Care sunt caracteristicile căsătoriei?

- c. Din ce categorie a virtuților fac parte credința, nădejdea și iubirea?

- d. Care este scopul trăirii după valorile creștine?

- e. Ce consecințe are îndepărtarea omului de Dumnezeu?

- f. Cum poate păstra omul frumusețea chipului divin din el?

Exercițiul III (40 puncte)

Pornind de la textul de mai jos, redactează un eseu de 20 rânduri, în care să arăți cum pot fi promovate, în societatea actuală, cele două valori religioase, iubirea și credința. Iubirea este dragostea desăvârșită pe care numai Duhul Sfânt o produce. Ea este legată de credință. Fără credința într-un izvor divin, iubirea nu are profunzime (Pr. D. Stăniloae).

Se punctează și structura compoziției (introducere, cuprins, încheiere), înălțuirea logică a ideilor, originalitatea lucrării, utilizarea adecvată a limbajului religios și citarea din Sfânta Scriptură.

Unitatea a II a
Învățătura de credință

Grilă de evaluare

Exercițiul I (20 puncte)

-5x4p pentru fiecare
alegere corectă;

Exercițiul II (30 puncte)

- 6x5p pentru fiecare
răspuns corect

Exercițiul III (40 puncte)

-10 p pentru prezentarea
detaliată a celor două valori
religioase, 5p pentru
răspuns parțial corect sau
incomplet;

-15p pentru argumentarea
importanței promovării în
societate a celor două
valori religioase, 7p pentru
răspuns parțial corect sau
incomplet;

-5p pentru utilizarea
limbajului religios și
citarea din Sfânta
Scriptură, 2p pentru
respectarea parțială a
cerinței;

-5p pentru construirea
logică și coerentă a
textului, cu respectarea
părților unei compuneri, 2p
pentru respectarea parțială
acerinței;

-5p pentru caracterul
creativ și originalitatea
textului.

**10 puncte din oficiu
TOTAL 100 PUNCTE**

RELIGIE CULTUL ORTODOX

CLASA a XI-a

UNITATEA a III-a

Exprimarea învățăturii creștine

Copil în biserică

- 1. Elemente de iconografie***
- 2. Semnificația așezării sfintelor icoane în biserică***
- 3. Recapitulare***
- 4. Evaluare***

Unitatea a III a
Exprimarea învățăturii creștine

*Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine
(Ioan 12,45).*

Lecția 1

Elemente de iconografie

Mănăstirea Sucevița

Să explorăm!

1. Ce reprezintă icoana în Biserica Ortodoxă?
2. Care sunt referințele biblice și patristice care susțin existența și cinstirea icoanelor?
3. Care sunt trăsăturile caracteristice ale iconografiei bizantine?

Icoanele, așa cum reiese din etimologia cuvântului grecesc εἰκών (eikon) – *image în oglindă, reprezentare vie, chip*, reprezintă înfățișarea chipului persoanelor sau a unor scene din istoria biblică și bisericească. Existența icoanelor și cinstirea acestora se întemeiază pe referințe biblice și patristice.

Legea Vechiului Testament interzicea omului să folosească în cult imaginile, ca să nu cadă în idolatrie și pentru a nu pune în pericol cultul adevăratului și unicului Dumnezeu: *Să nu-ți faci chip cioplit și nici vreo asemănare a niciunui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos...!* (Ieșirea 20,4). Prin Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeu Și-a însușit înfățișarea omenească, iar chipul Său este prototipul reprezentărilor Sale iconografice: *Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr* (Ioan 1,14). **Întruparea Domnului** este temeiul fundamental al reprezentării și cinstirii icoanelor. De aceea Sfântul Ioan Damaschin afirmă că: *Dacă nu te închini icoanei, nu te închini nici Fiului lui Dumnezeu Care este icoana cea vie a nevăzutului Dumnezeu și chip asemenea Lui* (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, Ediția a III-a, București, 1993). În secolul al VIII-lea, Biserica Creștină a fost tulburată de încercarea unor împărați bizantini de a înlătura cultul icoanelor.

Această luptă împotriva icoanelor este cunoscută sub denumirea de **iconoclastism**. În cadrul **Sinodului al VII-lea Ecumenic**, de la Niceea, din anul 787, cultul icoanelor a fost restabilit iar iconoclastismul a fost condamnat. **Împărăteasa Teodora a II-a a restabilit definitiv cultul icoanelor la data de 11 martie 843.**

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Biserica Ortodoxă prăznuiește biruința asupra ereziei iconoclasmului și restabilirea cultului icoanelor în prima duminică din Postul Mare, numită Duminica Ortodoxiei.

Biserica ne învață că cinstirea icoanelor **nu contravine** poruncii a II-a din Decalog, deoarece icoana nu e chip cioplit, nu e un idol, ci e reprezentare a unei persoane sfinte care există în realitate. **Sinodul al VII-lea Ecumenic** a hotărât că: *cel ce se închină icoanei, se închină ființei celei închipuite pe ea* (Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrean, *Teologia Dogmatică*, București, 1991), iar Sfântul Ioan Damaschin accentuează în *Dogmatica*: *Nu ne închinăm materiei, ci celui ce este înfățișat în icoană, după cum nu ne închinăm materiei din care este făcută Evanghelia, nici materialului crucii, ci chipului crucii.*

Teologia icoanei a fost sistematizată de Sfântul Ioan Damaschin (secolul al VIII-lea). Pictura bisericească datează încă de la începuturile creștinismului, iar primele icoane au fost pictate de Sfântul Evanghelist Luca.

Frescele și icoanele care împodobesc bisericile creștine reprezintă un mijloc de exprimare a Revelației divine în Biserică. De aceea, nu trebuie pictate oricum, ci după canoane sau reguli cuprinse în tratate numite **erminii**.

Pictura murală, adică pictura realizată pe pereții lăcașurilor de cult ortodoxe, acoperă de obicei întreaga suprafață interioară a zidurilor bisericii, iar uneori, ca în cazul bisericilor din nordul Moldovei, chiar suprafața exterioară.

Prima icoană, nefăcută de mâna omenească, așa cum ne învață Sfânta Tradiție, a fost o mahramă, pe care Și-a imprimat chipul Însuși Mântuitorul Iisus Hristos și pe care a trimis-o regelui Abgar al Edessei, pentru a se vindeca de lepră.

Prin sfințire, icoanele primesc harul divin pe care îl transmit credincioșilor, având și puterea facerii de minuni, de aceea spunem că icoanele au **o funcție harică**. Există multe icoane făcătoare de minuni și pe teritoriul țării noastre: Icoana Maicii Domnului cu Pruncul de la *Mănăstirea Putna*, Icoana Maicii Domnului de la *Biserica Mihai Vodă*, din București, sau Icoana Sfintei Ana, de la *Mănăstirea Bistrița*. De asemenea, au și **o funcție latreutrică**, pentru că sunt prezente în case și în lăcașurile de cult, însoțind cultul divin. Icoanele sunt și un suport de cunoaștere și educare a omului, fiind *o Biblie* în imagini, mai ales pentru neștiutorii de carte, având astfel **o funcție educativ-religioasă** sau **pedagogică**, înfrumusețază bisericile, îndeplinind și **o funcție estetică**.

Iconografia bizantină este o artă sacră, duhovnicească, iar **trăsăturile caracteristice** ale picturii bizantine sunt: absența realismului, perspectiva inversată, subordonarea formelor arhitecturale și a peisajului din fondul icoanei față de personajele din prim plan, mărimea personajelor determinată de semnificația acestora în evenimentul reprezentat iconografic, simbolistica fiecărei culori.

Trupurile sfinților sunt lipsite de senzualitate, iar chipurile lor exprimă sfințenia, sunt numai *privire*, așa cum spune Sfântul Macarie cel Mare, arătând o ființă care a devenit rugăciune pură. Icoana unui sfânt nu este un portret, pentru că portretul reprezintă o ființă umană obișnuită, iar sfântul este un om unit cu Dumnezeu.

Tabloul religios nu reușește să ne inițieze în taina întâlnirii cu Dumnezeu, ne limitează la lumea aceasta. Lumea înfățișată în icoană este orientată spre veșnicie.

Izvorul de inspirație preferat al picturii bizantine a fost conținutul Evangheliilor canonice.

Dicționar

Canonic = îndreptar, normă, regulă, corp de legi.

Iconoclasm = mișcare social-politică și religioasă a nobilimii militare și a maselor populare din Imperiul Bizantin, din secolul al VIII-lea, în cadrul căreia se susținea că icoana este idol.

Idolatrie = cinstire, adorare a unui idol.

Mahramă = bucată de pânză de in, cânepă, borangic, tivită pe margini și adesea împodobită cu cusături, folosită ca basma, batistă, ștergar.

Pictură murală = frescă, pictură realizată pe perete.

Prototip = tip primar, model prim, original.

Să rezumăm!

- Întruparea Domnului este temeiul fundamental al reprezentării și cinstirii icoanelor.
- Cultul icoanelor a fost stabilit la Sinodului al VII-lea Ecumenic de la Niceea, anul 787, biruința asupra iconoclasmului și restabilirea cultului icoanelor sărbătorindu-se la Duminica Ortodoxiei, în prima duminică din Postul Mare.
- Iconografia bizantină este „cea mai curată formă de artă religioasă pe care a cunoscut-o creștinismul”. (Herbert Read)

Să ne îmbogățim cunoștințele

- ❖ În timp s-au înregistrat icoane care și-au dovedit puterea sfințitoare prin minuni.
- ❖ Împărații iconoclaști au dispus golirea bisericilor de icoane și acoperirea mozaicurilor și a picturilor murale cu un strat de var.
- ❖ Împărăteasa Irina a avut un rol important în restabilirea cultului icoanelor.

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- Cuvântul icoană provine din termenul grecesc *eikon* care înseamnă chip sau reprezentare. A / F
- Credincioșii cinstesc prin icoane persoanele sfinte reprezentate pe ele. A / F
- Cinstirea icoanelor contravine poruncii a II-a din Decalog. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- Primele icoane au fost realizate de:
 - Sfântul Evanghelist Matei;
 - Sfântul Evanghelist Luca;
 - Evanghelist Ioan.
- Prima icoană nefăcută de mână omenească a fost :
 - a Maicii Domnului;
 - a Sfinților Apostoli;
 - Mahrama cu chipul Mântuitorului Iisus Hristos.
- Pictura murală reprezintă:
 - o frescă, o pictură realizată pe perete;
 - o pictură realizată pe sticlă;
 - o pictură realizată pe pânză.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Prin sfințire, icoanele primesc _____ divin pe care îl transmit credincioșilor.
- Icoana este înfățișarea chipului persoanelor sau a unor _____ din istoria biblică și bisericească.
- Existența icoanelor și cinstirea acestora se întemeiază pe _____ biblice și patristice.
(scene, referințe, evenimente, harul)

4. Pornind de la textul lecției, răspunde la următoarele întrebări:

- Care sunt funcțiile icoanei? _____, _____, _____, _____
- Când a fost restabilit cultul icoanelor? _____
- Care este temeiul fundamental al reprezentării și cinstirii icoanelor? _____

5. Alcătuiește un text de 10 rânduri, în care să folosești următorii termeni:

ÎNTRUPARE	SCENE	SFÂNTUL EVANGHELIST LUCA	DECALOG
ICOANĂ	PERSONAJE	HARUL DIVIN	EIKON

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Existența icoanelor și cinstirea acestora se întemeiază pe referințe biblice și patristice. **A / F**
- b. Icoanele pot fi realizate fără a respecta învățătura de credință și canoanele Bisericii. **A / F**
- c. Iconoclasmul a reprezentat lupta împotriva cultului icoanelor. **A / F**
- d. Icoanele sunt un suport de cunoaștere și educare a omului, fiind o „Biblie” în imagini. **A / F**

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Icoana este:
 - a. pictură;
 - b. un talisman;
 - c. prezență harică;
 - d. o imagine a unor personaje.
- II. Biserica Ortodoxă prăznuiește biruința asupra iconoclasmului și restabilirea cultului icoanelor:
 - a. în prima duminică din Postul Mare, numită Duminica Ortodoxiei;
 - b. pe 1 ianuarie;
 - c. în a doua zi de Paști;
 - d. pe 14 septembrie.
- III. Cultul icoanelor a fost stabilit:
 - a. în anul 1054;
 - b. la Cincizecime;
 - c. în cadrul Sinodului al VII-lea Ecumenic, de la Niceea, din anul 787;
 - d. în timpul regelui Irod.
- IV. Pictura murală acoperă:
 - a. întreaga suprafață interioară a zidurilor bisericilor, chiar și suprafața exterioară;
 - b. doar pereții din sfântul altar;
 - c. iconostasul;
 - d. suprafața exterioară a bisericilor .

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, scriind cuvântul lipsă.

- a. Sfântul Ioan Damaschin a fost cel mai mare _____ al icoanelor.
- b. Icoanele au și o funcție _____ pentru că înfrumusețează spațiul în care se află.
- c. Iconografia _____ este o artă sacră, duhovnicească.
- d. „Dacă nu te închini _____, nu te închini nici Fiului lui Dumnezeu Care este icoana cea vie a nevăzutului Dumnezeu și chip asemenea Lui.” (Sfântul Ioan Damaschin)
(icoanei, apărător, estetică, bizantină, Biblia)

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

4. Pornind de la textul lecției, răspunde la următoarele întrebări:

- Care sunt trăsăturile caracteristice ale picturii bizantine? _____
- Explică de ce icoana unui sfânt nu este un portret? _____

- Enumeră cel puțin trei icoane făcătoare de minuni de pe teritoriul țării noastre. _____
- Cum explici metafora: *icoana - Biblia neștiutorilor de carte*? _____

5. Pornind de la citatele de mai jos, realizează un text de 10-12 rânduri, cu tema: *Icoana-fereastră spre Absolut*:

- ✓ *Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr (Ioan 1,14);*
- ✓ *Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine (Ioan 12,45);*
- ✓ *Dacă nu te închini icoanei, nu te închini nici Fiului lui Dumnezeu Care este icoana cea vie a nevăzutului Dumnezeu (Sfântul Ioan Damaschin).*

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Icoana nu este un idol, ci este o reprezentare a unei persoane sfinte care există în realitate. **A / F**
- b. Prezența realismului este o trăsătură caracteristică a picturii bizantine. **A / F**
- c. Frescele și icoanele reprezintă un mijloc de exprimare a Revelației divine în Biserică. **A / F**
- d. Pictura religioasă se realizează după anumite reguli sau norme numite *erminii*. **A / F**
- e. Icoana unui sfânt este diferită de un portret, pentru că portretul reprezintă o ființă umană obișnuită. **A / F**

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului corect.

- I. Reprezentările iconografice au la bază:
 - a. curiozitatea;
 - b. dorința de frumos;
 - c. evlavie credinciosului;
 - d. nevoia omului de concret și de cunoaștere a Revelației lui Dumnezeu;
 - e. talentul artistic al omului.
- II. Erezia împotriva cultului icoanelor poartă denumirea de:
 - a. eikon;
 - b. iconoclast;
 - c. iconostas;
 - d. erminii;
 - e. frescă.
- III. Printre trăsăturile caracteristice ale picturii bizantine se află:
 - a. prezența realismului;
 - b. perspectiva inversată;
 - c. absența simbolisticii culorilor;
 - d. lipsa de subordonare a formelor arhitecturale față de personajele din prim plan;
 - e. mărimea personajelor nu e determinată de semnificația acestora.
- IV. Teologia icoanei a fost sistematizată în forma ei clasică de:
 - a. Sfântul Vasile cel Mare;
 - b. Sfântul Ioan Gură de Aur;
 - c. Sfântul Ioan Damaschin;
 - d. Sfântul Antim Ivireanul;
 - e. Sfântul Constantin cel Mare.
- V. Versetul care reprezintă un temelie biblic pentru cinstirea icoanei este :
 - a. *La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul* (Facerea 1,1);
 - b. *Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălăsluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr* (Ioan 1,14);
 - c. *Cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie, iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu* (I Corinteni 1,18);
 - d. *Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau prorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc* (Matei 5,17);
 - e. *Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu (...)* (Ioan 14,23).

Clasa a XI a
Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, scriind cuvântul lipsă.

- a. Icoanele au și o funcție _____ pentru că sunt prezente în casele și lăcașurile de cult.
- b. Tabloul religios nu reușește să ne inițieze în _____ întâlnirii cu Dumnezeu, ne limitează la lumea aceasta.
- c. *Pictura bisericilor înfățișează întreaga istorie a mântuirii și, întrucât oferă o bogată _____ în imagini, este și un mijloc de cateheză.* (Narcisa Balaban Urucu, *Ziarul Lumina*, 23, Nov., 2007)
- d. Legea Vechiului Testament interzicea omului să folosească în cult _____ ca să nu cadă în idolatrie
- e. Trupurile sfinților din icoane sunt lipsite de _____, iar chipurile lor exprimă sfințenia.
(senzualitate, latreutică, taina, Biblie, imaginile, pedagogică)

4. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor:

*„Închinați-vă cu credință și evlavie Sfințelor Icoane și purtați-le în casă și oriunde călătoriți, ca să vă fie de ajutor în izbăvirea de primejdii, știind că cinstea dată icoanelor se ridică la sfinții pictați pe ele. Faceți rugăciuni și acatiste în fața icoanelor, mergeți în pelerinaj la icoanele făcătoare de minuni din țară (...) că veți primi ușurare și mare ajutor în necazurile voastre”. (Preot Cleopa Ilie, *Predică la Duminica Ortodoxiei-Despre cinstirea Sfințelor Icoane*)*

- a. Selectează, din textul dat, două secvențe care să reprezinte modalități de cinstire aduse sfințelor icoane.
- b. Enumeră, din textul dat, două secvențe care arată folosul duhovnicesc al cinstirii sfințelor icoane.
- c. Prezintă și alte foloase duhovnicești ale cinstirii icoanelor.
- d. Explică enunțul subliniat din text.
- e. Precizează importanța cinstirii icoanelor în viața ta.

5. Pornind de la textul de mai jos, alcătuiește un eseu de 15 rânduri, în care să evidențiezi importanța picturii bisericești în Biserica Ortodoxă:

Pictura, atât murală, cât și cea din icoane, este teologia și viața Bisericii în imagini, este o cateheză și predică în culori, un auxiliar al cultului și o formă de exprimare a frumuseții dumnezeiești, reflectate în chipurile sfinte și a bogățiilor duhovnicești pe care le trăiește, le experimentează și le posedă Ortodoxia. De aceea, lăcașul de cult ortodox nu se poate concepe fără pictură bisericească.

(Pr. Nicolae D. Necula, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*)

Iar eu, întru mulțimea milei Tale, voi intra în casa Ta, închina-mă-voi spre sfânt locașul Tău... (Psalmul 5, 7).

Lecția 2

Semnificația așezării sfintelor icoane în biserică

Catapeteasma

Să explorăm!

1. Cum se păstrează unitatea reprezentării iconografice?
2. De ce este delimitat spațiul în biserică?
3. Care este semnificația așezării icoanelor?

Bisericele ortodoxe păstrează împărțirea spațiului, indiferent de forma arhitecturală, în cele trei compartimente, așa cum erau și vechile biserici creștine: **pronaos**, **naos** și **altar**. Această împărțire ține de funcția pe care o avea respectivul spațiu, iar delimitările sunt prevăzute cu diferite elemente arhitecturale care le marchează prezența.

Icoana ortodoxă este realizată după un tipic, un îndreptar de reguli după care se pictează sfinții, reguli ce poartă numele de *Erminiile zugravilor*.

- ❖ **Pronaosul/anticamera bisericii/nartex** (gr. *nartis* - cutie) este prima încăpere a bisericii, locul în care puteau sta la prima parte a Sfintei Liturghii și cei nebotezați (catehumenii) și care ocupă cea mai mare parte a spațiului bisericii. Din punct de vedere al planului iconografic, se poate spune că aici este reprezentată lumea dinaintea Întropării Fiului lui Dumnezeu, respectiv profeții și profețiile, patriarhii, scene biblice din Vechiul Testament, chiar și filosofi ai acelor vremuri, care au căutat sensul vieții. Pe zidul dinspre apus al pronaosului sunt zugrăviți și ctitorii, episcopul locului și Patriarhul.
- ❖ **Naosul/sânul bisericii** (lat. *Navisecclesiae* - corabie) este următoarea încăpere a bisericii, partea centrală, reprezentând lumea din vremea Mântuitorului, a Noului Testament. Ea simbolizează arca lui Noe, corabie care salvează pe cei credincioși de furtunile vieții tumultuoase în care ne ducem existența. În această încăpere stau credincioșii la Sfintele Slujbe, în vechime, doar cei botezați aveau acces. Aici sunt reprezentați marii pustnici, sfinții martiri, sfinții militari, sfinții evangheliști, dar și marile Praznice Împărătești (Nașterea, Răstignirea și Învierea). Deasupra naosului se înalță **turla**

Isus Hristos Pantocrator

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

bisericii unde este pictat Domnul Iisus Hristos **Pantocrator** (Atotțiitor) și care semnifică Împărăția lui Dumnezeu. De aceea aici se va picta biserica cerească: Dumnezeu și cetele îngerești, prorocii, apostolii și Sfinții Evangheliști.

- ❖ **Catapeteasma/ iconostas** (gr. *katapetasma* = vâl, perdea; gr. *eikonostasios* = susținător de icoane) reprezintă zidul care desparte naosul de altar și amintește de perdeaua care despărțea Sfânta Sfințelor de Sfânta, atât la Cortul Mărturie, cât și la Templul din Ierusalim. Catapeteasma este specifică bisericilor ortodoxe. Ea este străpunsă de trei uși: ușa din mijloc care este alcătuită din două părți (se deschid lateral) purtând numele de **uși împărătești**. Pe aici intră/ies clericii cu *Sfintele Daruri*, cu *Sfânta Evanghelie* în anumite momente din cadrul serviciului divin. Poartă această denumire și pentru că, în vechime, prin acest loc intrau împărații să se împărtășească. Pe aceste uși se află pictată *Bunavestire*, căci prin acest act al vestirii Întropării Fiului lui Dumnezeu se unește cerul cu pământul, fiind încadrată de cei patru evangheliști. Pe ușile laterale sau **ușile diaconești** intră și ies diaconii, care ajută la serviciul divin închipuind îngerii. Aici sunt pictați Sfinții Arhangheli care păzesc Raiul. În partea sudică a ușilor împărătești se află icoana *împărătească a Mântuitorului*, iar în partea nordică se află *icoana împărătească a Maicii Domnului*. În partea dreaptă a ușii diaconești dinspre sud, se află *icoana hramului bisericii*, iar spre latura nordică a ușilor diaconești se regăsesc pictați *sfinții venerați ai zonei* (icoana Sfântului Ioan Botezătorul, a Sfântului Nicolae, a Sfântului Dimitrie, etc.). Deasupra ușilor avem, de obicei, trei registre a câte 13 icoane, numărul acestora variind în funcție de mărimea iconostasului, implicit a bisericii. Pe primul registru se regăsesc cele 12 praznice împărătești: câte 6 pe fiecare parte, iar în centrul lor *Cina cea de Taină* sau *Mahrama Sfintei Veronica*. Pe registrul median se regăsesc cei doisprezece apostoli, în centrul lor fiind icoana Deisis (Domnul Iisus reprezentat ca Judecător, fiind înconjurat de Maica Domnului și Ioan Botezătorul). În registrul superior sunt reprezentați cei doisprezece profeți ai Vechiului Testament, în mijloc fiind Maica Domnului cu Pruncul în brațe, cea mai așteptată profeție. Deasupra celor trei registre se află Crucea cu răstignirea Mântuitorului, cu câte un medalion la bază (pe cel din dreapta este Maica Domnului, iar pe cel din stânga este Sfântul Ioan Evanghelistul).
- ❖ **Altarul** (lat. *altarium*) este cea mai sfântă încăpere a bisericii și are o simbolică foarte bogată. El reprezintă atât *Împărăția lui Dumnezeu*, cât și *Biserica Triumfătoare*. Pentru că altarul este locul anamnetic, recapitulativ, al vieții pământești a Mântuitorului, el simbolizează *ieslea Nașterii*, dar și *mormântul Său*. Aici sunt zugrăvite scene ce amintesc de Jertfa Sfântă, dar și marii ierarhi, autorii Sfințelor Liturghii. Pe bolta altarului este zugrăvită *Maica Domnului*, cea care face legătura între cer și pământ. Pe perețele de răsărit se regăsesc trei teme: *Cortul Mărturie*, *Împărtășirea Sfinților Apostoli* și *Liturghia îngerească*. Pe pereții **Proscomidiarului** (absida din stânga)- unde prescurile și vinul se pregătesc pentru a fi prefăcute în Trupul și Sângele Mântuitorului, în cadrul Sfintei Liturghii, se zugrăvesc scenele care au legătură cu Nașterea și Pătimirile, iar în partea opusă, **diaconicon** (absida din dreapta), fie cei patru evangheliști, fie Arhanghelul Mihail, iar în partea inferioară a acesteia, Moise cu Decalogul și Aaron.

Clasa a XI a
Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

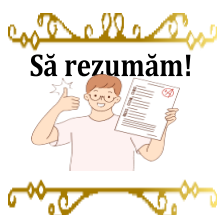
Dicționar

Deisis = temă fundamentală în iconografia bizantină, constând în reprezentarea lui Iisus ca Judecător, tronând între Maria și Ioan Botezătorul.

Diaconicon = locul din partea dreapta a Sfintei Mese unde se află cădelnița, tămâia, veșmintele preoțești și cărțile de slujbă.

Mahramă = fâșie de pânză /voal cu care își acopereau capul femeile.

- Fiecare parte a bisericii are o semnificație:
- **pronaosul** reprezintă lumea dinaintea întrupării Mântuitorului;
 - **naosul** reprezintă lumea după venirea Mântuitorului;
 - **altarul** reprezintă Împărăția lui Dumnezeu.

- ❖ **Iconodul** sau **iconofil** este denumirea creștinilor ortodocși care au apărut cultul icoanelor în disputele din secolele al VIII-lea și al IX-lea cu iconoclaștii;
- ❖ Împărăteasa **Irina** a convocat **Sinodul al VII-lea Ecumenic** de la Niceea, în anul 787, prin care restabilește cinstirea icoanelor?
- ❖ În Mănăstirea Vatoped sunt păstrate cele mai multe **icoane făcătoare de minuni** ale Maicii Domnului din Sfântul Munte, cunoscute sub diferite denumiri?

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Altarul, naosul și pronaosul sunt principalele compartimente ale bisericii. A / F
- b. Erminia zugravilor este o carte de slujbă. A / F
- c. Zidul care desparte altarul de naos se numește catapeteasmă. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Deasupra naosului este pictată icoana:

- a. Maicii Domnului;
- b. Sfântul Ioan Botezătorul;
- c. Iisus Pantocrator.

II. Pe catapeteasma se află Sfânta Cruce sub care sunt reprezentați:

- a. Maica Domnului și Sfântul Apostol Luca;
- b. Sfântul Apostol Petru și Iuda;
- c. Maica Domnului și Sfântul Apostol Ioan.

III. În pronaos se află pictate evenimente:

- a. din timpul vieții Mântuitorului;
- b. din perioada Vechiului Testament;
- c. scene de război.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Deasupra ușilor avem, de obicei, _____ registre a câte 13 icoane.
- b. Pe registrul _____ se regăsesc cei doisprezece apostoli.
- c. Catapeteasma este zidul care desparte _____ de altar.

(*naos, pronaos, median, trei*)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Care este cea mai sfântă parte a bisericii? _____
- b. Cum se numesc cele 12 icoane de pe primul registru al iconostasului? _____
- c. Cine sunt reprezentați în registrul superior al catapetesmei? _____

5. Scrie un text de 10 rânduri în care să argumentezi de ce Maica Domnului este reprezentată pe ușile împărătești.

Fișa de lucru 2

1. **Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.**
 - a. Diaconiconul este locul din dreapta Sfintei Mese, unde se află veșmintele preoțești și cărțile de cult. A / F
 - b. Absida din partea dreaptă a altarului se numește proscomidiar. A / F
 - c. Ușile laterale ale iconostasului se numesc uși diaconești. A / F
 - d. În pronaos se pictează evenimente și personaje biblice din Vechiul Testament. A / F

2. **Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.**
 - I. Iisus Pantocrator se pictează:
 - a. pe catapeteasmă;
 - b. deasupra ușilor diaconești;
 - c. în turla aflată deasupra naosului;
 - d. la intrarea în biserică.

 - II. Diaconii care ajută la serviciul divin reprezintă pe:
 - a. supușii regelui;
 - b. îngeri;
 - c. oamenii harnici;
 - d. slujitorii la templu.

 - III. Cortul Mărturie, Împărtășirea Sfinților Apostoli și Liturghia îngerească sunt pictate în:
 - a. altar;
 - b. turlă;
 - c. pronaos;
 - d. diaconicon.

 - IV. În partea sudică a ușilor împărătești se află icoana:
 - a. împărătească a Mântuitorului;
 - b. împărătească a Maicii Domnului;
 - c. Sfântului Ioan Botezătorul;
 - d. Cina cea de Taină.

3. **Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.**
 - a. Pe pereții _____ (absida din stânga) se pictează Nașterea și Pătimirile Domnului.
 - b. În registrul _____ sunt reprezentați cei doisprezece profeți ai Vechiului Testament.
 - c. Deasupra celor trei registre se află Crucea cu _____ Mântuitorului.
 - d. În partea dreaptă a ușii diaconești dinspre sud, se află icoana _____ bisericii.
(superior, hramului, ctitorului, Răstignirea, Proscomidiarului)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Ce este catapeteasma? _____
- b. Cine se află pictați pe ușile diaconești? _____
- c. Unde se află pictată Maica Domnului în altar? _____
- d. Câte uși străpung iconostasul? _____

5. Ceea ce cuvântul împărtășește prin auz, pictura arată în tăcere prin imagine (Sfântul Ioan Damaschin, *Cele trei tratate contra iconoclaștilor*, traducere Pr. D. Fecioru, București, 1998, p. 72.)

Argumentează în 12 rânduri de ce este importantă reprezentarea învățaturii prin imagine.

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

a. Altarul reprezintă Împărăția lui Dumnezeu.	A / F
b. În diaconicon se află pictați Moise și Aaron.	A / F
c. Catapeteasma este specifică bisericilor ortodoxe.	A / F
d. În naos este reprezentată lumea dinaintea Întrupării Fiului lui Dumnezeu.	A / F
e. Hramul bisericii este pictat pe catapeteasmă, lângă ușa diaconească sudică.	A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Iconoclasmul a fost combătut la:

- Cina cea de Taină;
- Sinodul al VII-lea Ecumenic de la Niceea, în anul 787;
- Nunta din Cana Galileei;
- Sinodul al II-lea Ecumenic de la Constantinopol, în anul 381;
- Sinodul de la Ferrara.

II. Termenul de iconofil definește:

- o erezie;
- apărător al cinstirii icoanelor;
- prigonitor al cinstirii icoanelor;
- persoană credulă;
- pictor de icoane.

III. Perdeaua care despărțea Sfânta Sfintelor de Sfânta, atât la Cortul Mărturie, cât și la Templul din Ierusalim, în biserica ortodoxă poartă denumirea de:

- dveră;
- iconostas;
- mahrama Sfintei Veronica;
- Deisis;
- Proscomidar.

IV. În registrul superior al catapetesmei, Maica Domnului cu Pruncul, se pictează în mijlocul celor doisprezece profeți ai Vechiului Testament pentru:

- a arăta dragostea maternă;
- denumirea de „cea mai cinstită”;
- a sublinia respectul față de femeie;
- că a fost cea mai așteptată profeție;
- a arăta firea umană a Mântuitorului.

Clasa a XI a

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Altarul reprezintă atât Împărăția lui Dumnezeu, cât și _____ triumfătoare.
- Prin ușile _____ intră clericii cu Sfintele Daruri și Sfânta Evanghelie în anumite momente din cadrul serviciului divin.
- Prin ușile _____ intră și ies diaconii care ajută la serviciul divin.
- În vechime, în _____ aveau acces doar cei botezați.
- Încăperea care ocupă cea mai mare parte a spațiului bisericii este _____, aici putând să stea la prima parte a Sfintei Liturghii și catehumenii.

(împărătești, pronaos, Biserica, diaconești, naosul, altar)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- Unde are loc pregătirea Sfintei Împărtășanii în biserică? _____
- Cum se numește icoana imprimată pe pânza cu care si-a șters fața Mântuitorul? _____
- Cum se numește icoana care îl reprezintă pe Domnul Iisus ca Judecător, tronând între Maria și Ioan Botezătorul? _____
- Ce denumire mai are catapeteasma? _____
- Cine a convocat Sinodul al VII-lea Ecumenic de la Niceea, în anul 787, prin care restabilește cinstirea icoanelor? _____

5. *Am pus această icoană înaintea măririi Tale, nu îndumnezeind-o, ci știind că cinstirea icoanei se suie la cel zugrăvit pe dânsa.* (Sfântul Grigorie de Nissa, *Din învățătura Sfinților Părinți*, Editura Bizantină, București).

Pornind de la textul de mai sus, argumentează în 15 rânduri că cinstirea icoanei nu reprezintă idolatrie.

CLASA a XI a

Unitatea a III a
Exprimarea învățăturii creștine

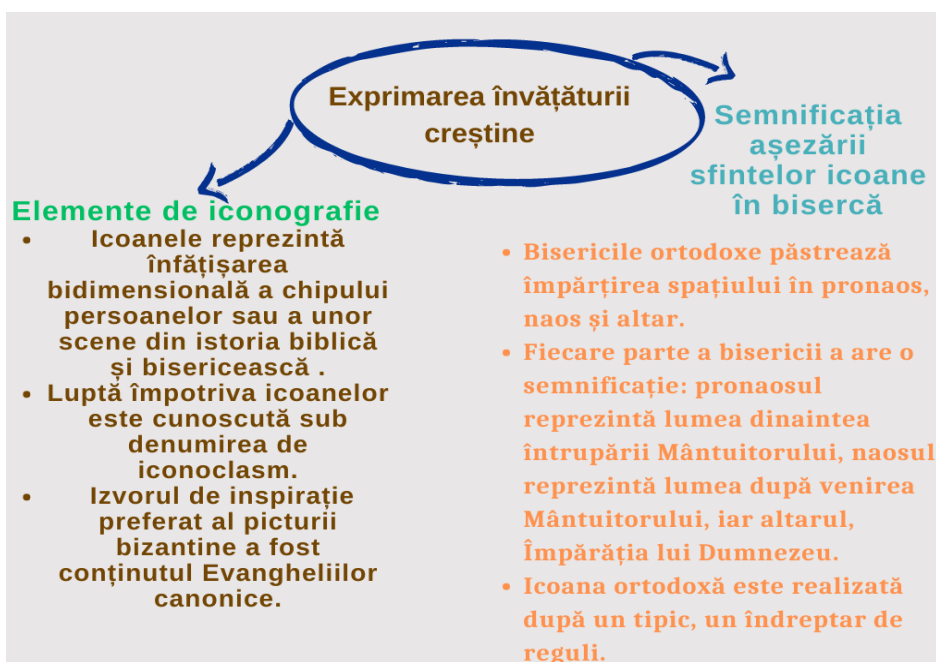
Recapitulare_ Unitatea a III-a

Ceea ce cuvântul împărtășește prin auz, pictura arată în tăcere prin imagine.

Sfântul Vasile cel Mare

Iconostas

RECAPITULARE UNITATEA a III- a

- ✓ *Elemente de iconografie*
- ✓ *Semnificația așezării sfintelor icoane în biserică*

Să ne amintim !

Elemente de iconografie

- Icoanele reprezintă înfățișarea bidimensională a chipului persoanelor sau a unor scene din istoria biblică și bisericească.
- Pictura bisericească datează încă de la începuturile creștinismului, iar primele icoane au fost pictate de Sfântul Evanghelist Luca.
- Frescele și icoanele care împodobesc bisericile creștine reprezintă un mijloc de exprimare a Revelației divine în Biserică.
- Pictura murală, adică pictura realizată pe pereții lăcașurilor de cult ortodoxe, acoperă de obicei întreaga suprafață interioară a zidurilor bisericii, iar uneori, ca în cazul bisericilor din nordul Moldovei, chiar suprafața exterioară.
- Lupta împotriva icoanelor este cunoscută sub denumirea de *iconoclastm*.
- Cultul icoanelor a fost restabilit la Sinodul al VII-lea Ecumenic, de la Niceea, anul 787.
- Izvorul de inspirație preferat al picturii bizantine a fost conținutul Evangheliilor canonice.

Aplicații

1. Stabilește valoarea de adevăr pentru următoarele enunțuri:

- a. Pictarea icoanelor ortodoxe se realizează după reguli strict stabilite, numite *erminii*. **A/F**
- b. Bisericile ortodoxe păstrează împărțirea spațiului în trei compartimente: *pronaos*, *naos* și *altar*. **A/F**
- c. *Pronaosul* este partea centrală a bisericii. **A/F**
- d. Pe zidul dinspre apus al *pronaosului* sunt zugrăviți și *ctitorii*, episcopul *locului* și *Patriarhul*. **A/F**
- e. Cultul icoanelor a fost restabilit în anul 787, în cadrul Sinodului al VII-lea Ecumenic de la Niceea. **A/F**
- f. Frescele și icoanele care împodobesc bisericile creștine reprezintă un mijloc de exprimare a Revelației divine în Biserică. **A/F**

2. Completează în caiet enunțurile de mai jos cu informațiile corecte din paranteză:

- a. Tabloul religios ne limitează la lumea aceasta, iar _____ ne inițiază în taina întâlnirii cu Dumnezeu.
- b. Iconografia _____ este o artă sacră, duhovnicească.
- c. Cea mai sfântă încăpere a bisericii, _____, reprezintă atât *Împărăția lui Dumnezeu*, cât și *Biserica triumfătoare*.
- d. *Catapeteasma* este zidul care desparte naosul de altar și amintește de _____, care despărțea Sfânta Sfintelor de Sfânta, atât la Cortul Mărturie, cât și la Templul din Ierusalim.
- e. Din punct de vedere al planului iconografic, în _____, sunt pictați profeții, patriarhii, scene biblice din Vechiului Testament, chiar și filosofi.
- f. În naos, sunt reprezentați marii pustnici, sfinții martiri, sfinții militari, sfinții evangheliști, dar și marile _____ (Nașterea, Răstignirea și Învierea).
- g. Prin _____ împăratești intră clericii cu *Sfintele Daruri* și *Sfânta Evanghelie* în anumite momente din cardul serviciului divin.
- h. Arta icoanei este expresia _____ a învățaturii de credință.
- i. Pe bolta altarului este zugrăvită _____, Cea care face legătura între cer și pământ.
- j. Sinodul al VII-lea Ecumenic a hotărât că: „cel ce se închină icoanei, se închină _____ celei închipuite pe ea”. (*Teologia Dogmatică*) (*perdeaua, vizuală, ființei, altarul, Praznice Împăratești, bizantină, icoana, Maica Domnului, naos, ușile, îngerilor, pronaos*)

Semnificația așezării sfintelor icoane în biserică

- Bisericile ortodoxe păstrează împărțirea spațiului în: **pronaos, naos și altar.**
- Pronaosul este prima încăpere a bisericii, locul în care participau la prima parte a Sfintei Liturghii și cei nebotezați.
- Naosul este partea centrală, reprezentând lumea din vremea Mântuitorului.
- Catapeteasma/iconostasul este zidul care desparte naosul de altar.
- Altarul este cea mai sfântă încăpere a bisericii și are o simbolistică foarte bogată.
- Fiecare parte a bisericii are o semnificație: **pronaosul** reprezintă lumea dinaintea întrupării Mântuitorului, **naosul** reprezintă lumea după venirea Mântuitorului, iar **altarul**, Împărăția lui Dumnezeu.
- Icoana ortodoxă este realizată după un tipic, un îndreptar de reguli ce poartă numele de *Erminiile zugravilor*.

3. Citește cu atenție textul:

*Cine poate să facă chipul Dumnezeului nevăzut, necorporal, necircumscribit și fără de formă? (...) În Vechiul Testament nu era obișnuită întrebuițarea icoanelor. Dar când Dumnezeu (...) S-a făcut Om cu adevărat pentru mântuirea noastră (...) a locuit pe pământ, a petrecut cu oamenii, a suferit, a fost răstignit, a înviat, S-a înălțat (...); deci când s-au făcut acestea, s-a înfățișat în icoană chipul Lui spre aducere aminte de El și spre a căpăta învățătura (...) Dar pentru că nu toți știu carte, (...) părinții au socotit să fie pictate aceste icoane. (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, p. 177) și răspunde la următoarele întrebări:*

- Ce reprezintă icoanele?
- De ce nu era obișnuită întrebuițarea icoanelor în Vechiul Testament?
- Care este temeiul fundamental al reprezentării și cinstirii sfintelor icoane?
- Care este funcția icoanei menționată în text?

4. Pornind de la textul următor: *Privind în sus și de jur-împrejur, Îl vedem pe Iisus Pantocrator în boltă, Atotțiitorul, înconjurat de puterile cerești, fără de trup, apoi Liturghia îngerească. Ni se descoperă, mai apoi, evangheliștii, Maica Domnului Platytera și toți sfinții care s-au îndumnezeit și au ajuns în cer (...) Și iată o imagine a cerului adus pe pământ (Maria Burlă, Arhimandritul Luca Diaconu, *Biserica pictată-Cerul adus pe pământ*, Doxologia.ro) și rezolvă cerințele:*

- Explică denumirea icoanei *Iisus Pantocrator*.

- Ce picturi sunt reprezentate în naos?

- Alcătuiește un text de 10 rânduri, cu titlul *Biserica - lăcaș al Cerului adus pe pământ*.

Unitatea a III a
EVALUARE

EVALUARE¹

Unitatea a III a
Exprimarea învățaturii creștine

Exercițiul I (15 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Icoana este un tablou religios. A/F
- b. Pronaosul este prima încăpere a bisericii. A/F
- c. Existența icoanelor și cinstirea acestora se întemeiază pe referințe biblice și patristice. A/F

Exercițiul II (20 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

I. Funcția estetică a icoanelor se referă la faptul că ele:

- a. împodobesc lăcașul de cult;
- b. devin făcătoare de minuni;
- c. sunt folosite în cultul divin.

II. Catapeteasma se mai numește și:

- a. tetrapod;
- b. iconostas;
- c. prohod.

III. Pe ușile diaconești sunt pictați:

- a. Sfinții Cosma și Damian;
- b. Maica Domnului cu Pruncul;
- c. Sfinții Arhangheli care păzesc Raiul.

IV. Primele icoane au fost pictate de:

- a. Sfântul Efrem Sirul;
- b. Sfântul Evanghelist Luca;
- c. Sfântul Evanghelist Ioan

Exercițiul III (25 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii corespunzători din paranteză.

Iconoclasmul reprezintă _____ împotriva cultului icoanelor. Biserica ne învață că cinstirea icoanelor nu contravine _____ din Decalog. Icoana unui _____ nu este un portret. Iconostasul este zidul care desparte _____ de altar. Pe pereții _____ (absida din stânga) se zugrăvesc scenele care au legătură cu Nașterea și Pătimirile Domnului nostru Iisus Hristos.

(naosul, lupta, proscomidiarului, poruncii a II-a, altarului, sfânt)

Exercițiul IV (30 puncte)

Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: icoană, idolatrie, Întrupare, altar, naos, pronaos, catapeteasmă, Sinodul al VII-lea Ecumenic, sfinți, Dumnezeu.

Grilă de (auto)evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

-3x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul II (20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul III (25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare răspuns corect

Exercițiul IV (30 puncte)

- 10x3p pentru fiecare enunț corect formulat

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 puncte.

Exercițiul I (25 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- Icoana mijlocește întâlnirea omului cu Dumnezeu. A / F
- Culorile sunt importante în realizarea picturii bisericești. A / F
- În sfântul altar, proscomidiarul se află în partea dreaptă. A / F
- În pronaos se pictează scene de dinainte de Întruparea lui Hristos. A / F

Exercițiul II (25 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

I. Izvorul de inspirație preferat al picturii bizantine a fost:

- literatura beletristică;
- conținutul Evangheliilor canonice;
- Biblia;
- Vechiul Testament.

II. Împărăteasa Teodora a II-a restabilește definitiv cultul icoanelor în anul:

- 840;
- 793;
- 843;
- 844;

III. Ușile împărătești se numesc astfel pentru că:

- sunt mari;
- prin acest loc intrau împărații să se împărtășească;
- sunt pictați împărați pe ele;
- sunt așezate în centrul iconostasului.

IV. În partea dreaptă a ușii diaconești dinspre sud, se află:

- icoană a hramului bisericii;
- icoană cu îngeri;
- icoană cu proroci;
- icoană cu Maica Domnului.

V. În turla bisericii este pictat:

- Sfântul Arhanghel Gavriil;
- Iisus Pantocrator (Atotțiitor);
- Sfântul Nicolae;
- Sfântul Spiridon.

Exercițiul III (40 puncte)

Pornind de la textul de mai jos, redactează un eseu argumentativ de 20 rânduri, în care să evidențiezi importanța picturii în Biserica Ortodoxă:

Icoana se vrea a fi o imagine a nevăzutului și totodată prezența Nevăzutului. (Egon Sendler, Icoana, imaginea nevăzutului, Editura Sofia, București, 2005)

Grilă de evaluare

Exercițiul I (25 puncte)

-5x5p pentru fiecare selectare corectă.

Exercițiul II (25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul III (40 puncte)

-10p funcțiilor icoanei și ceea ce reprezintă aceste funcții în lucrarea Bisericii,

-5p pentru răspuns parțial corect sau incomplet;

-15p pentru argumentarea importanței picturii în Biserica Ortodoxă,

-7p pentru răspuns parțial corect sau incomplet;

-5p pentru utilizarea limbajului religios și citarea din Sfânta Scriptură,

-2p pentru respectarea parțială a cerinței;

-5p pentru construirea logică și coerentă a textului, cu respectarea specificului unui text argumentativ,

-2p pentru respectarea parțială a cerinței;

-5p pentru caracterul creativ și originalitatea textului.

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 puncte.

Unitatea a III a
EVALUARE
EVALUARE³
Unitatea a III a
Exprimarea învățăturii creștine
Exercițiul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- Icoanele sunt și un suport de cunoaștere și educare a omului, fiind o **A / F** *Biblie* în imagini.
- Pictura murală acoperă atât suprafața interioară a zidurilor bisericii, **A / F** cât și suprafața exterioară.
- Altarul simbolizează ieslea Nașterii, dar și mormântul **A / F** Mântuitorului Iisus Hristos.
- Naosul este încăperea din mijloc a bisericii, cuprinsă între **A / F** catapeteasmă și pronaos.
- În partea sudică a ușilor împărătești se află icoana împărătească a **A / F** Mântuitorului și icoana împărătească a Maicii Domnului.

Exercițiul II (30 puncte)

Răspunde la următoarele întrebări:

- Care sunt trăsăturile caracteristice ale picturii bizantine? _____
- De ce cinstirea icoanelor nu este idolatrie? _____
- Care sunt funcțiile icoanei? _____
- Care sunt cele trei compartimente ale bisericii? _____
- Ce semnifică turla în Biserica Ortodoxă? _____
- Ce scene sunt zugrăvite pe pereții altarului? _____

Exercițiul III (40 puncte)

Redactează un eseu liber, de 20 de rânduri, în care să prezinți semnificația și rolul iconografiei în cult, având ca suport textul: *Culorile traduc culorile corpului uman, dar nu carnația naturală a trupului care nu ar putea deloc să acopere sensul icoanei ortodoxe. Este vorba de mult mai mult decât de a reda frumusețea interioară (...) Este frumusețea comuniunii dintre pământ și cer. Icoana dezvăluie frumusețea sfântă izvorâtă din Duhul Sânt, asemănarea divină dobândită de om. În limbajul ei specific se traduce lucrarea harului care, conform expresiei Sfântului Grigorie Palama: „pictează în noi, pentru a spune așa, asemănarea lui Dumnezeu peste chipul omenesc, (...) astfel încât să ne prefacem întru asemănarea Sa.” (Leonid Uspensky, *Teologia icoanei în Biserica Ortodoxă*, Apologeticum, 2006) **Alege un titlu potrivit.***

Grilă de evaluare**Exercițiul I (20 puncte)**

- **5x4p** pentru fiecare
Alegere corectă;

Exercițiul II (30 puncte)

- **6x5p** pentru fiecare
răspuns corect

Exercițiul III (40 puncte)

- Pentru cunoașterea și precizarea corectă a semnificației și rolului iconografiei în cult, se acordă **15 puncte**;
- pentru utilizarea adecvată a limbajului religios și citarea din Sfânta Scriptură/ Sfinții Părinți, se acordă **15 puncte**;
- pentru construirea logică, coerentă și respectarea structurii unei compuneri, se acordă **5 puncte**;
- pentru caracterul creativ și originalitatea textului redactat, se acordă **4 puncte**;
- **1 punct**, pentru alegerea unui titlu potrivit.

10 puncte din oficiu
TOTAL 100 PUNCTE

RELIGIE CULTUL ORTODOX
CLASA a XI-a
UNITATEA a IV- a
Spiritualitate și viață creștină

Răstignirea Domnului Iisus Hristos

- 1. Jertfă Euharistică și iubirea jertfelnică***
- 2. Respectul față de lumea creată (ecologie creștină)***
- 3. Recapitulare***
- 4. Evaluare***

Unitatea a IV a
Spiritalitate și viață creștină

*Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu
rămâne întru Mine și Eu întru el (Ioan 6, 56).*

Lecția 1

Jertfa Euharistică și iubirea jertfelnică

Pregătirea Cinstitelor Daruri

Să explorăm!

1. Cum definim Jertfa Euharistică și iubirea jertfelnică?
2. Care sunt condițiile primirii Sfintei Euharistii?
3. Ce roade ale Sfintei Euharistii primim în viața duhovnicească?
4. Cum trebuie să iubim jertfelnic?

După căderea omului, dezbrăcat de frumusețea cea dumnezeiască, multă vreme acesta a rătăcit prin pustia lipsei de Dumnezeu. Însă, Dumnezeu nu a părăsit omenirea. A fost alături de om ca o umbră dătătoare de nădejde, prevestind venirea lui Iisus Hristos. Comuniunea omului cu Dumnezeu s-a reluat la Întruparea Fiului Său, când Acesta a primit trupul omenesc, păstrând neîntreruptă unirea cu Hristos. Venirea lui Hristos avea să șteargă păcatul și să împace pe om cu Dumnezeu.

Sfîntirea Cinstitelor Daruri

Până la Hristos, viața, mântuirea și desăvârșirea erau niște idealuri care cu greu se puteau realiza. Noua viață la care ne-a născut Hristos, o constituie credința în cuvântul Său, ascultarea poruncilor Sale și urmarea virtuților Lui. Această viață dă roade în raport cu intensitatea trăirii lui Hristos. Cu cât Hristos se trăiește mai intens, cu atât distanța dintre El și noi dispare. Hristos, Cel Care a luat chip omenesc, întrupându-Se pentru mântuirea noastră prin suferințele și sfînta Sa Jertfă pe Crucea Golgotei, a reîncadrat pe om în comuniunea cu Dumnezeu, dându-i posibilitatea îndumnezeirii. Astfel, scopul vieții noastre este asemănarea și unirea cu Dumnezeu. Hristos continuă să fie prezent în noi prin Sfintele Taine, acele lucrări sfinte văzute, prin care ni se împărtășesc harurile nevăzute ale lui Dumnezeu. Locuind în noi, El omoară păcatul din noi, ne dă propria Sa viață și lucrează desăvârșirea noastră, făcându-ne părtași dumnezeirii Lui. De aceea, Sfînta Euharistie este taina în care creștinul, sub chipul pâinii

Clasa a XI a

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

și al vinului, primește adevăratul Trup și Sânge al Domnului, pentru iertarea păcatelor și dobândirea vieții de veci.

În esența ei, această taină este o jertfă, un sacrificiu:

- este o *jertfă de împăcare* pentru că, prin ea creștinul dobândește mila și iertarea lui Dumnezeu, dacă se apropie cu credință și dragoste curată;
- este o *jertfă de mulțumire* pentru că, mulțumim neîncetat lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra noastră;
- este o *jertfă de laudă* pentru că, prin săvârșirea Sfintei Euharistii aducem mereu laudă lui Dumnezeu;
- este o *jertfă de cerere* pentru că, prin săvârșirea acesteia facem nenumărate cereri lui Dumnezeu, pentru nevoile noastre sufletești și trupești.

Sfânta Împărtășanie este hrana care trezește în noi conștiința păcatului omenesc.

Condițiile primirii Sfintei Euharistii:

1. primitorul să aibă o credință tare și conformă bisericii;
2. să fie lipsit de păcate grele;
3. să fie capabil din punct de vedere moral;
4. să aibă conștiința superiorității acestei Sfinte Taine;
5. primitorul să-și facă o examinare și o pregătire sufletească, cum ar fi: spovedania, citirea rugăciunilor, pocăința, împăcarea cu semenii precum și o pregătire trupească postind.

Toate acestea pentru că, Biserica noastră Ortodoxă nu respinge împărtășirea deasă, ci o încurajează când primitorul o ia cu cucernicie și cu conștiința folosului ei.

Roadele Sfintei Euharistii în viața duhovnicească:

1. unirea în mod real cu Hristos (cel ce-L gustă se schimbă întru totul, se face asemenea Lui, se curăță de orice necurăție);
2. iertarea păcatelor;
3. reînnoirea frumuseții sufletești;
4. dobândirea Împărăției lui Dumnezeu;
5. sfințirea trupului;
6. curățenia vieții.

Iubirea jertfelnică

În viața sfinților, cuvioșilor, înaintașilor noștri Sfânta Euharistie a fost prețuită, devenind pentru fiecare, hrana cea mai plăcută și mai des gustată pentru că toți și-au închinat viața lui Hristos și au împlinit legea adevăratei vieți pământești – iubirea. Iubirea despre care ne vorbește Mântuitorul la Matei 5,44: *Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați - vă pentru cei ce vă vatăcă și vă prigonesc*, este cea mai mare virtute a creștinismului. Sfântul Ioan Gură de Aur o consideră mai mare și mai însemnată decât darul de a învia morții, căci acesta este darul lui Dumnezeu, pe când dragostea depinde de sânguința noastră (*Comentarii la evrei, Omilia a III a*, traducere de Episcop Theodosie Atanasiu, București, 1923). Tot Mântuitorul ne arată și către cine trebuie să-și arate creștinul dragostea, când spunea: *Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău ... Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși* (Matei 22, 37-39).

În primul rând creștinul trebuie să-L iubească întâi pe Dumnezeu, pentru că este Creatorul, Susținătorul, Răscumpărătorul și Binefăcătorul nostru Cel mai mare. În al doilea rând trebuie să-l iubească pe aproapele, indiferent cine este omul acesta (care are chipul lui Dumnezeu în el). În al treilea rând ne-a dat

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Dumnezeu porunca să ne iubim și pe noi înșine. Cu toate acestea, a-l iubi pe aproapele ca pe noi înșine, nu este suficient. Pare un îndemn neobișnuit, pentru că acela care se iubește pe sine prea mult, nu-i poate iubi desăvârșit pe ceilalți oameni (mai ales pe cei ce ni se împotrivesc). Și în cazul acesta Mântuitorul poruncește iubirea vrăjmașilor. Pare o școală nouă, în care tu îți faci ție bine, iubind pe vrăjmașul tău. Doar așa îi putem cunoaște sufletul și vom descoperi că are dreptul la mila și dragostea noastră. Iubindu-ne vrăjmașul curățăm sufletul nostru și îl înălțăm pe al lui. Toți avem nevoie de bunătate și mângâiere, doar așa vom regăsi raiul. Iubirea fiecărui om pentru toți ceilalți cere multă dăruire, adică multă angajare cu iubire față de toți oamenii. Noi, creștinii de azi, trebuie să devenim cât mai des *mâinile iubirii milostive a lui Hristos, care alină suferința celor bolnavi, săraci și singuri*. (Preafericitul Părinte Patriarh Daniel)

Dicționar

Euharistie = (gr. *eucharistia* - a aduce mulțumire). Euharistia este cunoscută și sub numele de Sfintele Daruri, Dumnezeieștile Taine, Împărtășania sau Trupul și Sângele Domnului Iisus Hristos. Biserica Ortodoxă învață că Dumnezeu este cu adevărat prezent (iar nu doar ca semn, ca simbol) în Sfintele Daruri, după sfințirea lor.

Jertfă = sacrificiu, ofrandă, dar adus divinității.

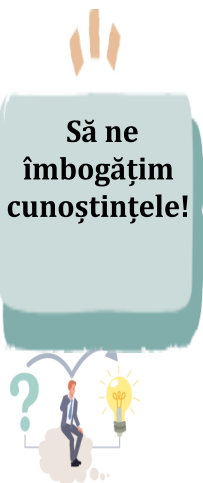
Trufie = atitudine disprețuitoare și arogantă, plină de mândrie și de înfumurare.

Să rezumăm!

- Hristos trebuie trăit continuu în mod crescând duhovnicește și nelimitat de nimic, în viața noastră. Toate strădaniile noastre duhovnicești trebuie puse în slujba avansării în Hristos. Cu alte cuvinte, spre ținta Hristos trebuie să alergăm zi de zi până în veșnicie. De aceea viața creștinului trebuie să fie o trăire dăruită lui Hristos, conștientă și plină de dragoste.
- Iubirea jertfelnică în relație cu ceilalți trebuie să înceapă cu rugăciunea pentru schimbarea lor în bine sau îndreptarea lor. Altfel nu vom putea fi milostivi asemenea lui Dumnezeu, decât dacă cerem ajutorul Lui și dacă ne gândim mai mult la greșelile noastre, decât la greșelile altora.

Să ne îmbogățim cunoștințele!

- ❖ Cum trebuie să iubim jertfelnic, aflăm și de la Sf. Ap. Pavel în Epistola I Corinteni 13. Aici ne sunt propuse 10 modele de manifestare a puterii iubitoare:
 - ✓ dragostea *rabdă îndelung* - suportă pe cel iubit;
 - ✓ dragostea *este plină de bunătate* - unde este dragoste trebuie să fie și bunătate;
 - ✓ dragostea *nu știe de invidie* - nu este împotriva binelui pe care îl au/îl fac ceilalți, să te bucuri de succesele celui alt ca fiind ale tale;
 - ✓ dragostea *nu se laudă, nu se trufește* - lauda ne separă de ceilalți, micșorându-i/ coborându-i pe ceilalți;
 - ✓ dragostea *nu se poartă cu necuviință* - este politicos, cuviincios, recunoscător, cu mulțumire;
 - ✓ dragostea *nu caută ale sale* - caută să aducă împlinire celorlalți;
 - ✓ dragostea *nu se aprinde de mânie* - nu are nimic rău în ea, nu respinge pe nimeni;
 - ✓ dragostea *nu gândește răul* - care este rugina sufletului;
 - ✓ dragostea *nu se bucura de nedreptate, ci se bucură de adevăr*;
 - ✓ dragostea *toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă*.
 - ✓ dragostea nu cade niciodată;

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Până la venirea lui Hristos, viața, mântuirea și desăvârșirea erau niște idealuri greu de realizat. A / F
- b. După căderea în păcat, Dumnezeu a părăsit omenirea. A / F
- c. Venirea lui Hristos avea să șteargă păcatul și să împace pe om cu Dumnezeu. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Viața creștinului trebuie să fie:
 - a. stare permanentă de umilință;
 - b. trăire dăruită lui Hristos, conștientă și plină de dragoste;
 - c. un urcuș anevoios pe toate treptele sociale.
- II. Materia folosită la pregătirea Sfintei Euharistii este:
 - a. apa, vinul și untdelemnul;
 - b. untdelemnul, pâinea și vinul;
 - c. pâinea, apa și vinul.
- III. Una dintre roadele primite de cel ce se împărtășește este:
 - a. reînnoirea frumuseții sufletești;
 - b. schimbarea reputației în comunitate;
 - c. prosperitatea materială.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Sfânta _____ constă în Trupul și Sângele Domnului.
- b. Asemănarea și unirea omului cu Dumnezeu este _____ vieții creștine.
- c. Prin blândețe și _____ se câștigă inimile oamenilor mai mult decât prin multitudinea cunoștințelor.

(bunăvoință, Împărtășanie, scopul, bucuria)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Ce ne oferă starea de împărtășire cu Sfintele Taine? _____
- b. Cine a instituit Sfânta Împărtășanie ? _____
- c. Când s-a săvârșit prima dată Sfânta Taină a Împărtășaniei? _____

5. Scrie un text de 10 rânduri în care să argumentezi de ce Sfânta Liturghie este centrul cultului ortodox.

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Comuniunea omului cu Dumnezeu s-a reluat prin Întruparea Fiului Său. A / F
- b. În viața duhovnicească, Sfânta Euharistie aduce unirea în mod real cu Hristos. A / F
- c. Pentru primirea Sfintei Euharistii este necesară doar pregătirea trupească. A / F
- d. Prin Sfânta Euharistie creștinul primește adevăratul Trup adevăratul Trup și Sânge al Domnului. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Dragostea nu știe de invidie atunci când:
 - a. nu te împotrivești binelui pe care îl ai sau îl fac ceilalți;
 - b. gândești că *era mai bine dacă mi se întâmpla mie*;
 - c. îți manifesti părerea de rău față de situația bună a cuiva;
 - d. nu te bucuri de succesele celui alt ca fiind ale tale.
- II. Dragostea nu se laudă și nu se trufește atunci când:
 - a. ne separă de ceilalți, micșorându-i sau coborându-i;
 - b. acceptăm pe fiecare așa cum este;
 - c. ne simțim goi pe dinăuntru și singuri;
 - d. suntem doar noi în centrul atenției.
- III. Dragostea nu se poartă cu necuviință atunci când:
 - a. ești obraznic în vorbă și în faptă;
 - b. îți manifesti indecența;
 - c. ești politicoș, cuviincios și mulțumitor;
 - d. nu ești recunoscător pentru binele primit.
- IV. Dragostea este plină de bunătate atunci când:
 - a. nu manifesti îndurare față de cel ce a greșit;
 - b. ești înconjurat de nesiguranță și neliniște;
 - c. simți dezechilibru;
 - d. îl privești pe celălalt cu blândețe și deschidere.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Prin _____ credinciosului cu Trupul și Sângele Domnului, acesta se unește cu Hristos.
- b. Pentru a putea primi Sfânta _____ ni se cere o îndelungă pregătire și strădanie personală.
- c. Jertfa adusă lui Dumnezeu prin Sfânta _____, trebuie să se prelungească și în societate.
- d. Iubirea apropiatului trebuie arătată prin _____ bune.

(fapte, Liturghie, Euharistie, împărtășania, spovedania)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- Ce impune pregătirea pentru Sfânta Împărtășanie? _____
- Ce provoacă rara împărtășire? _____
- Când are loc prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului? _____
- Cum se mai numește Sfânta Împărtășanie? _____

5. Pornind de la textul de mai jos:

*Problema duhovnicească se aseamănă foarte mult cu misiunea unui medic, pentru că acesta merge pe o psihologie dincolo de cuvinte. Știți dumneavoastră câtă nevoie are omul bolnav să fie întărit (susținut, încurajat)? Pentru că foarte mult depinde de el vindecarea, nu numai de alții. (Arhimandrit Arsenie Papacioc, *Veșnicia ascunsă într-o clipă*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2014, p. 93), realizează un text de 12 rânduri, cu tema: **Grija iubitoare pentru cei bolnavi***

Vindecarea paralizicului de la Scăldătoarea Viteza

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Hristos nu poate fi trăit și simțit în Biserică în afara Euharistiei. A / F
- b. Participarea la rugăciunea de obște a Bisericii culminează în Euharistie - centrul existenței noastre. A / F
- c. Cu cât Hristos se trăiește mai intens, cu atât distanța dintre El și noi este mai mare. A / F
- d. Iubirea jertfelnică trebuie să înceapă cu mustarea celuiilalt. A / F
- e. Biserica noastră ortodoxă încurajează deasa împărtășanie, când primitorul o ia cu pregătire și recunoștință. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Putem fi milostivi asemenea lui Dumnezeu dacă:
 - a. ne gândim mai mult la greșelile altora, decât la greșelile noastre;
 - b. Îi cerem ajutorul în lucrarea binelui pentru aproapele;
 - c. ne bazăm pe virtuțile noastre;
 - d. ne angajăm cu iubire doar față de anumite persoane;
 - e. răspundem binelui cu bine.
- II. Sfânta Împărtășanie este hrana care trezește în noi:
 - a. dorința de perfecțiune;
 - b. stima de sine;
 - c. conștiința păcatului omenesc;
 - d. egocentrismul;
 - e. relaxarea spirituală.
- III. Prin Sfânta Împărtășanie creștinul dobândește o inimă curată, aceasta însemnând:
 - a. reglarea funcțiilor inimii;
 - b. vedere duhovnicească sănătoasă;
 - c. un ritm cardiac normal;
 - d. stare de bine, fără medicamente;
 - e. o vindecare completă a trupului.
- IV. Motivul suprem de bucurie al creștinului în zilele noastre este:
 - a. participarea la sfintele slujbe;
 - b. pelerinajele la locurile sfinte;
 - c. zilele libere prilejuite de sărbătorile din calendar;
 - d. unirea cu Hristos prin Sfânta Împărtășanie;
 - e. lupta pentru credință.
- V. Prin Sfânta Euharistie ne împărtășim cu:
 - a. Trupul Domnului;
 - b. cea mai plăcută hrană;
 - c. Sângele Domnului;
 - d. Trupul și Sângele Mântuitorului;
 - e. darul lui Dumnezeu.

Clasa a XI a

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Iubirea jertfelnică se vede în faptele noastre de renunțare la _____ și mândrie.
- Cea mai statornică dovadă a iubirii este _____ aproapelui.
- Pentru a ne ridica din păcatul strămoșesc, _____ a trebuit să Se Jertfească.
- În Biserica noastră, _____ lui Hristos se actualizează permanent prin Sfânta Liturghie.
- Toți _____ dau dovadă de iubire jertfelnică.
(Jertfa, creștinii, Mântuitorul, iertarea, egoism, iubirea)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- Cine pregătește Sfânta Împărtășanie în zilele noastre? _____
- Cine sunt primitorii Sfintei Împărtășanii? _____
- În ce constă materia folosită la pregătirea Sfintei Împărtășanii? _____
- Ce a însemnat pentru Domnul Hristos iubirea jertfelnică? _____
- Ce înseamnă pentru tine iubirea jertfelnică? _____

5. *Nu-i disprețui pe cei săraci. Întrebați-vă cine sunt ei și veți descoperi măreția lor: ei au chipul Domnului. (...) Săracii sunt iconomii nădejdiei noastre, portarii împărăției, care deschid ușa dreptilor și o închid celor răi și egoiști.* (Sfântul Grigorie de Nissa, *Din învățătura Sfinților Părinți*, Editura Bizantină, București)

Ajutorul oferit semenilor

Pornind de la textul de mai sus, argumentează în 15 rânduri necesitatea slujirii aproapelui prin modalități concrete de activități caritabile desfășurate de Biserică sau de fiecare creștin în parte.

Unitatea a IV a
Spiritualitate și viață creștină

*Vocația noastră este de a conserva mediul înconjurător
ca administratori și nu ca proprietari ai creației
(Preafericitul Părinte Patriarh Daniel).*

Lecția 2

Respectul față de lumea creată (ecologie creștină)

Globul pământesc

Să explorăm!

1. Cum înțelegem raportarea omului la natura, peste care a fost așezat ca stăpân?
2. Care este legătura dintre om-natură, natură- om?
3. Ce este ecologia creștină?
4. Ce consecințe are exploatarea mediului asupra vieții?

Lucrarea creatoare a lui Dumnezeu este structurată într-o ordine ierarhică precisă, astfel încât cele ce par inferioare devin totuși, suportul și baza existenței celor superioare. Prin urmare, regnul vegetal – temelia creației, devine suport și bază de existență pentru regnul animal, iar împreună conturează și definesc toate condițiile pentru viața celui care avea să le stăpânească, adică omul. Creat ca purtător al chipului divin și coroană a creației, omul primește de la Ziditorul său, misiunea și chemarea nobilă de a le stăpâni pe toate.

Și Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți; și stăpâniți peste peștii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietățile ce se târăsc pe pământ și tot pământul!” Apoi a zis Dumnezeu: „Iată, vă dau toată iarba ce face sămânță de pe toată fața pământului și tot pomul ce are rod cu sămânța în el. Acestea vor fi hrana voastră (Facerea 1, 28-29).

Din aceasta, se vede faptul că omul nu poate fi conceput fără natură, este dependent de aceasta fără însă a se confunda cu ea. Stăpânirea omului asupra naturii trebuie să se desfășoare în armonia conlucrării cu Dumnezeu, întrucât constituie mediul de viață și substratul existenței acestuia. Așadar, în exercitarea rolului de stăpânitor al creației, raportarea omului față de aceasta trebuie să fie în conformitate cu voința lui Dumnezeu.

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Dependența fapturii umane față de natură este atât de profundă încât se poate spune că aceasta este sursa unei părți a naturii (firii) sale și, prin urmare, condiție a existenței și dezvoltării integrale a omului pe pământ (Pr. D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, București, 1996).

Căderea omului în păcat a schimbat relația acestuia cu natura, deoarece în chipul celui căzut nu se mai oglindește imaginea clară a Creatorului, ceea ce aduce cu sine, „alterarea” legăturii cu Dumnezeu și implicit cu natura. Din cauza păcatului, omul nu-și mai împlinește menirea de stăpânitor iubitor față de natura înconjurătoare ci ajunge să exploateze lumea din jurul său în mod egoist, despot și distrugător. Acest lucru nu-I este plăcut lui Dumnezeu, întrucât El este în același timp nu numai Proniatorul omului, ci și al întregii creaturi (Zăgrean I. *Morala creștină*, Cluj - Napoca, 2004).

Ca stăpânitor peste creație, omul este dator să conștientizeze importanța covârșitoare a naturii în viața sa, nu doar pentru că-i oferă hrana, apa și aerul necesar pentru menținerea vieții ci și pentru că menține echilibrul prin ecosistemele sale naturale. Din această interdependență a omului față de natură ca dar a lui Dumnezeu, rezultă faptul că este necesară menținerea acesteia în toate elementele ei, întrucât doar astfel se asigură producerea mijloacelor de existență. Astfel, *natura ca dar a lui Dumnezeu se înnoiește continuu în același mod propice existenței umane, fără să se epuizeze în această mișcare de înnoire și fertilitate* (Pr. D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, București, 1996).

În acest sens, natura trebuie privită ca mijloc al creșterii spirituale a omului prin care acesta își poate valorifica intențiile bune față de sine și față de ceilalți, respectând legile naturale sădite de Dumnezeu în întreaga creație, exercitându-și în mod armonios și echilibrat rolul de „administrator” al lucrării lui Dumnezeu.

Nerespectarea ordinii și armoniei din natură, distrugerea și abuzul acesteia afectează implicit și creșterea spirituală a fapturii umane. Acest fapt confirmă rolul naturii ca mijloc de conturare a solidarității dintre oameni, aceștia ajungând să muncească și să gândească unitar asupra modului în care se pot folosi de darurile naturii. Folosirea acestor daruri cu scopul îmbunătățirii vieții și a progresului civilizației și culturii umane trebuie să se realizeze doar prin respectarea legilor fizice și morale existente în ordinea universului ori, istoria și timpul, ne demonstrează că omul nu și-a înțeles întotdeauna rostul și menirea ce o are pe pământ. De-a lungul timpului, relația om - natură s-a deteriorat, ajungându-se la dezechilibre catastrofale la nivel planetar.

Ecologie creștină

Oamenii care conștientizează pe deplin rolul vital al naturii asupra vieții omului și al vieții pe pământ, au manifestat preocupări considerabile în a trage un semnal de alarmă asupra consecințelor catastrofale asupra planetei, dacă umanitatea nu-și va reconsidera atitudinea și purtarea față de natură.

În acest context, apare ecologia ca știință nouă, desprinsă din biologie. Aceasta are ca scop, studierea relațiilor și legăturilor dintre toate elementele mediului înconjurător. Cu toate că Sfânta Scriptură nu ne vorbește explicit și nici nu ne învață nimic despre încălzirea globală, nici despre dispariția unor specii ca urmare a exploatării omului, ea ne oferă cheia înțelegerii modului în care fiecare este dator să se raporteze la mediul înconjurător. Dumnezeu ne-a dăruit o lume perfectă, întreaga creație a fost la superlativ: *Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau bune foarte ...* (Facerea 1, 31).

Conceptul de **ecologia creștină** facilitează înțelegerea importanței legăturii dintre om și natură, precum și a relației natură - om. Ea se fundamentează pe experiența Bisericii, pe experiența liturgică, pe înțelepciunea personală a teologilor ei, care au înțeles profunzimea și importanța vitală pentru întreaga creație a acestei legături. Problematika ecologică se centralizează pe ideea că omul prin înstrăinarea de valorile sacre, mănât de setea nestăvilită de consumerism este în curs de a distruge echilibrul planetei, ordinea și armonia naturii înconjurătoare. Poluarea excesivă, în toate formele ei de manifestare (poluarea solului, a apelor, poluarea fonică, radioactivă etc), defrișările necontrolate, exploatarea rezervelor naturale, distrugerea ecosistemelor, contravine voii divine. Creștinul este dator să știe că întreaga creație reprezintă darul lui Dumnezeu pentru

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

om. Cerul și pământul au fost făcute să slujească și să lucreze pentru om, iar omul, la rândul său, să-și exercite puterea și stăpânirea acestora în deplină armonie și echilibru. Biserica ne învață că omul este direct responsabil față de natură. Însă, din cauza înțelegerii greșite a libertății primite de la Dumnezeu, omul a provocat și continuă să provoace numeroase dezechilibre și dezastre prin acțiunile necugetate pe care le săvârșește. Modul în care umanitatea va continua să se raporteze la natură și la tot ce ține de mediul înconjurător va fi decisiv în a transforma timpul istoriei în Viață sau Viață în istorie.

Dicționar

ecologie = știință care se ocupă cu studiul interacțiunii dintre organisme și mediul lor de viață.

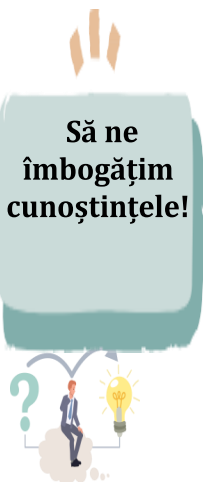
a polua = a face ca aerul, apa, mediul de viață să devină nocive din cauza materiilor chimice reziduale, a deșeurilor industriale, a gazelor de eșapament, etc; a vicia, a infecta.

Să rezumăm!

- Așezarea omului în mijlocul naturii încă de la creație subliniază misiunea acestuia de stăpânitor peste întreaga lucrare a lui Dumnezeu;
- Stăpânirea omului asupra naturii trebuie înțeleasă în deplină armonie cu voința lui Dumnezeu, Creatorul naturii și al omului, Proniatorul tuturor;
- Omul este dator să se folosească de natură cu scopul de a-și împlini rostul pe pământ, fără a degrada sau a distruge mediul înconjurător;
- Ecologia creștină subliniază valoarea relației om- natură, natură- om;
- Calitatea relației dintre om și natură este decisivă în ceea ce privește continuitatea vieții pe pământ.

Să ne îmbogățim cunoștințele!

- ❖ Mântuitorul Iisus Hristos folosește în învățătura Sa numeroase exemple luate din natură și lumea vegetală și animală, vorbind despre țarină, semănător, sămânță, vie, turmă, oaie rătăcită, pești, păsări, asini, etc, toate fiind a lui Dumnezeu, trăind alături și împreună cu oamenii, fiindu-le necesare acestora ca sursă de existență pentru hrană, îmbrăcăminte și muncă.
- ❖ Omul este îndreptățit să se folosească de toate resursele ce i le oferă natura dar trebuie să fie atent să nu dezechilibreze armonia și ordinea lumii înconjurătoare;
- ❖ Întrucât animalele sunt ființe care simt durere și plăcerea, iubirea și răutatea omului, acesta este dator să aibă o purtare deosebită față de ele. Grija față de animale trebuie manifestată cu discernere, fără a confunda iubirea față de semeni cu iubirea față de animale întrucât fiecare își are rostul său bine definit pe pământ.
- ❖ Exploatarea excesivă a resurselor naturale, tehnologizarea și progresul uluitor din ultimele decenii a declanșat și criza ecologică cu consecințele dezastruoase asupra întregului pământ: efectul de seră, degradarea calității solului, contaminarea apelor și aerului, catastrofe naturale, răspândirea numeroaselor boli grave în rândul oamenilor dar și a animalelor.

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Omul poate stăpâni natura după bunul plac. A / F
- b. Existența omului este dependentă de natură. A / F
- c. Dumnezeu este Proniatorul tuturor. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Stăpânirea asupra naturii înseamnă:

- a. folosirea echilibrată a resurselor;
- b. exploatarea mediului;
- c. tehnologizare.

II. Raportarea omului față de mediul înconjurător presupune :

- a. manipularea ecosistemelor;
- b. respectarea voinței divine;
- c. valorificarea resurselor naturale.

III. Purtarea de grijă a lui Dumnezeu se revarsă:

- a. doar asupra omului;
- b. asupra tuturor;
- c. doar asupra naturii.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Ecologia _____ subliniază valoarea relației om- natură, natură- om.
- b. Omul a primit misiunea de a _____ natura.
- c. Stăpânirea _____ trebuie să fie în deplină concordanță cu voința divină.
(stăpâni, creștină, naturii, omului)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Care este misiunea omului pe pământ raportat la natură? _____
- b. Cine este direct responsabil față de natură? _____
- c. Ce reprezintă întreaga creație pentru om? _____

5. Scrie un text de 10 rânduri în care să argumentezi de ce este important respectul față de natură ca și condiție de continuare a vieții pe pământ.

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

a. Din cauza căderii în păcat se schimbă și relația om - natură.	A / F
b. Exploatarea mediului influențează pozitiv progresul lumii.	A / F
c. Ecologia studiază legătura dintre elementele mediului înconjurător.	A / F
d. Biserica învață că omul este direct responsabil față de natură.	A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Prin datoriile față de natură înțelegem:

- a. achitarea taxei verde la mașini;
- b. respectarea normelor Gărzii de Mediu;
- c. respectarea ordinii și armoniei din natură;
- d. evitarea actelor de vandalism.

II. Ecologia creștină se fundamentează pe:

- a. expertiza biologilor;
- b. iubirea față de natură;
- c. respectarea legilor divine;
- d. experiența Bisericii.

III. Exploatarea excesivă a naturii a determinat:

- a. progresul civilizației;
- b. tehnologizarea;
- c. creșterea economică;
- d. criza ecologică.

IV. Studiul relației dintre elementele mediului înconjurător este realizat de:

- a. geografie;
- b. fizica pământului;
- c. ecologie;
- d. botanică.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Stăpânirea omului asupra _____ trebuie să se desfășoare în armonia conlucrării cu Dumnezeu.
- b. Dumnezeu este _____ omului și al naturii.
- c. Ecologia _____ legătura dintre elementele mediului înconjurător.
- d. Sfânta Scriptură ne oferă _____ înțelegerii modului în care trebuie să ne raportăm la natură.
(studiază, Proniatorul, naturii, posibilitatea, cheia)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Care este cauza deteriorării relației om - natură? _____
- b. De ce este considerat omul *coroana creației* lui Dumnezeu? _____
- c. Care este soluția păstrării echilibrului în relația om - natură? _____
- d. Prin ce este dependent omul față de natură? _____

5. *Să nu urâțim creația, să nu o profanăm, să nu o distrugem, să nu distrugem frumusețea pământului, să nu distrugem frumusețea râurilor, să nu poluăm apele mării și ale oceanelor* (sursa <https://basilica.ro/9-citate-ale-patriarhului-daniel-despre-grija-fata-de-mediul-inconjurator>)

Apa râului

Analizând textul de mai sus, răspunde la următoarele cerințe, în 15 rânduri:

- a. Care sunt principiile pe care se fundamentează ecologia creștină?
- b. Care este cauza degradării legăturii dintre om și mediul înconjurător?
- c. Cum se poate respecta relația om- natură?

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de A(adevărat) sau F(fals) a următoarelor enunțuri:

- a. Ecologia creștină studiază dispariția speciilor din ecosistem. A / F
- b. Natura constituie mijloc al creșterii spirituale pentru om. A / F
- c. Înstrăinarea omului de Dumnezeu influențează negativ legătura acestuia cu natura. A / F
- d. Întreaga creație a fost pusă în slujba omului. A / F
- e. Experiența Bisericii și experiența liturgică constituie fundamentul conceptului de ecologie creștină. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Ecologia ca știință derivă din:

- a. biologie;
- b. geografie;
- c. experiența liturgică;
- d. grija față de natură;
- e. fizică.

II. Ordinea și armonia universului se datorează:

- a. dorinței de perfecțiune a omului;
- b. progresului civilizației;
- c. respectului față de lumea înconjurătoare;
- d. evitării poluării apelor;
- e. dezvoltării tehnologiei.

III. Natura trebuie privită ca mijloc al creșterii:

- a. economice;
- b. spirituale;
- c. civilizației;
- d. bunăstării materiale;
- e. resurselor de hrană.

IV. Exploatarea excesivă a mediului înconjurător a determinat:

- a. consumerismul;
- b. criza ecologică;
- c. creșterea economică;
- d. progresul civilizației;
- e. lupta pentru supraviețuire.

V. Ecologia are ca scop:

- a. evitarea poluării;
- b. măsuri de protejare a faunei și vegetației;
- c. respectarea legilor divine;
- d. studierea legăturilor dintre elementele mediului înconjurător;
- e. conservarea speciilor.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Calitatea _____ dintre om și natură este decisivă pentru continuarea vieții pe pământ.
- b. Ecologia creștină se fundamentează pe _____ Bisericii și cea liturgică.
- c. Natura trebuie privită și ca mijloc al creșterii unității și _____ dintre oameni.
- d. Modul în care _____ se va raporta la mediul înconjurător este decisiv în a transforma timpul istoriei în Viață sau Viața în istorie.
- e. Respectarea voinței lui Dumnezeu are efect și asupra armoniei și _____ din univers.
(umanitatea, echilibrului, legăturii, experiența, solidarității, iubirii)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Cum se conturează solidaritatea dintre oameni prin mijlocirea naturii? _____
- b. De ce este covârșitoare importanța naturii pentru viața omului? _____
- c. Care sunt motivele exploatării naturii? _____
- d. Ce reprezintă întreaga creație pentru om? _____
- e. Grija față de animale este similară cu grija față de semeni? _____

5. În universul creat sunt ascunse rațiunile divine, iar misiunea noastră este ca, prin acțiunea noastră condusă de rațiunea din noi, să facem să iasă deplin la lumină aceste rațiuni și armonia dintre ele, care le subordonează unei unice rațiuni majore. (Părintele Dumitru Stăniloae - sursa <https://citateortodoxe.ro/citate-creația/pagina-2>)

Pornind de la textul de mai sus, argumentează în 15 rânduri importanța înțelegerii rostului pe care îl are omul pe pământ, în calitate de stăpânitor peste întreaga creație.

CLASA a XI a

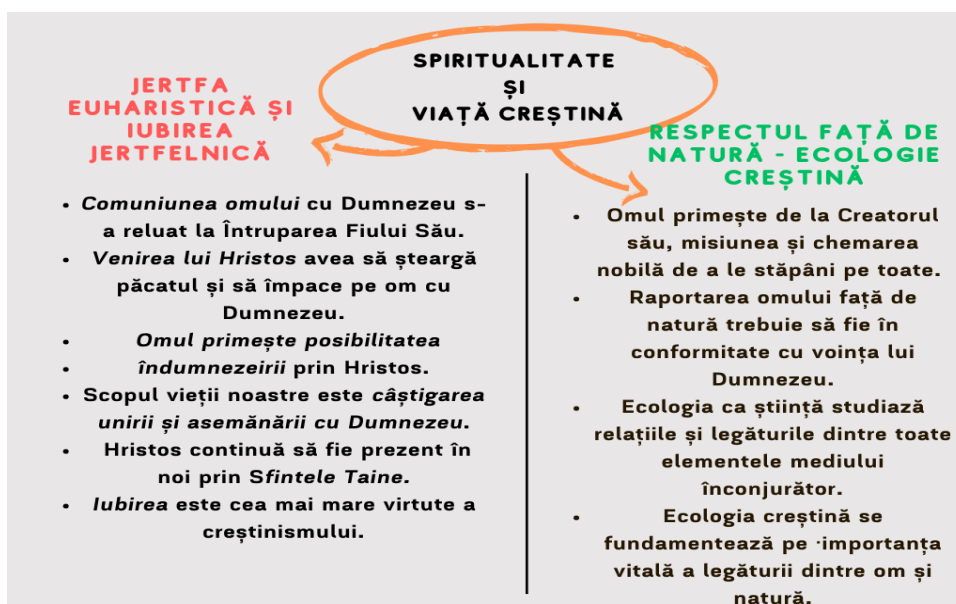
Unitatea a IV a Spiritualitate și viață creștină

Recapitulare_ Unitatea a IV- a

Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. ... Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși (Matei 22, 37-39).

Sfintele Daruri

RECAPITULARE UNITATEA a IV- a

- ✓ *Jertfa Euharistică și iubirea jertfelnică*
- ✓ *Respectul față de natură (Ecologie creștină)*

Să ne amintim !

Jertfa Euharistică și iubirea jertfelnică

- Comuniunea omului cu Dumnezeu s-a reluat la Întruparea Fiului Său.
- Venirea lui Hristos avea să șteargă păcatul și să împace pe om cu Dumnezeu.
- Noua viață la care ne-a născut Hristos, o constituie credința în cuvântul Său, ascultarea poruncilor Sale și urmarea virtuților Lui.
- Omul primește posibilitatea îndumnezeirii prin Hristos.
- Scopul vieții noastre este câștigarea unirii și asemănării cu Dumnezeu.
- Hristos continuă să fie prezent în noi prin Sfintele Taine. De aceea, Sfânta Euharistie este taina în care creștinul, sub chipul pâinii și al vinului, primește adevăratul Trup și Sânge al Domnului, pentru iertarea păcatelor și dobândirea vieții de veci.
- Sfânta Euharistie este cea mai plăcută hrană fără de care omul nu ar putea

ajunge

la sfințenie.

- Biserica Ortodoxă încurajează deasă împărtășire cu Sfânta Euharistie pentru întărirea sufletească a credinciosului și pentru roadele sale duhovnicești.
- Iubirea este cea mai mare virtute a creștinismului.
- Mântuitorul ne îndeamnă la iubire. Aceasta trebuie îndreptată, întâi de toate, către Dumnezeu, apoi către aproapele și către sine.
- Puterea de a ierta și de a iubi pe vrăjmași este darul lui Dumnezeu despre care Sfântul Ioan Gură de Aur spune că este un dar mai mare și mai însemnat decât darul de a învia morți. Aceasta este în fapt, iubirea jertfelnică.

Respectul față de natură - ecologie creștină

Aplicații

1. Stabilește valoarea de adevăr pentru următoarele enunțuri:

- a. Scopul vieții noastre este de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu. **A/F**
- b. Iubirea necondiționată trebuie să se manifeste doar față de cei apropiați. **A/F**
- c. Prin Sfânta Euharistie creștinul, primește adevăratul Trup și Sânge al Domnului, pentru iertarea păcatelor și dobândirea vieții de veci. **A/F**
- d. Întreaga creație reprezintă darul lui Dumnezeu pentru om. **A/F**
- e. Ecologia creștină se fundamentează pe experiența oamenilor de știință. **A/F**
- f. Biserica ne învață că omul este direct responsabil față de natură. **A/F**

2. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteză:

- a. Prin _____ Sa, Mântuitorul a reîncadrat pe om în comuniunea cu Dumnezeu.
- b. Unirea în mod real cu _____ se realizează prin Sfânta Euharistie.
- c. Hristos continuă să fie _____ în noi prin Sfintele Taine.
- d. Sfânta Euharistie este jertfă de _____ prin care creștinul dobândește iertarea lui Dumnezeu.
- e. Sfânta _____ este hrana care trezește în noi conștiința păcatului omenesc.
- f. Regnul vegetal și animal constituie _____ de viață și substratul existenței omului.
- g. Raportarea omului față de natură trebuie să fie în conformitate cu _____ lui Dumnezeu.
- h. Natura trebuie privită ca mijloc al creșterii _____ a omului prin care acesta își poate valorifica intențiile bune.
- i. Nerespectarea _____ și armoniei din natură încalcă voința divină.

- Creat ca purtător al chipului divin și coroană a creației, omul primește de la Creatorul său, misiunea și chemarea nobilă de a le stăpâni pe toate.
- Stăpânirea omului asupra naturii trebuie să se desfășoare în armonia conlucrării cu Dumnezeu.
- Natura constituie mediul de viață și substratul existenței omului.
- Raportarea omului față de natură trebuie să fie în conformitate cu voința lui Dumnezeu.
- Din cauza păcatului, omul nu-și mai împlinește menirea de stăpânitor iubitor față de natura înconjurătoare ci ajunge să exploateze lumea din jurul său în mod egoist.
- Natura trebuie privită ca mijloc al creșterii spirituale a omului prin care acesta își poate valorifica intențiile bune față de sine și față de ceilalți.
- De-a lungul timpului relația om - natură s-a deteriorat ajungându-se la dezechilibre catastrofale la nivel planetar.
- Ecologia ca știință studiază relațiile și legăturile dintre toate elementele mediului înconjurător.
- Conceptul de ecologie creștină facilitează înțelegerea importanței legăturii dintre om și natură, precum și a relației natură- om.
- Ecologia creștină se fundamentează pe experiența Bisericii, experiența liturgică și pe înțelepciunea personală a teologilor ei care au înțeles importanța vitală a legăturii dintre om și natură.
- Modul în care umanitatea va continua să se raporteze la natură va fi decisiv în a transforma timpul istoriei în Viață sau Viață în istorie.

- j. Problematica ecologiei _____ se centralizează pe ideea că omul prin înstrăinarea de valorile sacre, distruge echilibrul planetei.

(*spirituale, voia, normele, creștine, împăcare, ordinii, Împărtășanie, mediul, prezent, Hristos, jertfa*)

3. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare.

I. Roadele Sfintei Euharistii sunt:

- liniștea sufletească;
- unirea reală cu Hristos;
- întărirea trupestă;
- echilibrul interior.

II. Scopul vieții pe pământ este:

- realizarea materială;
- împlinirea sufletească;
- îndumnezeirea omului;
- dezvoltarea personală.

III. Condițiile primirii Sfintei Euharistii sunt:

- evitarea conflictelor cu ceilalți;
- odihna și relaxarea;
- abstinența alimentară;
- pregătirea sufletească.

IV. Exploatarea rezervelor naturii a determinat:

- creșterea populației;
- încălzirea globală;
- dezvoltarea economiei;
- eficientizarea agriculturii.

V. Calitatea de *administrator* al lucrării divine, înseamnă:

- folosirea tuturor resurselor naturale;
- dreptul de stăpânire necondiționată;
- respectarea voinței divine;
- dreptul de exploatare a mediului.

4. Citește textul de mai jos și rezolvă cerințele.

Lumea este oglinda frumuseții lui Dumnezeu (Sfântul Luca al Crimeii).

- Precizează importanța respectului față de natură.
- Explică motivul pentru care omul trebuie să respecte voința lui Dumnezeu în relația sa cu natura.

5. Alcătuiește un text de 15 rânduri, cu titlul *Euharistia, calea omului spre îndumnezeire*.

Exercițiul I (15 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

I. Sfânta Împărtășanie reprezintă:

- formă de rugăciune;
- hrană pentru suflet;
- Trupul și Sângele Domnului.

II. Viața pe pământ este condiționată de:

- protejarea speciilor;
- respectul față de natură;
- descoperirile științei.

III. Omul poate folosi resursele naturii cu scopul:

- dezvoltării materiale;
- creșterii nivelului de trai;
- împlinirii rostului pe pământ.

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii potriviți din paranteză

- Iubirea este cea mai mare _____ a creștinismului.
- Toate formele de poluare încalcă _____ lui Dumnezeu.
- Scopul _____ este de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu.
- Datorită înțelegerii greșite a _____ primite, omul a provocat dezechilibre în natură.

(libertății, omului, virtute, voința, creația)

Exercițiul III (25 puncte)

Asociază cuvintele din coloana A cu enunțurile din coloana B.

A	B
1. Iubire	a) A face ca aerul, apa și solul să devină toxice.
2. Sfinte Taine	b) Promovează importanța legăturii dintre om și natură ca dar a lui Dumnezeu.
3. Ecologie creștină	c) Taina în care creștinul primește Trupul și Sângele Domnului.
4. Poluare	d) Lucrări sfinte prin care primim harul lui Dumnezeu.
5. Euharistie	e) A avea puterea de a ierta pe cel ce a greșit.
	f) Modul prin care Fiul Se întrupează.

Exercițiul IV (30 puncte)

Alcătuiește un text de 10 rânduri, în care să folosești următoarele cuvinte: *Euharistie, iubire, iertare, poluare, ecologie, natura*. Dă un titlu potrivit eseului.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

- 3x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul II (20 puncte)

-4x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul III (25 puncte)

-5x5p pentru fiecare asociere corectă;

Exercițiul IV (30 puncte)

- Pentru cunoașterea și utilizarea corectă a termenilor se acordă **20 puncte**;

- pentru construirea logică și coerentă a textului se acordă **5 puncte**;

- pentru caracterul creativ și originalitatea textului redactat se acordă **5 puncte**.

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 puncte.

**Unitatea a IV a
EVALUARE**

**Unitatea a IV a
Spiritualitate și viață creștină**

Exercițiul I (15 puncte)

Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

1. Comuniunea omului cu Dumnezeu a fost reluată la:
 - a. Învierea Domnului;
 - b. Schimbarea la Față;
 - c. Pogorârea Duhului Sfânt;
 - d. Întruparea Domnului.
2. „Alterarea” legăturii omului cu Dumnezeu, a avut loc datorită:
 - a. potopului lui Noe;
 - b. căderii în păcat a lui Adam și Evei;
 - c. închinării poporului evreu la idoli;
 - d. trădării lui Iuda.
3. Cea mai mare virtute a creștinismului este:
 - a. smerenia;
 - b. dragostea;
 - c. credința;
 - d. milostenia.
4. Omul poate să-și exercite stăpânirea asupra creației:
 - a. în mod irațional;
 - b. prin exploatarea fără reguli a creației;
 - c. în deplină armonie și echilibru;
 - d. prin nerespectarea ordinii din natură.
5. Ordinea și armonia naturii exprimă:
 - a. calitatea omului de bun stăpânitor;
 - b. perfecțiunea creației divine;
 - c. solidaritatea dintre oameni;
 - d. respectarea legilor.

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii potriviți din paranteză.

- a. Unirea în mod real cu _____ se realizează prin Sfânta Euharistie.
- b. Cea mai mare virtute a creștinismului este _____, despre care ne vorbește Hristos.
- c. Pregătirea _____ este o condiție pentru primirea Sfintei Împărtășanii.
- d. În învățătura Sa, Mântuitorul folosește numeroase exemple luate din _____ și lumea animală.
- e. Ecologia ca _____ derivă din biologie.
(sufletească, natură, știință, iubirea, Hristos, univers)

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

- 5x3p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul II (20 puncte)

- 5x4p pentru fiecare completare corectă.

Exercițiul III (25 puncte)

- 5x5p pentru identificarea și precizarea corectă a definițiilor.

Exercițiul IV (30 puncte)

-5p respectarea construcției unui text de tip argumentativ, răspuns parțial corect sau incomplet 3 p.

-5p utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; 3 p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-5p formularea propriei opinii față de mesajul exprimat de afirmația dată; 2p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-10p folosirea citatelor scripturistice și patristice; 5p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-5p pentru originalitate și încadrarea textului de tip argumentativ în limita de spațiu indicată; 0p nerespectarea cerinței

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 puncte.

Exercitiul III (25 puncte)

Asociază cuvintele din coloana A cu enunțurile din coloana B.

<i>A</i>	<i>B</i>
<i>1. Sfânta Euharistie</i>	a) Calea reîncadrării omului în comuniunea cu Dumnezeu.
<i>2. „administrator” al naturii</i>	b) Lucrări sfințitoare prin care se revarsă harul Duhului Sfânt asupra credincioșilor.
<i>3. jertfa de pe Cruce</i>	c) Efectul degradării legăturii dintre om și mediul înconjurător.
<i>4. Sfintele Taine</i>	d) Taina prin care creștinul se împărtășește în mod real cu Hristos.
<i>5. încălzirea globală</i>	e) Înțelepciunea de a stăpâni lumea în deplină concordanță cu voința lui Dumnezeu.
	f) Alterarea legăturii omului cu Dumnezeu.

Exercitiul IV (30 puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos:

*Un singur lucru este important: calitatea și cantitatea iubirii pe care o dăruiești tuturor- tuturor, fără discriminare (Maica Gavriția Papaianis)-
<https://citadeortodoxe.ro/citate-iubire>*

Pornind de la citatul primit, alcătuiește un text argumentativ, de 15 rânduri, în care să subliniezi valoarea iubirii jertfelnice în lucrarea de mântuire. Stabilește un titlu potrivit textului.

[illegible]

Exercițiul I (20 puncte)

Asociază enunțurile din coloana A cu termenii corespunzători din colana B

A	B
1. Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți; și stăpâniți peste peștii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietățile ce se târăsc pe pământ și tot pământul! (Facerea 1, 28).	a. perfecțiunea creației
2. Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați - vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc (Matei 5, 44).	b. iertare necondiționată
3. Scopul vieții noastre este asemănarea și unirea cu Dumnezeu.	c. stăpânirea naturii
4. Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau bune foarte ... (Facerea 1, 31).	d. îndumnezeire
	e. iubirea jertfelnică

Exercițiul II (30 puncte)

Citește cu atenție textele biblice de mai jos:

Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul (I Corinteni 13, 4-5).

Pornind de la textul citit, răspunde la următoarele cerințe:

- Precizează numele Apostolului căruia îi aparține citatul biblic.
- Identifică virtutea la care face referire citatul biblic.
- Menționează prin ce se deosebește virtutea iubirii față de celelalte virtuți.
- Explică expresia **dragostea îndelung rabdă**.

Exercițiul III (40 puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos:

Vă place soarele? Vă plac stelele? Galaxiile? Îi dați slavă lui Dumnezeu pentru crearea lor și pentru prezența lor? Pătrundeți, oare, în dumnezeiasca iubire a tot ce există? Nu este ușor. Iubiți șerpilor? Chiar dacă suntem mușcați de un șarpe, ar trebui să fim în măsură să îl iubim când ne mușcă, căci nu șarpele trebuie învinuit, el nu face decât să asculte de un imperativ al instinctului său. Șarpele, precum întreaga natură, a fost victima Căderii, însă Dumnezeu - Iubire nu a încetat să-l iubească (<https://doxologia.ro/arhimandritul-lev-gillet>). Pornind de la citatul primit, alcătuiește un text argumentativ, de 15 rânduri, în care să subliniezi importanța relației om - natură, stabilind un titlu potrivit textului.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare asociere corectă;

Exercițiul II (30 puncte)

a) 5p pentru identificarea corectă a persoanei;
e) 5p pentru precizarea corectă a evenimentului biblic amintit în versete;
f) 10p (1x10p) pentru diferențierea corectă a virtuții;
5p pentru răspunsul parțial, 0 p lipsa cerinței;
d) 10p pentru explicația corectă, 5 p pentru explicația parțială; 0 p lipsa explicației.

Exercițiul III (40 puncte)

-10p respectarea construcției unui text de tip argumentativ, răspuns parțial corect sau incomplet 5 p.
-10p utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; 5 p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.
-5p formularea propriei opinii față de mesajul exprimat de afirmația dată; 2p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.
-10p folosirea citatelor scripturistice și patristice; 0p nerespectarea cerinței.
-5p pentru originalitate și încadrarea textului de tip argumentativ în limita de spațiu indicată; 0p nerespectarea cerinței.

10 puncte din oficiu
TOTAL 100 PUNCTE

RELIGIE CULTUL ORTODOX
CLASA a XI-a
UNITATEA a V- a
Religiile lumii

Cărți vechi

- 1. Iudaismul***
- 2. Creștinismul (Neînțelegerile din 1054. Reforma. Uniația. Școala Ardeleană)***
- 3. Islamul***
- 4. Recapitulare***
- 5. Evaluare***

Cred cu o credință desăvârșită că Creatorul – lăudat fie numele Lui - este unic și că nu există nicio altă unitate la fel cu a Lui, sub niciun chip că numai El singur este Dumnezeuul nostru, care a fost, este și va fi (Crezul, formulat de Moise Maimonide).

Lecția 1

Iudaismul

Mormântul Regelui David Psalmistul
Muntele Sion

Să explorăm!

1. Care este originea poporului evreu?
2. Prin ce se remarcă istoria poporului evreu în Antichitate?
3. Care sunt izvoarele iudaismului?
4. Care este doctrina specifică religiei iudaice?
5. În ce constă practica religioasă iudaică?

Iudaismul este o religie revelată, fiind una dintre cele mai vechi religii monoteiste din lume. Este religia poporului evreu și este centrată pe credința într-un singur Dumnezeu. Originar din Ur-ul Chaldeii, poporul evreu se remarcă printre popoarele lumii antice, ca un popor care și-a păstrat identitatea etnică și religioasă, făurindu-și propria pagină de istorie, în cartea istoriei umanității.

Cetatea Ierusalim

Formarea acestui popor, singurul rămas monoteist, într-o lume politeistă, ancorat în Dumnezeu Cel adevărat și viu, are la bază un exod, o plecare ca răspuns la îndemnul lui Dumnezeu. Acesta îl sfătuiește pe Avraam să plece spre pământul făgăduinței. Astfel Avraam, însoțit de nepotul său Lot, pornesc din Chaldea spre Țara Sfântă - Palestina. Așadar, cuvântul *eber* înseamnă **de dincolo**, adică *persoană care a trecut cursul unui râu și a sosit pe malul celălalt* (Stan A. & Rus R. *Istoria religiilor*, pag. 307).

Cu toate că istoricii recurg la mai multe faze de periodizare a istoriei religiei evreilor, vom face referire specifică la

periodizarea raportată la trei etape principale, și anume:

- a. de la Avraam (primul patriarh) până la Moise (considerat a fi cel mai mare dintre profeți);
- b. de la Moise până la dărâmarea Templului din Ierusalimului (anul 70 d. Hr.);
- c. de la dărâmarea Templului din Ierusalim, până astăzi.

Izvoare

Cărțile Vechiului Testament reprezintă un izvor deosebit de cunoaștere a religiei iudaice, referindu-ne în mod deosebit la: **Pentateuhul** care cuprinde cele cinci cărți ale lui Moise sau **Tora**; **Cărțile profetice** sau **Nebiim**; **Cărți istorice** sau **literar-religioase sau Ketubim**. Pe lângă izvoarele scrise amintim și **izvoarele arheologice** care oferă o bogăție de date legate de istoria religiei acestui popor.

Teologia iudaică

Monoteismul - credința într-un singur Dumnezeu, Creatorul, Proniatorul și Stăpânul universului. Dumnezeu este izvorul și cauza tuturor existențelor, atotbun și atotștiutor, omniprezent. Numele Său este **Cel ce este (Iahve)**: Ieșirea 3,14); El (Dumnezeu) sau **Elohim**; **Adonai** sau (Domnul). Dumnezeu Își face cunoscută voia sa oamenilor prin: **teofanii, semne, preoție, îngeri, trimiși și profeți**, pe baza unui **legământ (berith)**. Semnul încheierii acestui legământ dintre Dumnezeu și fiecare evreu constă în **tăierea împrejur** și respectarea cu strictețe a legii divine.

Principiile fundamentale: Cele zece Porunci (Decalogul); Cele 18 binecuvântări; Ascultă Israele și Mărturisirea de credință.

Locul de închinare

Cu toate că în perioada de început, evreii ca popor preponderent de păstori, nu aveau un locaș specific de închinare, după ieșirea din robia egipteană și-au construit **Cortul Sfânt**, numit și **Cortul mărturie** în care era așezat **Chivotul Legii**. În acesta erau păstrate: **Tablele Legii (Decalogul)**, **toiagul lui Aaron și mana**. Tot aici era locul de jertfă pentru curățirea păcatelor poporului. Cortul Sfânt avea formă dreptunghiulară, fiind alcătuit din două încăperi: **Sfânta și Sfânta sfintelor**. În prima încăpere aveau acces preoții iar în a doua, adică, Sfânta Sfintelor, aveau voie doar **Marele preot (arhiereul)**, o singură dată pe an.

Templul din Ierusalim, construit după ce evreii au ajuns în Canaan și s-a consolidat puterea de stat prin instituirea regalității. Deși construirea templului a fost dorința regelui David (cel de-al doilea rege al poporului evreu), materializarea acestei dorințe s-a realizat abia în timpul domniei fiului său, regele Solomon, între anii 966-959 î. Hr. Ampla lucrare de zidire a templului s-a desfășurat pe o perioadă de 7 ani, după o rânduială bine definită, descoperită de Însuși Dumnezeu. Măreția templului a fost devastată prin incendiere și dărâmare, în timpul cuceririlor babilonice, de către regele Nabucodonosor. Templul a fost refăcut de către Irod cel Mare, după întoarcerea evreilor din robia babiloniană. După distrugerea Templului de către romani în timpul Războiului Iudeilor (68-73 D.Hr.), evreii au oficiat cultul în sinagogi.

Sinagogile - sunt locașuri speciale în care se oficiază cultul local și sunt păstrate sulurile cu textele sfinte.

Rânduiala cultică

Rugăciunea este o parte centrală a vieții religioase evreiești, putând fi publică și individuală. Ritualul rugăciunii cuprinde **rugăciunea principală** care constă din cele **18 binecuvântări** (Șemone esre). Acestea sunt rostite de trei ori pe zi, iar în zilele de Șabat și sărbători, de patru ori pe zi. De asemenea, rugăciunea publică se rostește și la alte ocazii, cum ar fi nunta și înmormântarea, având un caracter special. Pentru ca rugăciunea în comun să se poată realiza este nevoie de prezența a zece bărbați cu vârsta mai mare de 13 ani (majoratul religios). Ritualul rugăciunii particulare zilnice este obligatoriu pentru orice bărbat evreu, acesta impunând o ținută vestimentară specifică, și anume: **talitul** (șalul de rugăciune), **filacteriile** puse pe brațul stâng, în dreptul inimii.

Sărbătorile

Șabatul (sâmbăta) este **ziua sfântă de odihnă**. Începe vineri seara și se încheie sâmbătă seara. Acest interval de timp este dedicat sufletului, fiind marcat de serviciile religioase, reflecție spirituală, mese festive, odihnă și evitarea muncii.

Ordinea cronologică a principalelor sărbători

- **Roș Hașana** (începutul lunii septembrie) sau **Anul Nou evreiesc**, un timp de introspecție și rugăciune.

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

- **Yom Kipur** sau **Ziua purificării**, cea mai sfântă zi a anului, marcată de post și rugăciune pentru iertarea păcatelor.
- **Sukkot** sau **sărbătoarea corturilor** durează șapte zile și comemorează anii petrecuți de evrei în deșert în timpul eliberării din robia egipteană.
- **Hanuca**, **crăciunul evreiesc sau sărbătoarea luminilor**, (în decembrie), comemorează curățirea Templului din Ierusalim.
- **Hamișa Așar Bișvat**, sărbătorește **Anul nou al pomilor**, se mănâncă fructe proaspete, în special portocale.
- **Purim**, sărbătorește, triumful evreilor și salvarea acestora de la masacrul regelui Aman, relatare pe care o găsim în cartea Estera.
- **Pesah** sau **Paștele evreiesc** (14-21 Nisan), comemorează eliberarea din sclavia egipteană.
- **Șavuot** sau **Sărbătoarea Săptămânilor, a secerișului**, (la 50 de zile după Șavuot- cincizecime), comemorează primirea Torei pe muntele Sinai.

Prin întreaga sa istorie religioasă și rânduială cultică, iudaismul a reușit să păstreze de-a lungul timpului speranța mesianică, pregătind umanitatea pentru venirea Mântuitorului Iisus Hristos .

Dicționar

Filacteriile = bucăți de pergament cu versete din Biblie.

Monoteism = religie care recunoaște existența unei singure divinități.

Pentateuh = cele cinci cărți ale Torei (perioada de la facerea lumii până la moartea lui Moise).

Talit = eșarfa de rugăciune.

Talmud = în ebraică învățătură sau studiu, este o carte religioasă iudaică, consemnând întreaga tradiție cultă (legea scrisă și orală a evreilor), scrisă între sec. III î. Hr. și V d. Hr.

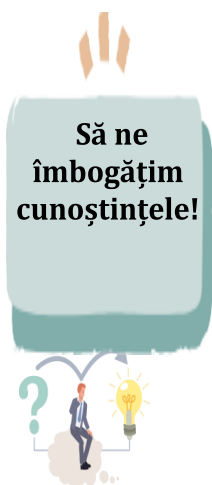
Teofanie = apariție sau manifestare a divinității.

Tora = Legea sau Învățătura lui Moise, carte scrisă pe un sul și ținută în altarul sinagogilor, alcătuită din cele cinci cărți atribuite lui Moise, denumite în grecește Pentateuh.

Să rezumăm!

- Iudaismul este o religie monoteistă revelată, specifică poporului evreu.
- Poporul evreu se remarcă printre popoarele lumii antice, ca un popor care și-a păstrat identitatea etnică și religioasă.
- Istoria religiei evreilor poate fi periodizată în trei etape principale, și anume:
 - de la Avraam până la profetul Moise;
 - de la profetul Moise până la dărâmarea Templului din Ierusalim (anul 70 d. Hr.);
 - de la dărâmarea templului din Ierusalim, până astăzi.
- Izvoarele iudaismului constau în: Cărțile Vechiului Testament, Pentateuhul sau Tora, cărțile profetice, cărțile istorice sau literar-religioase.
- Monoteismul - credința într-un singur Dumnezeu, Creatorul, Proniatorul și Stăpânul universului.
- Locul de închinare este reprezentat de templu și sinagogi;
- Rugăciunea ca parte centrală a vieții religioase evreiești, poate fi publică și individuală, cuprinzând reguli bine definite pentru săvârșirea acesteia.
- Ritualul rugăciunii cuprinde rugăciunea principală care constă din cele 18 binecuvântări rostite de trei ori pe zi, iar în zilele de Șabat și sărbători, de patru ori pe zi.
- Liderii spirituali care explică și aplică Legea se numesc rabini.

- ❖ Iudaismul cuprinde un set de dispoziții sacre dintre care cele mai importante sunt: legământul cu Dumnezeu realizat prin ritualul tăierii împrejur (circumcizie) al oricărui evreu de parte bărbătească; decalogul sau cele zece porunci; Ascultă, Israele!; crezul sau mărturisirea de credință a lui Moise Moimonide;
- ❖ Talmudul este o colecție centrală de texte rabinice din iudaism. Acesta explică și interpretează Vechiul Testament, abordând teme teologice, juridice și etice, fiind esențial pentru studiul și practica religioasă evreiască. Textul talmudic explică aplicarea practică a celor 613 porunci din Pentateuh.
- ❖ Nazireatul este o formă similară a monahismului creștin, constând într-o promisiune făcută lui Dumnezeu, în cadrul unui ritual specific, prin care nazireul își lua angajamentul de a-și lăsa părul lung și barba nerasă pentru o anumită perioadă de timp.
- ❖ Credința în dreptatea și milostivirea lui Dumnezeu a dezvoltat un puternic spirit filantropic în rândul poporului evreu, materializat prin fondurile strânse din zeciuială.
- ❖ De-a lungul secolelor, iudaismul a evoluat și s-a divizat în diverse ramuri și mișcări. Cele mai importante includ:
 - **Iudaismul Ortodox:** urmărește respectarea strictă a legii evreiești și a tradițiilor;
 - **Iudaismul Conservator:** menține respectarea tradițiilor dar permite anumite adaptări moderne;
 - **Iudaismul Reformat:** pune accent pe etica iudaică și tradițiile culturale, dar permite interpretări moderne și liberale ale legii evreiești, precum și folosirea orgii în sinagogi și rugăciuni în limba națională;
 - **Iudaismul Reconstrucționist:** vede iudaismul ca o civilizație religioasă evolutivă, punând accent pe comunitate și tradiție.

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Iudaismul se centrează pe credința într-un singur Dumnezeu . A / F
- b. Iudaismul recunoaște pe Iisus Hristos ca Mesia promis. A / F
- c. Templul din Ierusalim a fost construit în timpul regelui Solomon. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Cel mai mare profet din iudaism este:

- a. Avraam;
- b. Iosua;
- c. Moise

II. Tora este compusă din:

- a. două cărți;
- b. cinci cărți;
- c. zece cărți.

III. Sărbătoarea care comemorează purificarea Templului din Ierusalim se numește:

- a. Hanuca;
- b. Purim;
- c. Pesah.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Avraam este considerat a fi primul _____ al poporului evreu.
- b. Pentateuhul este compus din _____ cărți.
- c. Sărbătoarea _____ comemorează primirea Torei pe Muntele Sinai .
(*cinci, Șavuot, proroc, patriarh*)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Câți ani a durat construirea Templului din Ierusalim? _____
- b. Cum se numește regele în a cărei domnie s-a construit Templul din Ierusalim? _____
- c. Cum este cunoscut Decalogul în iudaism? _____

5. Alcătuieste enunțuri cu următoarele cuvinte: iudaism, iudeu, israelit, întemeietor, Tora, Pentateuh, monoteism, patriarh, sărbătoare, rugăciune.

Fișa de lucru 2

1. **Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.**
 - a. După distrugerea Templului din Ierusalim în anul 70 d.Hr., evreii au oficiat cultul în sinagogi. A / F
 - b. Iudaismul este o religie politeistă. A / F
 - c. Moise este considerat cel mai mare profet din iudaism. A / F
 - d. Sărbătoarea Pesah comemorează ieșirea poporului evreu din robia egipteană.
2. **Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.**
 - I. Talmudul, în contextul iudaismului este:
 - a. o ramură a iudaismului;
 - b. un ritual de inițiere;
 - c. o colecție de texte rabinice;
 - d. o sărbătoare iudaică.
 - II. Rugăciunea publică evreiască are loc în:
 - a. casa rabinului;
 - b. sinagogă;
 - c. biserică;
 - d. moschee.
 - III. Liderii spirituali care explică și aplică Legea poartă numele de:
 - a. preoți;
 - b. pastori;
 - c. rabini;
 - d. călugări.
 - IV. Pentru ca rugăciunea publică să se poată realiza este necesară:
 - a. prezența a zece bărbați cu vârsta mai mare de 13 ani;
 - b. prezența a zece femei;
 - c. prezența unui rabin;
 - d. prezența a zece bărbați cu vârsta mai mare de 18 ani.
3. **Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.**
 - a. Cărțile sacre care completează și explică _____ se numesc Talmud.
 - b. Rugăciunea _____ evreiască are loc în Sinagogă.
 - c. Rabinii sunt lideri _____ care explică și aplică Legea.
 - d. Poporul evreu se remarcă prin credința _____ într-o lume politeistă.
(Legea, monoteistă, Tanah, publică, spirituali)
4. **Răspunde la următoarele întrebări:**
 - a. Din câte cărți este compusă Tora? _____
 - b. Cum se numește șalul de rugăciune utilizat în ritualul rugăciunii? _____
 - c. Care sărbătoare evreiască comemorează purificarea Templului din Ierusalim? _____
 - d. Care este semnificația sărbătorii Yom Kippur? _____
5. **Scrive un text de 10 rânduri în care să argumentezi modul în care Tora i-a ținut pe evrei mai aproape de Dumnezeu.**

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de A(adevărat) sau F(fals) a următoarelor enunțuri:

- a. Tora este considerată cea mai sacră scriere a iudaismului. A / F
- b. Evreii cred în viața veșnică. A / F
- c. Sinagogile au devenit principalele lăcașuri de cult pentru evrei după distrugerea Templului din Ierusalim. A / F
- d. Purim este sărbătoarea care comemorează ieșirea evreilor din robia egipteană. A / F
- e. Pentru ca rugăciunea publică să se poată realiza este necesară prezența a cel puțin zece bărbați cu vârsta mai mare de 13 ani. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Ziua de odihnă și rugăciune săptămânală pentru evrei este:
 - a. șabatul;
 - b. duminica;
 - c. vinerea;
 - d. marțea;
 - e. joia.
- II. Șalul de rugăciune utilizat în ritualul rugăciunii se numește:
 - a. turban;
 - b. talit;
 - c. mantie;
 - d. fular;
 - e. țesătură.
- III. Mijlocul prin care Dumnezeu își face cunoscută voința Sa în iudaism este:
 - a. meditația;
 - b. ritualul;
 - c. rugăciunea;
 - d. pelerinajul;
 - e. profeția.
- IV. În ce momente speciale, pe lângă cele zilnice, este rostită rugăciunea publică:
 - a. la Hanuca și Purim;
 - b. la botez și circumcizie;
 - c. la nuntă și înmormântare;
 - d. la Pesah și Șavuot;
 - e. la Purim și Pesah.
- V. Unde se pune filacteria în timpul rugăciunii particulare?
 - a. pe gât;
 - b. pe talie;
 - c. pe frunte;
 - d. pe brațul stâng, în dreptul inimii;
 - e. pe spate.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Ziua de _____ și rugăciune săptămânală pentru evrei este Șabatul.
- Sărbătoarea evreiască, _____ comemorează anii petrecuți de evrei în deșert.
- Regele _____ a fost tatăl regelui Solomon și cel de-al doilea rege al Israelului.
- Cele zece porunci sau _____ sintetizează voința lui Dumnezeu.
- În timpul domniei regelui _____ a fost construit Tempul din Ierusalim.
(Solomon, odihnă, Irod, Sukkot, David, Decalogul)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- Prin ce mijloc își face Dumnezeu cunoscută voința Sa în religia iudaică? _____
- Câte zile durează sărbătoarea corturilor? _____
- Cum se numește sărbătoarea secerișului și a primirii Legilor de către Moise? _____
- De câte ori pe zi se rostește rugăciunea principală „Șemone este” în ziua de Șabat ? _____
- Ce sărbătoare comemorează ieșirea evreilor din Egipt? _____

5. Elaborează un eseu de 10 - 15 rânduri în care să precizezi rolul profeților în iudaism, concentrându-te pe modul în care profețiile au influențat dezvoltarea religioasă și morală a poporului evreu.

[illegible]

Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine (Ioan 14, 6).

Lecția 2

Creștinismul Neînțelegerile de la 1054. Reforma. Uniația. Școala Ardeleană

Învierea Domnului

Să explorăm!

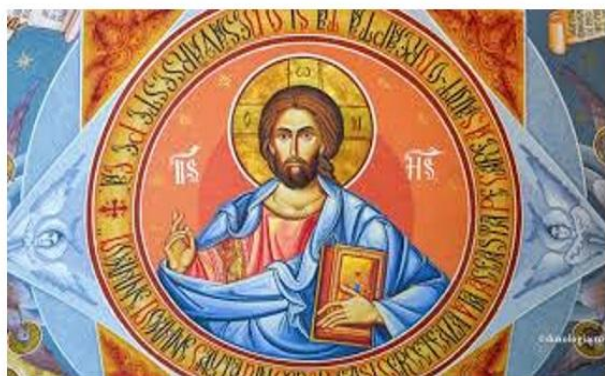
1. Cum a apărut creștinismul?
2. Cine este întemeietorul religiei creștine?
3. Care este doctrina specifică religiei creștine?
4. În ce constă practica religioasă creștină?

Termenul de *creștinism* se referă la ansamblul bisericilor, al comunităților, al grupurilor precum și al conceptelor, învățăturilor și scrierilor religioase care-L recunosc ca întemeietor pe Iisus Hristos. În varietatea istorică de credințe și de practici, creștinismul a menținut ca element comun și perpetuu confesiunea de credință în Iisus, Fiul lui Dumnezeu, întrupat. Întreaga doctrină a creștinismului se fundamentează pe învățăturile propovăduite de Fiul lui Dumnezeu.

Creștinismul se plasează în categoria religiilor monoteiste. Are un caracter istoric deoarece are un întemeietor recunoscut ca persoană în comunitățile sale pe de o parte, și pentru că, are un început ce poate fi identificat în planul spațio-temporal al umanității, pe de altă parte.

Întemeietorul religiei

Întemeietorul creștinismului este Iisus Hristos, Mesia, Fiul lui Dumnezeu. Învățăturile Sale completează și desăvârșesc învățăturile vechi-testamentare - *Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc* (Matei 5,17). Acestea sunt structurate într-o formă sintetică în *Predica de pe Munte*. Termenul de *creștin* este menționat pentru prima oară în cartea *Faptele Apostolilor*, capitolul 11, versetele 25-26: *Și a plecat Barnaba la Tars, ca să caute pe Saul. Și aflându-l, l-a adus la Antiohia. Și au stat acolo un an întreg, adunându-se în biserică și învățând mult popor. Și*

Domnul Iisus Hristos

în Antiohia, întâia oară, ucenicii s-au numit creștini. Biserica creștină a fost întemeiată la Cincizecime (50

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

de zile de la Învierea Domnului), când Duhul Sfânt S-a pogorât peste Sfinții Apostoli iar în urma predicii Sfântului Apostol Petru se formează prima comunitate creștină (Faptele Apostolilor, capitolul 2). Potrivit tradiției, cei 12 apostoli trag la sorți regiunile în care urmau să propovăduiască mesajul Învățătorului, făcând cunoscută învățătura creștină în toată lumea. Într-o lume dominată de politeism, creștinismul nu este primit cu deschidere, motiv pentru care primele trei secole sunt marcate de persecuțiile și prigonirea creștinilor. Cel care a pornit lupta împotriva creștinilor a fost împăratul Nero (54-68). Această pagină sumbră din viața bisericii primare s-a încheiat în timpul domniei împăratului Constantin cel Mare (306-337). Prin Edictul de la Milan (313), acesta oferă creștinismului statutul de religie recunoscută în imperiu, precum și libertate de manifestare a credinței. Sprijinit de mama sa Elena, împăratul Constantin susține și participă la primul Sinod ecumenic de la Niceea (325), în timpul căruia s-au formulat primele șapte articole din Simbolul credinței.

Izvoarele creștinismului:

- **Sfânta Scriptură** - cuprinde colecția cărților sfinte, ale Vechiului și Noului Testament, scrise sub inspirația Duhului Sfânt.
- **Sfânta Tradiție** - cuprinde totalitatea învățăturilor de credință primite de către Sfinții Apostoli, direct de la Mântuitorul. **Tradiția Bisericii** - cuprinde totalitatea adevărilor de credință, reținute și scrise sub inspirație divină, după moartea Apostolilor și a ucenicilor acestora.

Învățătura creștină:

- **Dogma Sfintei Treimi**, exprimă credința în Dumnezeu, Unul în Ființă, întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Învățătura despre Sfânta Treime este sintetizată în *Simbolul* sau *Mărturisirea de Credință* (Crezul).
- **Hristologia** - învățătura despre Mântuitorul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Întrupat, a doua Persoană a Sfintei Treimi. Scopul întrupării Fiului este mântuirea neamului omenesc. Prin El se încheie, împlinește și desăvârșește revelația divină. Fiul lui Dumnezeu Se întrupează, pătimește și Se jertfește pentru umanitate. Prin învierea Sa din morți se afirmă nu doar dumnezeirea Sa, ci și garanția învierii noastre și posibilitatea de a trăi veșnic în Împărăția lui Dumnezeu.
- **Învățătura despre Biserică** (etim. *ecclesia*) - se referă la apariția și răspândirea sa, la organizarea cultului și la ierarhia bisericească. Biserica creștină este păstrătoarea revelației divine prin: Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție, Sfânta Liturghie, sfintele slujbe și Sfintele Taine.

Maica Domnului – Născătoare de Dumnezeu

- **Învățătura despre Maica Domnului (Theotokos)** - Ea este Născătoare de Dumnezeu, pururea Fecioara care a avut un rol deosebit în lucrarea mântuirii neamului omenesc. Termenii, *prea-cinstire sau supra-venerare*, subliniază măreția cultului închinat cinstirii Maicii Domnului. Modalitățile prin care creștinii își exprimă dragostea și credința față de Sfânta Fecioară se regăsesc în rugăciunile, sărbătorile, reprezentările iconografice, închinare acesteia.

- **Învățătura despre crearea lumii și a omului** - referatul biblic despre creație, explicat de Sfinții Părinți (Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Vasile cel

Mare etc.), ne arată că Dumnezeu a făcut lumea din nimic, prin puterea Cuvântului „să fie”. Dumnezeu este Creatorul lumii nevăzute (lumea îngerilor) și al lumii văzute. Omul a fost creat ca purtător al chipului divin, coroană a întregii creații.

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

- **Învățătura despre mântuire** - cuprinde pe de o parte, întreaga lucrare de „refacere” a chipului Lui Dumnezeu din om, realizată prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu (mântuirea obiectivă), pe de altă parte, lucrarea fiecărui credincios (mântuirea subiectivă) care înțelege scopul vieții duhovnicești. Această lucrare se realizează doar în Biserică prin har, credință și fapte bune, prin conlucrarea dintre om și Dumnezeu ca proces al desăvârșirii moral-spirituale.
- **Învățătura despre nemurirea sufletului și viața după moarte** - plasează omul și credința creștină în eternitate, într-o relație fără de sfârșit a Creatorului cu creatura.

Locașuri de cult - Biserica. Cu toate că lăcașurile de cult sunt diferite ca amploare a construcției, ele păstrează aceeași împărțire în: *altar* (partea în care se află Sfânta Masă, jertfelnicul); *naos* (navă- partea cea mai încăpătoare a bisericii); *pronaos* (intarea din biserică).

În bisericile răsăritene, locașurile de cult sunt împodobite cu picturi și icoane iar în bisericile apusene se regăsesc și statui a persoanelor sfinte.

Sacerdoțiul sau preoția - Preoția creștină este împlinită doar de către bărbați. Ea cuprinde trei trepte ierarhice: diaconi, preoți și episcopi (arhierei).

Jertfa - Ritualul jertfelor, specific Vechiului Testament, a încetat odată cu jertfa Mântuitorului de pe Golgota. În creștinism vorbim despre jertfa nesângeroasă care se aduce o singură dată prin darul de pâine și vin. Prin lucrarea Duhului Sfânt, pâinea și vinul se transformă în însuși Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos (Sfânta Euharistie).

Creștinismul se afirmă ca religie istorică, având ca întemeietor o persoană istorică, Iisus. Prin întruparea, viața, pătimirile, moartea pe cruce și Învierea Sa, Iisus Hristos devine centrul istoriei omenirii pentru cel credincios. Din această perspectivă, religia creștină reprezintă evenimentul fundamental, iar tot ceea ce s-a petrecut anterior este doar o pregătire pentru recunoașterea Mântuitorului său și pentru primirea credinței creștine care au drept scop desăvârșirea omului: *Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel cerească desăvârșit este* (Matei 5, 48). În zilele noastre, creștinismul este una dintre religiile mari ale umanității, cu o mare răspândire pe întregul glob, reunind un mare număr de credincioși.

Neînțelegerile din 1054

Neînțelegerile din Biserica Creștină care au dus la scindarea acesteia în două (Biserica de Răsărit și cea de Apus) au avut la bază mai multe implicații, de-a lungul timpului. Unitatea Bisericii a fost erodată pe multiple planuri ale vieții sociale, politice, culturale și religioase care au determinat, în cele din urmă, separarea acesteia.

Cauze politice

- ✓ împărțirea realizată de împăratul Dioclețian, (anul 285) a Imperiului Roman în cel de Răsărit, cu capitala la Nicomidia și cel de Apus, cu capitala la Roma, creându-se astfel o lume orientală, cu concepțiile și mentalitatea ei, deosebită de cea occidentală (Pr. Prof. Dr. I. Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală*).
- ✓ în anul 330, Constantin cel Mare mută capitala Imperiului la Bizanț. O altă cauză politică a fost împărțirea imperiului de către Teodosie cel Mare între fiii săi (anul 395): Arcadiu primește Orientul, iar Honoriu, Occidentul. Cu timpul, Imperiul de Apus, slăbit datorită popoarelor barbare, a trecut sub influența francilor, în anul 800, împăratul acestora, Carol cel Mare, fiind încoronat de către papa Leon al III-lea ca, împărat roman al Apusului.

Cauze culturale

Începând cu secolul al VII-lea, Imperiul Roman de Răsărit devine Imperiul Bizantin și se elinizează (limba greacă - limba oficială), iar Imperiul de Apus se latinizează (limba latină - limba oficială).

Cauze religioase

Se poate vorbi despre o unitate între Biserica de Răsărit și cea Apus până în secolul al V-lea, dar după aceea diferențele de dogmă și de cult au început să fie destul de mari. Astfel, patru dintre aceste deosebiri au fost considerate de către Biserica de Răsărit inovații și greșeli de neacceptat:

- ✓ *primatul papal* sau *autoritatea absolută* a papei în Biserica Romei; în Răsărit, patriarhul era supus autorității sinodului și nici o hotărâre dogmatică nu putea fi concepută fără a se recurge la sinod;
- ✓ introducerea de către Biserica din Apus a lui *Filioque* (de la Tatăl și de la Fiul), în Simbolul niceo-constantinopolitan;
- ✓ *azima* (pâinea nedospită), întrebuințată la Sfânta Euharistie în Biserica Apuseană; în Biserica Răsăriteană se folosea pâinea dospită (prescura) pentru această Sfântă Taină;
- ✓ *purgatoriul*, loc intermediar între Rai și Iad; în purgatoriu, sufletele suferă și se curăță de păcate.

Neînțelegerile care au urmat introducerii acestor schimbări s-au făcut simțite, într-o primă fază, în secolul al IX-lea și s-au accentuat în secolul al XI-lea când au culminat cu scindarea unității Bisericii creștine în Biserica Apuseană și Biserica Răsăriteană.

La 16 iulie 1054, cardinalul Humbert a depus o scrisoare de excomunicare pe altarul bisericii *Sfânta Sofia* din Constantinopol, scrisoare care nu era semnată de către Papa Leon al IX-lea (care murise în luna aprilie a acelui an).

Drept urmare, patriarhul Mihail Cerularie a convocat la 24 iulie 1054 un sinod în Biserica *Sfânta Sofia* din Constantinopol, în cadrul căruia a rostit anatema asupra papei Leon al IX-lea, a cardinalului Humbert de Silva Candida și a celorlalți trimiși ai Romei, și a ordonat eliminarea numelui papei din diptice, marcând astfel începutul oficial al Marii Schisme.

Consecințele neînțelegerilor din 1054 (Marea Schismă) au avut ecouri în întreaga biserică creștină până în ziua de astăzi. În prezent, mișcarea ecumenică are drept scop refacerea unității tuturor bisericilor creștine în primul rând cea dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano - Catholică.

Reforma protestantă

Reforma protestantă sau pur și simplu *reforma* este o mișcare religioasă care a cauzat diviziunea bisericii catolice și apariția diferitelor biserici, al căror adepți sunt numiți generic *protestanți*.

Reforma a început în Wittenberg (Germania) la începutul secolului al XVI-lea.

Promotorul său a fost călugărul și teologul german Martin Luther, care la 31 octombrie 1517 a bătut în cuie *Cele 95 de Teze*, la ușa bisericii castelului din Wittenberg.

În acest document, el a criticat diferite practici ale Bisericii Catolice, inclusiv vânzarea de indulgențe și acumularea de bunuri materiale. Predica sa, în favoarea revenirii la valorile creștinismului primitiv și împotriva autorității Papei, a dat naștere *Protestantismului*.

Cuvântul *protestant* a început să fie folosit din 1529, când mai mulți prinți germani au semnat *Protestul lui Speyer*, un document în care și-au exprimat dezacordul cu încercările împăratului Carol al V-lea de a se supune autorității Papei.

La început, doctrina lui Luther și protestantismul erau sinonime. Dar apariția ulterioară a altor reformatori, cum ar fi elvețianul Ulrich Zwingli și francezul John Calvin a dat naștere la ramuri ale Protestantismului.

Uniația

La sfârșitul secolului al XVII-lea, Biserica Romano-Catolică a desfășurat o serie de acțiuni prin care urmărea atragerea credincioșilor din diverse confesiuni creștine la catolicism (prozelitism religios), acțiuni care au avut drept rezultat în țara noastră, mai precis în Transilvania, întemeierea Bisericii Greco-Catolice. Unirea religioasă s-a realizat în vremea mitropolitului Atanasie Anghel. Acesta a decis să întrunească Sinodul de la Alba Iulia (1698) la care au participat 38 de protopopi, precum și iezuiți, reprezentanți ai Bisericii Catolice; Unirea cu Roma a fost acceptată, dar românii ortodocși doreau să își păstreze rânduielile bisericești (calendarul, cultul religios, etc.). Actul de unire a fost prezentat parțial la Viena, fără a se menționa dolanțele românilor ortodocși, fapt descoperit în anul 1879 (Biblioteca Universității din Budapesta). În anul 1701, mitropolitul Atanasie Anghel, sub mari presiuni, a semnat un nou act de unire care impunea atât acestuia cât și românilor din Transilvania condiții revoltătoare.

Uniația a întâmpinat opoziția populației majoritare românești, care dorea cu orice preț să-și păstreze ființa națională și credința ortodoxă strămoșească. Românii ardeleni au protestat în diferite ocazii împotriva uniației, drept urmare mulți dintre aceștia au fost întemnițați, exilați iar alții au emigrat în Moldova și Țara Românească. Au fost distruse multe mănăstiri ortodoxe din Transilvania. Dintre mărturisitorii și apărătorii Ortodoxiei amintim: Sfinții Cuvioși Mărturisitori Visarion și Sofronie, Sfântul Mucenic Oprea și Sfinții Preoți Mărturisitori Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel, sărbătoriți de Biserica Ortodoxă pe data de 21 octombrie. În anul 1948, Biserica Greco-Catolică din Transilvania s-a reunit cu Biserica Ortodoxă din România până în anul 1989 când și-a reluat activitatea, păstrând legătura cu Biserica-mamă.

Școala Ardeleană

Școala Ardeleană a apărut în contextul iluminismului, ca o mișcare culturală transilvăneană care a contribuit la emanciparea spirituală și politică a românilor transilvăneni și la a celor de peste munți. Unul din documentele cele mai importante elaborate îl constituie petiția *Supplex Libellus Valachorum* (1791, 1792), o cerere adresată împăratului romano-german Leopold al II-lea, în vederea recunoașterii națiunii române ca parte constitutivă a Marelui Principat al Transilvaniei. O altă realizare a Școlii Ardelene a fost introducerea grafiei latine în limba română, în locul scrierii chirilice și tipărirea primului dicționar cvadrilingv (român, latin, unguresc, german) *Lexiconul de la Buda*.

Reprezentanții Școlii Ardelene au adus argumente filologice și istorice în formularea tezei *latinismului* prin care au urmărit să demonstreze faptul că românii din Transilvania sunt descendenți direcți din coloniștii romani din Dacia. Dintre cei mai importanți reprezentanți amintim pe: Petru Maior, Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Ion Budai Deleanu.

Activitatea Școlii Ardelene a fost foarte bogată: au fost înființate școli cu predare în limba română (de exemplu, Gheorghe Șincai înființează peste 300 de școli), au fost tipărite manuale și alte cărți cu conținut științific și au fost redactate lucrări care au avut drept scop demonstrarea latinității românilor din Transilvania: *Elementa linguae daco-romane sive valachiae* (Samuil Micu și Gheorghe Șincai), *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, cu o *Dizertație pentru începutul limbii române* (Petru Maior), ș.a.

Dicționar

Creștin, *creștini* provine de la cuvântul *Hristos*, care este o traducere a grecescului *Khristos*, la rândul său o traducere a ebraicului *Messiah*, care înseamnă *Mesia (Unsul Domnului)*, *Cel care este Uns* (cu undelemn sfințit;

Mesia desemnat inițial, în iudaism, *Unsul*, adică persoana consacrată prin ritual ungerii, săvârșit de un profet al lui Dumnezeu. În Biblie, regii Saul și apoi David au fost unși de Samuel;

Biserica, *biserici* provine din limba latină - *ecclesia*, derivat din grecescul *ekklēsia*-*adunare*, se referă la comunitate întemeiată de Iisus Hristos, alcătuită din totalitatea celor care cred în Acesta; semn al comuniunii oamenilor cu Dumnezeu.

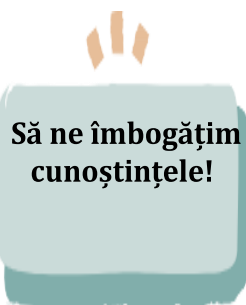
Theotokos (limba greacă: Θεοτόκος) este un compus adjectival din două cuvinte grecești *Θεός* *Dumnezeu* și *τόκος* *naștere*; este un nume al Maicii Domnului folosit pentru a evidenția faptul că Fecioara Maria este Născătoare de Dumnezeu.

Schismă, *schisme* este o ruptură în comuniunea unei religii, o respingere a ascultării comune care duce la secesiunea unei fracțiuni din comuniunea eclezială, o separare voluntară fără a renunța neapărat la dogmă;

Reformă, *reformă* - a schimba (în bine); a îndrepta, a îmbunătăți (o situație, o concepție etc.); a se forma din nou, a se reface;

- Creștinismul este una dintre religiile mari ale umanității, cu o mare răspândire pe întregul glob și cu un mare număr de credincioși.
- Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este persoană istorică a cărei activitate poate fi încadrată pe coordonate spațio-temporale.
- Principalele învățături creștine sunt cunoscute sub numele de dogme bisericești și reprezintă baza, fundamentul religiei creștine.
- Marea Schismă a avut ecouri în întreaga biserică creștină, în prezent, mișcarea ecumenică având drept scop refacerea unității tuturor bisericilor creștine.
- Reforma protestantă este o mișcare religioasă care a cauzat diviziunea bisericii catolice și apariția diferitelor biserici protestante, mișcare inițiată de Martin Luther.
- Românii ardeleni au luptat împotriva Uniației, suferind consecințele (închisoare, exil, etc); dintre mărturisitorii și apărătorii Ortodoxiei amintim pe: Sfinții Cuvioși Mărturisitori Visarion și Sofronie, pe Sfântul Mucenic Oprea și pe Sfinții Preoți Mărturisitori Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel (21 octombrie).
- Școala Ardeleană a avut un rol important în emanciparea politică și spirituală a românilor din Transilvania.

Cele șapte Sinoade Ecumenice

I. Sinod I Ecumenic (Niceea, anul 325)

- a combătut arianismului;
- a formulat învățătura despre Dumnezeu-Tatăl și Dumnezeu-Fiul.

II. Sinodul al II lea Ecumenic (Constantinopol, anul 381)

- a combătut macedonianismul;
- a formulat învățătura despre Duhul Sfânt și s-a format Crezul (Simbolul niceo-constantinopolitan).

III. Sinodul al III lea Ecumenic (Efes, anul 431)

- a combătut nestorianismul;
- a stabilit că Maica Domnului trebuie numită *Născătoare de Dumnezeu* (în greacă, *Theotokos*).

IV. Sinodul al IV lea Ecumenic (Calcedon, anul 451)

- a combătut eutihianismul, doctrina monofizită;
- a descris cele două naturi ale lui Hristos și a adoptat Crezul de la Calcedon.

V. Sinodul al V lea Ecumenic (Constantinopol, anul 553)

- a combătut noile scrieri ariene, nestoriene și monofizite;
- a reafirmat hotărârile și doctrinele stabilite la Sinoadele precedente.

VI. Sinodul al VI lea Ecumenic (Constantinopol, anii 680-681)

- a combătut monotelismului;
- a afirmat că în persoana lui Hristos coexistau două voințe, cea dumnezeiască și cea omenească.

VII. Sinodul al VII lea Ecumenic (Niceea, anul 787)

- a combătut iconoclasmul;
- a restabilit cinstirea sfintelor icoane.

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Termenul de creștinism se referă la ansamblul comunităților preocupate de respectarea drepturilor omului. A / F
- b. Creștinismul este o religie revelată care se plasează în categoria religiilor monoteiste. A / F
- c. Termenul de creștin a fost folosit pentru prima oară în Antiohia. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Principalele învățături creștine au fost stabilite în cadrul:

- a. adunărilor bisericești;
- b. sinoadelor locale;
- c. celor șapte Sinoade Ecumenice.

II. Locașul creștin de închinare este :

- a. sinagoga;
- b. biserica;
- c. mănăstirea.

III. Unul dintre izvoarele creștinismului este:

- a. Sfânta Scriptură ;
- b. Tora;
- c. Noul Testament.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Biserica a fost întemeiată la _____ atunci când s-a format prima comunitate creștină.
- b. Edictul de la _____ din anul 313 oferă creștinismului statutul de religie recunoscută și libertate de manifestare a credinței.
- c. Biserica are un rol fundamental în păstrarea _____ de credință și în transmiterea acestora.
(învățăturilor, Milan, Cincizecime, dogmelor)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Cine este Iisus Hristos? _____
- b. Cum se numesc locașurile de cult specifice creștinismului? _____
- c. Câte Sinoade Ecumenice au avut loc în Biserică? _____

5. Alcătuieste enunțuri cu următoarele cuvinte: *creștinism, creștin, Mesia, Cincizecime, împărat, persecuții, mântuire, revelație, biserică, profet.*

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos

- a. Școala Ardeleană a apărut în contextul iluminismului, ca o mișcare culturală transilvăneană. A / F
- b. Creștinismului s-a răspândit în lume prin propovăduirea prin predica celor 10 apostoli. A / F
- c. Edictul de la Milan (313) a oferit creștinilor dreptul de a-și manifesta liber credința.. A / F
- d. Neînțelegerile din 1054 au avut ca efect scindarea Bisericii Creștine. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Biserica creștină a fost întemeiată:

- a. în timpul vieții Mântuitorului Iisus Hristos;
- b. în ziua Pogorârii Duhului Sfânt;
- c. în cadrul celor șapte Sinoade Ecumenice;
- d. în ziua Înălțării Domnului la cer.

II. Creștinismul s-a răspândit în lume prin:

- a. sfinți;
- b. preoți;
- c. Sfinții Apostoli;
- d. episcopi.

III. Dogma Sfintei Treimi este specifică:

- a. monoteismului;
- b. creștinismului;
- c. iudaismului;
- d. politeismului.

IV. Reforma protestantă a început în secolul:

- a. al XIV-lea;
- b. al XV-lea;
- c. al XVI-lea;
- d. al XVII-lea.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Într-o lume dominată de _____, creștinismul primelor secole este marcat de persecuții.
- b. Prin lucrarea sa _____, Iisus Hristos devine centrul istoriei omenirii pentru cel credincios.
- c. Harul divin _____ la Cincizecime îi transformă pe apostoli în propovăduitori ai creștinismului.
- d. Unitatea bisericii a fost erodată pe multiple _____ ale vieții sociale, politice, culturale și religioase.
(iubitoare, mântuitoare, planuri, politeism, revărsat)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Cum se numește învățătura despre Fiul lui Dumnezeu? _____
- b. Care este diferența din Crezul ortodox și cel catolic? _____
- c. Cine este promotorul Reformei Protestante? _____
- d. Când sunt sărbătoriți Sfinții Mărturisitori din Transilvania? _____

5. Scrie un text de aproximativ 10 rânduri în care să argumentezi de ce cultul creștin este important pentru viața credincioșilor.

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de A(adevărat) sau F(fals) a următoarelor enunțuri:

- a. Învățătura despre Biserică se referă la: apariția, răspândirea, organizarea cultului și ierarhia bisericească a acesteia. **A / F**
- b. Învățătura despre crearea lumii și a omului este relatată în Sfânta Scriptură și a fost explicată de către Sfinții Părinți.. **A / F**
- c. Reforma a început în Austria, la începutul secolului al XV-lea. **A / F**
- d. Printre ramurile Protestantismului se numără Luteranismul și Calvinismul. **A / F**
- e. În anul 1948, Biserica Greco-Catolică din Transilvania s-a reunit cu Biserica Ortodoxă din România. **A / F**

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Termenul de *creștin* este menționat pentru prima oară în:

- a. Epistola către Efeseni;
- b. Faptele Apostolilor;
- c. Evanghelia după Matei;
- d. Evanghelia după Luca;
- e. Epistola către Romani.

II. Persecuțiile împotriva creștinilor s-au încheiat în timpul împăratului:

- a. Dioclețian;
- b. Constantin cel Mare;
- c. Iustinian;
- d. Marcu Aureliu;
- e. Valerian.

III. Promotorul reformei protestante a fost:

- a. Atanasie Anghel;
- b. John Calvin;
- c. Martin
- d. Leon al III-lea;
- e. Ulrich Zwingli.

IV. Școala Ardeleană este o mișcare:

- a. culturală;
- b. artistică;
- c. inovatoare;
- d. revoluționară;
- e. reformatoare.

Clasa a XI a

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Mântuirea este scopul vieții duhovnicești și se realizează doar în Biserică prin _____, credință și fapte bune.
- Reforma protestantă este o mișcare religioasă care a cauzat _____ bisericii catolice și apariția diferitelor biserici.
- Uniația a întâmpinat _____ populației majoritare românești.
- Școala Ardeleană a apărut în _____ iluminismului ca o mișcare culturală transilvăneană.
- Reprezentanții Școlii Ardelene au adus argumente _____ în formularea tezei latinismului.
(istorice, har, opoziția, consecința, contextul, diviziunea)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- Cum se numește jertfa nesângeroasă din cadrul Sfintei Liturghii? _____
 - Care sunt Sfinții Mărturisitori din Transilvania? _____
 - Ce este Școala Ardeleană? _____
 - Care sunt cele mai importante personalități ale Școlii Ardelene? _____
 - Câte limbi a reunit Lexiconul de la Buda? _____
5. *Creștinul vede frumusețea fără formă, pură. „Duh este Dumnezeu” (Ioan. 4, 24). În creștinism, frumosul sensibil a fost identificat cu frumosul spiritual, cu binele, și a fost absorbit de el. Iar binele suprem este Dumnezeu, în frumusețea uluitoare a Căruia credinciosul desăvârșit se desfată cu nesaț. Dar cum se vede frumosul aceasta? Prin noi înșine; prin întoarcerea spre cele dinăuntru, prin introspecție – ca să folosesc impropriu un termen contemporan – sau mai bine zis prin „contemplare”. (<https://doxologia.ro/frumosul-crestinism>)*

Pornind de la textul de mai sus, argumentează în 15 - 20 rânduri rolul învățăturii și al valorilor creștine în cunoașterea de sine a credinciosului.

Laudă lui Dumnezeu, Domnul veacurilor, celui milostiv, îndurat, ce domnește în ziua judecății. Ție voim să-Ți servim și la Tine să ne rugăm (Coranul).

Lecția 3

Islamul

Coranul

Să explorăm!

1. Cum a apărut islamismul?
2. Cine este întemeietorul religiei islamice?
3. Care este doctrina specifică acestei religii?
4. În ce constă practica religioasă islamică?

Islamul face parte alături de iudaism și creștinism, dintre cele trei mari religii monoteiste ale lumii, împărtășind câteva aspecte comune cu acestea precum ar fi: locații sfinte (Ierusalimul) și profeți (Avraam).

Cuvântul **islam** înseamnă **supunere** iar cuvântul **musulman** înseamnă **supus**. Islamismul este religia supunerii necondiționate față de Dumnezeu- Allah.

Apariția acestuia este conturată de elementul religios ca reacție împotriva politeismului, pe de o parte, și de elementul uman ca dorință de eliberare și luptă împotriva dominației străine, pe de alta.

Întemeietorul religiei

Deși musulmanii consideră ca întemeietor al religiei pe Însuși Dumnezeu, majoritatea cercetătorilor sunt de acord că Mahomed (aprox. 570-630) este întemeietorul acesteia.

Mahomed s-a născut în tribul arab al Quaraișșilor, între 567-572, rămânând orfan la 6 ani. Este crescut o vreme de bunicul său iar după aceea de unchiul din partea mamei. La vârsta de 24 de ani se căsătorește cu văduva Khadija, cu 15 ani mai în vârstă decât el, împreună cu care a avut 7 copii. Cea mai cunoscută este fiica cea mică, Fatima. Mahomed a fost susținut de soția sa când a pus bazele noii religii, fiind încurajat de aceasta să ia în serios primele revelații. De altfel, Khadija a fost prima convertită la islam.

Mahomed ducea o viață pioasă, influențat de trăirea religioasă a iudeilor și creștinilor cu care s-a intersectat în numeroasele sale călătorii. Obișnuia să se retragă adesea în peșteră, pentru rugăciune și meditație. După câteva experiențe extatice în care îngerul Gabriel i-a cerut să citească textul cărții veșnice din cer – Coranul, Mahomed acceptă rolul de profet.

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Întrucât se proclamase *trimisul lui Dumnezeu*, este exclus din tribul quraișilor din Mecca, fiindu-i anulate drepturile ce i se cuveneau. În aceste împrejurări, Mahomed a fugit în Etiopia (615) împreună cu 70-80 de adepți. Plecarea primilor musulmani de la Mecca, considerată centrul vieții religioase a lumii arabe, la Yathrib, marchează începutul **erei islamice**. În acest context, Yathrib sau Medina devine **Orașul profetului**.

Aici sunt fixate regulile despre rânduiala rugăciunii, postului, milosteniei și pelerinajului. În 11 februarie 624, Mahomed stabilește ca rugăciunea să se facă spre Mecca, întrucât considera că sanctuarul Ka'ba, construit de Avraam și fiul acestuia, Ișmael, este mai vechi decât Cortul mărturiei și Templul iudaic.

Din cauza problemelor economice și a lipsei resurselor de hrană, Mahomed împreună cu adepții săi a trecut la atacurile caravelor meccane. Astfel, între anii 625-630 s-au dat mai multe bătălii între meccani și musulmani, finalizate cu victoria celor din urmă. Ca urmare a unei victorii, Mahomed obține prin armistițiu dreptul de pelerinaj la Mecca.

În anul 630, însoțit de 10.000 de oameni, Mahomed ocupă cetatea Mecca, curățind sanctuarul prin distrugerea idolilor din Ka'ba. Astfel anihilează politeismul din cetate.

În 8 iunie 632, Mahomed moare la Medina, în brațele uneia dintre cele 9 soții, Aișa, preferata profetului. Monumentul ridicat în locul unde a fost înmormântat, devine loc sacru pentru lumea islamică.

Doctrina islamică

- **Credința în Dumnezeu (Allah)** este rezumată la o mărturisire relativ scurtă *Nu există altă divinitate decât Allah, iar Mahomed este profetul său* (Coran). Allah este Creatorul absolut Căruia trebuie să i se supună toate. El poartă 99 de nume sublime pe care orice musulman credincios este dator să le cunoască. Allah și-a făcut cunoscută voia prin aleșii săi: Adam, Avraam, Moise și Iisus. Dar, pentru că oamenii s-au îndepărtat și au uitat de Dumnezeu, Acesta l-a trimis pe Mahomed pentru a le readuce aminte de voința divină.
- **Coranul** este cartea sfântă a musulmanilor, dăruită lui Mahomed prin îngerul Gabriel. Cuprinde 114 capitole sau **sure**, formate la rândul lor din versete (ayat), 6219 la număr.
- **Anghelologia** reprezintă credința în existența îngerilor. Musulmanii cred că Dumnezeu le-a dat acestora misiunea de a le face cunoscută voia Sa oamenilor, așa cum s-a întâmplat cu îngerul Gabriel care i-a descoperit Cartea sfântă profetului Mahomed.
- **Eshatologia** reprezintă credința în viața viitoare. Pentru că musulmanii cred că Dumnezeu este un stăpânitor drept, a stabilit o zi de judecată, precedată de semne prevestitoare, în care va răsplăti pe fiecare după faptele făcute.

Moschee

Rânduiala practicii religioase

Cele mai importante practici religioase sunt în număr de cinci:

1. mărturisirea de credință *Nu este alt Dumnezeu afară de Allah și Mahomed este profetul său*;
2. rugăciunea de cinci ori pe zi, în momente bine stabilite între răsăritul și apusul soarelui;
3. milostenia considerată *taxa pentru întreținerea săracilor*, motiv pentru care este inclusă ca impozit;
4. postul obligatoriu de la vârsta de 14 ani;
5. pelerinajul la Mecca.

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Cu toate că islamismul este răspândit în întreaga lume, în speță țările arabe dar și cele apusene (Germania, Anglia, Franța, Italia, Spania, America), este o religie târzie comparativ cu religia mozaică și cea creștină.

Dicționar

Doctrină = totalitatea principiilor unui sistem politic, științific, religios;
Anghelologie (angelologie) = parte a dogmaticii care tratează despre îngeri;
Eshatologie (eshaton- eshata = ultim, final) = învățătura despre realitățile ultime legate de sfârșitul istoriei mântuirii, adică despre realizarea deplină a Împărăției lui Dumnezeu sau viața veacului ce va să fie.

Să rezumăm!

- Islamul face parte dintre cele trei mari religii monoteiste;
- Islamismul propovăduiește monoteismul absolut și supunerea necondiționată față de Dumnezeu- Allah și față de Mahomed, trimisul acestuia;
- Întemeietorul acestei religii este Mahomed;
- Coranul este considerat Cartea sfântă a musulmanilor;
- Viața cultică a musulmanilor se fundamentează pe cinci practici importante: mărturisirea de credință, rugăciunea, postul, milostenia, pelerinajul la Mecca.
- Mecca este cetatea sfântă a islamiștilor.

Să ne îmbogățim cunoștințele!

- ❖ Mecca este centrul vieții religioase al musulmanilor.
- ❖ Aici se află un edificiu în formă de cub (Ka'ba) care adăpostește un meteorit (piatra Neagră, considerată sfântă).
- ❖ Rugăciunea publică are loc în clădiri special amenajate, numite moschei sau geamili;
- ❖ Minaretele sunt turnurile din care muezinul cheamă musulmanii la rugăciune;
- ❖ Rugăciunea publică săptămânală are loc vinerea, considerată zi de sărbătoare. În această zi se citește Coranul și se predică.
- ❖ Postul islamic ținut în luna Ramadan, cu durata de o lună, constă în interdicția de a mânca și a bea pe toată durata zilei, până după apusul soarelui;
- ❖ Pelerinajul la Mecca (hagialicul) este cu notă de obligativitate în cult. Fiecare musulman este dator să meargă în fiecare an sau măcar o dată în viață, la Mecca;
- ❖ Jihadul sau războiul sfânt este o datorie pentru orice musulman. Acesta trebuie să lupte atunci când sunt afectate interesele islamului.

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

a. Islamismul este una dintre cele trei religii monoteiste.	A / F
b. Religia islamică a apărut înaintea religiei iudaice și a religiei creștine.	A / F
c. Allah sau Dumnezeu este singura divinitate adevărată.	A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Întemeietorul religiei islamice este:

- a. Moise;
- b. Mahomed;
- c. Iisus.

II. Islamismul exprimă credința în:

- a. Allah;
- b. Iisus;
- c. Mahomed.

III. Cartea sfântă a musulmanilor este:

- a. Sfânta Scriptură;
- b. Vechiul Testament;
- c. Coranul.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Islamul face parte dintre cele trei mari _____ monoteiste.
- b. Coranul este considerat Cartea _____ a musulmanilor.
- c. Gabriel este numele _____ care i-a cerut lui Mahomed să citească din Coran.
(îngerului, omului, sfântă, religii)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Pe cine consideră musulmanii ca întemeietor al religiei lor? _____
- b. Cum se numește cetatea sfântă a islamiștilor? _____
- c. Care a fost prima soție a lui Mahomed? _____

5. Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: *islamism, musulman, întemeietor, Coran, Allah, monoteism, politeism, rugăciune, post, milostenie.*

Fișa de lucru 2

- 1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.**
 - a. Islamismul este una dintre cele mai mari religii politeiste. A / F
 - b. Religia islamică este răspândită în mare parte în lumea arabă dar și în multe țări apusene. A / F
 - c. Ritualul rugăciunii publice are o prescripție specifică în islamism. A / F
 - d. Milostenia este inclusă ca taxă pentru întreținerea săracilor. A / F

- 2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.**
 - I.** Coranul este alcătuit din:
 - a. mai multe cărți;
 - b. mai multe testamente;
 - c. capitole, 114 la număr;
 - d. versuri sub formă de poezie.

 - II.** Cuvântul islam înseamnă:
 - a. trimis;
 - b. supunere;
 - c. ascultător;
 - d. revoltat.

 - III.** Mahomed acceptă rolul de profet, ca urmare a:
 - a. unor bătălii câștigate;
 - b. unui post aspru;
 - c. experiențelor extatice;
 - d. studiului biblic.

 - IV.** Coranul a fost dăruit lui Mahomed de către:
 - a. Avraam;
 - b. Iisus;
 - c. Moise;
 - d. Îngerul Gabriel.

- 3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.**
 - a. Islamismul propovăduiește _____ absolut.
 - b. Musulmanii cred că Dumnezeu le-a dat _____ misiunea de a-i face cunoscută voia.
 - c. Fiecare musulmam este _____ să meargă măcar o dată în viață, la Mecca.
 - d. Allah este Creatorul _____ Căruia trebuie să i se supună întreaga lume.

(dator, îngerilor, monoteismul, obligat, absolut)

- Ce reprezintă Mecca pentru musulmani? _____
- Pe ce se fundamentează viața cultică a musulmanilor? _____
- Care este ziua de sărbătoare în religia islamică? _____
- Ce reprezintă jihadul? _____

Analizând textul de mai sus, răspunde la următoarele cerințe, în 10-12 rânduri:

- Care sunt principiile pe care se fundamentează ideea de război sfânt în religia islamică?
- Consideri războiul ca mijloc de rezolvare a unor situații de criză?
- Ce efect are impunerea obligatorie sau libertatea opțiunii în prosperitatea unei națiuni?

[illegible]

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de A(adevărat) sau F(fals) a următoarelor enunțuri:

- a. Mărturisirea de credință *Nu este alt Dumnezeu afară de Allah și Mahomed este profetul său*, este specifică islamismului. A / F
- b. La Mecca se află edificiul în formă de cub (Ka'ba) în interiorul căruia se găsește piatra Neagră, un meteorit considerat sfânt de către musulmani. A / F
- c. Mahomed stabilește ca rugăciunea să se facă spre Ierusalim. A / F
- d. Era islamică începe odată cu alungarea lui Mahomed și a adepților săi, din Mecca. A / F
- e. Yathrib sau Medina devine Orașul profetului odată cu instalarea acestuia aici, după excluderea din tribul quraișților. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

I. Anghelologia reprezintă credința în:

- a. viața de după moarte;
- b. nemurirea sufletului;
- c. existența îngerilor;
- d. judecata viitoare;
- e. puterea rugăciunii.

II. Islamismul apare ca reacție împotriva:

- a. politeismului;
- b. creștinismului;
- c. iudaismului;
- d. crizei economice;
- e. profeților mincinoși.

III. Cuvântul musulman înseamnă:

- a. ostaș;
- b. viteaz;
- c. supus;
- d. devotat;
- e. credincios.

IV. Eshatologia reprezintă credința în:

- a. existența sfinților;
- b. profetul Mahomed;
- c. Dumnezeu- Allah;
- d. judecata lumii;
- e. viața viitoare.

V. Locul de rugăciune pentru musulmani, se numește:

- a. hagialic;
- b. templu;
- c. moschee;
- d. biserică;
- e. minaret.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Coranul cuprinde 114 _____ sau capitole, formate din versete.
- Minaretul este _____ din care muezinul cheamă musulmanii la rugăciune.
- Întrucât se proclamase _____ *lui Dumnezeu*, Mahomed este exclus din tribul quraișilor.
- Mecca, considerată centrul vieții _____ a lumii arabe.
- Islamismul _____ supunerea necondiționată față de Allah și față de Mahomed, trimisul Acestuia.

(cultice, sure, propovăduiește, religioase, turnul, trimisul)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- Ce a devenit orașul Medina după moartea lui Mahomed? _____
- Ce sunt minaretele? _____
- În ce constau practicile cultului islamic? _____
- Cum se numește, în religia islamică, perioada dedicată în exclusivitate postului? _____
- Cum se numește credința în viața viitoare? _____

5. *Postul începe în fiecare zi în zori, exact în momentul când este destulă lumină pentru a se putea deosebi un fir alb de unul negru, și durează până seara după apusul soarelui (Vasilescu Em., Istoria religiilor).* Pornind de la textul de mai sus, argumentează în 15 rânduri importanța postului, corelând ideile cu informațiile oferite de beneficiile fastingului atât de promovat în zilele noastre.

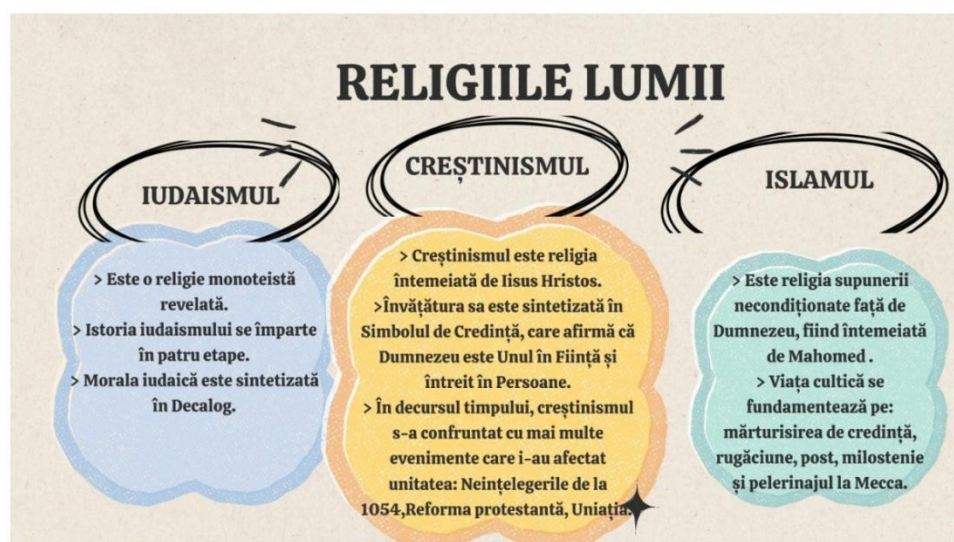
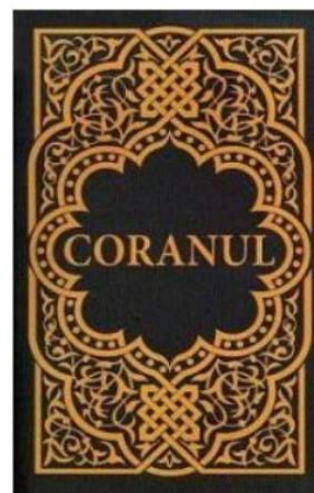
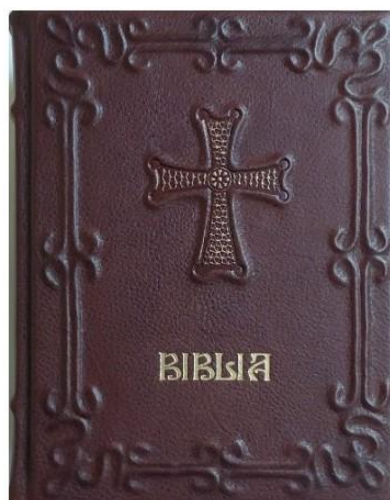
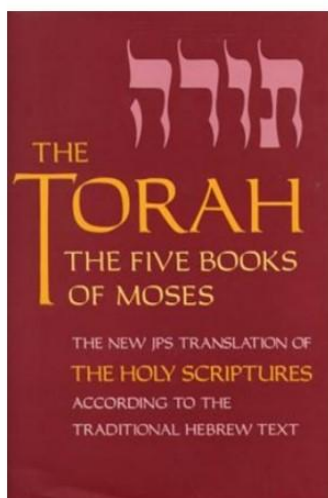
This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Unitatea a V a
Religiile lumii

CLASA a XI a

Recapitulare_ Unitatea a V a

Religia nu e o teorie, ci un mod de a fi
(Părintele Dumitru Stăniloae, *Ortodoxie și naționalism*, Editura Supergraph, 2011, p. 23).

RECAPITULARE
UNITATEA V

- ✓ **Iudaismul**
- ✓ **Creștinismul (Neînțelegerile din 1054, Reforma, Uniația, Școala ardeleană)**
- ✓ **Islamul**

Să ne amintim !

Iudaismul

- Iudaismul este religia revelată, a poporului evreu, centrată pe credința într-un singur Dumnezeu. Formarea poporului evreu are la bază un exod, ca răspuns la îndemnul lui Dumnezeu, Care îl sfătuiește pe Avraam să plece din Chaldea spre Țara Sfântă - Palestina.
- Istoria religiei iudaice poate fi împărțită în trei etape principale: de la Avraam până la Moise; de la Moise până la dărâmarea Ierusalimului (anul 70 d. Hr.); de la dărâmarea templului din Ierusalim, până astăzi.
- Izvoarele iudaismului: Cărțile Vechiului Testament (Pentateuhul); Cărțile profetice; Cărțile istorice sau literar - religioase.
- Principiile fundamentale: cele zece Porunci (Decalogul); Cele 18 binecuvântări; Ascultă Israele!.
- Mărturisirea de credință.
- Rugăciunea este publică și individuală și cuprinde rugăciunea principală - cele 18 binecuvântări rostite de trei ori pe zi, iar în zilele de Șabat și sărbători, de patru ori pe zi.

Creștinismul

- Termenul de creștinism se referă la ansamblul bisericilor, al comunităților, al grupurilor precum și al conceptelor, învățăturilor și scrierilor religioase care-L recunosc ca întemeietor pe Iisus Hristos.
- Creștinismul este o religie monoteistă, are caracter istoric, fiind întemeiată la Cincizecime.
- Întemeietorul Creștinismului este Iisus Hristos, Mesia, Fiul lui Dumnezeu.
- Izvoarele Creștinismului sunt: Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție, Tradiția Bisericii.
- Învățătura creștină cuprinde: dogma despre Sfânta Treime, hristologia, învățătura despre Maica Domnului - Născătoare de Dumnezeu, învățătura despre lucrarea de mântuire a neamului omenesc, învățătura despre

Aplicații

1. Stabilește valoarea de adevăr pentru următoarele enunțuri:

- a. Formarea poporului evreu are la bază un exod din Ur-ul Chaldeii spre Palestina. **A/F**
- b. De-a lungul istoriei sale, iudaismul a fost influențat de elemente politeiste. **A/F**
- c. Religia creștină reprezintă evenimentul istoric fundamental în istoria umanității. **A/F**
- d. Sfânta Euharistie este specifică religiilor monoteiste. **A/F**
- e. Neînțelegerile din 1054 au fost determinate de cauze: sociale, politice, culturale și religioase. **A/F**
- f. Reforma protestantă este o mișcare politică care a cauzat diviziunea bisericii catolice. **A/F**
- g. Apariția islamismului este generată de lupta împotriva politeismului și cea pentru libertate. **A/F**
- h. Îndepărtarea oamenilor de Allah, a determinat trimiterea lui Ișmael pentru a le propovădui voința divină. **A/F**

2. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteză:

- a. Darul de pâine și vin se transformă în Sfânta _____, în cadrul Sfintei Liturghii.
- b. Românii ardeleni au _____ în diferite ocazii împotriva uniației.
- c. Cultul _____ este modul prin care biserica își manifestă cinstirea față de Maica Domnului.
- d. Lucrarea de zidire a _____ din Ierusalim s-a desfășurat pe o perioadă de 7 ani, după o rânduială descoperită de Însuși Dumnezeu.
- e. Cărțile Vechiului Testament reprezintă un _____ de cunoaștere a religiei iudaice.
- f. Prin _____ înțelegem învățătura despre sfârșitul istoriei mântuirii neamului omenesc.
- g. Odată cu ocuparea cetății Mecca, Mahomed a curățit _____ din Ka'ba de idoli.
- h. Comparativ cu _____ și creștinismul, islamismul este o religie relativ târzie.
(sanctuarul, izvor, supravenerării, minaret, protestat, templului, Eshatologie, Euharistie, iudaismul)

biserică, crearea lumii, nemurirea sufletului și viața veșnică.

- Locașul de cult al creștinilor este biserica, alcătuită din: pronaos, naos și altar.
- Sacerdoțiul este împlinit de preoți. Ierarhia bisericească este constituită din: diacon, preot și episcop.
- În centrul cultului creștin se află Sfânta Euharistie, oficiată în cadrul Sfintei Liturghii.
- Neînțelegerile din Biserica Creștină au avut la bază cauze: sociale, politice, culturale și religioase care au determinat, separarea acesteia, în 1054.
- Reforma protestantă este o mișcare religioasă care a cauzat diviziunea bisericii catolice și apariția diferitelor biserici, al căror adepți sunt numiți generic protestanți.
- Uniația a întâmpinat opoziția populației majoritare românești, care dorea să-și păstreze ființa națională și credința ortodoxă strămoșească.
- Școala Ardeleană a apărut în contextul iluminismului, ca o mișcare culturală transilvăneană care a contribuit la emanciparea spirituală și politică a românilor transilvăneni și a celor de peste munți.

Islamul

- Islamul face parte dintre cele trei mari religii monoteiste ale lumii.
- Este religia supunerii necondiționate față de Dumnezeu - Allah.
- Mahomed (aprox. 570-630) este întemeietorul acestei religii.
- Coranul este cartea sfântă a musulmanilor, dăruită lui Mahomed prin îngerul Gabriel. Cuprinde 114 capitole, structurate în versete.
- Doctrina islamică este cuprinsă în mărturisirea de credință: *Nu există altă divinitate decât Allah, iar Mahomed este profetul său* (Coran).
- Există cinci importante practici religioase:
 1. mărturisirea de credință;
 2. rugăciunea de cinci ori pe zi, între răsăritul și apusul soarelui;
 3. milostenia considerată *taxa pentru întreținerea săracilor* (inclusă ca impozit);
 4. postul obligatoriu de la vârsta de 14 ani;
 5. pelerinajul la Mecca.

3. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare.

- I. Sfintei Euharistie este specifică:
 - a. creștinismului;
 - b. iudaismului;
 - c. islamismului;
 - d. protestantismului.
- II. Locul de închinare al iudeilor este:
 - a. moscheia;
 - b. templul;
 - c. biserica;
 - d. minaretul.
- III. Biserica văzută s-a format la:
 - a. Învierea Domnului;
 - b. Întruparea Domnului;
 - c. Schimbarea la față;
 - d. Cincizecime.
- IV. Divizarea Bisericii catolice se datorează:
 1. neînțelegerilor din 1054;
 2. uniației;
 3. reformei protestante;
 4. persecuțiilor.
- V. Hanuca comemorează:
 - a. ieșirea din robia babiloniană;
 - b. revelionul;
 - c. ziua națională a evreilor;
 - d. curățirea templului.
- VI. După moartea lui Mahomed, Medina devine:
 - a. centrul comercial al lumii arabe;
 - b. orașul profetului;
 - c. punct turistic;
 - d. loc de procesiune.
- VII. Mahomed obține dreptul de a intra în Mecca, printr-un:
 - a. tratat de pace;
 - b. document legislativ;
 - c. armistițiu;
 - d. act juridic.
4. Citește textul de mai jos și rezolvă cerințele.
Intrând în Biserică, leapădă mintea ta și vei deveni înțelept cu adevărat.....leapădă-te de tine însuși și vei deveni propriul tău stăpân. Ah, de ar pricepe lumea înțelepciunea asta! (Sfântul Teofan Zăvorâtul).
 - a. Precizează importanța Bisericii în câștigarea mântuirii.
 - b. Explică motivul pentru care omul poate rămâne aproape de Dumnezeu doar dacă participă activ la viața Bisericii.
5. Alcătuieste un text de 10-12 rânduri, cu titlul *Religia, calea cunoașterii lui Dumnezeu.*

Unitatea a V a
EVALUARE

EVALUARE¹

Unitatea a V a
Religiile lumii

Exercițiul I (15 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

- I. Primul loc de închinare al iudeilor a fost:**
 - a. moscheia;
 - b. biserica;
 - c. cortul mărturiei.
- II. Colecția cărților sfinte este cuprinsă în:**
 - a. Tora;
 - b. Biblie;
 - c. Coran.
- III. Cărțile profetice reprezintă unul dintre izvoarele:**
 - a. islamismului;
 - b. creștinismului;
 - c. iudaismului.

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii potriviți din paranteză.

- a. Termenul de _____ este menționat pentru prima oară în cartea Faptele Apostolilor.
- b. Toate religiile _____ exprimă credința într-un singur Dumnezeu.
- c. Scopul vieții _____ este de a ajunge la comuniunea cu Dumnezeu.
- d. Datorită neînțelegerilor din biserica _____ s-a ajuns la scindarea unității acesteia.

(creștin, creștină, duhovnicești, monoteiste, politeiste)

Exercițiul III (25 puncte)

Asociază cuvintele din coloana A cu enunțurile din coloana B.

A	B
1. Biserica	a) A avut loc în 1054.
2. Euharistie	b) Cuprinde adevărurile de credință transmise prin viu grai.
3. Schisma cea Mare	c) Darul de pâine și vin devine însuși Trupul și Sângele Domnului.
4. Biblia	d) S-a format la Cincizecime.
5. Sfânta Tradiție	e) Este o colecție de cărți scrise sub inspirația Duhului Sfânt.
	f) Este cuprinsă în Coran.

Exercițiul IV (30 puncte)

Alcătuiește un text în care să folosești următoarele cuvinte: *Euharistie*, *templu*, *sinagogă*, *monoteism*, *minaret*, *decalog*. Dă un titlu potrivit eseului.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

- 3x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul II (20 puncte)

-4x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul III (25 puncte)

-5x5p pentru fiecare asociere corectă;

Exercițiul IV (30 puncte)

- Pentru cunoașterea și utilizarea corectă a termenilor se acordă **20 puncte**;
- pentru construirea logică și coerentă a textului se acordă **5 puncte**;
- pentru caracterul creativ și originalitatea textului redactat se acordă **5 puncte**.

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 puncte.

**Unitatea a V a
EVALUARE**

EVALUARE²

**Unitatea a V a
Religiile lumii**

Exercițiul I (15 puncte)

Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

6. Potrivit învățăturii creștine, Maica Domnului este:

- a. Născătoare de Om;
- b. Născătoare de Dumnezeu;
- c. fecioară deosebită;
- d. femeie sfântă.

7. Construirea primului templu s-a realizat în:

- a. Constantinopol;
- b. Ierusalim;
- c. Mecca;
- d. Roma.

8. Islamismul propovăduiește:

- a. ascultarea;
- b. dragostea;
- c. supunerea necondiționată;
- d. milostenia.

9. Dogma despre Sfânta Treime este specifică:

- a. monoteismului;
- b. creștinismului;
- c. iudaismului;
- d. politeismului.

10. Școala Ardeleană a apărut în contextul:

- a. renașcentismului;
- b. umanismului;
- c. iluminismului;
- d. post-modernismului.

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii potriviți din paranteză.

- a) Poporul evreu s-a remarcat de-a lungul istoriei prin _____ de a-și păstra identitatea religioasă și etnică.
- b) Scindarea Bisericii creștine se datorează _____ din 1054.
- c) Mântuirea _____ se realizează doar în Biserică prin: har, credință și fapte bune.
- d) Biserica Apuseană folosește _____ pentru Sfânta Euharistie.
- e) În urma unor experiențe _____, Mahomed acceptă rolul de profet. (neînțelegerilor, azima, subiectivă, extatice, capacitatea, religioase)

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

- 5x3p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul II (20 puncte)

- 5x4p pentru fiecare completare corectă.

Exercițiul III (25 puncte)

- 5x5p pentru identificarea și precizarea corectă a definițiilor.

Exercițiul IV (30 puncte)

-5p respectarea construcției unui text de tip argumentativ, răspuns parțial corect sau incomplet 3 p.

-5p utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; 3 p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-5p formularea propriei opinii față de mesajul exprimat de afirmația dată;

-2p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-10p folosirea citatelor scripturistice și patristice; 0p nerespectarea cerinței.

-5p pentru originalitate și încadrarea textului de tip argumentativ în limita de spațiu indicată; 0p nerespectarea cerinței

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 10 puncte.

Exercitiul III (25 puncte)

Asociază cuvintele din coloana A cu enunțurile din coloana B.

<i>A</i>	<i>B</i>
1. Sfintele Taine	a) Și-au exprimat dezacordul față de autoritatea papală.
2. sinoadele	b) Lucrări sfințitoare prin care se revarsă harul Duhului Sfânt asupra credincioșilor.
3. edictul	c) Cuprinde colecția de cărți sfinte.
4. uniația	d) Au stabilit dogma Bisericii Creștine.
5. Biblia	e) Oferă libertate religiei creștine.
	f) scindarea bisericii creștine

Exercițiul IV (30 puncte)

Citește cu atenție citatul de mai jos:

A fi religios înseamnă a găsi adevăratul sens al vieții (Albert Einstein).

<https://pildele-cartilor-sfinte.com/religia.html>

Pornind de la citatul primit, alcătuiește un text argumentativ, de 15 rânduri, în care să subliniezi importanța trăirii religioase ca modalitate de a da sens propriei existențe. Stabilește un titlu potrivit textului.

[illegible]

Unitatea a V a
EVALUARE

EVALUARE³

Unitatea a V a
Religiile lumii

Exercițiul I (20 puncte)

Asociază enunțurile din coloana A cu termenii corespunzători din colana B

A

1. Și a plecat Barnaba la Tars, ca să caute pe Saul. Și aflându-l, l-a adus la Antiohia. Și au stat acolo un an întreg, adunându-se în biserică și învățând mult popor. Și în Antiohia, întâia oară, ucenicii s-au numit _____ (Faptele Apostolilor 11, 25-26).
2. Nu este alt Dumnezeu afară de Allah și Mahomed este profetul său.
3. Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este (Matei 5, 48).
4. Cred cu o credință desăvârșită că Creatorul – lăudat fie numele Lui- este unic și că nu există nicio altă unitate la fel cu a Lui, sub niciun chip că numai El singur este Dumnezeul nostru, care a fost, este și va fi.

B

- a. crezul iudaic
- b. sfințenie
- c. mântuire subiectivă
- d. mărturisire de credință
- e. creștini

Exercițiul II (30 puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos:

Creștinismul nu se poate declara satisfăcut cu un număr de sfinți, nici cu un număr de mănăstiri, ci cu un mod de viață și cu o societate creștină.

Pornind de la textul citit, răspunde la următoarele cerințe:

- a. Precizează câteva valori prin care se remarcă creștinismul față de celelalte religii monoteiste.
- b. Descrie cum îți imaginezi că ar arăta o societate care s-ar ghida cu adevărat după valorile creștine.

Exercițiul III (40 puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos:

Și intrând îngerul la ea, a zis: Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!

Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta în sine: Ce fel de închinăciune poate să fie asta?

Și îngerul i-a zis: Nu te teme, Maria, căci ai aflat har de la Dumnezeu.

Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare asociere corectă;

Exercițiul II (30 puncte)

a) 3x5p pentru identificarea corectă a cel puțin trei valori;

b) 5p pentru descrierea corectă;

c) 10p pentru explicația corectă, 5 p pentru explicația parțială; 0 p lipsa explicației.

Exercițiul III (40 puncte)

-10p respectarea construcției unui text de tip argumentativ, răspuns parțial corect sau incomplet 5 p.

-10p utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; 5 p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-5p formularea propriei opinii față de mesajul exprimat de afirmația dată;

-2p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-10p folosirea citatelor scripturistice și patristice; 0p nerespectarea cerinței.

-5p pentru originalitate și încadrarea textului de tip argumentativ în limita de spațiu indicată; 0p nerespectarea cerinței.

10 puncte din oficiu
TOTAL 100 PUNCTE

Clasa a XI a

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt Se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său.....

Și a zis Maria către înger: Cum va fi aceasta de vreme ce eu nu știu de bărbat?

Și răspunzând, îngerul i-a zis: Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema.....

Și a zis Maria: Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău! Și îngerul a plecat de la ea (Luca, 1, 28-38).

Adu-ți aminte de Maria când se retrase de la gloata ei într-un loc spre răsărit. Și a luat înaintea lor vâl; deci trimiseră la ea duhul nostru (scil. Gabriel) și el îi apărui ei ca om deplin.

Ea zise: „Caut scăpare la Cel îndurat înaintea ta, dacă ești temător de Dumnezeu”.

El zise: „eu sunt un trimis al Domnului tău, ca să-ți dau un fecior curat”.

Ea zise: „De unde să-mi fie mie fecior, dacă nu m-a atins bărbat și sunt curată?”

El zise: „Așa e! A zis Domnul tău: aceasta îmi este ușor! Și noi voim să-L facem un semn pentru oameni și o îndurare pentru Noi. Și aceasta este un lucru hotărât!

Și ea Îl zămisi și se retrase cu El într-un loc ascuns ... (Coranul)

Pornind de la citatele primite, realizează o analiză comparativă, în aproximativ 20 de rânduri, în care să subliniezi rolul Sfintei Fecioare Maria în lucrarea de mântuire a neamului omenesc, atât din perspectiva religiei creștine cât și din perspectiva religiei islamice. Stabilește un titlu potrivit textului.

RELIGIE CULTUL ORTODOX
CLASA a XI-a
UNITATEA a VI- a
Ortodoxie și cultură națională

Duminica Sfinților Români

**1. Contribuția voievozilor români la formarea și dezvoltarea
culturii naționale**

**(Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare,
Constantin Brâncoveanu, Neagoe Basarab)**

2. Recapitulare

3. Evaluare

Ca să se mângâie inimile lor, și ca ei, strâns uniți în iubire, să aibă belșugul deplinei înțelegeri pentru cunoașterea tainelor lui Dumnezeu-Tatăl și a lui Hristos, Întru care sunt ascunse toate visteriile înțelepciunii și ale cunoaștinței (Coloseni, 2, 2-3).

Lecția 1

Contribuția voievozilor români la formarea și dezvoltarea culturii naționale

(Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș,
Ștefan cel Mare, Constantin
Brâncoveanu, Neagoe Basarab)

Soborul Sfinților români

Să explorăm!

1. Prin ce se remarcă voievozii români în istoria Bisericii?
2. Care sunt cele mai importante ctitorii ale voievozilor români?
3. Ce scrieri de mare valoare s-au păstrat din perioada domniei voievozilor români?
4. Care dintre voievozii români au fost canonizați de către Biserică?

Voievozii români au avut un rol foarte important în apărarea țării și a credinței ortodoxe și în promovarea valorilor creștine. Datorită faptelor și a meritelor deosebite, Biserica Ortodoxă Română, a hotărât canonizarea unora dintre aceștia și includerea lor în calendarul creștin-ortodox alături de alți sfinți creștini.

Mircea cel Bătrân

Mircea cel Bătrân (1355 -1418), domnitor al Țării Românești, *diplomat iscusit, într-o vreme când relațiile internaționale dintre state se modificau cu rapiditate, (...) a căutat permanent să tragă foloase, să identifice cumpăna echilibrului dintre marile puteri ale vremii.* (Constantinescu N., *Mircea cel Bătrân*, p. 6). În timpul domniei sale, Țara Românească a ajuns la cea mai mare întindere teritorială din istoria sa prin adăugarea teritoriului Dobrogei și luarea în stăpânire a teritoriilor vechilor domni ai Argeșului (Făgărașul, Almașul și Severinul) consolidând astfel apărarea împotriva ofensivelor Imperiului Otoman și contribuind la victoriile repetate asupra acestora. De asemenea, starea economică s-a îmbunătățit semnificativ; societatea medievală românească se evidențiază printr-un climat stabil și prosper. Domnitorul Mircea cel Mare a fost foarte iubit de contemporani dar și de posteritate pentru că a oprit atacurile

Domnitorul Mircea Cel Bătrân

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

armatelor otomane, astfel că încă din timpul vieții sale, faima sa depășea granițele Țării Românești, iar generațiile următoare i-au dedicat o serie de monumente și scrieri literare care nu fac decât să confirme locul important pe care îl ocupă în inimile românilor. Cea mai importantă ctitorie a sa este mănăstirea de la Cozia cu hramul *Sfânta Treime*, unde se află mormântul de piatră care adăpostește rămășițele pământești ale voievodului. Alte mănăstiri din Țara Românească ce ființau în vremea sa erau cele ale stareșului Nicodim, Vodița și Tismana, mai apoi Cotmeana, în județul Argeș, ridicată de voievodul Mircea cel Bătrân în 1389. La acestea se mai adaugă biserica de la Brădet și cele de la Scoreiu și Rășinari. În vremea lui, au fost continuate daniile către mănăstirea Cutlumuș de la Muntele Athos ctitorită și dăruită de către înaintașii săi Nicolae Alexandru și Vladislav Vlaicu. În timpul domniei sale, după anul 1396, moaștele Sfintei Mucenițe Filoftea au fost aduse în țară și așezate la Biserica Domnească *Sfântul Nicolae* din Argeș; mai târziu, acestea au fost mutate în biserica episcopală din oraș unde se găsesc și astăzi. De asemenea, tot din aceeași perioadă a fost păstrată o *Evanghelie* copiată de călugărul Nicodim de la Tismana pe pergament și un *Tetraevanghel* din 1404-1405, împodobit cu miniaturi de către acesta, considerat cel mai vechi manuscris de acest fel din Țara Românească.

Vlad Țepeș

Vlad Țepeș a contribuit prin acțiunile sale la apărarea țării și a rămas cunoscut în istorie pentru curajul și originalitatea cu care s-a opus nedreptăților din epoca sa. El s-a sprijinit pe țărani și târgoveți, slăbind în același timp puterea mării boierimi, pentru a consolida puterea statului ceea ce a condus apoi la înfrângerea, în câteva lupte de mare răsunet internațional, a oștilor otomane invadatoare.

Încă din timpul vieții sale, personalitatea sa a dobândit o mare faimă pe plan intern dar și pe plan extern. Ulterior, mulți scriitori români vor folosi figura sa emblematică în scrierile lor: Petre Ispirescu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Mihail Eminescu, Marin Sorescu, etc., iar mai târziu portretul istoric va fi creionat prin studiile unor mari personalități precum: Alexandru Dimitrie Xenopol, Nicolae Iorga, etc. *Nu o monografie sau două pot avea pretenția de a epuiza problematica ridicată de biografia și epoca lui Vlad Țepeș. Doar strădania conjugată a unui întreg grup de specialiști, cu pregătiri și unghiuri de vedere diferite, ar dispune de posibilitatea impunerii perspectivei românești într-un nou dialog internațional* (Andreescu Șt., *Vlad Țepeș, între legendă și adevăr*, p. 258). Faimoasa ctitorie a voievodului Vlad Țepeș, mănăstirea Comana (județul Giurgiu) a fost ctitorită în anul 1461, ca o mănăstire-fortăreață, care însă s-a ruinat până la finele secolului al XVI-lea.

Este atestată existența unui locaș de cult foarte vechi: vestigiile descoperite între anii 1970-1971 au scos la iveală o biserică, fundația unui turn-clopotniță, urmele unor chilii modeste și o parte dintr-un cimitir, toate aflându-se pe locul mănăstirii de astăzi, sub nivelul de construcție al zidurilor de incintă.

După secolul XVI, mănăstirea a fost restaurată de mai multe ori, unul dintre cei mai importanți restauratori fiind domnitorul Șerban Cantacuzino.

Poporul român cinstește memoria acestui voievod: au apărut mai multe monografii dedicate epocii lui Vlad Țepeș care ilustrează respectul de care se bucură acesta în rândul oamenilor de cultură.

Domnitorul Vlad Țepeș

Ștefan cel Mare

Ștefan al III-lea (1438-1439 – 1504), supranumit *Ștefan cel Mare* a fost canonizat de către Biserica Ortodoxă Română cu titulatura de *Dreptcredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt* la data de 20 iunie 1992 și este sărbătorit pe data de 2 iulie. A fost fiul lui Bogdan al II-lea, domnind timp de 47 de ani, cea mai lungă domnie din epoca medievală din Țările Române.

Ștefan cel Mare este considerat o personalitate de seamă a istoriei României, atribuindu-i-se calități de om de stat, diplomat și conducător militar. În timpul domniei sale, Moldova atingând cea mai mare dezvoltare statală, cunoscând o perioadă îndelungată de stabilitate internă, prosperitate economică, precum și un moment de apogeu al sferei cultural-religioase.

Din epoca lui Ștefan cel Mare s-au păstrat doar elemente de arhitectură eclesiastică (biserici și mănăstiri) și militară (cetăți). Deși tradiția orală, preluată de multe surse scrise, îi atribuie lui Ștefan construcția câte unei biserici după fiecare dintre luptele purtate, din pisaniile păstrate din epoca sa, el este atestat drept ctitor cert al unui număr de 21 de biserici și mănăstiri, din care la două nu se cunoaște anul construcției. Dintre acestea amintim: Putna, Pătrăuți, Suceava, Voroneț, Vaslui, Iași, Borzești, Huși, Neamț și Piatra Neamț.

Numărul mare de biserici și mănăstiri ctitorite în timpul domniei lui Ștefan cel Mare a generat o creștere semnificativă a cererii de cărți necesare serviciului divin. În acest scop, au fost înființate o serie de tipografii pe lângă mănăstirile principale, cel mai important centru aflându-se la Mănăstirea Putna. Cele mai importante cărți manuscrise au fost *Tetraevanghelele*, lucrări de o calitate deosebită, caligrafiate pe foi de pergament, cu multe elemente decorative specifice.

Domnitorul Ștefan cel Mare

Constantin Brâncoveanu

Constantin Brâncoveanu (1654 – 1714) a fost domnul Țării Românești între anii 1688 și 1714, având una din cele mai lungi domnii din istoria principatelor române. În timpul în care a domnit, Țara Românească a cunoscut o lungă perioadă de pace, de înflorire culturală și de dezvoltare a vieții spirituale, în urma sa rămânând un mare număr de ctitorii religioase și un stil arhitectural ce-i poartă numele. Deși reușise să fie confirmat pe viață în domnie (1699) și reconfirmat în 1703, a fost luat prin surprindere, fiind mazilit în aprilie 1714 și dus cu întreaga familie la Constantinopol, unde a fost torturat pentru a se lepăda de credința strămoșească. Constantin Brâncoveanu a fost executat pe 15 august 1714, împreună cu cei patru fii ai săi (Constantin, Ștefan, Radu și Matei) și cu sfetnicul Ianache Văcărescu. Pentru felul cum au murit, cu toții sunt venerați de către Biserica Ortodoxă Română, care i-a canonizat sub numele de *Sfinții Mucenici Brâncoveni* în anul 1992, fiind sărbătoriți pe data de 16 august. În anul 2014, cu prilejul împlinirii a trei sute de ani de la martiriu, rămășițele pământești ale domnului au fost dezgropate și plasate într-o raclă, care este expusă la Biserica *Sfântul Gheorghe Nou* din București, ctitoria sa.

Domnitorul Constantin Brâncoveanu

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Constantin Brâncoveanu a fost un domnitor care a sprijinit cultura, iar epoca sa a fost cunoscută ca fiind o epocă a prosperității și a păcii. A rămas cunoscut în cultura românească pentru stilul brâncovenesc. El a înființat în 1694, *Academia Domnească* din București (*Academia Sfântul Sava* – cu un număr de 200 de studenți) alături de alte școli din mediul rural sau care își desfășurau activitatea în incinta unor mănăstiri. Tot în incinta unor mănăstiri s-au înființat biblioteci, una dintre cele mai cunoscute fiind biblioteca mănăstirii Horezu, ctitorie a sa.

La începutul domniei sale a apărut *Biblia de la București*, prima ediție integrală a *Sfintei Scripturi* în limba română. De asemenea au fost înființate mai multe tipografii: la Buzău, la Snagov și la Târgoviște unde s-au tipărit diferite cărți: de slujbă, de teologie, de învățătură, în limbile română, greacă, slavonă și chiar arabă, turcă și georgiană. Constantin Brâncoveanu a ctitorit sau a refăcut numeroase biserici și mănăstiri dintre care amintim: Mănăstirea Horezu, Mănăstirea Sâmbăta de Sus, Mănăstirea Polovragi, ș.a.

Neagoe Basarab

Neagoe Basarab (1482 - 1521) a fost domnul Țării Românești între anii 1512 și 1521. În anul 2008, Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat pentru faptele sale sfinte și înflorirea vieții spirituale și duhovnicești ortodoxe din Țara Românească, fiind sărbătorit pe data de 26 septembrie.

Ca domnitor, Neagoe Basarab a încurajat dezvoltarea comerțului și meșteșugurilor, iar pe plan extern a urmărit să mențină relații pașnice cu țările învecinate; a fost un bun diplomat căutând să își consolideze poziția prin legăturile sale cu țările creștine. Neagoe Basarab a făcut numeroase donații mănăstirilor ortodoxe din care amintim lăcașurile de cult din Ierusalim și de la Muntele Sinai, dar și Patriarhiei Ecumenice. În timpul domniei sale a fost construită Mănăstirea Curtea de Argeș, în jurul căreia s-a născut cunoscuta legendă a Meșterului Manole.

Neagoe Basarab este autorul uneia dintre cele mai vechi capodopere ale literaturii vechi sud-est europene, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* (1519-1521), scrisă în limba slavonă, dar tradusă, în opinia unor istorici, de Udriște Năsturel în limba română la jumătatea veacului al XVII-lea. Lucrarea cuprinde: principii de guvernare politică a statului, principii morale de educare a tineretului și principii de folos pentru viața spirituală, duhovnicească. În 1512 ieromonahul Macarie tipărește un *Tetraevanghel slavon* la Târgoviște cuprinzând cele patru evanghelii așezate în ordinea canonică: *Matei, Marcu, Luca și Ioan*. Această lucrare conține un cuvânt înainte aparținând lui Neagoe Basarab, din care spicuim: *Pentru că Dumnezeu, Cel căruia întru Treime ne închinăm, a binevoit să umple Biserica Sa cu cărți sfinte pentru folosul cititorilor, drept aceea și eu, întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și de Dumnezeu păzitul și domn însuși stăpânitor Io Basarab /.../ am râvnit pentru această de suflet mântuitoare carte Tetraevanghel, cu ajutorul Sfântului Duh și cu dragostea către sfintele Biserici* (https://ro.wikipedia.org/wiki/Neagoe_Basarab#cite_note-12).

Voievozii români au avut un rol important în apărarea poporului român și a credinței strămoșești au promovat învățăturile credinței ortodoxe și a identității culturale prin scrieri religioase, zidire de lăcașuri sfinte, donații în Țara Sfântă și la Muntele Athos dar și uneori, chiar cu prețul vieții.

Domnitorul Neagoe Basarab

Dicționar

Ctitor, ctitori - persoană care suportă (sau contribuie la) cheltuielile pentru ridicarea și înzestrarea unei biserici sau mănăstiri; fondator de biserici sau de mănăstiri; prin extensie - întemeietor al unei instituții, organizații, asociații etc.

Manuscris, manuscrise - text scris de mână sau prin extensie, dactilografiat.

Miniatură, *miniaturi* – în context: desen ornamental sau figurativ executat în culori, care împodobește vechile cărți și manuscrise religioase.

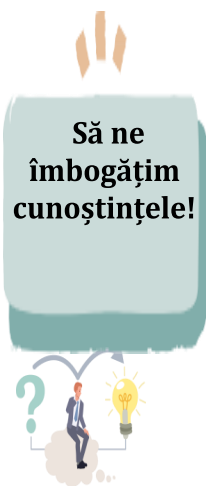
Hrisov, hrisoave, (În Evul Mediu, în Țara Românească și în Moldova) - act domnesc care servea, ca titlu de proprietate, de privilegiu, etc.

Canoniza, canonizez, - așezarea în rândul sfinților a unei persoane cu viață curată în Hristos, care a împlinit poruncile divine, fiind încă din viață un model de viață creștină.

Tetraevanghel, **tetraevanghele**, s. n. Carte care cuprinde cele patru Evanghelii; evangheliar.

- Voievozii români au contribuit atât la păstrarea unității de neam și de limbă a poporului nostru cât și la păstrarea și întărirea credinței acestuia.
- Ctitoriile voievozilor stau mărturie peste veacuri ca o moștenire a profunzimii și consolidării unității de neam și de credință a poporului român.
- Toate eforturile de a păstra și întări învățăturile creștin-ortodoxe au fost răsplătite nu doar de contemporani ci și de către urmașii acestora care au păstrat vie memoria acestor figuri remarcabile ale voievozilor români.

- Mircea cel Bătrân a sprijinit diversificarea și dezvoltarea comerțului și a meșteșugurilor, a bătut mai multe monede și a fost preocupat de exploatarea bogățiilor solului; din perioada sa de domnie se păstrează informații despre exploatarea minelor de la: Baia Mare (aramă), Baia de Fier (fier) și Ocnele Mari (sare).
- În perioada domniei lui Vlad Țepeș, orașul București este menționat ca fiind o așezare domnească (prima referire despre Cetatea București datează din 20 septembrie 1459).
- Voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt a fost foarte iubit de poporul român care a alcătuit cântece și povestiri despre faptele sale; de asemenea, mulți scriitori și istorici l-au evocat în lucrările lor: Barbu Ștefănescu, Nicolae Iorga, Mihail Sadoveanu, ș.a.
- Stilul brâncovenesc, numit așa după domnitorul Constantin Brâncoveanu, îmbină elemente ale tradițiilor vechi românești cu elemente ale artei renascentiste.
- Neagoe Basarab a ctitorit sau a restaurat o serie de monumente religioase de la Târgoviște, Cotmeana, Snagov, Govora, ș. a. Generozitatea lui s-a extins și în afara țării, asupra popoarelor balcanice care se aflau într-o situație dificilă sub jugul otoman.

Fișă de lucru 1

1. **Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.**
 - a. Mircea cel Bătrân a fost domnitor al Moldovei. A / F
 - b. Una dintre ctitoriile lui Ștefan cel Mare este Mănăstirea Voroneț. A / F
 - c. În timpul domniei lui Neagoe Basarab a fost construită Mănăstirea Curtea de Argeș. A / F

2. **Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.**
 - I. Mănăstirea Cozia este o ctitorie a domnitorului:
 - a. Ștefan cel Mare;
 - b. Mircea cel Bătrân;
 - c. Constantin Brâncoveanu.
 - II. Ștefan cel Mare a domnit pe o perioadă de:
 - a. 45 de ani;
 - b. 47 de ani;
 - c. 42 de ani.
 - III. Sfântul voievod Neagoe Basarab a fost canonizat în anul:
 - a. 2008;
 - b. 2009;
 - c. 2007.

3. **Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.**
 - a. În perioada domniei voievodului Mircea cel Bătrân a fost _____, Mănăstirea Cotmeana, în județul Argeș.
 - b. Mulți scriitori români, dintre care amintim pe Dimitrie Bolintineanu, Marin Sorescu, vor folosi figura _____ a voievodului Vlad Țepeș în scrierile lor.
 - c. În timpul domniei lui Ștefan cel Mare sunt _____ un număr de 21 de biserici.
(*emblematică, diplomatică, atestate, ctitorită*)

4. **Răspunde la următoarele întrebări:**
 - a. Al cui domnitor a fost Mircea cel Bătrân? _____
 - b. Cine a fost ctitor al mănăstirii *Sfântul Gheorghe Nou* din București? _____
 - c. Când este sărbătorit Sfântul Voievod Ștefan cel Mare? _____

5. **Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: voievod, mănăstire, ctitor, legendă, teritorii, generație, moaște, restaurare, ocrotitor, donație.**

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. La mănăstirea de la Cozia se află mormântul voievodului Ștefan cel Mare. A / F
- b. De-a lungul anilor au apărut mai multe monografii dedicate epocii lui Vlad Țepeș care ilustrează respectul de care se bucură acesta. A / F
- c. Constantin Brâncoveanu a rămas cunoscut în cultura românească pentru stilul brâncovenesc. A / F
- d. La începutul domniei lui Constantin Brâncoveanu a apărut *Biblia de la București*. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Moaștele Sfintei Mucenițe Filofteia sunt aduse în țara noastră în timpul domniei lui:
 - a. Mircea cel Bătrân;
 - b. Ștefan cel Mare;
 - c. Vlad Țepeș;
 - d. Neagoe Basarab.
- II. Fiul lui Bogdan al II-lea este:
 - a. Mircea cel Bătrân;
 - b. Ștefan cel Mare;
 - c. Neagoe Basarab;
 - d. Constantin Brâncoveanu.
- III. Cele mai importante cărți manuscrise din timpul domniei lui Ștefan cel Mare au fost :
 - a. Evangheliile;
 - b. Acatistele;
 - c. Tetraevanghelele;
 - d. Mineiele.
- IV. În timpul domniei sale au fost înființate mai multe tipografii (Buzău, Snagov și Târgoviște):
 - a. Ștefan cel Mare;
 - b. Constantin Brâncoveanu;
 - c. Neagoe Basarab;
 - d. Mircea cel Bătrân.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- a. Moaștele Sfintei Mucenițe Filofteia au fost aduse în țară și așezate la _____ Sfântul Nicolae din Argeș.
- b. Ctitoria voievodului Vlad Țepeș, _____ a fost construită în anul 1461, ca o mănăstire-fortăreață.
- c. Dintre cele mai cunoscute monumente de artă religioase din perioada domniei lui Ștefan cel Mare amintim: Pătrăuți, _____, Voroneț, Iași și Borzești.
- d. În anul 2014, rămășițele pământești ale Sfântului domnitor Constantin Brâncoveanu au fost dezgropate și plasate într-o raclă, care este expusă la _____ din București.

(Piatra Neamț, Mănăstirea Comana, Tismana, Biserica Sfântul Gheorghe Nou, Biserica Domnească)

4. Răspunde la următoarele întrebări:

- a. Unde a fost înmormântat voievodul Mircea cel Bătrân? _____
- b. Care este cea mai importantă ctitorie a lui Neagoe Basarab? _____
- c. Cine a fost ctitor al mănăstirii Comana? _____
- d. Când este sărbătorit Sfântul Voievod Constantin Brâncoveanu? _____

5. *Disponând de însemnate resurse materiale, Mircea cel Bătrân a fost unul din principalii constructori în domeniul arhitecturii religioase din Țara Românească, ridicând biserici și mănăstiri, reparând probabil altele. Ctitoria sa de căpetenie este Cozia, de pe malul drept al Oltului, construcție începută probabil în 1387 (oricum înainte de 20 mai 1388, când i se face deja danii și se hotărăște ca mai vechea mănăstire Cotmeana să asculte de noul așezământ monastic), și terminată în anul 1391 (Constantinescu N., *Mircea cel Bătrân*, p. 61). **Analizând textul de mai sus, răspunde la următoarea cerință, în 12 rânduri:** Care este rolul voievodului Mircea cel Bătrân în dezvoltarea culturii românești?*

Mircea cel Bătrân – Mănăstirea Cozia

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Biserica Ortodoxă Română a urmat, în perioada domniei lui Mircea cel Bătrân, modelul bizantin. A / F
- b. Numărul mare de biserici și mănăstiri ctitorite în timpul domniei lui Ștefan cel Mare a generat o creștere a cererii de cărți necesare serviciului divin. A / F
- c. Tipărirea *Bibliei de la București* a început încă din timpul lui Șerban Cantacuzino. A / F
- Domnitorii Țărilor Române au împiedicat expansiunea Imperiului Otoman. A / F
- d. Neagoe Basarab este singurul voievod român care a făcut numeroase donații mănăstirilor ortodoxe din Muntele Athos. A / F

2. Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

- I. Biserica neamului românesc este considerată:
 - a. instituție laică;
 - b. leagănul civilizației noastre;
 - c. așezământ duhovnicesc;
 - d. loc de întâlnire;
 - e. obiectiv cultural.
- II. Mănăstirea Comana (jud. Giurgiu) este ctitorie a lui:
 - a. Mircea cel Bătrân;
 - b. Vlad Țepeș;
 - c. Neagoe Basarab;
 - d. Constantin Brâncoveanu;
 - e. Ștefan cel Mare.
- III. A înființat, în 1694, Academia Domnească (Academia Sfântul Sava) din București:
 - a. Vlad Țepeș;
 - b. Constantin Brâncoveanu;
 - c. Neagoe Basarab;
 - d. Ștefan cel Mare;
 - e. Mircea cel Bătrân.
- IV. Mănăstirea Curtea de Argeș este ctitorie a lui:
 - a. Mircea cel Bătrân;
 - b. Vlad Țepeș;
 - c. Ștefan cel Mare;
 - d. Constantin Brâncoveanu;
 - e. Neagoe Basarab.
- V. Voievozii români au promovat:
 - a. bunăstarea materială;
 - b. călătoriile;
 - c. lectura;
 - d. trăirea religioasă;
 - e. dezbinarea.

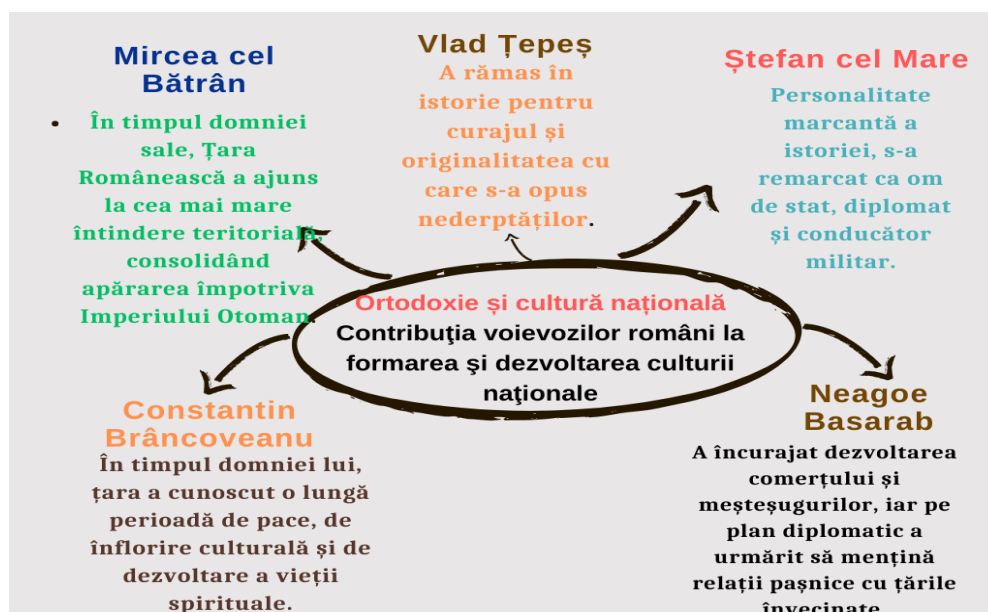
CLASA a XI a

Recapitulare_ Unitatea a VI a

O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu! Cât sunt de necercetate judecățile Lui și cât sunt de nepătrunse căile Lui!
(Romani 11, 33).

Duminica Sfinților Români

RECAPITULARE UNITATEA a VI- a

✓ *Contribuția voievozilor români la formarea și dezvoltarea culturii naționale (Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu, Neagoe Basarab)*

Să ne amintim !

Contribuția voievozilor români la formarea și dezvoltarea culturii naționale

- Rolul pe care l-au avut în istoria poporului român acești voievozi a fost acela de a apăra țara și credința ortodoxă și de a promova valorile creștine autentice.
- Dificultățile cu care s-au confruntat poporul român și Biserica Ortodoxă în perioada expansiunii otomane au fost: lipsuri materiale, robia, pierderi de vieți omenești, dificultatea de a-și putea manifesta credința creștină, etc.
- Demersurile pe care le-au întreprins voievozii în apărarea poporului român și a credinței străbune au fost: promovarea credinței și a identității culturale prin scrieri religioase, zidire de lăcașuri sfinte, donații în Țara Sfântă și la Muntele Athos, dar și cu prețul vieții.
- Datorită meritelor lor, Biserica Ortodoxă Română, a hotărât canonizarea unora dintre aceștia și includerea lor în calendarul creștin-ortodox.

Aplicații

1. Stabilește valoarea de adevăr pentru următoarele enunțuri:

- În timpul domniei lui Ștefan cel Mare au fost aduse în țară moaștele Sfintei Mucenițe Filofteia. **A/F**
- Biserica Sfântul Gheorghe Nou din București este construită în stilul brâncovenesc. **A/F**
- Mircea cel Bătrân după fiecare luptă construiește o biserică sau o mănăstire în semn de recunoștință pentru ajutorul primit de la Dumnezeu. **A/F**
- Ca domn al Țării Românești, Neagoe Basarab a sprijinit dezvoltarea comerțului și a meșteșugurilor și a întreținut relații bune cu țările vecine. **A/F**
- Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat pe domnitorul Constantin Brâncoveanu ca sfânt, având data de prăznuire pe 16 august. **A/F**

1. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Voievodul Mircea cel Bătrân a avut grijă de Mănăstirea _____ (județul Gorj) și a acordat dării însemnate unor mănăstiri precum Snagov, Govora, și altele.
- În perioada domniei sfântului voievod Ștefan cel Mare s-au dezvoltat arta (stilul moldovenesc) și cultura _____, precum și scrieri religioase.
- Printre cele mai renumite mănăstiri ctitorite de Ștefan cel Mare sunt: Putna, Voroneț, _____ și Căpřiana.
- Constantin Brâncoveanu a înființat _____ din București.
- În timpul domniei lui Neagoe Basarab a fost construită Mănăstirea _____, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, care stă la baza legendei Meșterului Manole.

(Tazlău, Curtea de Argeș, bisericească, Academia, Tismana, Horezu)

2. Citește cu atenție textul: *Multe și mari realizări s-au înfăptuit în timpul domniei lui Brâncoveanu. Promotor de frunte al culturii, voievodul a impulsionat arta tiparului, în vremea lui imprimându-se aproape 400 cărți în limbile română, slavonă, greacă, armeană, georgiană, arabă, turcă. În 1695, domnitorul a înființat în curtea mănăstirii Sfântul Sava din București Academia Domnească, instituție de învățământ superior la care predau – celor 200 elevi români ori din țările vecine – profesori de înalt prestigiu(...). Ctitor de frunte, Brâncoveanu a lăsat posterității zidiri de faimă – între care multe laice – în Țara Românească și Transilvania: Hurezii, Potlogii, Doiceștii, Sâmbăta de Sus, Brîcovenii, Mogoșoaia (azi muzeu), (Popescu M., *Personalități din Evul Mediu Românesc*, p. 32-34) și*
răspunde la următoarele întrebări:

- ✓ La ce epocă se referă citatul de mai sus?
- ✓ Câte cărți/ în ce limbi au fost tipărite în perioada domniei lui Constantin Brâncoveanu?
- ✓ Care era structura Academiei din București?
- ✓ Care sunt ctitoriile domnitorului enumerate în text?

3. Pornind de la textul următor, rezolvă cerințele: *Din îmbinarea artei bizantino-balcanice, specifică ortodoxiei, cu elemente din arta gotică, cu anumite elemente din arta populară locală, a luat naștere un stil arhitectonic nou, stilul moldovenesc. (Păcurariu M., *Ctitor de lăcașuri sfinte*, în *Limba română*, Nr. 4-6)*

- ✓ În perioada cărui domnitor s-a structurat stilul moldovenesc?
- ✓ Ce elemente de artă sunt combinate în acest stil arhitectural?
- ✓ Alcătuieste un text de 10 rânduri, cu titlul *Stilul moldovenesc, sinteză a arhitecturii medievale*.

Unitatea a VI-a
EVALUARE

EVALUARE¹

Unitatea a VI-a
Ortodoxie și cultură națională

Exercițiul I (15 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- Biserica de la Mogoșoaia este o ctitorie a lui Neagoe Basarab. A/F
- Domnitorii români au sprijinit mănăstirile de la Muntele Athos și așezămintele din Ierusalim. A/ F
- Din perioada lui Sfântului Voievod Ștefan se păstrează cărți manuscrise, de o mare valoare istorică. A/F

Exercițiul II (20 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

I. Stilul moldovenesc a apărut în timpul domniei lui:

- Mircea cel Bătrân;
- Ștefan cel Mare;
- Neagoe Basarab.

II. Mircea cel Bătrân a fost înmormântat la:

- Mănăstirea Comana;
- Mănăstirea Cozia;
- Mănăstirea Curtea de Argeș.

III. Constantin Brâncoveanu este sărbătorit pe data de:

- 15 august;
- 17 august;
- 16 august.

IV. Petre Ispirescu a immortalizat în scrierile sale figura lui:

- Vlad Țepeș;
- Neagoe Basarab;
- Constantin Brâncoveanu.

Exercițiul III (25 puncte)

Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Mircea cel Bătrân este ctitor al Mănăstirii _____ din Țara Românească.
- În timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu au fost înființate mai multe tipografii: la _____, la Buzău, etc.
- Ștefan cel Mare a fost înmormântat la Mănăstirea _____, una dintre cele mai cunoscute dintre ctitoriile sale.
- Constantin Brâncoveanu a ctitorit sau a refăcut numeroase mănăstiri dintre care amintim: Mănăstirea _____, Mănăstirea Sâmbăta de Sus, ș.a.
- Viața spirituală și duhovnicească ortodoxă din _____ a înflorit în perioada domniei lui Neagoe Basarab.
(Putna, Snagov, Horezu, Țara Românească, Cozia, Neamț)

Exercițiul IV (30 puncte)

Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: *Mănăstirea Cozia, domnitor, Meșterul Manole, moaște, tipografie, manuscris, tipografie, prosperitate, credință, unitate.*

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

-3x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul II (20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul III (25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul IV (30 puncte)

- 10x3p pentru fiecare enunț corect formulat.

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 puncte.

Unitatea a VI-a
EVALUARE

EVALUARE²

Unitatea a VI-a
Ortodoxie și cultură națională

Exercițiul I (25 puncte)

Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Domnitorii români sunt un exemplu de _____ pentru posteritate.
- Ctitoriile voievozilor români stau mărturie peste _____ a credinței acestora.
- Lupta pentru promovarea _____ și a unității de neam este remarcabilă și inspiratoare.
- Țara Sfântă a beneficiat de _____ făcute de voievozii români de-a lungul timpului.
- Bisericele și mănăstirile, ctitorii ale voievozilor români, sunt _____, de credincioși dar și de turiștii din alte țări.
(daniile, veacuri, apreciate, demnitate, credinței, rugăciunii)

Exercițiul II (25 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

I. Stilul brâncovenesc a apărut în timpul domniei lui:

- Neagoe Basarab;
- Ștefan cel Mare;
- Constantin Brâncoveanu.

II. Neagoe Basarab a fost înmormântat la:

- Mănăstirea Cozia;
- Mănăstirea Curtea de Argeș;
- Mănăstirea Dealu.

III. În perioada domniei lui Mircea cel Bătrân au fost aduse moaștele:

- Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași;
- Sfintei Mucenițe Filoftea de la Curtea de Argeș;
- Sfintei Cuvioase Teodora de la Sihla.

IV. Sfântul voievod Ștefan cel Mare este sărbătorit pe data de:

- 2 iulie;
- 4 iulie;
- 12 iulie.

V. Scriitorul român care a folosit în scrierile sale figura lui Vlad Țepeș a fost:

- Marin Sorescu;
- George Coșbuc;
- Mircea Cărtărescu.

Exercițiul III (40 puncte)

Pornind de la textul de mai jos, redactează un eseu argumentativ de 20 rânduri, în care să evidențiezi importanța rugăciunilor pentru țară și popor în viața creștinilor: *Sfinte Ștefane Voievod, apărător al poporului român și grabnic folositor al tuturor creștinilor, ascultă rugăciunea pe care o înălțăm către tine, noi, nevrednicii. Cunoaștem îndrăznirea pe care ai dobândit-o prin multe osteneli către Bunul Dumnezeu, Care ți-a ascultat rugăciunile tale. Drept aceea, te rugăm să ne auzi și tu pe noi când cerem ajutorul tău. Ocrotește bisericele și mănăstirile în pace, întărește credința slăbită de ispitele acestui veac, surpă eresurile, luminează ocârmuitorii, dă vitejie ostașilor, iar nouă tuturor luminează-ne calea mântuirii, ca împreună cu tine în locașurile cele cerești să ne bucurăm în vecii vecilor. Amin.*(<https://doxologia.ro/rugaciune-catre-sfantul-voievod-stefan-cel-mare>)

Grilă de evaluare

Exercițiul I (25 puncte)

-5x5p pentru fiecare selectare corectă.

Exercițiul II (25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul III (40 puncte)

-10p importanța rugăciunii pentru țară și popor; 5p pentru răspuns parțial corect sau incomplet;

-15p pentru argumentarea rolul rugăciunii în viața creștinilor; 7p pentru răspuns parțial corect sau incomplet;

-5p pentru utilizarea limbajului religios și citarea din Sfânta Scriptură; 2p pentru respectarea parțială a cerinței;

-5p pentru construirea logică și coerentă a textului, cu respectarea specificului unui text argumentativ; 2p pentru respectarea parțială a cerinței;

-5p pentru caracterul creativ și originalitatea textului.

10 puncte din oficiu.
TOTAL: 100 puncte.

Unitatea a VI-a
EVALUARE

EVALUARE³

Unitatea a VI-a
Ortodoxie și cultură națională

Exercițiul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- Constantin Brâncoveanu este considerat un cărmuitor înțelept, un mare diplomat și un promotor al culturii și al artei. A / F
- Neagoe Basarab a fost domn al Țării Românești. A / F
- Vlad Țepeș a fost preocupat mai mult de binele oamenilor simpli decât de legătura cu nobilimea. A / F
- Mănăstirea Comana se află în județul Giurgiu fiind o ctitorie a lui Neagoe Basarab. A / F
- Biblia de la București a fost tipărită în anul 1688. A / F

Exercițiul II (30 puncte)

Răspunde la următoarele întrebări:

- De ce crezi că domnitorul Mircea cel Bătrân a fost foarte apreciat de către contemporanii săi? _____
- Care consideri că este cea mai importantă contribuție pe plan cultural a Sfântului Voievod Ștefan cel Mare? _____
- Care au fost scriitorii români inspirați de personalitatea voievodului Vlad Țepeș? _____
- Care sunt membrii familiei care au fost martirizați împreună cu domnitorul Constantin Brâncoveanu? _____
- Cum se numește lucrarea a cărei introducere a fost scrisă de domnitorul Neagoe Basarab? _____
- Care este rolul pe care l-au avut voievozii români în formarea și promovarea culturii naționale? _____

Exercițiul III (40 puncte) Redactează un eseu liber, de 15-20 de rânduri în care să prezinți personalitatea și rolul domnitorului Vlad Țepeș, având ca suport textul: *Vlad Țepeș, domn al Țării Românești, viteaz între viteji, erou al luptelor de apărare împotriva expansiunii otomane, bărbat dârz aflat în slujba cinstei și dreptății, a fost una din marile personalități ale trecutului nostru istoric. (...) Domnia lui Vlad Țepeș este însemnată și pentru arta veche românească. El a ctitorit un monument la Tîrgșor, oraș medieval din preajma Ploieștilor, a înălțat Comana, a adăugat ziduri noi Snagovului, a făcut danii de odoare la Athos. (...) Victoriile pe câmpul de luptă, în numele libertății și independenței Țării Românești, realizările de seamă în gospodărirea țării, înfrumusețarea pământului românesc cu prețioase monumente constituie gloria ce poartă în nemurire pe înfăptuitorul lor (Popescu M., Personalități din Evul Mediu Românesc, p. 187, 190). Alege un titlu potrivit.*

Grilă de evaluare

Exercițiul I (20 puncte)

-5x4p pentru fiecare legere corectă.

Exercițiul II (30 puncte)

- 6x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul III (40 puncte)

- Pentru cunoașterea și precizarea corectă a evenimentelor din timpul domniei lui Vlad Țepeș se acordă **15 puncte**;

- pentru utilizarea adecvată a limbajului religios și citarea din Sfânta Scriptură/ Sfînții Părinți se acordă **15 puncte**;

- pentru construirea logică, coerentă respectarea părților unei compuneri se acordă **5 puncte**;

- pentru caracterul creativ și originalitatea textului redactat se acordă **4 puncte**;

- **1 punct** pentru alegerea unui titlu potrivit.

**10 puncte din oficiu
TOTAL 100 PUNCTE**

Unitatea VII
*Creștinismul și problemele
lumii contemporane*

RELIGIE CULTUL ORTODOX

CLASA a XI-a

UNITATEA a VII- a

Creștinismul și problemele lumii contemporane

Curcubeul, semnul legământului lui Dumnezeu cu Noe

***1. Minuni și false minuni,
fenomene normale și paranormale***

2. Recapitulare

3. Evaluare

Unitatea VII
Creștinismul și problemele
lumii contemporane

Lecția 1

Căci se vor ridica hristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu putință, și pe cei aleși (Matei 24, 24).

Minuni și false minuni.
Fenomene normale și
paranormale

Biserica Sfântului Mormânt

?? Să explorăm!

1. Ce este minunea?
2. Cât de importantă este credința în realizarea minunii?
3. Minunea este o stare de normalitate?
4. Cum se manifestă falsele minuni?
5. Ce sunt fenomenele normale?
6. Cum definim fenomenele paranormale?

Minunile sunt manifestări ale proniei divine, care nu pot fi explicate pe baza legilor naturii, acestea depășind înțelegerea umană. Ele au **ca scop** apropierea credinciosului de Dumnezeu, prin întărirea credinței, în vederea mântuirii, dar și preamărirea lui Dumnezeu, în calitate de autor al minunilor.

Minunile se realizează asupra credinciosului, **atât ca răspuns al lui Dumnezeu** la rugăciunile acestuia, **în baza credinței puternice**, cât și ca iubire, manifestată sub formă de milă, chiar **și asupra celui care are credința slabă**, deoarece Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu (Iezechiel 18,23). **În realizarea minunii**, un rol important îl are **credința**. Domnul Hristos, de câte ori vindeca oamenii sau făcea alte minuni, îi întreba: „*Credeți că pot să fac Eu aceasta? Zis-au Lui: Da, Doamne!*” (Matei 9, 28) Aceștia îi răspundeau: „*Cred, Doamne! Ajută necredinței mele*” (Marcu 9,24). Iar Domnul Hristos le zicea: „*Du-te, fie ție după cum ai crezut*” (Matei 8, 13). Toți care au recurs la credință au fost copărtași la minune. Credința trebuie să fie puternică, fără nicio îndoială. Dacă apa fierbe doar la temperatura de 100 de grade Celsius, conform legilor fizicii, tot așa și minunea se produce doar dacă avem credință înaltă. Dacă avem doar 70 de grade, apa va fi fierbinte. Dacă avem 80 de grade, apa va fi și mai fierbinte, iar suprafața ei va rămâne liniștită, încă. Dacă avem 95 de grade, apa va fi și mai fierbinte, dar nu va fierbe. Doar la 100 de grade Celsius apa își începe mișcarea, prin clocotire. Unde este îndoială, minunea nu se produce. Dumnezeu ne pune la dispoziție, în fiecare clipă, minunile de care noi avem nevoie. Puterea credinței accesează și activează minunile

în viața noastră. Chiar dacă vorbim de minune, ca **fenomen supranatural**, ea trebuie înțeleasă ca o **stare de normalitate**. Înainte de căderea lui Adam, harul lui Dumnezeu era peste el, iar minunea era o realitate firească, naturală. Prin neascultare, harul s-a pierdut, până la venirea Domnului Hristos, iar minunea a devenit rară, în perioada Vechiului Testament, fiind considerată ca un fenomen supranatural. **Minunea este provocată de har**. Normalitatea este a trăi în stare de har sau de sfințenie. Harul a fost adus de Domnul Hristos, prin jertfa Sa de pe cruce. Această stare de har, oferă credinciosului posibilitatea să sesizeze permanent minunea în viața lui. A nu trăi în minune este o stare anormală. Cei care își cultivă virtuțile prin har, trăiesc viața ca pe o firească minune. A mai deschide ochii pentru încă o zi, poți să o consideri o minune. Nu este obligatoriu să primim darul încă unei zile. Faptul că am mai primit o zi în viața noastră, oare nu este o minune? A auzi un ciripit de păsărele sau glasul cuiva drag, care te cheamă, e tot o minune. A vedea frumusețea lumii, a umbla pe propriile picioare, fără să te poarte cineva în cărucior, este o minune. A vorbi sau a cânta este o minune. A fi pace pe pământ, e o minune. A fi iubire între oameni, e o minune. A da viață unui copil, e o minune. A te analiza ca pe un microunivers, în care toate sistemele organice funcționează, așa cum le-a făurit, atât de minunat Creatorul, cum să nu fie minune? Contemplarea macro universului, cu toată splendoarea lui, te face să accepți că totul este o minune în jurul tău. Cine ajunge să perceapă viața ca pe o permanentă minune? Doar cei care se străduiesc să trăiască în harul divin, pe care-l primesc din Biserică, prin Sfintele Taine. Doar cei care practică virtuțile nu mai au nevoie să ceară de la Dumnezeu să le facă minuni, pentru că ei au parte de un firesc al vieții trăit în minune.

Minunile se realizează atât **în interiorul făpturii noastre**, prin puterea credinței, cât și **în afara făpturii noastre**, realizate **direct** de către Dumnezeu, sau **indirect** prin intermediul *icoanelor făcătoare de minuni*, a *sfințelor moaște*, dar și prin *mijlocirea sfinților* și a *Maicii Domnului*. Cunoaștem din învățătura Sfintelor Evanghelii, că **Domnul nostru Iisus Hristos a săvârșit minuni asupra naturii** (transformarea apei în vin, potolirea furtunii pe mare, înmulțirea pâinilor și a peștilor etc.), *asupra oamenilor* (vindecarea orbilor, a mușilor, a leproșilor, învierea lui Lazăr etc.) și asupra Sa (Învierea Sa). În cuvântul Său, Domnul Hristos a anunțat că sfinții Săi, cei care-L vor urma, vor face minuni mai mari decât a făcut El: „*Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce crede în Mine va face și el lucrările pe care le fac Eu, și mai mari decât acestea va face, pentru că Eu Mă duc la Tatăl*” (Ioan 14, 12-14). Așa cum frumusețea învățăturii evanghelice este odihnitoare, pentru sufletul creștinului, tot așa umbrirea Adevărului sau cultivarea pseudo-credințelor religioase, așa-zis creștine, tulbură liniștea sufletească. Acestea sunt **falsele minuni**, promovate de oameni cu moralitate îndoielnică, cu o lipsă crasă a cunoașterii Adevărului revelat, făcute în schimbul unor interesuri meschine (obțineri de bunuri necuvenite, bani, faimă) De exemplu, Simon Magul, căuta să obțină darul facerii de minuni, în schimbul banilor

Catedrala Mitropolitană din Iași

(Fapte 8, 18). Falsele minuni aduc îndoială asupra existenței și lucrării lui Dumnezeu, distorsionează lucrarea de propovăduire a Sfintei Biserici în lume și îi determină pe cei slabi în credință să alerge după semne și minuni, altfel nu vor crede (Ioan 4, 48). Alături de minunile, care ar trebui să fie un firesc și un natural al existenței, putem vorbi și de **fenomene normale**, care impresionează prin miracolul pe care îl creează. Autorul acestora este Dumnezeu, Cel care a pus legile în univers, după care să se conducă. Fenomenele normale sunt acele fenomene care aparțin naturii, au legi naturale și pot fi analizate, studiate și explicate logic și științific.

Printre tipurile de fenomene naturale putem aminti cele care aparțin de **științele naturii**. Tot în categoria

amăgirilor și dezamăgirilor omenești se înscriu și **fenomenele paranormale**, deodată incognoscibile și pierzătoare de suflet. **Paranormalul** este un termen folosit pentru o varietate de fenomene, care ies din sfera normalului. **Parapsihologia** vorbește despre aceste fenomene, precum: **telepatia**, **clarviziunea**, **divinația**, **percepția extrasenzorială**, **telekinezia** și diverse feluri de a supraviețui după moarte, ca: **reincarnarea**, **fantomele**, **bântuirile**. Termenul este folosit și pentru fenomene mai puțin spirituale, ca **OZN**-urile studiate de **ufologie**. Pe lângă acestea, mai amintim **ocultismul sau ezoterismul**, prin care omul caută să cunoască viitorul și ceea ce este ascuns și nu cade sub simțuri. Acesta are mai multe curente, precum: **spiritismul** sau vorbirea cu morții (regele Saul la vrăjitoarea din Endor - I Regi 28, 7), **teosofia**, **magia** și **vrăjitoria**. Magia cuprinde **astrologia** și **tarotul**, prin care oamenii încearcă, încă din Antichitate, să prezică viitorul. Un alt curent esoteric este **New Age**, apărut în Occident prin 1970.

Biserica nu susține practicile oculte, ci recomandă dialogul cu duhovnicul, deasa Spovedanie și Împărtășanie, care sunt medicamente ale sufletului pentru orice nevoie, frământare și boală.

Dictionar

copărtaș = împreună lucrător

New Age = sincretism de credințe și practici oculte, prin care omenirea să poată intra într-o „nouă vârstă”, în care va domni armonia universală

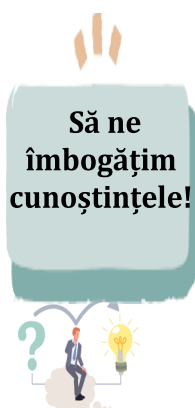
parapsihologie = studiul fenomenelor psihice, precum telepatia, percepția extrasenzorială

ufologia = pseudo - știința care studiază obiectele zburătoare neidentificate

Să rezumăm!

- Minunile sunt manifestări ale promiei divine, care nu pot fi explicate pe baza legilor naturii, acestea depășind înțelegerea umană.
- Săvârșirea minunilor ține de lucrarea harului divin și de credința puternică.
- Fenomenele normale sunt explicabile logic și științific, iar cele paranormale sunt mai greu de explicat rațional.
- Paranormalul este un termen folosit pentru fenomenele care ies din sfera normalului.
- Biserica nu susține practicile oculte, ci recomandă dialogul cu duhovnicul, deasa Spovedanie și Împărtășanie.

Să ne
îmbogățim
cunoștințele!

- clarviziunea = o presupusă metodă de a vedea lumea cealaltă, lumea spiritelor
- divinația = prezicerea sau ghicitul
- percepția extrasenzorială = primirea informațiilor, nu prin simțurile fizice, ci cu ajutorul minții
- telekinezia = mișcarea corpurilor la distanță
- teosofia = cunoașterea divină la care omul poate accede prin intermediul unei experiențe mistice
- tarot = jocul de cărți folosit în scopuri oculte
- astrologie = pozițiile relative ale obiectelor cerești ar putea oferi informații despre personalitatea, relațiile umane; zodiacul

Fișa de lucru 1

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- a. Minunile sunt manifestări ale proniei divine. A / F
- b. Minunile se pot realiza și fără credință. A / F
- c. Fenomenele paranormale sunt un ansamblu de curente oculte. A / F

2. Alege varianta corectă de răspuns pentru enunțurile de mai jos.

- I.** Curentul cuprinse în ocultism sunt:
 - a. astrologia;
 - b. darwinismul;
 - c. politeismul.
- II.** Scopul realizării minunii este:
 - a. apropierea credinciosului de Dumnezeu;
 - b. pură întâmplare;
 - c. de a arăta omului că Dumnezeu este Stăpân pentru toate.
- III.** Minunea, pe baza credinței, îl face pe om:
 - a. singurul realizator al acesteia;
 - b. împreună-lucrător cu Dumnezeu la fapta supranaturală;
 - c. să se considere un mic dumnezeu.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii dintre paranteze.

- a. Minunile sunt răspunsul lui Dumnezeu la _____ credinciosului.
- b. Fenomene _____ pot fi studiate și explicate științific.
- c. Fenomenele paranormale aparțin de _____, fiind curente oculte.
(normale, halucinații, rugăciunile, parapsihologie)

4. Răspunde la întrebările de mai jos.

- a. Cum trebuie înțeleasă minunea, ca fenomen supranatural?
- b. Unde se realizează minunile, raportate la făptura noastră?
- c. Care sunt fenomenele despre care vorbește parapsihologia?

5. Alcătuieste enunțuri cu următoarele cuvinte: minune, credință, paranormal, clarviziune, divinație.

Fișa de lucru 2

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

a. Minunile sunt manifestări ale proniei divine, care depășesc înțelegerea umană.	A / F
b. Dumnezeu realizează minunea, atât în baza credinței puternice, cât și în baza iubirii Sale.	A / F
c. Fenomenele paranormale sunt curente oculte, incognoscibile și pierzătoare de suflet	A / F
d. Falsele minuni sunt promovate de oameni cu moralitate exemplară.	A / F

2. Alege varianta corectă de răspuns pentru enunțurile de mai jos.

I. Ocultismul cuprinde :

- a. astrologia și tarotul;
- b. darwinismul și evoluționismul;
- c. teologia și filosofia;
- d. politeismul și panteismul.

II. Prin împlinirea minunii:

- a. credinciosul se apropie de Dumnezeu și întărește în credință;
- b. omul este încredințat că are puterea de a trece dincolo de simțuri;
- c. are loc prelungirea vieții în plan biologic, omu folosindu-se puteri supranaturale;
- d. se arăta omului că Dumnezeu este Stăpân peste toate, iar acesta trebuie să poarte frică.

III. Falsele minuni sunt:

- a. promovate de oameni cu o moralitate îndoielnică;
- b. acceptate de către Biserică și slujitorii ei;
- c. realizate prin harul divin;
- d. benefice pentru mântuirea omului.

IV. Biserica se raportează la fenomenele supranaturale, cu:

- a. indiferență;
- b. toleranță;
- c. cercetarea acestora cu mult interes;
- d. cu grijă față de sufletele credincioșilor.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii dintre paranteze.

- a. În realizarea _____, un rol important îl are credința.
- b. Dacă credința este _____, minunea nu se produce.
- c. Falsele minuni aduc îndoială asupra existenței și _____ lui Dumnezeu.
- d. Fenomenele ezoterice aparțin de _____, fiind curente oculte.

(științific, lucrării, minunii, îndoielnică, parapsihologie)

- Cine ajunge să perceapă viața ca pe o permanentă minune?
- Prin intermediul cui se pot realiza minunile?
- Cu ce se ocupă ufologia?
- Despre cine vorbește Biblia că ar fi apelat la vrăjitoare?

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Fișa de lucru 3

1. Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

a. Minunile se realizează atât în interiorul firii umane, cât și în afara firii umane..	A / F
b. Scopul minunilor nu este apropierea credinciosului de Dumnezeu.	A / F
c. Falsele minuni se realizează pentru dobândirea unor interese meschine.	A / F
d. Fenomenele paranormale nu incognoscibile și pierzătoare de suflet.	A / F
e. Telechinezia reprezintă fenomenul ocult de a mișca corpurile de la distanță.	

2. Alege varianta corectă de răspuns pentru enunțurile de mai jos.

I. Ce care a vrut să cumpere cu bani, darul facerii de minuni a fost?

- a. Simon Zelotul;
- b. Zaheu vameșul;
- c. Iuda Iscarioteanul;
- d. Simon Magul;
- e. Simon Petru

II. Indirect, minunile se realizează prin:

- a. gândire pozitivă și meditație;
- b. apelând la bioenergie și clarviziune;
- c. mijlocirea sfinților și a Maicii Domnului
- d. prin parapsihologie;
- e. apelând la un îndrumător spiritual.

III. Ufologia este:

- a. primirea informațiilor cu ajutorul minții;
- b. pseudo- știință care studiază obiectele zburătoare;
- c. mișcarea corpurilor la distanță;
- d. joc de cărți folosit în scopuri oculte;
- e. ramură a medicinei.

IV. Magia cuprinde:

- a. spiritismul și telechinezia
- b. teosofia și filosofia
- c. tarotul și astrologia
- d. meditația și yoga;
- e. intrarea într-o nouă vârstă prin practici oculte.

V. Una din caracteristicile oamenilor trăitori în virtute, care permite ca minunea să devină firească este:

- a. bogăția;
- b. credința;
- c. faima;
- d. mândria;
- e. puterea.

3. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii dintre paranteze.

- a. Cei care își cultivă virtuțile prin _____, trăiesc viața ca pe o firească minune.
b. Dialogul cu _____ îl ajută pe credincios să se ferească de practicile oculte.
c. Curentul _____, a apărut în Occident prin anul 1970.
d. Domnul nostru Iisus Hristos a _____ minuni asupra naturii, asupra oamenilor și asupra Sa.
e. Falsele minuni se fac din interes pentru bani și faimă, influențând pe cei mai _____ în credință.
(slabi, New Age, har, săvârșit., sfintirea, duhovnicul)

4. Răspunde la întrebările de mai jos.

- Ce este New Age?
- Cu ce se ocupă Parapsihologia?
- Care este impactul falselor minuni asupra credincioșilor?
- Cum se raportează Biserica la practicile oculte?
- Care sunt mijloacele de sfîntîre ale Bisericii prin care îi ajută pe credincioși împotriva fenomenelor paranormale?

5. *"Viața religioasă a creștinului ortodox, preot (slujitor) sau credincios, trebuie să fie centrată pe Sfânta Liturghie și nu pe alte pelerinaje, dezlegări sau rânduieli mai mult sau mai puțin improvizate. Rugăciunea comunitară a Sfintei Liturghii are rolul de a întări unirea cu Dumnezeu și cu semenii."* Ieromonahul Adrian Făgețeanu, Ieromonahul Mihail Stanciu, *De ce caută omul contemporan semne, minuni și vindecări paranormale? Un răspuns ortodox*, Editura Sophia, București, 2004, p. 46 **Pornind de la citatul de mai sus, scrie un text de 15 rânduri în care să argumentezi cum se poate feri omul de capcanele fenomenelor paranormale și practicilor oculte.**

[illegible]

Unitatea VII
Creștinismul și problemele
lumii contemporane

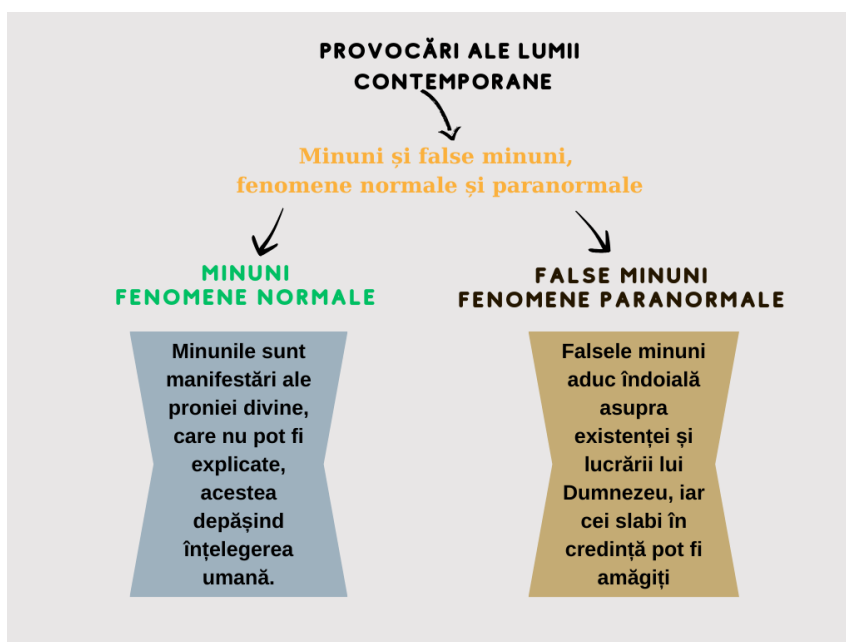
CLASA a XI a

Recapitulare_ Unitatea a VII a

Și pe unii i-a pus Dumnezeu, în Biserică: întâi apostoli, al doilea proroci, al treilea învățători; apoi pe cei ce au darul de a face minuni; apoi darurile vindecărilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor (I Corinteni 12,28).

Catehism

RECAPITULARE UNITATEA a VII a

✓ Minuni și false minuni, fenomene normale și paranormale

Să ne amintim !

Minuni și false minuni, fenomene normale și paranormale

- Săvârșirea minunilor ține de lucrarea harului divin în lume pentru desăvârșirea omului, ele devenind astfel realități ale providenței divine.
- Puterea credinței este un factor care acționează în realizarea minunii;
- Domnul Iisus Hristos a realizat minuni asupra naturii, asupra oamenilor și asupra Sa;
- Minunile pot fi realizate din interior, prin credință sau din exterior, prin intermediul sfințelor moaște, a icoanelor făcătoare de minuni și a sfinților sau a Maicii Domnului;
- Falsele minuni urmăresc câștiguri urâte și faimă, slăbind credința cea adevărată.

Aplicații

1. Stabilește valoarea de adevăr pentru următoarele enunțuri:

- a. Minunile sunt fapte dumnezeiești care întrec legile minții și ale naturii. **A/F**
- b. Falsele minuni au adesea un interes spiritual benefic credinței. **A/F**
- c. Spiritismul susține comunicarea cu sufletele morților prin intermediul unui medium. **A/F**
- d. Minunile adevărate dovedesc lucrarea providenței divine. **A/F**
- e. Clarviziunea este o presupusă metodă de a vedea lumea cealaltă, prin intermediul credinței. **A/F**
- f. Tarotul este o practică creștină prin care se folosește jocul de cărți folosit în scopuri oculte. **A/F**
- g. Percepția extrasenzorială este un curent mistic din cadrul Bisericii Ortodoxe **A/F**
- h. Minunile au scopul de a aduce spor vieții sufletești. **A/F**

2. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteză:

- a. Astrologia oferă informații despre personalitatea și relațiile umane, folosindu-se de mișcarea _____ cerești.
- b. Fenomenele _____ includ clarviziunea, telekinezia și divinația.
- c. Domnul Hristos a mărturisit că cei care vor _____ și Îi vor urma Lui, mai mari minuni vor face.
- d. Prin _____ omul caută să cunoască viitorul, fără să se folosească de simțuri.
- e. Minunile se realizează cu ajutorul _____ divin.

(ocultism, crede, constelațiilor, harului, paranormale, normale)

3. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare.

I. Minunile se realizează și prin intermediari, între om și Dumnezeu, precum:

- a. icoanele făcătoare de minuni, sfințele moaște și sfinții;
- b. filosofi;
- c. oameni de știință

- Fenomenele normale pot fi explicate logic și științific, iar cele paranormale sunt mai greu de explicat rațional.
- Fenomenele supranaturale reprezintă manifestarea personală, iubitoare și mântuitoare a lui Dumnezeu.
- Fenomenele paranormale sunt un ansamblu de întâmplări pe care nu le putem explica și care devin sursa unei religiozități false.
- Fenomenele paranormale sunt curente oculte, care nu lucrează cu harul divin.
- Biserica respinge aceste fenomene paranormale, recomandând credinciosului dialogul cu duhovnicul, deasă Spovedanie și Împărtășanie.

- d. magicieni.
- II. Darul înainte vederii pe care îl au sfinții este:**
- a. fenomen natural;
 - b. iluzie;
 - c. minune;
 - d. cunoaștere științifică.

- III. Scopul adevărat al minunilor este:**
- a. mântuirea sufletului;
 - b. satisfacerea curiozității;
 - c. obținerea puterii;
 - d. îmbogățirea personală.

- IV. Fenomenele supranaturale reprezintă:**
- a. halucinație;
 - b. manifestarea iubirii dumnezeiești;
 - c. profeție mincinoasă;
 - d. magie.

4. Citește textul următor și rezolvă cerințele de mai jos:

Omul se înșală de multe ori din neștiință sau pentru că este atras de alții. Dar dacă are sufletul deschis și bunăvoință, nu-l lasă Domnul, ci în multe feluri îl poate aduce la lumină. Cu adevărat, mare este mila Domnului!” (Cuv. Iosif Isihastul, *Mărturii din viața monahală*).

- Precizează importanța Bisericii în câștigarea mântuirii.
- Explică rolul fenomenelor supranaturale în contextul religios contemporan.

5. Alcătuieste un text de 15 rânduri, cu titlul Minuni și fenomene paranormale

Unitatea a VII a
EVALUARE

EVALUARE¹

Unitatea VII
Creștinismul și problemele
lumii contemporane

Exercițiul I (15 puncte)

Alege varianta corectă de răspuns.

Falsele minuni aduc:

- tulburare sufletească;
- liniște;
- vederea luminii divine.

Minunile adevărate au scopul de a:

- satisfacă curiozitatea;
- aduce îndreptare în viața credinciosului;
- aduce bogăție.

Minunea este provocată de:

- ocultism;
- har;
- captarea energiei.

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii potriviți din paranteză.

- Săvârșirea minunilor ține de lucrarea harului _____ în lume.
- Fenomenele normale sunt explicabile _____ și științific.
- Fenomenele supranaturale reprezintă manifestarea iubitoare și _____ a lui Dumnezeu.
- Fenomenele _____ sunt un ansamblu de întâmplări ce nu pot fi explicate.

(divin, paranormale, duhovnicești, logic, mântuitoare)

Exercițiul III (25 puncte)

Asociază cuvintele din coloana A cu enunțurile din coloana B.

A

B

1. clarviziunea	a) înseamnă obiecte zburătoare neidentificate
2. O.Z.N.-urile	b) mișcarea corpurilor la distanță
3. divinația	c) comunicarea de informații cu ajutorul minții
4. tarotul	d) ghicitul
5. telechinezia	e) joc de cărți folosit în scopuri oculte
	f) captează energia prin ansă

Exercițiul IV (30 puncte)

Alcătuiește un text în care să folosești următoarele cuvinte: telepatie, clarviziune, minune, fenomen, teleportare. Dă un titlu potrivit eseului.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

- 3x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul II (20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul III (25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare asociere corectă;

Exercițiul IV (30 puncte)

- Pentru cunoașterea și utilizarea corectă a termenilor, se acordă **20 puncte**;
- pentru construirea logică și coerentă a textului, se acordă **5 puncte**;
- pentru caracterul creativ și originalitatea textului redactat, se acordă **5 puncte**.

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 puncte.

Unitatea a VII a
EVALUARE

EVALUARE²

Unitatea VII
*Creștinismul și problemele
lumii contemporane*

Exercițiul I (15 puncte)

Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

IV. Indirect minunile pot avea loc prin:

- a. telepatie;
- b. mijlocirea sfinților;
- c. puterea gândului;
- d. magie.

V. Autenticitatea și originea unei minuni poate fi verificată astfel:

- a. contrazice Biblia;
- b. este de folos vieții sufletești;
- c. are scopuri egoiste;
- d. are scopuri materiale.

VI. Față de falsele minuni și fenomenele paranormale Biserica este:

- a. de acord cu practicile oculte;
- b. neutră față de practicile oculte;
- c. nu le susține;
- d. cu unele este de acord, cu altele nu.

IV. Un om cu viață trăită în sfințenie se recunoaște după:

- a. interesele personale evidente;
- b. contrazice Sfânta Tradiție;
- c. se laudă cu minunile săvârșite;
- d. dovedește smerenie și fapte bune.

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii potriviți din paranteză.

- a. Previziunea presupune posibilitatea de a _____ apariția sau evoluția unor evenimente viitoare.
- b. Minuni au săvârșit și oamenii _____, plăcuți lui Dumnezeu.
- c. Telepatia este o formă de percepție _____ prin care se comunică cu ajutorul minții o informație de la o persoană la alta.
- d. Minunea are ca scop _____ sufletului.
(mântuirea, prevedea, extrasenzorială, aleși, persoană)

Grilă de evaluare

Exercițiul I (20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul II (20 puncte)

- 5x4p pentru fiecare completare corectă.

Exercițiul III (20 puncte)

- 4x5p pentru identificarea și precizarea corectă a definițiilor.

Exercițiul IV (30 puncte)

-5p respectarea construcției unui text de tip argumentativ, răspuns parțial corect sau incomplet 3 p.

-5p utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; 3 p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-5p formularea propriei opinii față de mesajul exprimat de afirmația dată;

-2p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-10p folosirea citatelor biblice și patristice; 0p nerespectarea cerinței.

Clasa a XI a
Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Exercițiul III (25 puncte)

Asociază cuvintele din coloana A cu enunțurile din coloana B

A

B

1. falsele minuni	a) primirea informațiilor cu ajutorul minții
2. smerenia	b) existența facultăților de percepție suprasensibilă
3. percepția extrasenzorială	c) caracteristică oamenilor ce trăiesc în sfințenie
4. New Age	d) servesc unui scop material
	e) viziune care include atât știința cât și spiritualitatea

Exercițiul IV (30 puncte)

Citește cu atenție citatul de mai jos:

Dacă o întâmplare este de la Dumnezeu și tu o treci cu vederea din precauție duhovnicească, atunci Bunul Dumnezeu va găsi o modalitate mai evidentă pentru a-ți vorbi. (Sântul Paisie Aghioritul).

Pornind de la citatul primit, alcătuiește un text argumentativ, de 15 rânduri, în care să subliniezi importanța criteriilor ce deosebesc minunile adevărate de cele false. Stabilește un titlu potrivit textului.

-5p pentru originalitate și încadrarea textului de tip argumentativ în limita de spațiu indicată; **0p** nerespectarea cerinței

10 puncte din oficiu.
TOTAL: 10 puncte.

Unitatea a VII a
EVALUARE

Unitatea VII
Creștinismul și problemele
lumii contemporane

EVALUARE³

Exercițiul I (20 puncte)

Asociază enunțurile din coloana A cu termenii corespunzători din colana B

A	B
1. Susține că poate comunica cu sufletele morților.	a.lumina taborică
2.Căci se vor ridica hristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu puțință, și pe cei aleși.	b.astrologie
3.Și S-a schimbat la față înaintea lor și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina.	c.Mântuitorul Iisus Hristos
4.Poziții ale corpurilor cerești ce ne pot oferi informații despre personalitatea omului	d.levitație
	e.spiritismul

Exercițiul II (30 puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos:

Și aceasta este făgăduința pe care El ne-a făgăduit-o: Viața veșnică (I Ioan 2, 25)
Acest verset ne amintește de faptul că credința în Dumnezeu ne aduce viață veșnică și că El este capabil să facă minuni în viețile noastre.

Pornind de la versetul citit, răspunde la următoarele cerințe:

- Precizează trei virtuți prin care s-au remarcat sfinții făcători de minuni.
- Describe cum îți imaginezi că ar arăta o societate care s-ar ghida cu adevărat după valorile creștine.

Exercițiul III (40 puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos:

Cel mai mult trebuie să vă străduiți să dobândiți smerenia. Să vă smeriți, să vă smeriți, și iar să vă smeriți. Dacă este smerenie, atunci este totul. Dacă nu este smerenie, nu este nimic, chiar dacă omul ar săvârși minuni. Smeriți-vă! (Sfântul Varsanufie de la Optina). Pornind de la citatul de mai sus, explică în 20 de rânduri, rolul smereniei în recunoașterea unui adevărat făcător de minuni.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (20 puncte)

- 4x5p pentru asocierea corectă;

Exercițiul II (30 puncte)

a) 15p (3x5p) pentru Virtuțile identificate; 6p pentru răspuns parțial; 0 p lipsă răspuns;

b) 15p pentru explicația corectă; 7,5 p pentru răspuns parțial; 0 p lipsă răspuns;

Exercițiul III (40 puncte)

-10p pentru respectarea textului argumentativ; 5 p pentru răspuns parțial corect; 0p lipsă răspuns;

-10p pentru utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; 5p răspuns parțial; 0p lipsă răspuns;

-5p formularea propriei opinii; 2p răspuns parțial; 0p lipsă răspuns;

-10p folosirea citatelor biblice și patristice; 0p lipsă răspuns;

-5p pentru originalitate; 0p nerespectarea cerinței .

10 puncte din oficiu

TOTAL 100 PUNCTE

RECAPITULARE FINALĂ

UNITATEA I ÎNVĂȚĂȚURA DE CREDINȚĂ

Sfânta Treime

*Nădejdea mea este
Tatăl, scăparea mea este Fiul,
acoperământul meu este
Sfântul Duh, Treime Sfânta,
mărire Ție.*

1. Descoperirea lui Dumnezeu

- ✓ Descoperirea sau revelația dumnezeiască este înțeleasă ca acțiunea sau actul prin care Dumnezeu Se descoperă omului, făcându-i cunoscute acestuia voința și planurile Sale.
- ✓ Revelația poate fi naturală și supranaturală. Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură constituie izvoarele revelației supranaturale.

2. Iisus Hristos – Mântuitorul lumii

2.a. Întruparea Fiului lui Dumnezeu

Jertfa pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos

- ✓ Scopul întrupării Fiului lui Dumnezeu a fost mântuirea neamului omenesc. Odată cu întruparea Sa, Fiul lui Dumnezeu a luat trup omenesc, rămânând în același timp Dumnezeu adevărat și devenind, prin Nașterea din Sfânta Fecioară, Om adevărat.
- ✓ Așadar, în Persoana Fiului lui Dumnezeu se unesc cele două firi (ipostasuri): firea dumnezeiască și firea omenească.
- ✓ Lucrarea mântuitoare a fost împlinită de către Fiul lui Dumnezeu prin cele trei slujiri sau demnități: profetică (învățătoarească), arhierască și împărătească.
- ✓ Întruparea, Jertfa, Învierea și Înălțarea reprezintă cele patru acte fundamentale prin care s-a realizat mântuirea obiectivă sau Răscumpărarea, de către Fiul lui Dumnezeu.
- ✓ Dumnezeu însă nu îl mântuiește pe om fără voia sa, ci îi lasă acestuia libertatea ca prin har, credință și fapte bune să conlucreze la mântuirea sa. Aceasta reprezintă mântuirea subiectivă sau personală

2.b. Adevărarea morții și realitatea Învierii Mântuitorului

- ✓ Realitatea Învierii Domnului Iisus Hristos a fost pusă la îndoială de-a lungul istoriei, emițându-se diferite ipoteze prin care s-a încercat contestarea veridicității acestui eveniment.
- ✓ Cele mai cunoscute ipoteze emise au fost: *ipoteza morții aparente, ipoteza înșelăciunii, ipoteza viziunii colective și ipoteza miturilor.*

3. Lucrarea Duhului Sfânt în lume

- ✓ Duhul Sfânt este a treia Persoană a Sfintei Treimi prin care se continuă desăvârșirea lucrării mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu.
- ✓ Lucrarea Duhului Sfânt în lume se realizează prin revărsarea harului divin asupra oamenilor cu scopul sfințirii și mântuirii acestora.
- ✓ Harul divin este energia necreată care izvorăște din ființa divină a celor trei ipostasuri. Caracteristicile harului divin sunt: gratuitatea, necesitatea și universalitatea.

UNITATEA a II a TRĂIREA ÎNVĂȚĂTURII CREȘTINE

Nunta din Cana Galileii

„Cu mărire și cu cinste
încununază-i pe dânsii!”

Cântare din timpul Sfintei
Taine a Cununii

6. Familia creștină - azi

- ✓ Familia creștină are origine divină și se întemeiază pe căsătorie dintre un bărbat și o femeie, binecuvântată de Dumnezeu în fața sfântului altar
- ✓ **Scopul** căsătoriei este nașterea de copii, ajutorul reciproc, ferirea de desfrânare.

7. Rolul creștinilor în promovarea valorilor religioase

- ✓ Purtarea înțeleaptă după rânduiala divină poate face din fiecare creștin trăitor, un promotor al valorilor religioas-morale.
- ✓ Printre cele mai cunoscute valori amintim: credința, nădejdea și iubirea care fac parte din categoria virtuților teologice și: dreptatea, libertatea, pacea și sfințenia care conturează o parte dintre virtuțile morale.

8. Forme de denaturare a persoanei (corupția, minciuna, înșelătoria)

- ✓ Păcatul strămoșesc a avut ca efect „alterarea” chipului lui Dumnezeu din om. Folosirea greșită a libertății a dus la diferite forme de degradare a demnității umane. Printre acestea cele mai cunoscute sunt: minciuna, înșelătoria sau fraudă, corupția.

UNITATEA a III a EXPRIMAREA ÎNVĂȚĂTURII CREȘTINE

„Ție ne rugăm, caută și
acum la această icoană (sau:
la icoanele acestea), care s-a
închipuit și s-a zugrăvit în
cinstea și pomenirea
sfântului Tău (sau: a
sfinților Tăi) (N), și, cu
binecuvântarea Ta cea
cerească, binecuvintează-o și
sfințește-o”

Fragment din rugăciunea de
sfințire a icoanelor

1. Elemente de iconografie

- ✓ Icoana reprezintă înfățișarea chipului persoanelor sfinte sau a unor scene din istoria biblică și bisericească. Cultul cinstirii sfintelor icoane se întemeiază pe referințe biblice și patristice.
- ✓ Întruparea Domnului este temeiul fundamental al reprezentării și cinstirii icoanelor.
- ✓ Prin sfințire, icoanele primesc harul divin, îndeplinind mai multe funcții: funcția harică, latreutică, o funcție educativ-religioasă sau pedagogică, estetică.

2. Semnificația așezării sfintelor icoane în biserică

- ✓ Bisericele ortodoxe păstrează împărțirea spațiului, în cele trei compartimente: **pronaos, naos și altar**.
- ✓ Pronaosul reprezintă lumea dinaintea întrupării Mântuitorului.
- ✓ Naosul reprezintă lumea după venirea Mântuitorului.
- ✓ Altarul reprezintă Împărăția lui Dumnezeu.

UNITATEA a IV a SPIRITUALITATE ȘI VIAȚĂ CREȘTINĂ

Jertfa Euharistică
„Trupul lui Hristos primiți
și din izvorul cel fără de
moarte gustați.”
Cântare liturgică

1. Jertfă Euharistică și iubirea jertfelnică

- ✓ Scopul vieții noastre este asemănarea și unirea cu Dumnezeu. Hristos continuă să fie prezent în noi prin Sfintele Taine.
- ✓ Sfânta Euharistie este taina în care creștinul, sub chipul pâinii și al vinului, primește adevăratul Trup și Sânge al Domnului, pentru iertarea păcatelor și dobândirea vieții de veci.
- ✓ Această taină este o jertfă de împăcare, mulțumire, laudă, cerere.

2. Respectul față de lumea creată (ecologie creștină)

- ✓ Ca stăpânitor peste creație, omul este dator să conștientizeze importanța covârșitoare a naturii în viața sa.
- ✓ Conceptul de **ecologia creștină** facilitează înțelegerea importanței legăturii dintre om și natură și a relației natură – om.
- ✓ Nerespectarea ordinii și armoniei din natură, distrugerea și abuzul acesteia afectează implicit și creșterea spirituală a făpturii umane

UNITATEA a V a RELIGIILE LUMII

*Menora -
simbol al poporului evreu*

Sfânta Cruce

Simbolul islamic

Iudaismul

- ✓ Iudaismul este o religie revelată, centrată pe credința într-un singur Dumnezeu, specifică poporului evreu.
- ✓ Cărțile Vechiului Testament reprezintă un izvor de cunoaștere a religiei iudaice.

Creștinismul (Neînțelegerile din 1054. Reforma. Uniația. Școala Ardeleană)

- ✓ Creștinismul este o religie monoteistă, avându-L ca Întemeietor pe Însuși Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul Iisus Hristos.
- ✓ Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură reprezintă izvoarele creștinismului.
- ✓ În anul 1054, neînțelegerile dintre Răsărit și Apus au dus la scindarea Bisericii Creștine în două.
- ✓ Cauzele care au afectat unitatea Bisericii Creștine au fost de ordin: social, politic, cultural și religios.
- ✓ Reforma protestantă a cauzat diviziunea bisericii catolice și apariția diferitelor biserici cu adepți numiți *protestanți*.
- ✓ La sfârșitul secolului al XVII-lea, Biserica Romano-Catolică a desfășurat acțiuni prin care se urmărea atragerea credincioșilor din diverse confesiuni creștine la catolicism, cunoscute sub numele de *Uniație* (unirea cu Biserica Romei). Populația majoritară românească, dorind să-și păstreze ființa națională și credința ortodoxă strămoșească s-a opus.
- ✓ Școala Ardeleană a apărut în contextul iluminismului și a contribuit la emanciparea spirituală a românilor din toată țara.

Islamul

- ✓ Islamul este o religie monoteistă care se fundamentează pe credința în Allah, al cărui profet și întemeietor este Mahomed.
- ✓ Coranul este cartea sfântă a musulmanilor.

UNITATEA a VI a

ORTODOXIE ȘI CULTURĂ NAȚIONALĂ

Sfinților români, voi, care sunteți podoaba neamului nostru și roada lui cea mai de preț: mucenici, care ați murit pentru Stăpânul Hristos; ierarhi, care ne-ați păstorit cu sfințenie; cuvioși, care v-ați nevoit ca niște îngeri în trup; mărturisitori, care ați păzit dreapta credință; și voievozi, care ne-ați apărat Biserica și neamul, stați tari, precum ați și stat, înaintea tronului lui Dumnezeu, rugându-vă cu lacrimi să ne ierte păcatele și să ne întoarcă spre toată fapta cea bună."

*Fragment din rugăciunea
către sfinții români*

Contribuția voievozilor români la formarea și dezvoltarea culturii naționale (Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu, Neagoe Basarab)

- ✓ Voievozii români au avut un rol foarte important în apărarea țării și a credinței ortodoxe și în promovarea valorilor creștine. Datorită faptelor și a meritelor deosebite, Biserica Ortodoxă Română, a hotărât canonizarea unora dintre aceștia și includerea lor în calendarul creștin-ortodox alături de alți sfinți creștini.

UNITATEA a VII a

PROVOCĂRILE LUMII CONTEMPORANE

- ✓ Minunile sunt fapte extraordinare ce depășesc legile naturii și puterea de înțelegere a omului, având loc prin intervenția divină.
- ✓ Falsele minuni aduc în sufletul omului îndoială și amăgire.
- ✓ Biserica Ortodoxă îi îndeamnă pe credincioși să evite practicile ce le pot întina sufletul și periclita mântuirea

Aplicații

1. Stabilește valoarea de adevăr pentru următoarele enunțuri:

a. Sfânta Scriptură ne arată planul lui Dumnezeu pentru mântuirea omului.	A/F
b. Minunile sunt manifestări ale providenței Fiului față de creație.	A/F
c. Familia este mediul cel mai potrivit pentru nașterea, dezvoltarea și desăvârșirea ființei umane.	A/F
d. În Simbolul Credinței este precizat scopul Întrupării Fiului lui Dumnezeu.	A/F
e. Transmiterea valorilor religioase este condiționată de trăire profundă bazată pe credință sinceră.	A/F
f. Ostașii care păzeau mormântul au fost mituiți de apostoli.	A/F
g. Azima (pâinea nedospită) este întrebuințată la Sfânta Euharistie în Biserica Apuseană.	A/F
h. Iudaismul, creștinismul și islamismul fac parte din rândul religiilor monoteiste.	A/F
i. Catapetasma sau iconostasul desparte altarul de naosul bisericii.	A/F
j. Neînțelegerile dintre Răsărit și Apus au dus la scindarea Bisericii Creștine în anul 1054.	A/F
k. Îndepărtarea omului de valorile spirituale influențează negativ legătura acestuia cu natura.	A/F
l. În Chivotul Legii sunt păstrate: Tablele Legii (Decalogul), toiagul lui Aaron și mana.	A/F

2. Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Revelația _____ este cuprinsă în Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură.
- Datorită liberului _____ unii oameni au contestat realitatea Învierii Domnului.
- Activitatea _____ a Domnului nostru Iisus Hristos s-a făcut prin trei slujiri.
- Pe registrul _____ al catapetesmei se regăsesc cele douăsprezece praznice împărătești.
- Prin _____, Duhul Sfânt Își ia Ființa din veci din Tatăl.
- Falsele minuni _____ lucrarea de propovăduire a Bisericii în lume.
- Divorțul apare ca urmare a dispariției _____ și respectului dintre soț și soție.
- Virtutea _____ constituie cea mai înaltă treaptă a înțelegerii revelației supranaturale.
- Prin minciună înțelegem _____ intenționată a adevărului.
- Exploatarea naturii se datorează _____ omului de către Craetorul său.
- Religiile _____ se fundamentează pe credința într-un singur Dumnezeu.
- Pentru faptele lor deosebite unii dintre _____ români au fost canonizați.

(purcedere, iubirii, supranaturală, voievozii, monoteiste, credinței, arbitru, misionară, inferior, distorsionează, pervertirea, îndepărtării)

3. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare.

I. În Dumnezeu sunt trei:

- firi;
- ipostase;
- energii;
- virtuți

II. Duhul Sfânt L-a vestit pe Mântuitorul

- apostolilor;
- prorocilor;
- învățătorilor;
- mucenicilor.

III. Familia creștină se întemeiază prin:

- legământ;
- acord juridic;
- Taina Căsătoriei;
- act prenupțial.

- IV. Sfânta Scriptură a fost scrisă:**
- de oameni învățați;
 - de teologi;
 - sub inspirația Duhului Sfânt;
 - de exegeți biblici.
- V. Realitatea învierii Domnului a fost pusă la îndoială prin:**
- legende;
 - studii științifice;
 - ipoteze;
 - dovezi arheologice.
- VI. Spațiul Bisericii Ortodoxe este împărțit în:**
- pridvor, iconostas, naos;
 - naos, pronaos, altar;
 - pronaos, naos, altar;
 - tindă, naos, catapeteasmă.
- VII. Mântuirea subiectivă se dobândește prin:**
- credință, post și rugăciune;
 - har, credință, fapte bune;
 - credință, nădejde și iubire;
 - speranță, iubire și fapte.
- VIII. Cuvântul *ctitor* este sinonim cu:**
- formator;
 - fondator;
 - antreprenor;
 - făuritor.
- IX. Ecologia creștină se bazează pe:**
- datele biologilor;
 - expertiza științifică;
 - experiența bisericii;
 - observarea fenomenelor naturale.
- X. Una dintre cauzele religioase ale neînțelegerilor din 1054 a fost:**
- pregătirea pentru sfintele slujbe;
 - pretențiile împăraților romani;
 - primatul papal;
 - prigoana creștinilor.
- XI. În Chivotul Legii sunt păstrate:**
- Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură;
 - Cărțile profeților;
 - Decalogul, toiagul lui Aron și mana;
 - Pentateuhul, Tora și toiagul lui Aron.
- XII. Prin azimă înțelegem:**
- prescura;
 - pâine nedospită;
 - împărtășanie;
 - pâine și vin.
- 4. Alcătuiește un text de 15-20 de rânduri în care să analizezi asemănările și deosebirile dintre iudaism și creștinism, având în vedere originile comune și evoluția lor ulterioară.**

**EVALUARE
FINALĂ**

EVALUARE¹

Exercițiul I (15 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos, încercuind A pentru afirmațiile adevărate și F pentru cele false.

- Ordinea și armonia universului constituie modul de descoperire a lui Dumnezeu pe cale naturală. A/F
- Chivotul Legii din Cortul Mărturie conținea ramuri de măslin. A/F
- Ecologia creștină are ca scop protejarea ecosistemelor. A/F

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare din textul de mai jos, folosind termenii din paranteze.

- Prin mântuirea obiectivă sau _____ înțelegem tot ceea ce a făcut Domnul Hristos pentru mântuirea lumii.
- Ctitoriile voievozilor sunt o _____ a unității de neam și de credință a poporului român.
- Sfântul Ioan Damaschin a fost cel mai mare _____ al icoanelor.
- Datorită liberului _____ unii oameni au contestat realitatea învierii Domnului.

(emanciparea, răscumpărare, mărturisitor, arbitru, mărturie, apărător)

Exercițiul III (25 puncte)

Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- Sfânta Scriptură*
- Iudaismul*
- Întruparea Domnului*
- Paranormalul*
- Ecologia creștină*

B

- termen folosit pentru o varietate de fenomene, care ies din sfera normalului.
- prin înstrăinarea de valorile sacre, omul distruge echilibrul planetei, ordinea și armonia naturii.
- colecție de cărți scrise sub inspirația Duhului Sfânt.
- a combătut arianismul.
- temeiul fundamental al cinstirii Sfintelor icoane.
- religie monoteistă, revelată specifică poporului evreu.

Exercițiul IV (30 puncte)

Alcătuiește un text în care să folosești următoarele cuvinte: *revelație, Sfânta Scriptură, altar, Duhul Sfânt, mântuire, valori, iubire, ascultare, religie, creație*. Dă un titlu potrivit eseului.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

- 3x5p pentru fiecare răspuns corect.

Exercițiul II (20 puncte)

- 4x5p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul III (25 puncte)

- 5x5p pentru fiecare asociere corectă;

Exercițiul IV (30 puncte)

- Pentru cunoașterea și utilizarea corectă a termenilor se acordă **20 puncte;**

- pentru construirea logică și coerentă a textului se acordă **5 puncte;**

- pentru caracterul creativ și originalitatea textului redactat se acordă **5 puncte.**

**10 puncte din oficiu.
TOTAL: 100 puncte.**

**EVALUARE
FINALĂ**

EVALUARE²

Exercițiul I (15 puncte)

Completează enunțurile următoare prin încercuirea literei din fața variantei răspunsului considerat corect.

1. Prin Sfânta Tradiție înțelegem:

- a. colecția de cărți inspirate;
- b. adevărul de credință transmis prin viu grai;
- c. datini și obiceiuri străbune;
- d. tezaur sacru.

2. Originea poporului evreu a fost localizată în:

- a. Persia;
- b. Chaldeea;
- c. Mesopotamia;
- d. Babilon.

3. În cadrul Sfintei Liturghii, materia pentru Sfânta Euharistie se pregătește în:

- a. pronaos;
- b. proscomidiar;
- c. diaconicon;
- d. naos.

4. Marii ierarhi, autorii Sfintelor Liturghii se regăsesc pictați în:

- a. pronaos;
- b. proscomidiar;
- c. Sfântul Altar;
- d. turla bisericii.

5. Mântuirea subiectivă este posibilă prin:

- a. respectarea poruncilor;
- b. meditație și post;
- c. rugăciune și credință;
- d. har, credință și fapte bune.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (15 puncte)

- 5x3p pentru fiecare alegere corectă.

Exercițiul II (20 puncte)

- 5x4p pentru fiecare completare corectă.

Exercițiul III (25 puncte)

- 5x5p pentru identificarea și precizarea corectă a definițiilor.

Exercițiul IV (30 puncte)

-5p respectarea construcției unui text de tip argumentativ, răspuns parțial corect sau incomplet 3 p.

-5p utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; 3 p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței.

-5p formularea propriei opinii față de mesajul exprimat de afirmația dată;

-2p respectarea parțială a cerinței; 0p nerespectarea cerinței .

-10p folosirea citatelor scripturistice și patristice; 0p nerespectarea cerinței.

-5p pentru originalitate și încadrarea textului de tip argumentativ în limita de spațiu indicată; 0p nerespectarea cerinței

10 puncte din oficiu.

TOTAL: 10 puncte.

Exercițiul II (20 puncte)

Completează spațiile lacunare cu termenii potriviți din paranteză.

- Duhul Sfânt se pogoară la _____ sub forma limbilor de foc.
- În opera de mântuire, _____ este Cel Care deschide ușa Raiului.
- Prin libertate înțelegem însușirea sau dispoziția _____ omului de a rămâne în ascultare față de voia lui Dumnezeu.
- Iubirea și _____ reciproc, sunt datoriile dintre soți prin care se păstrează buna înțelegere și liniște în familie.

(voinței, respectul, Cincizecime, Fiul, Duhul Sfânt)

Exercițiul III (25 puncte)

Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

<i>A</i>	<i>B</i>
1. Filacteriile	a. Indică planul lui Dumnezeu pentru mântuirea omului.
2. Minunile	b. Criză a familiei, ce se va rezolva în momentul redescoperirii sensului profund al legăturii cu celălalt.
3. Sfânta Scriptură	c. Este hrana care trezește în noi conștiința păcatului omenesc.
4. Divorțul	d. Se realizează în interiorul făpturii noastre (prin puterea credinței), direct de către Dumnezeu și indirect, prin mijlocirea sfinților.
5. Sfânta Împărtășanie	e. Bucăți de pergament cu versete din Biblie.
	f. Eșarfa de rugăciune

Exercițiul IV (30 puncte)

Faptele din credință întăresc credința. Credința produce fapte. (Lev Tolstoi, *Despre Dumnezeu și om - Din jurnalul ultimilor ani*, editura Humanitas, București 2008, traducere de Elena Drăgușin-Richard)

Pornind de la citatul primit, alcătuiește un text de aproximativ 10-15 rânduri, în care să răspunzi la următoarele cerințe:

- Precizează valoarea credinței ca mijloc de ancorare a omului în Dumnezeu.
- Describe relația de întrepătrundere și interdependență dintre virtutea credinței și materializarea acesteia prin fapte.

**EVALUARE
FINALĂ**

EVALUARE³

Exercițiul I (20 puncte)

Răspunde la următoarele întrebări:

- Cum se numește energia necreată care izvorăște din Ființa divină?

- Care este scopul omului pe pământ?

- _____
- Care este cea mai importantă roadă a Duhului Sfânt?

- _____
- Ce responsabilitate are omul pe pământ, în calitate de stăpân peste creație ?

Exercițiul II (30 puncte)

Mare folos aduce citirea Dumnezeieștilor Scripturi, căci ele sunt lumină și hrană pentru suflet. (Sfântul Teofan Zăvorâtul, Patericul Lavrei Sfântului Sava, Editura Anestis, 2000, traducere din limba rusă de dr. Adrian și Xenia Tănăsescu).

Pornind de la citatul primit, alcătuiește un text de aproximativ 15-20 rânduri, în care să răspunzi la următoarele cerințe:

- Precizează valoarea Sfintei Scripturi ca izvor al revelației supranaturale.
- Describe rolul lecturii sfinte ca mijloc de cunoaștere și comunicare a omului cu Dumnezeu.
- Subliniază importanța cunoașterii adevărurilor de credință revelate prin Sfânta Scriptură, în câștigarea mânturii.

Exercițiul III (40 puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos:

O rugăciune scurtă. Vreau să trăiesc aici pentru Tine. (Lev Tolstoi, *Despre Dumnezeu și om - Din jurnalul ultimilor ani*, editura Humanitas, București 2008, traducere de Elena Drăgușin-Richard)

Pornind de la citatul de mai sus, alcătuiește un text argumentativ de 15 rânduri în care să subliniezi importanța comuniunii omului cu Dumnezeu și a religiei ca modalitate concretă de realizare a acestei comuniuni. Stabilește un titlu potrivit textului.

Grilă de evaluare

Exercițiul I (20 puncte)

- **4x5p** pentru fiecare asociere corectă;

Exercițiul II (30 puncte)

Exercițiul III (40 puncte)

-10p respectarea construcției unui text de tip argumentativ, răspuns parțial corect sau incomplet **5 p.**

-10p utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii; **5 p** respectarea parțială a cerinței; **0p** nerespectarea cerinței.

-5p formularea propriei opinii față de mesajul exprimat de afirmația dată;

-2p respectarea parțială a cerinței; **0p** nerespectarea cerinței.

-10p folosirea citatelor scripturistice și patristice; **0p** nerespectarea cerinței.

-5p pentru originalitate și

încadrarea textului de tip argumentativ în limita de spațiu indicată; **0p** nerespectarea cerinței .

10 puncte din oficiu

TOTAL 100 PUNCTE

Clasa a XI a

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

BIBLIOGRAFIE

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2023;
2. +Daniel, Patriarhul *Bisericii ortodoxe Române, Evanghelia slavei lui Hristos, Predici la Duminicile de peste an*, Basilica, București, 2016;
3. Andreescu, Ștefan, *Vlad Țepeș, între legendă și adevăr*, editura Minerva, București, 1976;
4. Boghiu, Sofian, *Chipul Mântuitorului în iconografie*, Editura Bizantină, București, 2001;
5. Braniște, Pr. Prof. Dr. Ene, *Liturgica generală*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993;
6. Bria Ion, Pr., Prof., Dr., *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, Editura Institutului Public și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994;
7. Bulgakov, Serghie, *Dogma Euharistică*, Editura Paideia, București, 2016;
8. *Catehism-Învățătura de credință Creștin Ortodoxă*, Episcopia Ortodoxă Română, Oradea, 1996;
9. Cavarnos, Constantine, *Ghid de iconografie bizantină*, Editura Sofia, București, 2005;
10. Căzănișteanu, Constantin, *Pe urmele lui Mircea cel Mare*, editura Sport-Turism, București 1987;
11. Constantinescu, Nicolae, *Mircea cel Bătrân*, editura Militară, București, 1981;
12. Cosma S., Pr. Prof., *Cuvinte ale dreptei credințe (Cateheze)*, Arad, 1992;
13. Damaschin, Sfântul Ioan, *Dogmatica*, Editura Scripta, București, 1993;
14. Delumeau, Jean, *Religiile lumii*, Editura Humanitas, București, 1993;
15. *Dicționarul explicativ al limbii române*, Ediția a II-a, Editura Univers enciclopedic, București, 1998;
16. Filoramo, Giovanni, Massenzio, Marcello, Scarpi, Paolo, *Manual de Istorie a Religiilor*, Editura Humanitas, București, 2004;
17. Hârșescu, Niculaie, *Domnitorii Țării Românești*, editura Faber Bonifaciu, Târgoviște, 1996;
18. Ieromonahul Grigorie, *Euharistia în scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii și Sf. Scriptură*, Anestis, București 2015;
19. Ispas, Pr. Dr. Gheorghe, *Euharistia – Taina unității Bisericii. Aspecte teologice și practice*, Editura Basilica, București, 2008;
20. Neagoe, Manole, *Vlad Țepeș, figură eroică a poporului român*, editura Politică, București, 1977;
21. Necula, Pr. Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, Editura Patriarhiei, București, 2004;
22. Păraian, Arhim. Teofil *Cum putem deveni mai buni, Mijloace de îmbunătățire sufletească*, Agaton, Făgăraș, 2007;
23. Petre, Pr. Teodor, *Hrană și Bucurie, Predici la Duminicile de peste an*, 1995;
24. Popescu, Marin Matei, *Personalități din Evul Mediu românesc*, editura Ion Creangă;
25. Rămureanu, Pr. Prof. Dr Ioan, *Istoria bisericească universală*, Editura Institutul Biblic si de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004;
26. Rămureanu, Pr. Prof. Dr. Ioan, *Istoria Bisericească Universală-Manual pentru Seminariile teologice*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992;
27. Rămureanu, Pr. Prof. Ioan, Bodogae, Pr. Prof. Teodor, Seșan, Pr. Prof. Milan, *Istoria Bisericească Universală*, vol.I, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1975;
28. Remete, Pr. Prof. Dr. George, *Dogmatica Ortodoxă*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007;
29. Stan Alexandru, Pr. Conf. Dr. și Rus Remus, Prof. Dr., *Istoria religiilor pentru învățământul preuniversitar*, Editura Institutului Public și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, Române, București, 1991;
30. Stan, Pr. Conf Alexandru., Dr. Rus, Prof. Dr. Remus, *Istoria Religiilor, Manual pentru Seminariile teologice*, Editura Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991;
31. Stăniloae, Pr. Prof. Dr Dumitru. *Teologia Dogmatică Ortodoxă, Vol.*, Editura Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003;
32. Stăniloae, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Institutului Biblic și de Misiune al BOR, vol. I, București, 1996;
33. *Temeiuri biblice, patristice și canonice privind Sfintele Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2014;
34. Todoran, Pr. Prof. Dr. Isidor, Zăgrean, Arhid. Prof. Dr. Ioan, *Teologia Dogmatică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.;
35. Zăgrean, I., Arhid. Prof. Dr., *Morala creștină – Manual pentru seminariile teologice*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2004;

Clasa a XI a

Auxiliar didactic cu fișe adaptate nivelelor de înțelegere al elevilor

Resurse electronice

1. Cocoșilă, Adrian, Minciuna, <https://www.crestinortodox.ro/editoriale/minciuna-120757.html>
2. *Ecologie creștină grija față de lumea creată*, <https://invataturaortodoxaazi.wordpress.com/2018/03/23/ecologie-crestina-grija-fata-de-lumea-creata/>
3. Filotheitul, Pr. Efrem *Comori duhovnicești din Sfântul Munte Athos*, Editura Bunavestire, Bacău, 2001, pp.161 – 162, <https://doxologia.ro/diavolul-este-incepatorul-toata-minciuna-inselatoria-viclenia-raul>
4. <https://lege5.ro/gratuit/gezdmnrzgi/art-244-inselaciunea-codul-penal?dp=gqytsojvgazts>
5. *Lucrarea Sfântului Duh sau harul dumnezeiesc și colaborarea liberă a omului cu el*, <https://www.crestinortodox.ro/carti-ortodoxe/dogmatica-ii/lucrarea-sfantului-duh-harul-dumnezeiesc-colaborarea-libera-omului-80173.html>
6. Păcurariu, Mircea, *Ctitor de lăcașuri sfinte*, în *Limba română*, Nr. 4-6, anul XIV, 2004 <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2125>, accesat 28.07.2024
7. Pr. Alin-Cristian, *Corupția, corupții și coruptibilități*, <https://www.crestinortodox.ro/editoriale/coruptia-coruptii-coruptibilitati-135895.html>
8. Stupcanu, Pr. Narcis, *Duhul Sfânt lucrează în noi*, <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/patristica/lucrarea-duhului-sfant-in-lume-181038.html>
9. Tănăsescu, Pr. Eugen, *Cum se naște corupția?*, <https://doxologia.ro/cum-se-naste-coruptia>
10. Teologos Pr., *Adevărul și minciuna: Despre Marea Unire*, <https://www.chilieathonita.ro/2022/11/29/adevarul-si-minciuna-despre-marea-unire-parintele-teologos/>
11. Trifa, Pr Iosif, *Lucrarea Duhului Sfânt în inimile noastre, în Oglinda inimii omului*, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2009, p. 38, <https://doxologia.ro/lucrarea-sfantului-duh-din-inimile-noastre>
12. Velimirovici, Nicolae *Prin fereastra temniței*, Editura Predania, București, 2009, p. 62, <https://doxologia.ro/ce-e-minciuna>
13. Citate despre natură – cele mai frumoase citate despre natură <https://www.libertatea.ro/lifestyle/citate-despre-natura-cele-mai-frumoase-citate-despre-natura-4635609>
14. <https://www.isjcl.ro/images/Curriculum/EducatiePermanta/Natura%20pentru%20viata%20si%20viata%20pentru%20natura.pdf>
15. <https://basilica.ro/9-citate-ale-patriarhului-daniel-despre-grija-fata-de-mediul-inconjurator/>
16. <https://doxologia.ro/ierusalimul>

RESURSE
EDUCATIONALE
DESCHISE
RELIGIE

ISBN -978-630-354-111-2